

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN AÇIK ALAN EĞİTİMİNE
YÖNELİK GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI: KÖY VE KENT
DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin KILIÇ

0000- 0003- 0283- 8395

BURSA - 2023

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN AÇIK ALAN EĞİTİMİNE
YÖNELİK GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI: KÖY VE KENT
DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yasemin KILIÇ

0000-0003- 0283- 8395

Danışman: Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU

BURSA - 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Yasemin KILIÇ

01/09/2023

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Okul Öncesi Öğretmenlerinin Açık Alan Eğitime Yönelik Görüş Ve Uygulamaları: Köy Ve Kent Değerlendirmesi” adlı Yüksek Lisans tezi Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Yasemin KILIÇ

Danışman

Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Handan Asûde BAŞAL

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS BENZERLİK YAZILIM RAPORU**

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA**

Tarih: 01/09/2023

Tez Başlığı / Konusu: “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Açık Alan Eğitimine Yönelik Görüş Ve Uygulamaları: Köy Ve Kent Değerlendirmesi”

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç, Tartışma ve Öneriler kısımlarından oluşan toplam 120 sayfalık kısmına ilişkin, 21/08/2023 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı benzerlik tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 5 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir benzerlik içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Yasemin KILIÇ
Öğrenci No: 802082016
Anabilim Dalı: Temel Eğitim
Programı: Okul Öncesi Eğitimi
Statüsü : ☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda 802082016 numara ile kayıtlı Yasemin KILIÇ' ın hazırladığı “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Açık Alan Eğitimine Yönelik Görüş Ve Uygulamaları: Köy Ve Kent Değerlendirmesi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 20/09/2023 günü 08:00-10:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının **(başarılı/başarısız)** olduğuna **(oybirliği/oy çokluğu)** ile karar verilmiştir.

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Pınar BAĞÇELİ KAHRAMAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Murat BARTAN
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

20/09/2023

ÖNSÖZ

Rachel Carson bir çocuğun doğuştan gelen merak duygusunu canlı tutabilmesi için, içinde yaşadığımız dünyanın neşesini, heyecanını ve gizemini onunla yeniden keşfedecek bunu paylaşabilecek en az bir yetişkinin yol arkadaşlığına ihtiyacı olduğunu söylemiştir. Çocukluktan beri varlığı ile merakımı gıcıklayan, benim olduğum yerde durmamamı öğütleyen, kişisel varoluş mücadelemde yanımda olan tüm yol arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Bu yol arkadaşlığında akademik anlamda deneyimi ve birikimi ile süreci kolaylıkla atlatmamı sağlayan ve her daim yanımda olduğunu hissettiğim sevgili danışmanım Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU'na, ilkokuldan bu yana desteğini daima hissettiğim, doğaya fene yönelik merakımı kamçılayan ve akademik anlamda beni daima teşvik eden kıymetli öğretmenim Mehmet YILMAZ'a ve var olan geleneksel eğitime karşı alternatif yöntemler bulan, çocukluğuma dair en güzel anılarımın oluşmasını sağlayan ilkokul öğretmenim Emine ÇELİK'e,

Benim her türlü nazımı çeken ve her daim motivasyon takviyesi yapan kıymetli anneme, doğa sevgisini içimize işleyen sevgili babama, tezimi yazarken sürekli yanı başımda olan desteklerini esirgemeyen kardeşim Zeynep'e ve kardeşim Gülsüm'e. Kaç km uzağımda olmasına rağmen ilgisi desteği ile süreçte beni yalnız bırakmayan canım dostum Meltem ÖZCAN'a ve akademik anlamda sürecin başından beri beni motive eden bilim uzmanı arkadaşım Demet AYDIN'a;

Öğretmenlik hayatım boyunca doğanın bir parçası olarak gördüğüm çocuklarıma, beş yıldır içime ilmek ilmek köy sevdası işleyen Duraklı Köyü'nün karda açan pembe çiğdemlerine ve çevresindeki bütün imkânsızlıkları imkâna çevirmeye çalışan Kars'ın nadide öğretmenlerine ve onların kaya diplerinde açan çiğdemlerine yol arkadaşım olduğunuz için;

Teşekkür ederim.

ÖZET

Yazar	Yasemin KILIÇ
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	Okul Öncesi Eğitimi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	xix + 161
Mezuniyet Tarihi	.../09/2023
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN AÇIK ALAN EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE UYGULAMALARI: KÖY VE KENT DEĞERLENDİRMESİ

Okul öncesi dönem yılları çocukların gelişimindeki kritik yılları kapsar. Okul öncesi dönemde çocukların ilgi merakını destekleyecek en az bir yetişkine ihtiyacı vardır. Öğretmenler çocukların doğuştan gelen ilgi merakını destekleyebilir. Çocukların doğaya olan bakış açılarının gelişimi açısından öğretmenlerin açık alan eğitim ortamlardaki kararları ve uygulamaları önemlidir. Araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimine yönelik görüş ve uygulamalarının köy ve kent bağlamında değerlendirilmesidir.

Bu çalışmanın katılımcılarını, 2021-2022 eğitim- öğretim yılında Kars ili merkezi ve ilçelerindeki köylerde MEB'e bağlı ilkokul bünyesindeki resmi anasınıflarında ve anaokullarında görev yapan 11 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmada öğretmenlerin açık alanı tanımlamalarına yönelik, açık alanda öğrenme faaliyetlerini uygulama ve planlamalarını nasıl yaptıklarını görmek, açık alanın katkılarına yönelik görüşleri, açık alanın engelleyicilerine yönelik görüşleri, açık alan eğitimindeki kolaylaştırıcı desteklere yönelik, açık alanın kullanma durumuna yönelik görüşleri derinlemesine belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle araştırmada nitel yöntemlerden durum çalışması deseni tercih edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimine yönelik görüş ve uygulamalarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada yarı yapılandırılmış bireysel görüşme, odak grup görüşmesi, yarı yapılandırılmış gözlem formu ve öğretmenlerin açık alanda kendi doldurduğu açık alan günlüğü kullanılmıştır. Açık alan eğitiminin gözlem alanı okul bahçesi ve okula yakın doğa alanı olmuştur. Bireysel görüşme ve odak grup görüşmesi formundan elde edilen

verilerin analizi için tematik analizden yararlanılmıştır. Gözlem formundan elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri kullanılarak (formda yer alan maddelerin frekans, yüzdesel dağılım, ortalama, tablolar) yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda; hem kentte hem de köydeki öğretmenlerin sınıf dışı eğitim almak istedikleri buna yönelik uygulamada kendilerini yetersiz hissettikleri belirlenmiştir. Köyde ve kentteki öğretmenlerin dış etkenlere önem verdiği bu nedenle etkinlikleri yürütürken zorlandıkları görülmüştür. Bu dış etkenler; hava koşulları, ebeveyn baskısı, fiziki şartların yetersizliği ve güvenlik olarak görülmektedir. Öğretmenler planlamalarına dâhil ettikleri açık alan etkinliklerini kazanım göstergeler doğrultusunda yaptıklarını söylemişler, ancak gözlemlerde öğretmenlerin çoğunun plan hazırlığının olmadığı görülmüştür. Açık alan kullanımına dair yapılan etkinlikler incelendiğinde genel olarak merkezdeki öğretmenlerin hareket ve oyun etkinliklerine ağırlık verdiği köydeki öğretmenlerin ise fen etkinliklerine yer verdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Açık alan eğitimi, açık alan, doğa, okul bahçesi, okul öncesi eğitim, öğretmen görüşleri*

ABSTRACT

Name and Surname	Yasemin KILIÇ
University	Bursa Uludag University
Institution	Institution of Educational Sciences
Field	Department of Basic Education
Branch	Pre- School Education
Degree Awarded	Master Thesis
Page Number	xix + 161
Degree Date	.../09/2023
Supervisors	Doç. Dr. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU

PRESCHOOL TEACHERS OPINIONS AND PRACTICES TOWARDS OUTDOOR EDUCATION: VILLAGE AND CITY EVALUATION

Preschool years cover critical years in children's development. In the preschool period, children need at least one adult to support their curiosity. Teachers can support children's innate curiosity. Teachers' decisions and practices in outdoor education environments are important in terms of the development of children's perspectives on nature. The aim of the research is to evaluate the opinions and practices of preschool teachers regarding outdoor education in the context of village and city.

The participants of this study consist of 11 pre-school teachers working in official kindergartens and kindergartens within the primary school affiliated with the Ministry of Education in the villages of Kars province center and districts in the 2021-2022 academic year. In this study, it was tried to determine in depth the teachers' definitions of open space, how they implement and plan learning activities in open space, their views on the contributions of open space, their views on the inhibitors of open space, their views on facilitating supports in outdoor education, and their views on the use of open space. For this reason, case study design, one of the qualitative methods, was preferred in the research.

In this research, which aims to determine the opinions and practices of preschool teachers regarding outdoor education, semi-structured individual interviews, focus group interviews, semi-structured observation forms and outdoor diaries filled out by teachers themselves were used. The observation area of outdoor education was the school garden and the nature area close to the school. Thematic analysis was used to analyze the data obtained from the individual interview and focus group interview form. The analysis of the data

obtained from the observation form was carried out using descriptive statistical techniques (frequency, percentage distribution, average, tables of the items in the form).

As a result of the research; It was determined that teachers both in the city and in the village wanted to receive education outside the classroom and felt inadequate in this regard. It has been seen that teachers in villages and cities attach importance to external factors and therefore have difficulty in carrying out activities. These external factors; It is seen as weather conditions, parental pressure, inadequate physical conditions and security. Teachers said that they carried out the outdoor activities they included in their planning in line with the outcome indicators, but observations showed that most of the teachers did not have a plan preparation. When the activities regarding the use of open spaces were examined, it was seen that the teachers in the center generally focused on movement and play activities, while the teachers in the village focused on science activities.

Keywords: *Outdoor education, open space, nature, school garden, pre-school education, teacher opinions*

İÇİNDEKİLER

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI	v
ÖNSÖZ.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi
İÇİNDEKİLER	xiii
Tablolar Listesi.....	xvi
Şekiller Listesi	xviii
Kısaltmalar Listesi.....	xix
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Önemi	2
1.4 Araştırma Soruları	3
1.5 Varsayımlar	4
1.6 Sınırlılıklar	4
1.7 Tanımlar	4
2. BÖLÜM	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Açık Alan Eğitimi	5
2.1.1. Açık Alan Eğitiminin Felsefesi İle İlgili Görüşler	8
2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Açık Alan	10
2.1.3. Dünyada Okul Öncesi Eğitimde Açık Alan Eğitiminin Tarihçesi.....	13
2.1.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Açık Alan Eğitiminin Tarihçesi	16
2.1.5. Okul Öncesi Eğitim Programında Açık Alan	17
2.1.6. Açık Alan Eğitiminde Okul Bahçeleri.....	18

2.1.7. Açık Alan Eğitiminde Öğretmenin Rolü	22
2.1.8 Açık Alanda Öğretimi Planlama ve Uygulama	26
2.1.9. Açık Alan Eğitimine Yönelik Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Araştırmalar.....	28
3. BÖLÜM	33
YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Çalışma Grubu.....	33
3.3. Veri Toplama Araçları	35
3.3.1. Açık Alan Eğitimi Görüşme Formu	36
3.3.2. Okul Öncesi Öğretmenleri Açık Alan Gözlem Formu	36
3.3.3. Odak Grup Görüşmesi Formu	37
3.3.4. Açık Alan Günlüğü.....	37
3.4. Verilerin Toplanma Süreci	38
3.5. Araştırma Etiği ve Güvenilirlik.....	39
3.6. Araştırmacının Rolü	40
3.7. Verilerin Analizi.....	40
4. BÖLÜM	42
BULGULAR VE YORUMLAR	42
4.1 Bireysel Görüşmelere Ait Bulgular.....	42
4.1.1 Açık Alana İlişkin Eğitim Alma Durumu/ Köy-Kent.....	45
4.1.2 Açık Alanda Eğitim Verdiği Ortam/ Köy-Kent.....	47
4.1.3 Açık Alanın Kullanımı/Köy-Kent	49
4.1.4 Mevsimlere Göre Açık Alanın Kullanılma Sıklığı/ Köy-Kent	50
4.1.5 Açık Alan Etkinliklerinin Planlanması/Köy-Kent.....	52
4.1.6 Açık Alanda Uygulanan Etkinlikler/ Köy-Kent	53
4.1.7 En İyi Uygulanan Etkinlik-Köy-Kent	55
4.1.8 Açık Alanda Etkinlik Uygularken Yaşanan Zorluklar-Köy-Kent.....	57
4.1.9 Öğretmenlerin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri -Köy-Kent.....	59
4.1.10 Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik-Köy-Kent ...	60
4.2 Öğretmen Gözlem Formuna İlişkin Bulgular.....	66
4.2.1 Birinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular	66
4.2.2 İkinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular.....	69

4.2.3 Köy ve Merkezde Görev Yapan Öğretmenlere Göre Elde Edilen Bulgular	72
4.3 Odak Grup Görüşmelerinden ve Değerlendirmelerden Elde Edilen Bulgular	76
4.3.1 Açık Alan Eğitimi Tanımlamaya İlişkin Bulgular:	76
4.3.2. Açık Alan Eğitiminin Kolaylaştırıcı Desteklerine İlişkin Bulgular:	85
4.3.3 Açık Alan Eğitiminin Engelleyicilere İlişkin Bulgular:	91
4.3.4. Açık Alanın Çocuk ve Öğretmene Etkisine İlişkin Bulgular:	97
4.3.5. Açık Alan Eğitiminin Planlama ve Uygulanmasına İlişkin Bulgular.....	104
4.4 Açık Alan Günlüğü İle İlgili Bulgular	108
4.4.1 Köyde Görev Yapan Öğretmenlerin Açık Alan Günlüğü	108
4.4.2 Merkezde Görev Yapan Öğretmenlerin Açık Alan Günlüğü	113
4.4.3 Açık Alan Günlüğünün Genel Değerlendirilmesi	120
5. BÖLÜM	126
TARTIŞMA VE SONUÇ	126
5.1. Açık Alanı Tanımlamaya Yönelik	126
5.2. Açık Alanda Öğrenme Faaliyetleri	129
5.3. Açık Alanın Katkılarına Yönelik	132
5.4 Açık Alanın Engelleyicilerine Yönelik	134
5.5 Açık Alana Kolaylaştırıcı Desteklere Yönelik.....	135
5.6. Açık Alanın Kullanım Durumuna Yönelik	136
5.7 Öneriler.....	138
KAYNAKÇA	140
EKLER	151
Ek-1 Açık Alan Eğitimi Görüşme Formu	151
Ek-2 Okul Öncesi Öğretmenleri Açık Alan Gözlem Formu.....	154
Ek-3 Odak Grup Görüşmesi Formu	155
Ek-4 Açık Alan Günlüğü.....	157
Ek-5 Etik Kurul Kararı.....	159
Ek-6 MEB İzni	160
ÖZ GEÇMİŞ	161

Tablolar Listesi

Tablo	Sayfa
1 Öğretmenlerin Demografik Bilgileri.....	34
2 Açık Alanlara İlişkin Eğitim Alma Durumu/ Köy	42
3 Açık Alanlara İlişkin Eğitim Alma Durumu/ Merkez.....	44
4 Açık Alanda Eğitim Verdiği Ortam/ Köy	47
5 Açık Alanda Eğitim Verdiği Ortam/ Merkez	49
6 Açık Alanın Kullanımı/Köy.....	52
7 Açık Alanın Kullanımı/Merkez	54
8 Mevsimlere Göre Açık Alanın Kullanılma Sıklığı/ Köy.....	55
9 Mevsimlere Göre Açık Alanın Kullanılma Sıklığı/ Merkez	59
10 Açık Alan Etkinliklerinin Planlanması/Köy	61
11 Açık Alan Etkinliklerinin Planlanması/Merkez	64
12 Açık Alanda Uygulanan Etkinlikler/Köy.....	55
13 Açık Alanda Uygulanan Etkinlikler/ Merkez.....	46
14 En İyi Uygulanan Etkinlik-Köy	48
15 En İyi Uygulanan Etkinlik-Merkez.....	51
16 Açık Alanda Etkinlik Uygularken Yaşanan Zorluklar-Köy.....	53
17 Açık Alanda Etkinlik Uygularken Yaşanan Zorluklar-Merkez.....	55
18 Öğretmenlerin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri -Köy.....	57
19 Öğretmenlerin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri –Merkez.....	62
20 Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik-Köy.....	62
21 Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik-Merkez	65
22 Birinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular	66
23 İkinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular	70
24 Köy Ve Merkezde Görev Yapan Öğretmenlere Göre Birinci Gözlem Formundan Elde Edilen Bulgular	72
25 İdeal Bir Açık Alanın Fiziki Özellikleri.....	78
26 İdeal Bir Açık Alanda Bulunması Gereken Materyaller	79
27 Açık Alanın Düzenlenmesi	81
28 Birinci Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri	83
29 Kolaylaştırıcı Destekler.....	85
30 Yardımcı Kaynaklar	86
31 Açık Alana İlişkin Eğitimler	88
32 İkinci Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri	89
33 Karşılaşılan Engeller	91
34 Engelleri Çözüm Yolları	92
35 Üçüncü Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri	95
36 Açık Alanın Sınıfın Bir Parçası Olma Durumu.....	97
37 Açık Alanın Çocuklara Etkisi	98

38 Açık Alanda Öğretmenlerin Çocuklara İlişkin Gözlemleri.....	99
39 Açık Alanın Öğretmenlere Katkısı.....	101
40 Dördüncü Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri	102
41 Açık Alanda Etkinlikler Planlanırken Dikkat Edilenler	104
42 Açık Alanda Etkinlik Uygulanırken Dikkat Edilenler	105
43 Beşinci Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri	107
44 Öğretmenlerin Açık Alanda Geçirdikleri Zaman	120
45 Öğretmenlerin Açık Alanda Geçirdikleri Zamanların Ortalaması	120
46 Öğretmenlerin Açık Alanda Yaptığı Etkinlikler	121
47 Açık Alanda Karşılaşılan Riskler	122
48 Öğretmenlerin Kendilerinin ve Çocukların Hislerine İlişkin Düşünceleri	123
49 Açık Alan Kullanılırken Öğrenilenler	123
50 Açık Alanda Değiştirilmek İstenenler	125

Şekiller Listesi

Şekil	Sayfa
1 Açık Alan Eğitim Ağacı	6
2 Verilerin Toplanma Süreci	38
3 Açık Alan Eğitimi Denildiğinde Aklınıza Gelenler	77

Kısaltmalar Listesi

BBOM	: Başka Bir Okul Mümkün
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OBADER	: Okul Öncesi Eğitimle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi
PEEC	: Place-Based Education Evaluation Collaborative
TÜRÇEV	: Türkiye Çevre Eğitimi Vakfı

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Açık alan eğitimi; sınıftaki eğitimin tamamlayıcısı olarak görülmekle birlikte literatürde mekân /sınıf dışı eğitim, açık eğitim, doğada eğitim, mekân dışı öğrenme gibi pek çok kavramla açıklanmaktadır (Aynal Öztürk, 2009).

İnsan yaşamında bazı dönemler gelişim açısından kritik dönemler olarak adlandırılır. Okul öncesi yıllar gelişim açısından bu kritik dönemlerden biridir (Oktay, 2004). Okul öncesi yıllarda edinilen doğa algısının, yapılan araştırmalarda çocukların daha sonraki yaşamlarında öğrenmelerini etkilediği, olumlu çevre tutumlarının sağlandığı ve açık alan etkinlikleri ile desteklenmiş ortamların çocuğun gelişimini olumlu etkilediği gözlenmiştir (Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018). Ayrıca açık havada uygulanan etkinlikler çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal ve motor becerilerini de geliştirmektedir (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2018). Açık alanlar çocukların fiziksel becerilerini pratik edip geliştirebilecekleri en iyi alan olmakla birlikte, yaratıcılıklarını geliştirmeleri için de uygun ortamları sağlar. Çocuklar açık alanda geçirdikleri zamanlarda kendilerini doğal yollarla ifade edebilmeyi ve dünyayı kendi yöntemleriyle öğrenmeyi başarırlar (Kalburan, 2014). Açık alandan yararlanılmayan kapalı alanlarda vakit geçiren çocuklarınsa gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği ve doğayla etkileşime girmeyen çocukların çevresel konulara da duyarsızlaştığı bilinmektedir. Okul öncesi dönemin bu anlamda kritik bir önemi vardır (Alat vd., 2012; Özkubat, 2013). Ülkemizde yapılan araştırmalarda okullar fiziki açıdan incelendiğinde yeşil alanların yetersiz ve aynı zamanda küçük çocuklara uygun olmadığı, bu durumun öğretmenlerin sınıf içi etkinliklere daha çok yönelmesine neden olduğu ve bunun da eğitimin kalitesini etkilediği ortaya çıkmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının anaokullarındaki eğitimlerinin en az altmış dakikasının açık havada olması önerilir. Ancak günümüzde çoğu çocuk bu şartlarda bir eğitim ortamına sahip değildir ve okullarda sınıf içine odaklanılırken sınıf dışı göz ardı edilmektedir (Çelik, 2012; Talay vd., 2010). Çocuklar açık alanlarda sınıf içine oranla daha çok risk alanlarına sahiptirler ancak günümüzde öğretmenler tarafından risk faktörü az faaliyetlere yönlendirilmektedirler. Bu durum şehirdeki sosyal ve çevresel şartların yetersizliğinden kaynaklanan bir problem olarak da görülebilir. Karaca'ya (2020) göre zamanının çoğunu yetişkin denetiminde geçiren çocuklar risk faktörünün az olduğu sınıf içi etkinliklere yönlendirilmektedirler. Son yıllarda özellikle gelişmiş veya gelişmekte olan yerlerin sosyal ve çevresel şartların değişmesi sonucu çocuklar açık havada serbest oyun ortamlarında oynama şansını zamanla yitirmişlerdir. Denetiminin kolay olması için eğitimciler risk almak yerine sınıf içindeki etkinliklere daha çok yer vermektedirler. Milli

Eğitim Bakanlığı (2013) Okulöncesi Eğitim Programı'nda da açık alanda etkinliklerin tasarlanması, merkezlerin iç mekânlarda olduğu kadar dış mekânlarda da düzenlenmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Ancak; 2013 Okul öncesi eğitim programına yönelik hazırlanan ve 2013 yılında uygulama için paylaşılan Etkinlik Kitabı'nda, açık alan etkinliklerine %12.5 oranında yer verildiği, 2018 yılında uygulamaya sunulan Öğretmenlere Etkinlik Kitabı'nda ise %7.9 oranında açık alan etkinliklerine yer verildiği ortaya çıkmıştır. Buradan çıkarılan sonuç ise, okul öncesi eğitim programımızda öğretmenlerin tercihinin bırakılan açık alan etkinliklerinin alan yazın ve programda ifade edilen önemin uygulamaya yansıtılmadığıdır (Aşkar, 2021).

1.1 Problem Durumu

Birçok öğretmen, açık havada öğretimi sağlıklı, gerçek yaşamla bağlantıların kurulduğu, beynin her iki yarısını da harekete geçirebilecek, tüm konuları öğretebileceğiniz ve doğayla bağlantıları anlayabileceğiniz bir yer olarak görmektedir. Szczepanski (2006) yaptığı çalışmada farklı ülkeden 179 öğretmenin tutum ve değerlendirmeleri incelenmiş ve açık hava eğitimi anlayışında tutumlarının olumlu olduğu, deneyimi olmayan öğretmenlerin öğrenmeye istekli olduğu görülmüştür. McMillen (2017) çalışmasında öğretmenlerin açık alanı sınıf rutinlerine dahil ettiklerine dair çok az kanıt olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin okul bahçelerini kullanma motivasyonlarını doğuran şeyin doğa ile etkileşime dair kendi geçmiş anılarının, çocuk davranışlarını gözlemlemelerinin, öğretme ve öğrenme faaliyetlerine yönelik inançlarının olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin açık alanı kullanmalarına yönelik detaylandırılması gereken eksik kısımların olabileceği görülmüştür. Ulusal literatür incelendiğinde öğretmenlerin açık alandaki uygulamalara olumlu tutum sergiledikleri ancak kendilerini açık alan etkinliklerinde yetersiz gördükleri (Alat vd., 2012; Yalçın, 2015; Yıldırım, 2017) ve öğretmenlerin yaptıkları etkinliklerden verim alamadıklarını düşünmeleri sebebiyle açık alanda öğrenme faaliyetlerine çok fazla yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenler çocukların yaşama ve yaşayan sistemlere karşı sevgi geliştirmelerinde büyük etkindir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile köy ve kent merkezinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimine yönelik görüş ve uygulamalarına ulaşılması amaçlanmıştır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Öğretmenlerin açık alan eğitimine bakış açıları açık alan etkinlikleri ile ilgili kararlarını önemli ölçüde şekillendirir (Vujicic vd., 2021). Açık alanların çocuğun gelişimine sağladığı yararlar göz önünde bulundurarak öğretmenlerin açık alanları kullanımına destek

sağlanmalıdır (Yıldırım, 2017). Literatürde okul öncesi eğitimde sınıf dışı/ açık alan etkinliklerinin yeterince uygulanmadığı görülmektedir. Özellikle alan yazındaki açık alana yönelik çalışmalar batıda ve sosyoekonomik düzeyi orta ve yüksek bölgelerde yapılmıştır (Ay, 2018; Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018; Çıkma, 2019; Kandemir, 2020; Morali, 2019; Yalçın, 2015; Yıldırım, 2017). Literatür incelendiğinde Alat ve diğerlerinin (2012) yaptığı çalışmada kent merkezindeki 25 öğretmenin açık hava etkinlikleri ile ilgili düşünce, tutum ve uygulamalarına odaklanarak görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Yıldırım (2017) ise çalışmasında Eskişehir ilindeki bağımsız anaokulu öğretmenlerinin dış mekân uygulamalarından bahsetmiş ve oyun alanlarına yönelik tespitlerde bulunmuştur. Açımdayıcı karma desenin kullanıldığı araştırmada 135 öğretmenden önce nicel veriler toplanmış ardından araştırmanın nitel boyutunda görüşme yapılmıştır. Kandemir (2020)'nin yaptığı araştırma da ise katılımcılarını Ankara'da özel anaokulundan seçilen 35 veli ve 12 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Kaçan vd. (2017)'nin yaptığı çalışmada Muğla ve Ankara illerindeki MEB'e bağlı bağımsız anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıfında görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile yapılmıştır. Dış mekanın kullanımı, açık alana ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili konularda çalışmaların olmasına karşın (Acar 2014; Atabey vd., 2009; Başar, 2000; Cevher-Kalburan ve Yurt, 2011; Çelik, 2012; Çetken ve Sevimli-Çelik, 2018; Kaçan vd., 2017; Kalburan, 2014; Kandemir, 2020; Kelkit ve Özel, 2003; Özdemir ve Yılmaz, 2009; Talay vd., 2010; Taştepe vd., 2016; Tepebağ ve Aktaş-Arnas, 2017; Yalçın, 2015; Yılmaz ve Bulut, 2002; Yılmaz, 2016) açık alan eğitime yönelik köy ve kent bağlamında yapılan çalışmalara rastlanılmamıştır. Yapılan bu çalışmada açık alan eğitimi öğretmen boyutunda ele alınarak köy ve kent bağlamında okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitime yönelik görüş ve uygulamalarına ulaşılmıştır.

Açık alan ve açık hava ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların kent merkezlerinde yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın kentlerde ve köylerde yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmada dezavantajlı bölgede köy ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin çalışma grubunda yer alması araştırmanın özgünlüğü açısından önemli olacaktır. Bu çalışma ile hem köyde hem de kentte çalışan öğretmenlerin açık alan eğitime yönelik görüş ve uygulamalarına ulaşılması planlanmaktadır. Bu araştırmanın önceki çalışmalara destek ve açık alan eğitimi ile ilgili çalışmalara ışık tutması beklenmektedir. Köy ve kentteki okulların dış mekân açısından yapılandırılmış ve yapılandırılmamış alanlarındaki farklılıklar, bu alanlarda öğretmenlerin uygulamaları ve görüşlerinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4 Araştırma Soruları

Bu araştırmanın sorularını “Kent merkezinde ve köyde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimine yönelik görüşleri nelerdir, kent merkezinde ve köyde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimine yönelik uygulamaları nelerdir?” soruları oluşturmaktadır.

1.5 Varsayımlar

- Araştırmada açık alan eğitimi ile ilgili görüşleri alınan öğretmenlerin paylaşımlarında ve önerilerinde objektif ve içten davrandıkları varsayılmıştır
- Gözlemler sırasında öğretmenlerin sınıflarındaki gerçekleştirdikleri uygulamalar, gerçek uygulamaları yansıttığı varsayılmıştır.
- Öğretmenlerin açık alan günlüğünü doldururken o gün için planladıkları etkinliği samimi ve içten bir şekilde yazdıkları varsayılmıştır.

1.6 Sınırlılıklar

- Bu araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz ve bahar dönemi ile sınırlıdır.
- Kars İli Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı resmi merkezdeki anaokulu ve anasınıfı ile ilçelerindeki köy ilkokullarında görev yapan 11 okul öncesi öğretmeni ile sınırlandırılmıştır.
- Verilerin toplanmasında kullanılan açık uçlu sorular, gözlem formu, araştırmacının gözlem notları, öğretmenlerin tuttukları günlük ile sınırlı kalmıştır.

1.7 Tanımlar

Açık alan eğitimi: Payne (1985) açık alan eğitimi tanımlarken sınıf içinde gerçekleşmesi zor faaliyetlerin öğrenme metodu olarak açıklamıştır. Priest’e göre (1986) açık alan eğitimi, hem macera hem de çevre eğitimi kapsar.

Okul öncesi eğitim: Çocuğun doğumundan ilköğretim eğitimine başladığı güne kadar geçirdiği dönemi kapsayan; fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini sistemli bir ortam içinde toplumun kültürel değerlerine uygun olarak yönlendiren, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, ilköğretime hazırlayan ve temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim devresidir (14. Milli Eğitim Şurası, 1993).

Açık Alan: Çocuğun sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişim ve eğitimi için esas olan aktivitelerini desteklemek için tasarlanmış mekânsal bir eğitim çevresidir (Tekkaya, 2001).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüz eğitim dünyasında hız alarak ilerleyen ve gelişim gösteren açık alan eğitimi okul öncesi eğitimden başlamak üzere pek çok eğitim seviyesinde görülmektedir. Bu bölümde açık alan eğitiminin felsefi temelleri, açık alan eğitiminde okul öncesi öğretmenlerinin rolü, açık alan eğitiminin Dünya’da ve Türkiye’de gelişimi, okul öncesi eğitim programında yer verilen açık alan tanımlaması, çocukların gelişimi açısından açık alanın önemi ile yurt içi yurt ve yurt dışında ilgili araştırmalar ile ilgili kapsamlı bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

2.1. Açık Alan Eğitimi

Dünyaya geldiğinde bir çocuk önce aile daha sonra okulla birlikte oturduğu mahalle, yaşadığı şehir, ülkesi ve diğer ülkeler derken geniş bir çevrenin içerisine doğar. Dolayısıyla çocuğun çevresini değerlendirilmesi açısından sınıf dışını tanınması önemlidir. Sınıf dışına yani doğaya, kırlara, şehirlere, müze, bahçelere veyahut köye taşan eğitim çocukların bakış açılarını genişletecektir (Aynal Öztürk, 2013). Peki sınıf dışına taşan eğitim, açık alan eğitimi tüm yönleri ile tanımlar mı? Türkiye’de bunun ile ilgili pek çok çalışma yapılmış ve literatürde bu kapsamda bir dil birlikteliği olmadığı görülmüştür.

Açık alan eğitimi (*outdoor education*) literatürde mekân/ sınıf dışı eğitim (Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018; Okur-Berberoğlu ve Uygun, 2013) açık hava eğitimi (Balcı, 2005), okul /sınıf dışı öğrenme (Karadoğan, 2016), mekân dışı öğrenme (Kanat, 2020), sınıftaki eğitimin bahçe ve doğal ortamlarla bütünleştiren bir tamamlayıcısı doğada ve bahçede eğitim (Aynal Öztürk, 2009), sınıf/okul dışı uygulamalar (Fidan, 2012) gibi pek çok iç içe geçmiş kavramla dile getirilmiştir. Bu kavram karışıklığı terminolojide ortak dil kullanımının önüne geçmektedir. Bu kavramlarla ifade edilen açık alan eğitimi sınıftaki eğitime alternatif olarak düşünülmemiş sınıftaki eğitimle bir bütün olmuştur (Dahlgren ve Szczepanski, 2005; Higgins, 2006).

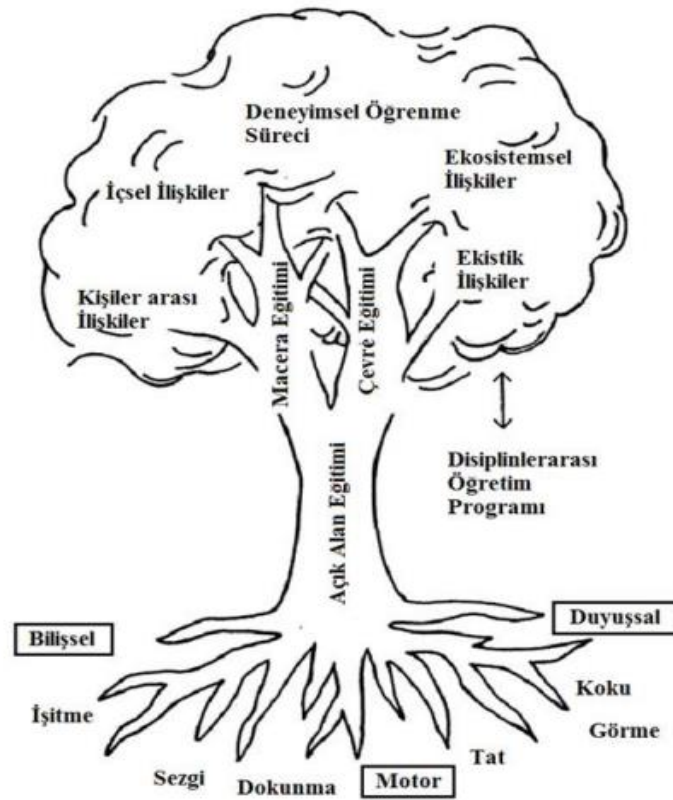
Payne (1985) açık alan eğitimi tanımlarken sınıf içinde gerçekleşmesi zor faaliyetlerin öğrenme metodu olarak açıklamıştır. Priest’e (1986) göre açık alan eğitimi, hem macera hem de çevre eğitimi kapsar. Açık alan eğitimi modelinin kapsamını altı özelliği ile şu şekilde ifade etmiştir;

- Açık alan eğitimi deneyimseldir.
- Açık alan eğitimi bir öğrenme metodudur.
- Tüm duyuların aktif olduğu öğrenmenin üç boyutunu (bilgi, duyuş, motor) kapsar.

- Açık alan eğitiminde öğrenme ancak ve ancak dış mekân çerçevesinde yer alır. Elbette alan gezisi öncesi temel kavramları öğrenmek materyallerin hazırlanması bir plan yapmak gibi eylemler iç mekânlarda gerçekleşebilir. Bununla birlikte öğrenme için ilham veren yine dış mekândır.
- Disiplinler arası bir müfredatı vardır.
- Açık alan eğitiminde öğrenmede pek çok ilişki barındırır, dış mekân ortamına maruz kalarak, bireyler doğal çevre ile ilişkilerini, doğal ekosistemlerin çeşitli kavramları arasındaki ilişkileri, başkalarıyla ve içsel benlikleriyle ilişkilerini öğrenirler.

Şekil 1

Açık Alan Eğitim Ağacı (Priest, 1986, Türkçeye çevrilmiştir)

Açık alan eğitimi modelini güçlü bir metafor olan ağaç üzerinde anlatan Priest (1986) bu ağacın yapraklarını deneyimsel öğrenme süreci olarak tanımlamıştır. Bu yaprakların enerjisi güneş, hava ve topraktır. Bu durumda güneş, ağacın her yerine ilham veren dış mekân ortamıdır. Hava, açık hava eğitim programının dayandığı disiplinler arası müfredatı içerir ve tıpkı yaprakların atmosferle oksijen ve karbondioksit alışverişinde bulunması gibi, süreç ile

müfredat arasında sık sık bilgi alışverişi gerçekleşir. Ağaç köklerle toprağa sıkıca demirlenir. Bu durumda toprak, altı duyuyu ve üç öğrenme boyutunu (bilişsel, duyuşsal, motor gelişim alanı) tutar. Deneyimsel öğrenme süreci, bu duyulardan ve gelişim alanlarından yön alır.

Hammerman ve Hammerman (1973) açık alan eğitimini, okul müfredatının içeriğini zenginleştiren destekleyen, çocukların deneyimlerinde daha etkili ve daha verimli bir öğrenme yaklaşımı olarak açıklamıştır. Bu görüşü destekler nitelikte Szczepanski (2001) de açık alan eğitimini ‘eller – kalp – kafa’ olmak üzere tüm bedeninin öğrenme süreci ve çocukların öğrenme sürecinde kendi yaşantılarıyla elde ettikleri deneyimler olarak tanımlamaktadır. Açık alanı eğitimini tanımlayan bir diğer yazar Higgins (2002), açık alan eğitiminin kavramsal modelini geliştirirken açık alan eğitiminin açık hava etkinlikleri, çevre eğitimi, sosyal ve kişisel gelişimi kapsadığını ifade etmiştir. Nepras ve Sikulova (2021), açık alanda eğitimi ister bir okul bahçesi, ister okulun yakın çevresi veya okullara uzak alanlar olsun, öncelikle çocukların bir dış ortamda kalmaları ile ilişkili bir süreç olarak tanımlamıştır. Rickinson vd. (2004) ise açık alan eğitimi terimini genel anlamda, bir dış ortamda uygulanan çeşitli organize öğrenme süreci türlerini içerdiğini ifade etmişlerdir.

Yer temelli eğitim (placed-based education) ise Türkiye’de son yıllarda gündeme gelmesine nazaran bu kavram 18. yy. başlarından itibaren kullanılmıştır. Yer temelli eğitimde bahsedilen ‘yer’ toplum ile bu toplumun yaşam sürdüğü yerel çevredir. Yer temelli eğitim yerin ana özelliklerinin öğretilmesidir (Evans ve Kılınç, 2013). Sobel (2004) öğretmenlere rehber olması amacı ile geliştirilecek yer temelli eğitimi beş boyutta anlatmıştır. Bunlar kültürel çalışmalar, doğa faaliyetleri, çevreyle ilişkili gerçek problem çözme becerileri, girişimcilik fırsatları ve toplumsal faaliyetler olarak ifade etmiştir. Keşaplı Can (2015), günümüzde çocukların “yer”i tanımadan içinde yaşadıkları doğa parçasını da tanıyamayacakları ve rahat hareket edemeyeceklerini ve bu bağlamda en iyi çözüm yolunun çocuklara yer temelli eğitim verilmesi olduğunu ifade etmiştir.

Mekân/Sınıf dışı eğitim sınıftaki öğrenmelere nazaran daha çok kendiliğinden gelişen ve ani değişikliklerin sürpriz anların fazla olduğu bir eğitimidir. Bu açıdan bakıldığında doğayı ve okul bahçelerini kullanmak çocuklar için iyi bir öğrenme ortamı oluşturabilmektedir. Bu nedenle eğitimin ayrılmaz parçalarından biri olan mekân dışı eğitim sınıftaki eğitimden ayrı değil bütünleştirilmiş bir eğitimi ifade eder. Eğitimin yapıldığı yer mekân/sınıf dışı eğitimde önemlidir ancak sadece mekânla değil eğitimin özü ve yöntemiyle de ilgilenir (Bartunek vd., 2006; Dahlgren ve Szczepanski, 2005).

Çocuklar için dış mekân, kendi sınırları içinde deneyimledikleri, hissettikleri ve yaptıkları, anlamların ortaya çıktığı ve orada ortaya çıkan deneyimlerin oluşturduğu yerdir.

Mekân ve çevre aynı çerçevede düşünülse de, kavramsal olarak farklı anlamlara gelmektedirler. Fiziksel mekân, eğitim durumlarının geliştirildiği yerlerle ilgili iken, çevre, fiziksel yapının sınırlarında olan ve ilişki kuran çeşitli kokuları, nesneleri, renkleri, insanları ve şekilleri ayrılmaz bir bütün olarak kapsar (Grindheim vd., 2021).

Açık alana bir öğrenme ortamı olarak bakılacak olursa bu kavramın çok geniş ve aynı zamanda karmaşık tanımları vardır. Bu kavramın içeriği incelendiğinde eğitim öğretim faaliyetlerinde kendisini çok farklı şekillerde ve yapılarla görebiliriz. Bir öğrenme ortamı dediğimizde açık alanlar; macera temelli açık alan eğitimi, çevre eğitimi, alan incelemeleri, açık alanda oyun, deneyimsel öğrenme, doğa çalışmaları, doğa mirasına yönelik eğitim ve ziraatla ilgili çalışmalar şeklinde birçok eğitsel planlamaya olanak sağlar (Rickinson vd., 2004). Doğa, kültür, yaşanan deneyimlerin ortak birikimi ile oluşan açık alan çevre eğitimdeki amaçlardan birisi doğaya kültürel çevre ve yaşamını sürdüren tüm canlılara karşı sorumluluk bilincinin yerleşmesini sağlamaktır (Öztürk, 2009). Çevre eğitimi açık alan eğitimi yerine kullanılabilir gibi düşünülse de aslında, açık alan eğitimi çevre eğitimini de kapsar. Çevre eğitimi okulda ya da dışarıda, ilk elden bilgi ve deneyim elde etmek için kullanılabilecek doğal ya da insani herhangi bir ortamı kapsar (Bartosh, 2013). Macera eğitiminde katılımcılarca tehlikeli olarak algılanan kano, dağcılık, kaya tırmanışı gibi aktiviteler vardır. Bu aktivitelerin gerçekleştiği tesislerde güven duygusu, birbirine destek olma, problem çözme gibi becerilere odaklanılır. Bu riskli eylemler kişide riskle baş edebilme becerisi oluşturur (Steffen ve Stiehl, 2010).

2.1.1. Açık Alan Eğitiminin Felsefesi İle İlgili Görüşler: Açık alan eğitiminin felsefi temel taşlarını oluşturanlar tarih boyunca önemli fikir ve düşünce insanları olmuştur. Açık alan eğitiminin tarihsel çerçevesine ve felsefi kökenine bakıldığında eğitimin doğada yapılması gerektiği düşüncesi doğa felsefecileri olan Aristo ve Platon'dan başlamaktadır (Öztürk, 2009). Platon'un görüşlerinde duyuların sürekli değişebileceği ancak gerçek bilgiye akıl yoluyla ulaşılabileceği hakimdir. Akademia adlı okulunu kurmuş ve bu okulda verdiği dersleri bahçede anlatmıştır. Ayrıca Platon bilgi edinmenin yanında bu bilgileri hayatta kullanmanın ve pratikleştirmenin önemli olduğunu ifade etmiştir. Aristo Platon'un okuluna giderek gerçek bilgiye duyular yoluyla ulaşabileceğini düşünmüş, somut kanıtlar aramış ve araştırmalarında gözlemler yapmıştır. Epiküros da felsefe bahçesinde öğrencilerine bahçede eğitim vermiştir bu sebeple bahçe filozofları olarak adlandırılmışlardır (Aytaç, 2012; Dahlgren ve Szczepanski, 2005). Bu açıdan bakıldığında filozofların eğitim ortamının gerçek bir ortam seçilmesi yönüyle, duyuların hepsini kullanmak ve keşfetmenin araştırmanın

öncelikli olması gibi nedenlerle Aristo, Platon ve Epiküros'un eğitim anlayışı açık alan eğitiminin felsefi temeli ile yakından ilişkilidir (Civelek, 2016).

Tarihe baktığımızda, Aristoteles ve Platon'un görüşlerinden sonra bu yöntemi etkileyen daha pek çok felsefeci ve eğitimci olmuştur. Dewey, Comenius, Pestalozzi, Rousseau, Froebel, Piaget, Ellen Key, Molander bunların içerisinde sayılabilir. Her birinin ifade ettiği eğitim anlayışında açık alan eğitiminin temel ilkelerini görmek mümkündür. Açık alan eğitiminin felsefi bakış açısında özellikle söz sahibi olan eğitimci ve filozoflar soyut öğrenmeleri somut deneyimlerle pekiştirmenin öneminden ve çocukların sıklıkla doğada olmalarına fırsat verilmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir (Hammerman ve Hammerman, 1973; Öztürk, 2009).

Comenius öğretim sürecini çocukların duyuları ve ilgilerine bina etmek gerektiğini ifade etmiştir. Erken çocukluk yıllarında somut deneyimlerin fazla olması, ezbere dayalı eğitimin olmaması gerektiğini, gerçek ortamların kullanılması gerektiğini söyleyen Comenius'a göre bahçe metaforu somut öğrenmedeki en iyi metafordur. Rousseau, okul öncesi dönemde öğrenmenin deneyimler aracılığı ile yaşanması gerektiğini ve eğitim-öğretimin çocukların bireysel ilgi isteklerine bırakması gerektiğini söylemiştir. Bu hareketi ile de çocuk merkezli eğitim yaklaşımının öncülerinden biri olarak kabul edilmiştir. Teknolojiye karşı doğayı, otoriteye karşı duyguyu vurgulayan Rousseau, doğada insanın özgür olma olanağını yakaladığını belirtmiş, doğayı ise iyiliğin özü olarak ifade etmiştir (Dahlgren ve Szczepanski, 2005).

Pestalozzi ise çocukların potansiyellerini gerçekleştirmelerine önem vermiş bundandır ki çocuklardan potansiyellerinin üzerinde isteklerde bulunmanın yanlış olduğunu söylemiştir. Pestalozzi'ye göre düşünmek ancak duyuları kullanarak olacağından çocukların derslerini tasarlarlarken bitkiler taşlar gibi doğal nesneleri kullanmıştır (Leclercq, 2011, aktaran Civelek, 2016). Rousseau ve Pestallozi, sınıf dışından farklı alanlarda eğitimin öneminden bahsetmişlerdir. Pestalozzi'nin fikirlerinden etkilenecek dünyada bilinen ilk anaokulunun kurucusu Froebel'in çocuk bahçeleri kurması ve 18. yüzyılda Dewey' in deneysel eğitime olan inancı sınıf dışı yani açık alan eğitiminde felsefi temellerin atılmasını sağlamıştır (Okur Berberoğlu ve Uygun, 2013).

19. yüzyılda Birleşik Krallık, Almanya ve ABD'de Froebelian anaokulları kurulmuştur. Froebel'e göre anaokulu yani kindergarten, çocuk bahçesi anlamı taşıyordu. Froebel'e göre bahçe eğitimin temelinde yer almalıydı. Froebel bahçenin çocukları gerçek dünyada oynamaya ve harekete geçirmeye teşvik edeceğine inanıyordu. Çocuğun entelektüel gelişiminde pozitif yönde etkisinin olacağı kabul ediliyordu (Bruce, 2012).Froebel'in bakış

açısında özellikle öğretmenlerin bir bahçıvanın fidan yetiştirmesi gibi çocuklara zengin çevre imkanı sunması gerektiğini ifade etmiştir. Çocukların açık alan deneyimlerinde doğaya yakın olmalarına önem vermiştir. Froebel'in Almanya'da kurduğu kindergarten programlarında bahçe olduğu kadar iç mekânın da dış mekânla birlikte bütüncül olarak tasarlanması gerektiği ifade edilmiştir. Bahçede çocuklar doğaya ait olan gözlemler yapacak ve keşiflerde bulunacaklardır (Kieff ve Wellhousen, 2001).

Froebel ilhamlı Margaret McMillan, Londra'da 1914 yılında ilk açık hava anaokulunu açmıştır. Buradaki temel amaç çocuğa erişebileceği bir açık alanın temiz havanın sağlanmasıdır. Kreş bahçesi çocuğun kendi kendine keşfetmesini özgür olmasını olanak sağlayacak doğal bir alan olacak bir şekilde tasarlanmıştır. Bu kreşte iç mekân yalnız kötü hava şartlarında kullanılmış ve kreş bahçesinin farklı yüzeylerden (çimen, taş, toprak) oluşması sağlanmıştır. Ayrıca sebze dikim alanı, doğal çiçekleri, tırmanma alanları, kum havuzu ve tepe yer almıştır. Bu sistemde tüm aktiviteler (yemek yeme, oyun, uyku gibi) açık alanda yapılacak şekilde planlanmıştır (Bilton, 2010).

Yer temelli öğretim, deneyimsel eğitim, çevre eğitimi, sürdürülebilir öğrenme, keşif odaklı öğrenme gibi farklı isimlerle tanınan bu hareket eğitim alanında reform sağlamıştır. Bu kesinlikle yeni bir hareket değildir. Bu hareketi John Dewey 'Deneyim ve Eğitim' adlı kitabında 1938 yılında pragmatist eğitim felsefesi ile desteklemiştir. Aynı zamanda yapılandırmacı yaklaşımdan da etkilenen açık alan eğitiminde de bilgiye deneyimler sonucu ve ancak gerçek yaşamla ilişkilendirildiğinde ulaşılır. Steiner ve Montessori de bu geleneği okullarında uzun süredir odağına koymuştur (Öztürk, 2009; Sampson, 2019).

Dünya'da kabul görmüş birçok alternatif eğitim yaklaşımı Montessori, Reggio Emilia, Waldorf yaklaşımları eğitim ortamının ikinci öğretmen olduğunu ve bu nedenle de ehemmiyetle tasarlanması gerektiğini vurgulamışlardır (Aktan-Acar, 2020). Montessori yaklaşımında dışarıda oyun ve öğrenme önemlidir (Tovey, 2007). Montessori'de çevre "hazırlanmış" (prepared environment) olarak ve Reggio Emilia'da ise üçüncü öğretmen" (third teacher) olarak ifade edilmektedir. Bu açıdan bakıldığında özellikle çevrenin önemli olduğu görülmektedir.

2.1.2. Okul Öncesi Dönemde Açık Alan: Piaget'e göre çocuklar, öğrenme süreçlerinde aktif katılımcılardır. Daha sonra çocuk psikologları tarafından yapılan araştırmalar da yeni doğan bebeklerin bile çevrelerindeki uyaranları algıladıklarını göstermiştir. Günümüzde öne çıkan görüş, çocukluğun genellikle çocuklar tarafından oyun sırasında başlatılan ve yönetilen, farklı çevresel faktörlerin etkisinde kalan, aktif ve sürekli öğrenmeden oluşan bir zaman dilimi olduğudur (Loebach, 2004). Dolayısıyla bu süreçte

çevrenin rolü önemlidir. Çevre her yaşta çocuklar için aynı değildir. Çocuklar için farklı motivasyonlar, duygusal durumlar, gelişim aşamaları ve sosyo-kültürel açıdan farklılıklar sağlar. Çocuğun yaşantısı, süreç içinde oluşturduğu anlamlarla ayrılmaz bir bütünlük oluşturduğundan, çocuklar gelişimleri boyunca değişirken çevre, çocukların yaşantılarına ve toplumsal olarak yükledikleri bakış açılarına göre yeni anlamlar kazanır (Vygotsky, 2010).

Okul öncesi dönem çocuklarının çevresine karşı sonsuz bir merakı ve öğrenmeye, keşfetmeye karşı istekli doğal bir yapıları vardır. Daha dünyaya adım attığı günden itibaren çocuk çevresini keşif yoluyla tanımaya başlar. Bu keşifleri sayesinde iletişim kurar ve çevresine dair fikirler edinir. Çocukların çevrelerindeki uyarının fazla ve destekleyici olması ise neleri hangi hızla öğreneceğini etkileyen en önemli ilişkisel basamaktır (MEB, 2013). Çocuklar kendi ilgi istek becerilerine göre hareket temelli uyarıcı ve bütüncül öğrenme çevrelerinde, sınıf dışı alanlar, bitkileri suyu toprağı yaşayan ve yaşama ait canlıları daha iyi bir şekilde fark eder. İç mekânda bulabileceği sınırlı öğrenme deneyimlerinden, dışarı çıkması ile zengin öğrenme deneyimlerini yaşar. Ayrıca sınıf dışı; çocuklara kendi öğrenme stillerini kullanmalarına, bireysel öğrenme hızında öğrenmelerine olanak tanır (Bilton, 2010).

Doğaya kendiliğinden derin bir bağımızın ve insanın doğanın bir parçası olduğunu savunan Sampson (2019) bu bağı fark edemememizden yakınır. Doğa dediğimiz her yerdedir, evimizin arka bahçesi, okul bahçesi, çiftlikler, parklar, yıldızlar, galaksimiz, gezegenimizi oluşturan her şey doğadır. Doğayla bağlantı kurmanın en doğal yolu en yakın çevredeki doğayı deneyimlemektir (s.47). Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların yakın çevreden başlayarak doğada sık ve serbest bir şekilde vakit geçirmesini sağlamak doğayla derin bağ kurması konusunda destekleyici olacaktır (s.61). Beynimizin doğanın sunduğu seslerin, ışıkların, şekillerin ve renklerin akışıyla uyarılması için açık havada vakit geçirmek gerekir. İşitmemiz, görüşümüz ve cildimiz için dış mekân uyarılarına ihtiyacımız var. Örnek verilirse bu uyarılar kimi zaman şarkı söyleyen kuşlar, fısıldayan rüzgâr, güneş ışığı yansımaları, gölgeler, nem, sis ve çiçeklerin renkleri olabilmektedir. Beyin hücrelerimizin büyümesi, doğanın sunduğu bu özel uyarana bağlıdır. Özellikle doğa insan beynindeki enerji akışının en yüksek olduğu 3-6 yaşlarında daha önemli olmuştur (Ingvar, 1997, aktaran Szcepanski, 2001).

Dış mekân, özgürlüğü deneyimlemenin, serbest hareketlerle kaba motor becerileri gerçekleştiriminin ve doğal unsurlarla temas halinde olmanın mümkün olduğu açık ve sürekli değişen bir ortam olarak tanımlanabilir (Maynard ve Waters, 2007). Kentleşmiş toplumlarda, çok az sayıda çocuğun ormanlarda doğayla tanışma fırsatı bulduğu bilindiği üzere, tarlalar ve bahçeler, okul bahçeleri serbest oyun alanları buna fırsat sağlayabilir. Ve bu alanlar

çocukların doğal dünyayla bağ kurabilecekleri yerler olarak giderek daha fazla öneme sahip olmaktadır (Louv, 2019). Yetişkinlere çocukluk dönemine dair en anlamlı çevre sorulduğunda yetişkinlerin yüzde 96.5'i açık alandaki oyunlarından bahsetmiştir (Sebba, 1991). Çocukların doğayla derin bağlar oluşturmalarını sağlamanın en büyük adımlarından biri yetişkinlerin doğayı fark etmeye başlamasıdır. Çocukların doğayla fiziksel olarak meşgul olduklarında bağ kurduğunu söyleyen Sampson çocuklara ilk elden doğayla buluşması için çocuklara serbest alan bırakılması gerektiğini ifade eder (Sampson, 2019: s.99).

En kalıcı ve en iyi öğrenmenin yolu yaşayarak öğrenmekten geçer, açık alanlar bu konuda çocuklara çeşitli çevresel deneyimler sağlar. Bu tür deneyimler sırasında çocuk ve çevre arasında kurulan bağ, çocukları çevreye karşı daha duyarlı hale getirecektir. Bu da çocukların gelecekte çevreye duyarlı bireyler olmalarına büyük katkı sağlayacaktır (Acar, 2014). Doğada geçirilen zaman insan sağlığı özellikle çocuklar için çok büyük bir öneme sahip olmak ile birlikte doğa insan sağlığı için mühim bir kaynaktır. Doğanın fiziksel etkileri olmasının ötesinde duygusal ve zihinsel sağlığı, temel değerlerin kazanımı, stresin azalması, özsaygı ve yaratıcılık gibi faydaları da bulunmaktadır. Doğanın duygularımızı besleyerek harekete geçirme gibi bir potansiyeli de vardır (Sampson, 2019). Doğa etkileşimleri ile birlikte çocuklardaki dikkat eksikliği belirtilerinde ve zorbalıkta azalma, hastalıklarla mücadeleyle yönelik inançta ve sosyal etkileşimlerde artış görülmüştür (Sampson, 2019).

Kapalı alanlarda teknolojiye bağımlı yaşanan bir çocukluk fakirleşmiş bir çocukluktur. Bu çocukluğun büyümeye büyük bir oranda olumsuz duygusal, fiziksel ve psikolojik etkileri vardır (Sampson, 2019). Dijital devrimin yani tablet bilgisayar telefonun hipnotize eden dünyasına giren çocuklar gittikçe artan nüfus ile birlikte kalabalık bir şehir yapısına da ayak uydurmaya çalışıyor (Sampson, 2019). Bu nedenle belki de açık alanların önemi daha çok vurgulanmalıdır. Okul öncesi dönem çocuklarının ekran önünde geçirdikleri zaman ile açık havada oynadıkları zamanların sosyal becerileri arasındaki ilişkilerine bakıldığında televizyon/DVD/video izlemenin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerini olumsuz etkilediği açık havada oynamanın ise olumlu etkilediği görülmektedir (Hinkley vd., 2008, aktaran McMillen, 2017).

Amerika'da yapılan çalışmada ilkokul çocuklarının teneffüs sırasında ağaçlık alanlarda oynaması; daha büyük ilkokul çocuklarının bilim ve yazma dersleri için doğallaştırılmış bir yaşam alanını kullanmaları ve lise öğrencilerinin bahçe işlerine katılımı sırasında yapılan gözlemler görüşmeler incelendiğinde çocukların gelişimleriyle ilgili olumlu sonuçlar alındığı belirtilmektedir. Doğal ve yeşil alanların fazla olduğu okul bahçelerinde

strese bağlı davranışlar azalırken, çocukların dikkat ve konsantrasyon anlamında sınıf içerisindeki etkileşimleri desteklenmekte ve motive olmaktadır (Chawla vd., 2014).

Place-Based Education Evaluation Collaborative (2010) yer temelli eğitime yönelik yaptığı araştırmada on iki eyalette kentsel, kırsal ve banliyö olmak üzere 100 okuldaki öğretmen ve çocuklar ile binlerce anket görüşme yerinde gözlem sonucu yer temelli eğitimde okullar ve yerel çevre arası ortaklıklar ilişkiler artarken çocukların akademik başarısı da güçlenmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları yere yönelik bir anlayış geliştirmelerine ve harekete geçmeleri için fırsatlar sunmuştur.

Tovey'e (2007) göre, açık havada oyun ve aktiviteler, çocukların yetişkin denetiminden uzak, seçimlerinde özgür olduğu ve daha fazla seçeneğinin olduğu keşfetme ortamını sunar. Grahn vd. (1997) araştırmasında iki anaokulundaki çocukların aktivitelerini ve gelişimini incelemiştir. Bu çalışmada her türlü hava koşulunda ve doğal ortamlarda dışarıda uzun saatler geçiren çocukların, arazi ve ekipman açısından çeşitliliğin sınırlı olduğu bir oyun alanında açık hava oyun zamanlarını geçiren çocuklara göre öğrenme ve gelişme açısından daha iyi bir seviyede olduklarını bulmuşlardır. Çocukların oynayacakları ilginç alanlar bulmaları için yeterli alanın olduğu doğal bir alanda çocukların etkinlikleri de daha yaratıcı ve daha çeşitli olmuştur (Grahn vd.,1997, aktaran Ulset vd. 2017). Doğal ortamda öğrenme faaliyetlerinin çocuğun ve aynı zamanda öğretmenin öğrenimdeki stresli havayı yok edici bir etkisi vardır. Öğretmenler ve çocuklar üzerinde sakinleştirici fizyolojik etkileri de söz konusudur (King's Collage London, 2011).

Ulset vd. (2017), dört yıl süre ile okul öncesi çocukların dışarıda geçirdikleri zaman ile bilişsel ve davranışsal gelişimleri arasındaki ilişkileri boylamsal olarak incelemiştir. Okul öncesi eğitimde açık havada geçirilen zamanın çocukların kapalı alanda olan akranlarına göre öz düzenleme kapasiteleri ve bilişsel gelişimin daha çok desteklediği görülmüştür. Bu durum dikkat eksikliği çeken çocuklar için çevre dostu müdahale olarak sunulmuştur. Aynı zamanda bilişsel gelişim açısından bakıldığında doğa ve açık hava yaşamı bitkiler, hayvanlar ve böcekler gibi doğadaki farklı olguları keşfetme ve öğrenme olasılıkları nedeniyle gelişim olumlu yönde etkilenmektedir (Grahn vd., 1997, aktaran Ulset vd. 2017).

2.1.3. Dünyada Okul Öncesi Eğitimde Açık Alan Eğitiminin Tarihçesi: Dünya'da ve Türkiye'de açık alan eğitiminin tarihsel sürecine bakıldığında uluslararası literatürde Erken Çocukluk Eğitimi uygulamalarında açık hava etkinliklerinin durumu dünyada kültürle ve ülkelere göre değişiklik göstermektedir. Kimisinde açık hava etkinliklerine çok önem verilirken kimisinde bu ayırt edici önem daha sınırlı ve daha azdır (Aasen vd., 2009).

Açık alanda oyun oynama kültürünün yaygınlığı ile bilinen Danimarka’da 1952’lerde ilk orman okulu yaklaşımı Ella Fla tau önderliğinde açılmıştır. İsveç kültüründe ise yaklaşık yüzyıldan uzun süredir devam eden ve yaşam tarzı olarak kabul görülen “friluftsliv” yani “serbest hava yaşamı” Goesta Frohm tarafından Skogsmulle fikrini doğurmuştur. Frohm’un modelinde orman okullarına “I Ur Och Sku (Rain or Shine Schools)” ismi verilmektedir. Almanya da ise orman okulları 1960larda ortaya çıkışına nazaran 1993 yılında resmen tanınmıştır. Burada orman okulu yaklaşımında bireyler zamanlarını sabahları ormanda öğleden sonra ise içeride geçirmektedirler (Forest School Foundation, 2020).

İngiltere’de orman okulunun tanınması 1993 yıllarında bir grup akademisyenin Danimarka ziyaretlerine dayanır. Burada edindikleri gözlem sonuçlarına göre orman okullarında kendi modellerini geliştirmiş ilkokul ve anaokulu düzeyinde uygulamaya başlamışlardır. Aynı zamanda eğitimci eğitimi de vererek yaygınlaşmasını sağlamışlardır (Forest School Foundation, 2020). 2011 yılında Avustralya orman yaklaşımı Doug Fargher’in Bush Kindergarten ismi ile hayata geçmiştir. Geleneksel öğrenme ortamlarının dışına çıkılarak doğal alanlarda (çalılık ve kumsal) gerçekleşen eğitimleri kapsayan bu modelde materyal olarak doğal materyaller kullanılır (Forest School Foundation, 2020).

Orman okulu yaklaşımının temelinde hava şartlarına bağlı kalmadan uygun kıyafet ve ekipmanla çocukların yıl boyunca dışarıda kalması vardır. Orman ya da açık alan gibi yapılandırılmamış doğal alanlar bulunması gerekir. Bu doğal ortamlarda eğitimci eşliğinde hazırlanan müfredat ve serbest oyunlarla çocukların yaparak yaşayarak, keşfederek öğrenmesi amaçlanmaktadır (Erşan ve Erşan, 2022).

İskandinav ülkelerinde, açık hava etkinlikleri okulöncesi çocuklarının günlük yaşamlarının merkezindedir. Erken çocukluk eğitimi ve doğa anaokullarında doğanın ve açık havanın çocukların sağlığı, mutluluğu, öğrenme ve gelişim üzerinde önemli etkisi olduğu bilinmektedir (Aasen vd., 2009).

İskandinav ülkelerinde mutlu bir çocukluk modeli mevsim ve hava durumuna bakmaksızın dışarıda oynayan çocukların görselidir. Anne babalara göre çocuklarının dışarıda olmaya ihtiyaçları vardır ve vahşi doğaya karşı olumlu tutumlar geliştirebilmeleri açısından en uygun olan dış mekânların yaygın olarak kullanılmasıdır (Borge vd.2003: 606). Öğrenimde vakit kaybının olacağı düşüncesi ile alternatif yaratıcı yaklaşımlar bir kenara itilip eğitim daha çok pasif bilgileri depolama haline gelmektedir. Finlerin eğitim yaklaşımını hazırlarken üzerinde durduğu en önemli şey, deneyimsel öğrenmenin erken çocukluk yıllarından itibaren başlaması yönündedir. Gerçekten başarılı bir eğitim yaklaşımı kalıcı bir merak hissi geliştirir,

yaşam boyu öğrenme sevgisine dönüşür, çocukları bireysel gelişiminde ilgi alanlarını güçlü ve zayıf yönlerini dikkate alır (Sampson, 2019).

"Kötü hava diye bir şey yoktur, uygun olmayan giysiler vardır." Geleneksel olarak İskandinav ülkelerinde çocuklar, kendine ait serbest alanı olması, serbest oyuna katılabilmesi ve anlam oluşturabilmeleri açısından yetişkin denetiminden uzaktır. Buradan yola çıkılarak, Norveç'te açık alanda oynanan oyun ve etkinlikler çocuk tarafından başlatılabilir ve aynı zamanda her zaman yetişkinler tarafından yapılandırılmaz (Borge vd., 2003).

Bugün, İskandinav kültüründe erken çocukluk hizmeti veren kurumlarda eğitimin büyük bölümünün kar kış fark etmeksizin okulların bahçe alanlarında ya da okula yakın ormanlık alanlarda gerçekleşmesi çok yaygınlaşmıştır. Bu okullardaki çocukların motor becerilerinin geliştiği, oyunlarının daha yaratıcı olduğu ve hastalık nedeniyle devamsızlıkların da azaldığı tespit edilmiştir (Fjørtoft, 2001). Toplumsal açıdan bakıldığında doğaya bağlılık Norveç'te kültürel bir olgu olarak kabul edilmiştir. Yetişkinlerin motivasyonu ve çocuklar ile birlikte doğa ortamına dahil olması, doğa bağlantısını teşvik eden açık hava etkinliklerine yönelik toplumun beklentisi ile uyumludur (Grindheim vd., 2021).

Geçen yüzyılda bir dizi önemli eğitim modelleri olup, her birinin fiziksel çevreyi öğrenme ve gelişim hedeflerinin tamamlayıcısı olarak görme ve kullanma derecesinde önemli farklılıklar bulunmaktadır. Önde gelen 20. ve 21. yüzyıl modelleri gözden geçirildiğinde, eğitim felsefesinin etkileşimli ve çeşitli öğrenme deneyimlerini ne ölçüde içerdiği ve açık alanın eğitim yaklaşımını veya çocukların ihtiyaçlarını ve davranışlarını ne ölçüde desteklediği görülmektedir (Loebach, 2004).

Bu modellerde algılanan boşlukları gidermek için geleneksel stratejilerden kopmaya yönelik birçok girişimde bulunulmuştur. Çocukların beceri ve bilgi geliştirmelerinin doğal yollarını ve bu öğrenmeyi farklı çocuklar için kolaylaştıran deneyim ve ortamları barındırmakla ilgilenen çeşitli eğitim yaklaşımları ortaya çıkmıştır. Montessori, Reggio Emilia ve Steiner okulları gibi bu "alternatif" felsefelerin birçoğu, öğrenmeye etkileşimli bir yaklaşımı teşvik eden ve tüm çocuğun gelişimini beslemeye çalışan köklü programlar haline gelmiştir. Bu çabanın bir parçası olarak, çocuklara müfredat etkinlikleriyle ilgili genellikle önemli miktarda özgürlük ve girdi verilir ve kendilerine sunulan çeşitli kaynakları ve ortamları kullanmaları teşvik edilir. Sonuç olarak, bu programların felsefesi ve ortamı, diğer okul tesislerinin tasarımı ve anlayışlı bir eğitim felsefesinin fiziksel çevre ile entegrasyonu için yararlı sezgisel yöntemler sağlayabilir (Loebach, 2004).

Reggio Emilia okulları çevreyi çocukların öğrenme stillerine ve eğitim felsefesine bağlantılı bir şekilde kullanır. Bu okullarda eğitim felsefeleri ne olursa olsun dışarı ile

bağlantılı olabilmek adına büyük pencereli sınıflar görülmektedir (Loebach, 2004). Waldorf yaklaşımı Steiner tarafından geliştirilen özellikle doğa temelli öğrenmeyi destekleyen bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşıma göre okul bahçeleri yapay malzemeler değil doğal malzemelerle donatılmalı ve bu doğal malzemelerle uğraşları desteklenmelidir. Çocukların ekme dikme hasat etme gibi faaliyetleri yapabileceği, doğadaki değişimi fark edebilecekleri alanların olması önemlidir (Yalçın ve Sevimli-Çelik, 2020).

2.1.4. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimde Açık Alan Eğitiminin Tarihçesi:

Türkiye’de 1924-1954 yıllarında köy enstitülerinin ortaya çıkışıyla beraber ülkemizdeki şehir ve kasabalardaki ilkokullar aynı zamanda köy ilkokullarına öğretmen yetiştirilmesi açısından iki farklı model uygulamada önem kazanmıştır. Bu modellerden biri köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla eğitim kurslarının verilmesidir. Bu kurslarda tarla sürümü, çayır biçme gibi uygulamalarla beraber okuma yazma, hesap, vatandaşlık bilgileri de verilmiştir (Ergün, 2008; Önder, 2012, aktaran Civelek, 2016). Eğitim kurslarında öğretmen yetiştirmekten ziyade ilkokul düzeyinde eğitim verildiği için bunun yerine köy öğretmen okulları açılmıştır. Öğretmenler sonrasında bu okullarda yetişmiştir (Turan, 1999, aktaran Civelek, 2016). Köy öğretmen okullarında verilen eğitimde genel kültür yanında uygulamalı zirai dersler oluşturulmuştur (Önder, 2012, aktaran Civelek, 2016). Daha sonrasında 1940 tarihli 3803 sayılı kanunla birlikte köy öğretmen okullarının ismi değiştirilmiş ve köy enstitüleri olmuştur (MEB, 1939). Köy enstitülerinde köy okullarına öğretmen istihdam etmek dışında teknisyenler sağlık elemanları da yetiştirilmiştir (Kartal, 2008, aktaran Civelek, 2016). Köy enstitülerindeki eğitim programında özellikle deney, araştırma-inceleme, tartışma gibi teknikler kullanılmış, öğrencilerin ezberden uzaklaşarak sorgulama temelli gözlemlerine dayanan araştırmaları desteklenmiştir (Susar Kırmızı, 2015, aktaran Civelek, 2016).

Eğitimin yalnız okulda ya da kapalı sınıflarda yapılmayacağı, açık alanlarda eğitim sürecini yapılandırılabilmesi anlayışı ülkemizde yaklaşık olarak on beş yıllık bir geçmişe sahip ancak son beş yılda daha büyük bir ivme kazanmıştır (Yılmaz Uysal, 2022). Günümüzde doğa temelli uygulamalar doğa ve orman pedagojisi yaklaşımı ile hayat bulan açık alan eğitimi anlayışı Gaye Amus’un Finlandiya’dan Türkiye’ye ülkemizdeki eğitim anlayışına bir soluk getirmek amacıyla gelmiş Açık Alanda Eğitim ve Orman Okulları adlı bir seminer vermiştir. Bu alanda eğitim verecek olan eğitimcilere eğitim vermeyi amaçlayan Gaye Amus Türkiye’de yaygınlaşması için çalışmalar başlatmıştır (Amus, 2013).

Bundan sonra Türkiye Çevre Eğitimi Vakfı (2014) yılında okullarda orman programı başlatmıştır. TÜRÇEV tarafından okul öncesi, ilkokul, ortaokullarda uygulanan ve orman ekosistemi ile ilgili çocukların bilinçlenmesini sağlayan bir program düzenlenmiştir. Bir diğer

çalışma da Türkiye’de alternatif okul modeli geliştirmeyi ve açmayı hedefleyen Başka Bir Okul Mümkün Derneği (2009) günümüzdeki mevcut eğitim yaklaşımına çözümler sunmak amacı ile ülkemiz şartlarına uygun, alternatif yöntemlere uygun demokrasiyi temel alan, katılımı destekleyen, ekolojik değerleri önemseyen bir model ortaya koymuştur.

Ülkemizde sınırlı olsa da günümüzde sınıf dışı eğitime yönelik ivme kazanan gelişmeler yaşanmaktadır. MEB tarafından sınıf dışı eğitim ortamlarından yararlanılarak Okul Dışarıda Günü hareketi ile eğitim öğretim faaliyetlerinin sınıf dışına taşınmasına öğretmenlerin özendirilmesi sağlanmıştır (MEB, 2018). Ülkemizde giderek sayılarının arttığı doğa temelli anaokulları da sınıf dışı eğitime verilen önemin daha çok gözler önüne serilmesini sağlamıştır.

2.1.5. Okul Öncesi Eğitim Programında Açık Alan: Okul öncesi eğitim programında çocuklara zengin çevre uyaranları yoluyla sağlıklı bir gelişim sağlamaları aynı zamanda bilişsel, psikomotor, dil ve sosyal- duygusal gelişimlerini de potansiyellerinin üzerine taşımak, öz bakım becerisi kazanmaları ve ilkokula hazır olmaları amaçlanmıştır (MEB, 2013). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı, tüm gelişim alanlarını desteklenmesi açısından gelişimsel olmakla beraber yaklaşım olarak da sarmal bir özellik gösterir. Aynı zamanda model olarak da eklektiktir. Programın temelinde çocukların gelişimsel özellikleri bulunur. Öğrenme süreçleri planlanırken ise çocukların gelişim düzeyleri tespit edildikten sonra ilgi ve ihtiyaçlar ve bulunulan yerdeki çevresel şartlar da dikkate alınır. Program oyun temelli olmasının yanında keşfederek öğrenmeyi esas alır. Programda temalar amaç değil, kazanım ve göstergelere ulaşmak için birer araçtır. Yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır (MEB, 2013). Programda öğretmen ve ya çocuklar tarafından yapılandırılmamış/ yarı yapılandırılmış/yapılandırılmış etkinlikler sınıf içinde ve sınıf dışında da yapılabilir. Programda etkinlik çeşitleri; Türkçe, Müzik, Drama, Fen, Matematik, Hareket, Oyun, Okuma Yazmaya Hazırlık, Sanat ve Alan gezileri olarak ifade edilmiştir. Etkinliklerin bireysel, büyük grup, küçük grup veya bütünleştirilmiş olarak da yapılabileceği belirtilmiştir. Öğretmenlerden planda yer verdikleri etkinlikleri mümkün olduğunca açık havada da yapması beklenmiştir (MEB, 2013).

Hastürk (2019), etkinlik çeşitlerinin amacı incelendiğinde alan gezileri ve fen etkinlikleri aracılığı ile çevre etkinliklerine yer verilebileceği gibi diğer etkinlikler de süreç dâhil edilerek öğrenme sürecinde farklılıklar yaratılabileceğini ifade etmiştir. Ayrıca alan gezilerini yalnızca fen eğitimi etkinlikleri kapsamında düşünmemek gereklidir. Bu gezilerde çocuklar yaşadıkları çevreyi tanıırken aynı zamanda alan gezileri eğitim programında yer alan kazanımlara ve kavramlara ulaşmalarına fırsat sağlayacaktır (MEB, 2013).

Hastürk (2019), MEB'in öğretmenler için plan hazırlamada yardımcı kaynak olarak hazırladığı Etkinlik Kitabı Okul Öncesi Eğitim (2018) adlı yayın incelendiğinde kitapta birçok alanı destekleyen etkinlikler görülmektedir. Etkinlik kitabında çevre eğitimi ile ilişkili etkinlikler incelendiğinde ise gelişim alanlarına dağılımına bakıldığında bilişsel gelişim 15 (%71,42), dil gelişimi 11 (%91,66), sosyal ve duygusal gelişim 8 (%47,05), motor gelişim alanında 4 (%80), öz bakımda 5 (%62,5) şeklinde bulunmuştur. Sonuçlara bakıldığında ise programdaki çevre ile ilişkilendirilen kazanımlarda en çok %91,66 oranla dil gelişim alanında yer verilmişken en az ise %47,05 oranla sosyal duygusal gelişim alanında yer verilmiştir. Programın tüm kazanımlarına bakıldığında ise çevre ile ilişkilendirilen kazanımların oranı %68,25 olarak tespit edilmiştir.

Aşkar (2021), 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının ekleri olan Okul Öncesi Eğitimle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER) ve Etkinlik Kitabı, ayrıca Öğretmenler için Etkinlik Kitabı'nda (2018) açık alan etkinliklerine yer verme gelişim alanlarına göre dağılımı, etkinlik çeşitleri, konu ve ele alınan kavramlar ve açık havanın etkinlikteki konumu gibi değişkenler açısından incelemiştir. Bu incelemede etkinlik kitaplarında açık havada eğitime yer verme düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Literatürde ve programda önemi vurgulansa da uygulamaya yansıtılmadığı şeklinde yorumlanmıştır. OBADER'de (%1,6), Etkinlik Kitabı'nda (%12,5), Öğretmenler İçin Etkinlik Kitabı'nda (%7,9) açık hava etkinliğine yer verilmiştir.

2.1.6. Açık Alan Eğitiminde Okul Bahçeleri: Okullarımız yüksek duvarlarla çevrili çok katlı binalar olarak tasarlanması ve dışarıya sadece teneffüste çıktıkları bir yer olarak görüldüğünde bir cezaevinden farkı kalmayacaktır (Başar, 2000). Oysa değişim ve gelişimin sürekli olduğu günümüz dünyasında 21. yy becerilerine sahip olmanın önem kazandığı, çocukların meraklarını giderebilecek, sorgulayabilecekleri, araştırıp neden sonuç ilişkilerini kurabilecekleri, fikirlerini özgürce söyleyebilecekleri eğitim ortamlarının olması önem kazanmaktadır (Talay vd., 2010). Okullarımızın öğrenmenin ancak ve ancak sınıf içerisinde gerçekleşir kalıbında yalnızca sınıf ortamına odaklanılarak tasarlandığını görmekteyiz. Buradan yola çıkarak dış mekânlar eğitim ortamı olarak okullarda yeterince önem kazanmamıştır (Talay vd., 2010). Ancak eğitim sürecini sadece içeride olan bir eğitim faaliyeti olarak görmek yerine sınıf dışı açık alan etkinliklerine hak ettiği önem verilmelidir (Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018). Sınıf dışı eğitimde özellikle bahçenin işe koşulması büyük önem arz etmektedir çünkü düzenleme yapmak istiyor isek yakın çevremizden işe başlamalıyız. Avcı ve Gümüş'ün (2019) yaptığı çalışmada da, okul bahçesinin bir eğitim

ortamı olarak tasarlanması gerektiği ve uygun konularda etkin bir şekilde yararlanılması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Açık alanlar olarak ele alınabilecek yerler; okul bahçeleri, kırsal- kentsel alanlar, köylerdeki veya şehirlerdeki çiftlik alanları, doğa merkezleri, park, bahçeler sayılabilir (Rickinson vd., 2004). Taylor ve Kuo (2008) çocukların okulda geçirdikleri süre incelendiğinde okul bahçelerinin ve açık hava sınıflarının önemli dış mekân alanları olduğunu belirtmiştir. Okulların içindeki açık sınıflarda ders yapmanın kapalı sınıflara nazaran çocukların akademik başarısı ve bilgi birikimi sağlamasında pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür. Çocuğun gelişiminde açık alan ve oyun alanları önemlidir. Bu alanlardan eksik olan yapay unsurların fazla olduğu ortamlarda olan çocukların doğaya karşı duyarlılığı da erişimi de az olacaktır (Yılmaz ve Bulut, 2003). Çocukların tercih ettikleri fiziki çevreye yani açık alan oyunlarına bakıldığında kompleks süprizlerle dolu doğal oyun alanlarını tercih ettikleri, bu doğal alanlarda çocukların yaratıcı oyunlar sergiledikleri görülmüştür (Sebba, 1991). Yapılan araştırmalar incelendiğinde okul bahçelerinde ve oyun alanlarında bazı düzenlemeler yapılmış, buraya doğal unsurlar eklenmiş ve çocukların değişen davranışları incelenmiştir. Sonuçta çocuklar bu doğal mekânlarda daha aktif olmuş ve yaratıcı davranışlar sergilemişlerdir (Fjörtoft, 2004). Çetin (2022) okul bahçesinde; uygulama bahçeleri, doğal ortam ve oyun alanları gibi alanlarının okul bahçesini zenginleştireceğini tespit etmiştir. Bu araştırmanın başlığında da belirtildiği üzere araştırmaya konu olan açık alan eğitiminin gerçekleşeceği alanların eğitim kurumlarının erişebileceği alanlar olması açısından okul bahçeleri, doğal ve kırsal alanlar olarak ele alınmıştır.

Açık alanları tasarlarken, dış mekânların ve özellikle doğal alanların çocukların gelişimlerine ve öğrenme olanaklarına pozitif ve önemli derecede katkısı olduğunu göz önünde bulundurarak doğal malzemelerden faydalanılmalıdır (Acar, 2009). Açık alanları çocuklar için ideal oyun ortamları olarak görülmelidir. Açık alanlarda kapalı alanlarda bulunmayan fırsatlar yaratılmalıdır. Fiziki ortam, edinilen imkânlarla çocukların öğrenmesine fayda sağlamaktadır (Acar, 2014). Bundandır ki çocuklar için tasarlanan açık alanlar çok önemlidir.

Acar (2014) yaptığı çalışmada uygun şartlar oluşturularak okul bahçelerinin çocukların doğal unsurlarla etkileşime girebileceği şekilde tasarlanması gerektiğini, anaokullarında çocukların dış mekânları kullanmaları için mevcut durumdan daha fazla imkân yaratılması gerektiğini ifade etmiştir. Özellikle şehirde yaşayan çocukların kullanabileceği dış mekânlar tasarlanmalı ve bu mekânlar çocukların ilgi ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ve

öğrenmelerine aynı zamanda fayda sağlamalıdır. Bu tür okul tasarımlarında daha çok doğal ve pek az yapay unsurlar kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Kentlerde yaşayan çocukların okullarında yeteri kadar fiziksel aktivite gerçekleştirebileceği alanların olmadığı saptanmıştır. Okul açık alanı çocukların fiziksel aktivitelerini artıran özellikler taşımamaktadır. Özellikle okul fiziki şartlarında bitki su toprak gibi elemanların asgari düzeyde olduğu görülmüştür (Kelkit ve Özel, 2003). Farklı nitelikteki bahçelere sahip anaokulundaki çocukların sağlığı karşılaştırıldığında, daha fazla ağaç, çalılık ve açık alanlar ile oyun yapıları arasında engebeli arazinin bulunduğu oyun bahçelerinde ve oyun yapılarında çocukların dakikada daha fazla adım attıkları, daha ince bel ve daha normal vücut kitle indeksi değerlerine sahip oldukları görülmüştür (Soderstrom, vd., 2013). Okul bahçelerinin bu amaçla iyileştirilmesi ve bu doğal peyzaj elemanlarının öneminin vurgulanması gerekmektedir (Özdemir ve Yılmaz, 2009).

Mc Conaghy'e (2008) göre bir okul öncesi eğitim kurumunda ideal okul bahçesinin tasarımında bulunması gereken bazı unsurlar vardır. Bunlar;

1)Dış mekânın tasarımında en önemli unsurlardan birisi okul öncesi çocuklarına uygun, farklı oyunları deneyimleyebilecekleri işlevsellikte, zaman zaman farklı amaçlarla kullanılabilen portatif malzemeler kullanılmalıdır. Ayrıca kullanılan malzemeler çocukların hem esnekliğini sağlayan hem de fiziksel deneyimleri sağlamalıdır. Bu bahçe ekipmanları eğitim programına ve o bölgenin şartlarına uygun olarak tasarlanmalıdır.

2)Okul bahçesi düzenlenirken farklı farklı yerlerde açık alanlar değişik biçimlerde kullanılabilir. Sınıftaki merkezler gibi okul bahçesinde alanlar yaratılacağı gibi aynı zamanda kır evi, çimenlik alan, patika alan gibi açık alanlar da muhakkak olmalıdır.

3)Çocukların kullandığı bu alanlar çocukları keşfetmeye yaratıcı düşünmeye yönlendirmelidir. Aynı zamanda çocukların dramatik oyunlar kurabilecekleri farklı rollere girebilecekleri, araştırma duygusunu uyandıran alanlar olmalıdır. Doğal bahçe alanlarının tasarımında değişik yer şekillerinin olduğu, tüneller, kum-su oyun alanları ve pek çok buna benzer değişik mekânlar yapılabilir. Bu alanlar çocukta hayal gücünü, problem çözmeye yönelik strateji geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

4)Çocuklarda doğayla ilişkili estetik bakış açısını da geliştiren ekolojik ve sanatsal değişiklikler de olmalıdır. Heykeller, bahçenin dekorasyonu, o bölgenin yöresine ait ağaçlar ve bitkilerin olduğu, yine bu bitkilerin dekorasyonu eklenebilir. Böylelikle farklı doğa ve yer şekillerinin, bitki, toprak, ağaçların gözlenmesine imkân sağlanmış olacaktır. Burada amaçlanan okul bahçesinin o yöreye ait kültür ile bütünleşmesidir.

5)Bir diğer unsur da bahçenin büyük olması ve okulun bulunduğu konumdur. Özellikle şehir merkezindeki okullar bu anlamda şanslı değildir. Çünkü bahçe büyüklüğüne bakıldığında çocukların sayısına uygun olmadığı görülmektedir (Mc Conaghy, 2008).

Öztürk Aynal (2009) yaptığı çalışmada ülkemizdeki duruma bakıldığında ilköğretime bağlı anasınıflarının bahçe olanakları şöyle dursun fiziki açıdan tasarımları dahi anasınıflarına uygun olmadığı görülmektedir. Özellikle köy ve fakir bölgelerde öğretmenlerin kendi imkânları ile anasınıflarını düzenlemektedirler. Devlet anaokullarına bakıldığında ise devlet anasınıflarına nazaran imkânları daha iyidir. Ancak bahçe yalnız bir park olarak kullanılmakta oyun yeri işlevinden başka bir işlevi olmamaktadır. Özel anaokulları için durum pek parlak değildir ancak yüksek sosyo- ekonomik bölgelerdeki anaokullarının bahçeleri iyi durumdadır.

Yalçın ve Erden Tantekin (2021) yaptıkları çalışmada iyi düzenlenmiş bir açık alanın çeşitli ilkelere uygun olması gerektiğini belirtmiştir. İlkelerden biri açık, erişilebilir, iyi düzenlenmiş bir alan ve depolamadır. Okul bahçesinde malzeme anlamında sınıflarda olduğu gibi bir depo olması gereklidir. Bu depoda bahçe için gerekli olan malzemeler biriktirilebilir (Crook ve Farmer, 2002). Çocukları malzemelerin nerede olduğunu bildiğinde, iyi tasarlanmış alanlarda oyun oynadığında ve oyun oynamak günlük akışın rutin bir parçası olduğunda, yaratıcı oyun davranışları sergilemeye başlarlar (Kiewra ve Veselack, 2016). Ayrıca iyi bir tasarıma sahip oyun alanında serbest parçaların yani açık uçlu malzemelerin hava şartlarına bağlı deforme olmasının önüne geçmek için ve hırsızlık gibi durumlara önlem olarak en az bir depoya gerek vardır. Bu depolama alanında da raf ve sepetler çocukların boyuna göre istediği materyali seçebilecekleri şekilde düzenlenmelidir (Henniger, 1993). Bundan dolayı iyi tasarlanmış oyun alanlarında çocuğun erişimine uygun, serbest parçalar, diğer açık uçlu materyalleri gruplandırdıkları bir depolama alanına ihtiyaç vardır.

Yalçın ve Erden Tantekin (2021) ikinci ilkeyi; açık alanda bulunan serbest parçalarda çeşitlilik ve miktarın önemli olması olarak ifade etmişlerdir. Materyaldeki çeşitlilik ve miktarın artması ile yaratıcılığın da artacağı vurgulanmıştır (Kiewra ve Veselack, 2016). Montessori bahçeye içeriden dışarıya doğrudan erişilebilir olması gerektiğini savunan ilk kişi olmuştur. Montessori'ye göre bahçenin çocuk için daima erişilebilir gün içinde istediği zaman çıkıp girebileceği, küçük ekim-dikim alanlarının olduğu oyunların yanı sıra materyallerini alıp çalışmalar yapabilecekleri alanlar olması gerektiğini savunmuştur (Tovey, 2007). Depoda bulunabilecek bahçe malzemeleri; kova kürek, kamp çadırı, el arabaları, bisiklet, top, tahtalar, ip, sicim, sulama kapları, bahçıvan aletleri, bitki, çiçek tohumları, hayali oyun aletleri, değişik amaçlarda kullanılan sanat materyalleri, doğal materyallerden müzik aletleri, gibi açık uçlu

materyaller çocukların çok yönlü düşünme ve problem çözme becerilerini artıran materyaller olmalıdır (Crook ve Farmer, 2002).

Yalçın ve Erden Tantekin (2021) üçüncü ilke olarak; kültüre ve cinsiyete uygunluk, mevsimsel koşullara uygunluk olarak belirtmiştir. İyi tasarlanmış bir oyun alanında, her iki cinsiyete ayrı ayrı veya ortak olarak hitap edebilecek serbest parçaların bulundurulması önem taşımaktadır. Örneğin, kum havuzuna hem çeşitli ulaşım araçları hem minyatür mutfak gereçleri hem de diğer kum oyuncakları yerleştirilebilir. Ayrıca tasarımda çabuk kuruyan ve kötü hava koşullarından çok etkilenmeyen materyallere yer verilmesine de özen gösterilmelidir (Casey ve Robertson, 2017).

Yalçın ve Erden Tantekin (2021) dördüncü ilke olarak konuma, zemine ve bütünleştirmeye uygunluk. Hali hazırdaki bir okul bahçesinin düzenlenmesi söz konusu olduğunda, tasarlanan donanım ve materyallerin, çocukların oynamaya alışık olduğu ve tercih ettikleri alana yakın olan, bahçeye çıktıklarında onların dikkatini çekebilecek bir alana kurulumuna dikkat edilmesi önem taşımaktadır. Konuma ilişkin bir başka dikkat edilecek konu ise, düzen ve yerleşim ile ilgilidir. Bilton (2010) açık alanın tıpkı sınıf ortamları gibi oyun ve öğrenme merkezleri şeklinde tasarlanması gerektiğini ileri sürmüştür. Öztürk Aynal (2009) da bahçenin çocukların yaş gruplarına göre sınıflarda olduğu gibi alanlara ayrılabilirliğini söylemiştir. Örnek olarak evcilik köşesi, blok merkezi için ayrı alanlar olabileceğini söylemiştir. Bahçede park materyalleri ayrı bir alanda olabilir. Çocuklar için oturma alanları, yürüyüş patikası, çocukların resim çalışmaları için şövaleler, ayrıca çocuklara macera duygusu katabilmek adına küçük tepelikler, tüneller, ağaçların gövdelerine tırmanma mandalları, salıncaklar, ağaçların arasına geçirilmiş tırmanma alanları, kum havuzu yer almalıdır. Bunların dışında kolaylıkla temin edinebilir bahçe araç gereçleri mutlaka yer almalıdır. Bunlar minyatür kova kürek tamir malzemeleri, kukla, çadır, çocuk arabaları, inşaat makaraları, borular gibi. Şöyle ki zengin bir bahçe tasarımının içerisinde doğal bileşenlerin ve doğal oyun materyallerinin olması, bahçenin her mevsim günün her saati kullanılması açısından önemlidir (Yalçın ve Erden Tantekin, 2021).

2.1.7. Açık Alan Eğitiminde Öğretmenin Rolü: Sampson (2019) Doğa Dostu Çocuk Nasıl Yetiştirilir adlı kitabında çocuklarda doğaya bağlılığı artırmadaki en önemli üç faktörün deneyim, akıl hocalığı ve anlayış olduğunu belirtmektedir. Anlamlı öğrenmeler için deneyimsel öğrenmelerin önemli olduğunu, akıl hocalığının çocukların zihinlerindeki düşünceleri ortaya çıkarmak için gerekli olduğunu, anlayış kazandırmanın doğaya bağlılık açısından en önemli yollardan biri olduğunu ifade etmektedir. Çocukların doğayla bağlarının artmasında öğretmenlerin çok önemli görevleri olduğu düşünülmektedir.

Carson (1998) bir çocuğun doğuştan gelen merak duygusunu canlı tutabilmesi için, içinde yaşadığımız dünyanın neşesini, heyecanını ve gizemini onunla yeniden keşfedecek, bunu paylaşabilecek en az bir yetişkinin yol arkadaşlığına ihtiyacı olduğunu söylemiştir. Sampson'a göre akıl hocasının görevi çocuğun algılarının sınırlarını zorlamak, onun yanı başındaki doğayı hissetmesine, dokunması, duyması, görmesi ve koklamasına yardım etmektir (Sampson,2019). Şayet çocuklar küçükken doğayla bol bol vakit geçirerek büyürlerse sezgisel olarak doğayla derin bağlar geliştirme olasılığı daha fazla olacaktır. Ancak yetişkinler tarafından desteklenmeyen bu anlayış yıllar içerisinde genellikle kaybolmakta ya da doğayla tüm bağlarını kesecek kadar kopmaktadır. Eğitim ise içimizdeki vahşi çocuğu beslemek, doğayla duygusal bağ kurmak ve bu bağı derinleştirmek için önemli paydaşlardan biridir bu nedenle eğitim yaklaşımımız önemlidir (Sampson, 2019).

MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'na bakıldığında öğretmenin rolünün eğitimin niteliğini ve çocuğun gelişimini etkileyen en önemli belirleyicilerden olduğu görülmektedir. Aynı zamanda çocuklarda var olan yeteneğin geliştirilmesi ve yeni beceriler elde edilebilmesi için öğretmenin süreç odaklı olması gerektiği, çocuğun gayretinin takdir edilmesi, iyi bir model olunması ve yeni öğrenme fırsatları oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Programın amaca yönelik uygulanabilmesi adına öğretmenlerin de yaratıcı olması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Açık alan eğitimindeki bir öğretmen için esas olan, onun sınıf dışındaki farklı bağlamlardaki deneyimleri öğrenmeye istekli olmasıdır (Szcepanski, 2001). Öğretmenler için genelde bahçe etkinlikleri sınıf içi aktivitelerden kaçış bir nefes alma faaliyetinden ibarettir. Öğretmenler okul bahçelerini çocukların gürültülü, aktif ve fiziksel oyunlarını serbest oynayabilecekleri ortam olarak görmektedirler (Davies, 1996; Wilson, 2008).

Kimi öğretmenler çocuklarla sınıf dışında geçirdikleri zamanı kaygılanarak geçirirler. Bu kaygının nedeni kaza ve yaralanmalar olabilmektedir (Bilton, 2010). Bu gibi nedenlerle öğretmenlerin geneli sınıf dışını riskli görerek sınıf içini tercih etmektedir. Oysa çocukların gelişimi ve öğrenmelerine katkısı açısından risk almaya ihtiyaçları vardır (Little ve Wyver, 2008). Çocuklar doğuştan itibaren risk almaya eğilimlidir ve bu eğilimleri ketlenmemeli daha çok desteklenmelidir. Erken yaşta kazanılması gereken bu beceri çocukların hayata uyum sağlaması karar verme ve sorumluluk alma, kendi yeteneklerinin farkına varabilme açısından önemlidir (Alat vd., 2012).

Açık alan eğitiminde çocukların özgürce deneyimler yaşamasına fırsatlar sağlanmasına ek olarak eğitim öğretim faaliyetinden sorumlu öğretmenlerin de elbette sorumlulukları olması gerekir. Öğretmenlerin açık alandaki eğitimden çocukların en üst

düzeyde verim alabilmesi ve deneyimlerinin kalıcı olabilmesi için çocukların gelişim özelliği ilgi ihtiyaç ve ulaşılması istenen kazanımlara yönelik incelemeler yapması gerekir. Doğal alanlardaki fırsatları yakalamanın, kullanmanın ve bu etkileşimlerin yaşanabilmesi için uygun materyal, strateji ve plan da belirlenmelidir. Burada öğretmenler birer organize edicidir. Çocukların yaşadığı özgür deneyimleriyle beraber eğilimlerini, seçimlerini, etkileşimlerini gelişim alanları açısından değerlendiren, çocukların deneyimlerinden hız alarak açık alandaki imkânları, kısıtlayıcıları, malzemelerin uygunluğunu çocuklara göre tespit eden kişi olması itibarıyla bir gözlemci gibidir. Aynı zamanda öğretmen çocukların hem bireysel hem de grupla deneyimler yaşamalarına fırsat yaratan, deneyimden korkmamalarını yani risk almalarını sağlayan, sorumluluk alabilmelerini önemseyen, en kaliteli öğrenme yaşantılarına yol açan, meraklarını diri tutan, süreçte daima etkin öğrenen olmasına rehberlik eden provokatörler olmalıdır (Lester ve Maudsley, 2007; Perry, 2001, aktaran Korkmaz, 2017).

Öğrenimi açık alana taşımak yalnızca çocuklar için değil öğretmenlere ve okula da fayda sağlamaktadır. İngiltere’de King’s Collage London (2011)’ın yaptığı bir çalışmada açık alanda öğretmenin öğrenme faaliyetlerinde özgüven ve motivasyonunun geliştiği bunun öğretmenler üzerinde daha yenilikçi stratejilere yol açtığı ortaya konmuştur. Bu sayede okullar öğretmenlerin okul iklimindeki lider yapılarından faydalanmaktadır. Açık alan eğitime yönelik öğretmenlerin değerleri, güdüler, yeterlilik, bağlamsal koşulları ve kültürel oluşumları incelendiğinde öğretmenlerin açık alan eğitimindeki niteliği de belli olacaktır. Açık alan eğitimindeki kültürel oluşumu şekillendiren bireysel, kurumsal ve toplumsal değerler beklentiler ve istekler arasında dinamik bir etkileşim vardır (Grindheim vd., 2021).

Dışarıda geçirilen zaman, içeride daha yapılandırılmış faaliyetlerden bir kopuş olarak görülmektedir. Serbest zaman çocukların akranları ile serbest oyun oynamalarına bir fırsat yaratır. Anaokulları ve okul öncesi öğretmenleri, çocukların oyun oynaması için imkânları sağlamanın merkezinde yer alır (Sørensen, 2021). Öğretmen çocukları tanımalarının yanında kendisini de iyi tanımalıdır. Yaratıcı ve girişken olan öğretmenin eğitim programının hazırlanmasında çok etkili olacağı bilinmektedir (Crook ve Farmer, 2002).

Çocuklara doğada oynamaları için zaman verilmesi, yaratıcı ve anlamlı etkinlikler için alan sağlanması ve bunun onların sosyal ilişkileri, kültürel etkileri üzerindeki olumlu etkisi nedeniyle anaokulu öğretmenlerinin bu konuda hazır bulunması gerekmektedir (Sørensen, 2021). Fiziki ortam çocukların dış mekân deneyimini nasıl etkiliyorsa elbette öğretmenleri ve pedagojik uygulamaları da aynı şekilde etkiler. Løndal ve Greve (2015, s. 469) yaptığı çalışmada anaokulu öğretmenlerinin etkileşim tarzlarının çocuklarla ilgilenmesine yönelik üç ana yaklaşımını ortaya çıkarmıştır. Bunlar gözetimci yaklaşım, başlatıcı ve ilham verici

yaklaşım ve katılımcı ve etkileşimli yaklaşım olarak bulunmuştur. Gözetim ister güvenlikle ilgili ister kurallarla ilgili yargılara dayalı olsun, çocukların oyununu engellemektedir. Çocuklar, öğretmenlerin kendi oyunlarına katılımcı etkileşimli ilham verici bir yaklaşımla geldiğinde genellikle bu oyunlar çocukların yönettiği oyunlara dönüşür.

Öğretmenlerin kaliteli açık alanlarda çocuklarla etkileşimi de fazla olacaktır ve bu ortamlarda öğretmenlerin çocukların deneyimlerine yönelik daha destekleyici ve kolaylaştırıcı bir tutumla yaklaştıkları görülmüştür (Wilson, 2008). Crook ve Farmer (2002) oyun çocuğun en doğal öğrenme tekniği olduğu için öğretmenlerin çocuklara zaman sınırlandırması yapmaması gerektiğini belirtmiştir. Çocuklara yeterince zaman tanınması çocukların etkinliklerinin çeşitlenmesini sağlayacaktır. Ondandır ki zaman ne kadar fazla olursa çocukların da oyunları deneyimlemesi ve çeşitlendirmesi fazla olacaktır. Yapılan çalışmalarda çocuklara en az bir saatin oyuna ve materyale uyum sağlaması açısından verilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinliklerinde tutumları incelendiğinde öğretmenlerin açık hava etkinliklerinde aktif olmadıkları genellikle istenmeyen davranışlara müdahale edici tutum sergiledikleri ve eğitim ortamını hazırladıkları görülmüştür (Maynard ve Waters, 2007; Wilson, 2008). Öğretmenlerin geneli etkinlikler sırasında çocukların denetlenmesi gerektiğini savunur ancak çocuklar için açık hava etkinliklerinin yararlı olmasının yolu çocukların özgür deneyimler elde etmesine, seçim yapabilmesine, risk alabilmesine fırsat tanımak aynı zamanda istedikleri kadar zaman vermekten geçer (Alat vd., 2012).

Orman okullarında öğretmenin rolüne dair öğretmen çocukların oyunlarını yönlendirmez ve ilgilerini dağıtmaz ilkesi hakimdir (Sobel, 2016). Öğretmen çocukların yanı başında dururken dahi kendi fikirlerini dayatmaz, çocukların oyunlarına müdahale etmez. Öğretmenler çocukları iyice gözlemler ve yeni bir etkinliğe geçişinde ihtiyaç duyulursa çocuklara rehberlik eder. Aynı zamanda ormanda karşılaşabilecek herhangi bir ağaç devrilmesi doğal oluşumlar gibi ortamları ve ani karşılaşılan böcek yılan gibi karşılaşmaları öğrenmeleri için fırsata çevirerek kullanır (Kenny ve Rogers, 2015).

Johnson (2005) destekleyici öğretmen rollerinin hem dış mekânda hem iç mekânda geçerli olduğu ve bunların gözlemci, sahne yönetmeni, oyun arkadaşı ve oyun lideri olarak tanımlandığını ifade etmiştir. Aynı zamanda açık alanda yaratıcılığı etkileyen önemli unsurlardan biri öğretmenin/yetişkinin rolü ve katılımı olarak görülmüştür. Bu destekleyici yetişkin rolü; çocukların oyunlarında onları gözlemleyen müdahale etmeyen, çocukların

gereksinimlerine göre oyunlarına katılım gösteren öğretmen rolü olarak belirtmiştir (Kiewra ve Veselack, 2016).

2.1.8 Açık Alanda Öğretimi Planlama ve Uygulama: Açık hava eğitim programının hangi özellikleri olması gerektiğini Gair (1997) şöyle ifade etmiştir:

1. Eğitim açık havada gerçekleşmelidir bir sınıfta olması gerekmez.
2. Katılımcılar etkinliklere doğrudan katılır.
3. Gerçek materyaller kullanılır ve faaliyetlerde birden fazla duyu etkindir.
4. Bilgileri ezber yapmak yerine olay ve nesneler arasındaki ilişkiler keşfedilir, tanımlanır.
5. Pratik yaparak ve deneyim yoluyla öğrenmek amaçlanır.
6. Kapalı sınıf ortamından farklı olan açık hava sınıflarında çocuklar ilginç ve keyifli etkinlikler bulma imkânına sahiptir (Gair, 1997, aktaran Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2018).

Tüm eğitim programları gibi açık hava eğitimi programında anlamlı bir içerik ve çerçeve vardır. Motor gelişimin desteklenmesinde, zaman yönetiminin sağlanmasında, liderlik becerilerinde, sosyal ilişkilerin gelişmesinde ve duygusal kontrolün sağlanmasında önemlidir (Carrier, 2004, aktaran Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2018). Öğretmenin bahçeyi bir bütün olarak görmesi gerekir aynı zamanda kendi içinde bölümlere ayırarak nerede neyin yapabileceği planlayabilmeli ve tasarımında işbirliği yapabilmelidir. Öğretmen çevrenin çocuğun ikinci öğretmeni olduğunu göz önünde bulundurmalı ve bahçe tasarımında ona göre hareket etmeli aynı zamanda programı da düşünmelidir (Aynal Öztürk, 2010). Öğrenme ortamları kavramında iki ana etkinlik kategorisi vardır. Bunlardan biri okul programı çerçevesinde öğretmenler tarafından yürütülen formal etkinlikler, ikincisi ise öncelikle çocukların kendi tercihlerine göre gerçekleştirdiği informal etkinliklerdir. Her iki tür de çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunur (Loebach, 2004).

Öğretmenin açık alanı ve doğayı günlük etkinliklerine dâhil ederken uygulama yaparken düşünmesi gereken bazı unsurlar vardır. Bunlar; bahçeyi analiz ederek aslında böyle bir bahçede neler yapabilirim, bahçedeki tüm malzeme ve ekipmanlar çocukların hangi gelişim ve becerilerine katkı sağlıyor, öğretmenin ve yetişkinlerin açık alanda öğrenme sürecindeki rolü nedir? Bunlar daha da detaylandırılacak olursa öğretmen kendisine şu soruları sormalıdır:

- Planımda yer verdiğim amaçlarım uygulanabilir ve açıklayıcı mı?
- Çocuklara yeterli zaman veriyor muyum?

- Etkinlikler için uygun gördüğüm alan çocukların aktif olabilmeleri için uygun ve yeterli mi?
- Çocukları iyi gözlemliyor ve onların gelişimlerine göre etkinliklerin planlamasını yapabildim mi?
- Açık alandaki çalışmamızı etkileyen koşullar nelerdir? Ulaşım gibi hava şartları gibi.
- Etkinlikler gerçekten amaca ulaşmam için gerekli mi?
- Süreçte karşılaşılabileceğim kaza ve her türlü riske karşı ne gibi önlemler aldım?
- Etkinliklerde çocuklara nasıl yardımcı, nasıl rehber olmalıyım?
- Bu etkinliklerde yeterli düzeyde bilgiye sahip miyim? Eğer yetmezse faydalanabileceğim çevrem var mı?
- Etkinlikte kullanacağım yöntem-teknik ve ekipmanlarım çocuklara yeterli olacak mı? (Öztürk, 2006; Öztürk, 2009).

Etkili bir açık alan eğitiminde sınıf içi ve sınıf dışı planlamalar birbiriyle tamamlanır nitelikte olmalıdır. Doğru bir açık alan eğitiminin en esaslı kuralı sınıf dışına çıkmaktır. Çocukların doğaya karşı sorumlu hissedebilmesinin yolu da insanların ekosistemin içerisindeki yerini fark edebilmesini sağlamaktan geçer. Bu da ancak etkili bir açık alan eğitimi ile gerçekleşir (Güler, 2009).

Fin okullarında soğuk kış günleri de dâhil olmak üzere tenefüslere ek olarak 15 dk açık havada oyun için zaman ayrılmaktadır. Oyun materyalleri ise genellikle loose parts adı verilen serbest/ gevşek parçalardan oluşmaktadır (Sampson,2019).Yine başka bir çalışmada ise günlük yapılandırılmamış açık alan oyunları için yaklaşık yarım saat öngörülmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında ebeveynlerin çocukken dışarıda oyun oynayarak geçirdikleri süreyle çocukların açık alanda geçirdikleri süre kıyaslandığında anne babalar kendi çocukluklarında daha avantajlıdırlar (Sampson, 2019).

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar için dışarıda geçirilen zamanın büyük çoğunluğu oyunlardan oluşabilir. Orta çocukluk ve üzeri için planlamalarda özellikle geziler ve otur- gözlemle gibi yollar denenebilir (Sampson, 2019). Doğa deneyimi, günün hikâyesi ve sorgulama bu rutinler doğaya bağlılığın ana unsurlarını ifade eder. Doğada çekirdek rutinlerde özellikle seyir defteri oluşturma, otur- gözlemle alanına gitme, günün hikâyesini bulma, doğa masası oluşturma, fotoğraf çekme, resim çizme gibi pek çok çekirdek rutinin yapılabileceğini ifade eden Sampson doğaya ait farkındalığımızın bu şekilde artacağını ifade etmiştir (Sampson, 2019).

Okul bahçesinin açık hava sınıfı olabileceğine yönelik tavsiyelerde bulunan Sampson öğrenimin tüm faaliyetlerde açık alana adapte edilebileceğini savunur. Bu doğal ortamlarda çocukların duyularına hitap eden şeylerle bağlantı kurulabilmelidir. Okul bahçeleri mini habitatlar özellikle bilimsel çalışmalar için birçok fırsat kaynakları sunar. Kendi sebze meyvelerini yetiştirebileceği bahçelerde çocuklar bu meyve sebzelerin tadına bakabilmek için can atarlar. Birçok öğretmen tüm yılın programını okul bahçesinde yapabilir (Sampson, 2019).

Loebach (2004) araştırması en çekici ve belki de en gelişimsel olarak teşvik edici ortamların “gevşek” ve doğa tarafından yapılandırılmamış ortamlar olduğunu göstermektedir. Özellikle doğal unsurlara olan ilgi göz ardı edilmemelidir. Nesnelerin belirli özelliklerinin ötesini görmek, çocuklara özgü oyun ortamları tasarlamaya yardımcı olacaktır. Acar (2014) doğal materyaller örneğin bitki su kum vb. şeyler yeniden değiştirip dönüştürülebilir iken yapay materyaller bu açıdan sınırlıdır. Doğal materyaller görsel bir malzeme olmasının dışında çok fonksiyonlu kullanımlara da fırsat yaratmalıdır. Yani çocukların doğrudan deneyimlemelerine olanak tanınmalıdır.

2.1.9. Açık Alan Eğitime Yönelik Yurt İçi ve Yurt Dışındaki Araştırmalar: Yurt içinde yapılan araştırmalar (Alat vd., 2012; Aynal Öztürk, 2010; Ayvacı vd., 2002; Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018; Başar, 2000; Çelik, 2012; Gönen ve Saranlı, 2014; Güler, 2009; Kaçan vd., 2017; Kandemir, 2020; Özdemir ve Yılmaz, 2009; Öztürk, 2009; Tatar ve Bağrıyanık, 2012; Tebebağ ve Aktaş Arnas, 2017; Yıldırım, 2017) incelenmiştir.

Başar (2000)’ın yaptığı çalışmada Çanakkale’deki ilköğretim okullarına fiziki şartları açısından bakılmış ve 36 ilkokulunun incelendiği çalışmada okul bahçelerinin düzenlenmesinde yeşil alanların yeterli olmadığı ve eğitimi olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır.

Ayvacı ve diğerleri (2002) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmenleri fen ve doğa etkinlikleri beceri ve davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Akçaabat ilçesindeki okul öncesi öğretmenleri ile yapılan çalışmada öğretmenlerin çoğunun fen ve doğa etkinliklerini uygulamada ve planlamada yetersiz oldukları görülmüştür. Aynı zamanda açık alanda gerçekleşen fen ve doğa etkinliklerinin çocukların etkin katılımı rol oynayacağını belirten öğretmenlerin bu konuda fazla çaba harcamadıkları bulunmuştur.

Öztürk (2009) İskoçya Glasgow’da bulunan açık alan eğitim merkezinden yola çıkarak ülkemizdeki okul öncesi eğitimdeki açık alan eğitimi uygulamalarını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda ülkemizdeki okul öncesi eğitim kurumlarına bakıldığında açık alan eğitime uygun tasarlanmış okulların neredeyse hiç olmadığı ve

bundan dolayı mimar ve peyzaj mimarları gibi uzman kişilerden destek alınmasının gelişime katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

Özdemir ve Yılmaz (2009) okul bahçelerinin çocukların sağlıklı bir yaşam ve gelişim alanlarına etkisini incelediği çalışmada çocuklar çoğunlukla kalabalık ve yetersizliklerinden yakındıkları okul bahçelerinin dar olmasından aynı zamanda yeşil alanın yetersizliğinden ve bakımsız olmasından bahsetmişlerdir. Okul bahçe alanlarının nasıl olması gerektiği ile ilgili çocuklara sorular sorulduğunda ise çocukların büyük bir bölümü yeşil, geniş ve bakımlı olmasını istemişlerdir. Okul bahçesinin büyüklüğü ile çocukların vücut kitle indeksleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ise geniş bir bahçeye sahip okullardaki çocukların daha sağlıklı oldukları görülmüştür. Okul bahçelerinin belirli alanlara ayrılması oturma, spor ve oyun alanları gibi uygulanırsa olumlu sonuçlar doğuracağı belirtmiştir. Çalışmada aynı zamanda okul bahçelerinin bitkisel unsurlarının yetersiz olduğu görülmüştür. Okul bahçelerinin uygulama alanları olması gerektiği, çocuklarla birlikte bahçe düzenlemeleri yapılabileceği ve bu tarz aktivitelerle çocukların sosyal etkileşiminin artacağı ifade etmiştir.

Güler (2009) yaptığı çalışmada ekoloji temelli çevre eğitimini 24 öğretmenin katılımı ile yürütmüştür. Araştırmının amacı doğaya ve çevre eğitime karşı görüşlerindeki değişikliği tespit etmektir. 12 günlük uygulamalı doğa eğitimine katılan öğretmenlerin aldıkları eğitimlerle birlikte çevre eğitime yönelik yeterlilik kazandıkları, çok yönlü bilgiler edindikleri, çevrenin korunması ile ilgili görüşlerinde pozitif bir farklılık olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğretmenler doğayı bir laboratuvar gibi kullanmanın gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

Aynal Öztürk (2010) sunumunda atıl durumda olan ve sınırlı zamanlarda kullanılan okul bahçesinin eğitim ortamı olarak kazandırılması için nasıl farklı şekilde düzenlenebileceğini belirtmiştir. Öğretmenin çocuklara kazandırmak istediği amaca yönelik seçeceği mekân, hava şartları, deneyimi ve yeterliliği ve kendisine olan güveninin açık alan eğitiminde açık alanın kullanımında en önemli unsurlar olduğunu ifade etmiştir.

Çelik (2012) araştırmasında İzmit merkez ilçesinden 9 anaokulundaki açık hava oyun alanları incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda dış mekânların etkin olarak öğrenme sürecine dahil edilmediğini ve bu açık alanların oyunun doğasına aykırı olduğu genelde fiziki düzenlemelerde göz ardı edildiği ifade edilmiştir.

Alat vd. (2012) yaptığı çalışmada kent merkezindeki MEB'e bağlı kurumlardaki 25 okul öncesi öğretmenin açık hava etkinlikleri ile ilgili düşünce, tutum ve uygulamalarına odaklanarak görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Bu öğretmenlerin genel olarak olumlu tutuma sahipken uygulamaları gerçekleştirmekte yetersiz olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin özellikle okulların fiziksel şartlarındaki yetersizlik, okul bahçelerinde güvenlik eksikliği,

sınıflarındaki mevcudun fazla olması, çocukların hastalanacağı düşüncesi ve velilerden gelen olumsuz tepkilerden dolayı uygulamalarında açık hava etkinliklerine yeterli düzeyde yer vermedikleri görülmüştür.

Tatar ve Bağrıyanık (2012), yaptıkları çalışmada fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı faaliyetlerine yönelik görüşlerini belirlenmeye çalışılmış ve öğretmenlerin çevresel imkânsızlıklardan, izin alma konusunda okul idaresinin ve velilerin zorluk çıkarmalarından dolayı okul dışı aktiviteleri uygulamada gönülsüz oldukları gözlemlenmiştir.

Gönen ve Saranlı (2014) yaptığı çalışmada Ankara ili merkez ve yakın ilçelerindeki devlete ve özel sektöre bağlı okul öncesi eğitim kurumlarındaki açık ve kapalı alanların materyalleri incelenmiştir. Kurumların açık alan zemin malzemesi incelendiğinde ve diğer materyallere bakıldığında zeminin sağlıklı hareket etmeye elverişli olmadığı ve materyallerin de birbirine benzer olduğu görülmüştür.

Yıldırım (2017) ise çalışmasında Eskişehir ilindeki bağımsız anaokulu öğretmenlerinin dış mekân uygulamalarından bahsetmiş ve oyun alanlarına yönelik tespitlerde bulunmuştur. Açıklayıcı karma desenin kullanıldığı çalışmada 135 öğretmenden önce nicel veriler toplanmış ardından araştırmanın nitel boyutunda görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin dış mekân uygulamalarında özellikle öğretmenin kendisi ve dış etkenler gibi nedenlerden dolayı yetersiz oldukları görülmüştür. Öğretmenin kendisi ile ilgili bilgisi ve becerisi, inanç ve tutumu, lisans eğitimi gibi nedenlerken dış etkenler ise hava koşulları, ebeveyn baskısı, dış mekân alanının sahip olduğu fiziksel donanımı ve güvenliği, mahalle faktörü, okul yönetimi ve kaynaştırma öğrencisi gibi nedenler ortaya çıkmıştır.

Kaçan ve diğerleri (2017) Muğla ili ve Ankara ilindeki 2014-2015 eğitim yılı MEB'e bağlı bağımsız anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıfında görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile yaptığı çalışmada okulların yarısında bahçe alanının olduğu, okul bahçelerinin genelinde otlar, süs bitkilerinin yetiştiği, yabani otların varlığı ve öğretmenlerin yarısından fazlasının ise okul bahçesini etkinlikleri için kullandığını belirtilmiştir. Bu etkinliklerine bakıldığında oyun, hareket, fen ve alan gezisi olarak görülmektedir. Aynı zamanda okulların nitelikli bahçe alanlarının olmasındaki engellerin bütçe ve alan yetersizliği ile ilgili olduğu, öğretmenlerin katılmak istedikleri eğitimlerin bahçe temelli eğitim, dış mekân sınıf yönetimi, bahçede dil ve matematik eğitimi, beslenme eğitiminde bahçe, bahçede bilim ve İngilizce eğitimi olarak ifade etmişlerdir.

Tebebağ ve Aktaş Arnas (2017) çalışmada okul bahçesinin eğitsel amaçlı kullanımı ile ilgili okul öncesi öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda

öğretmenlerin, okul bahçesini; yaşayarak öğrenme, gelişimi destekleme, oyun oynama, hava değişimi, enerji harcama, ,materyal toplama amacıyla kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Civelek ve Özyılmaz Akamca (2018) yaptıkları çalışmada açık alan eğitiminin çocukların bilimsel süreç becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Açık alan eğitimi programına katılan deney grubundaki çocukların gözlem yapma, ölçme, sınıflama becerilerinin kontrol grubu yani açık alan eğitime katılmayan çocuklara göre önemli derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Kandemir (2020)'in yaptığı çalışmada Ankara'da özel anaokulundan seçilen 35 veli ve 12 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmen ve velilerin çocukların gelişimlerine ve öğrenmelerine katkı sağlayacağı düşüncesi ile açık hava zamanına önem verdikleri ancak buna yönelik görüşlerin çeşitli etkenlere göre değiştiğini söylemiştir. Güvenlik hava koşulları hijyen gibi etkenler, veli kaygısı, iç mekân etkinliklerinin yoğun olması, hava şartları, yeterli olmayan dış mekân, ve materyaller gibi unsurlar etkili olmuştur. Açık hava zamanı özellikle çocukların keşfetme serbest oyun ve enerji atımı için kullanılmıştır. Ayrıca açık hava zamanının yapısı ile ilgili sıklığın sürekliliğin çocukların gelişim düzeylerine hava koşulu ve velilerin kaygılarına göre değiştiği saptanmıştır.

Yurt dışında yapılan araştırmalar (Borsos vd.,2018; McMillen, 2017; Szczepanski, 2006; Ulset vd., 2017; Vujicic vd., 2021) incelenmiştir. Buna göre; Szczepanski (2006) yaptığı çalışmada farklı ülkeden 179 öğretmenin açık hava eğitime yönelik tutum ve değerlendirmeleri incelenmiş ve açık hava eğitimi anlayışında tutumlarının olumlu olduğu, deneyimi olmayan öğretmenlerin öğrenmeye istekli olduğu görülmüştür. McMillen (2017) çalışmasında öğretmenlerin açık alanı sınıf rutinlerine dâhil ettiklerine dair çok az kanıt olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin okul bahçelerini kullanma motivasyonlarını doğuran şeyin doğa ile etkileşime dair kendi geçmiş anılarının, çocukların davranışlarını gözlemlerinin, öğretme ve öğrenme faaliyetlerine yönelik inançları olduğunu ifade etmiştir. . Ulset ve diğerleri (2017) çalışmasında okul öncesi ve birinci sınıfların açık alan faaliyetlerinde bilişsel ve davranışsal gelişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Dört yıl boyunca ebeveynler ve öğretmenlerden bilgi toplanılmış araştırma sonucuna göre okul öncesi dönemde açık alanda geçirilen zamanın çocukların bilişsel gelişimlerini ve dikkat becerilerini desteklediği görülmüştür. Borsos ve diğerleri (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin açık havadaki çalışmalarını desteklemek için uygun ortamların listesini oluşturmuştur. Her okulun yakınında olan sınıf dışı alanları öğrenme ortamlarına göre sınıflandırılmıştır. Her ay için iki sınıf dışı eğitim içeren bir model program oluşturulmuştur. Bu geliştirilen program ilkokulda uygulanmış ve test edilmiştir. Daha sonra çocukların okul dışı eğitime ilişkin görüşleri

incelenmiştir. Sonuç olarak bu programın çocukların doğaya yakın olmalarına yardımcı olduğu ve onları çevrelerine aşina olmaları için motive ettiği bulunmuştur. Vujicic ve diğerleri (2021), çalışmasında öğretmenlerin modern eğitim yaklaşımlarına bağlı olmasının çocukların açık alanda oyunlarına verdikleri öneme ilişkin tutumları ve günlük işlerinde uyguladıkları açık alan etkinlikleri ile anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Aynı zamanda modern eğitim yaklaşımlarına bağlı olan öğretmenlerin açık alanda kendi kararlarını alabildiği görülüyorken geleneksel yaklaşımlara bağlı kalan öğretmenlerin dış faktörlerin (ebeveynlerin, meslektaşların ve diğerlerinin tutumları) etkisine daha fazla maruz kaldığı görülmüştür.

3. BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, kullanılan veri toplama araçları, verilerin toplanması, araştırmanın etiği ve güvenilirlik, araştırmacının rolü ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntem teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışması kişinin deneyimlerine dayalı kendilerini nasıl gördükleri, algıladıkları duyguları ve bunların altında yatan sebepleri derinlemesine sorgulamayı gerektirir (Saban ve Ersoy, 2019). Durum çalışmaları olgu olayın kendi yaşam ortamında ve sınırların açık bir şekilde belirlenmediği olay hakkında nasıl ve niçin sorularına cevap arandığı bir desendir (Yıldırım ve Şimsek, 2008). Bu çalışmada da öğretmenlerin açık alanı tanımlamalarına yönelik, açık alanda öğrenme faaliyetlerini uygulama ve planlama konusunda neler yaptıklarını görmek, açık alanın katkılarına yönelik görüşleri, açık alanın engelleyicilerine yönelik görüşleri, açık alan eğitimindeki kolaylaştırıcı desteklere yönelik, açık alan kullanma durumuna yönelik görüşleri derinlemesine belirlenmeye çalışılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin açık alandaki deneyimleri ve sınıf dışı ortamı nasıl kullandıkları ile ilgili derinlemesine görüşmeler yapmak amacıyla bireysel ve odak grup görüşmeleri, gözlemler yapılmıştır. Bu nedenle nitel araştırma yönteminden durum çalışması deseni seçilmiştir. Araştırmanın nitel olmasının sebebi öğretmenlerin görüşlerinin uygulamalarının detaylı incelenmesine fırsat sağlamasıdır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim- öğretim yılında Kars ili merkezi ve ilçelerindeki köylerde MEB'e bağlı ilkokul bünyesindeki anasınıflarında ve resmi anaokullarında görev yapan 11 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. 11 okul öncesi öğretmeninden 6'sı merkezde ve 5'i köy okulu anasınıfında görev yapmaktadır. Araştırmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zenginleştireceği düşünülen durumların seçilmesini sağlayan amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede; çalışma grubunun problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2012).

Nitel araştırma yöntemlerinden durum araştırması deseninde tasarlanan bu çalışmada katılımcıların açık alanı eğitim öğretim sürecinde kullandıklarını belirtmeleri ve açık alanı kullandıkları alanların yeterli olması ölçüt olarak belirlenmiştir.

Tablo 1
Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

		Görev Yapılan Okulun Konumu							
		Köy		Merkez					
		N	%	N	%				
Görev Yaptığı	Anaokulu	0	0,0	3	50,0				
Okulun Kurum Türü	Anasınıfı	5	100,0	3	50,0				
Eğitim Düzeyi	Lisans	5	100,0	5	83,3				
	Mezunu								
	Yüksek Lisans	0	0,0	1	16,7				
	Mezunu								
Şuanda çalıştığı yaş grubu	3-7 yaş	0	0,0	1	16,7				
	4-6 yaş	1	20,0	0	0,0				
	5 yaş	1	20,0	2	33,3				
	5-6 yaş	1	20,0	2	33,3				
	5-7 yaş	1	20,0	0	0,0				
	54+ ay	0	0,0	1	16,7				
	6 yaş	1	20,0	0	0,0				
Çocukken yaşanılan yer	İlçe	1	20,0	1	16,7				
	Köy	2	40,0	0	0,0				
	Şehir	2	40,0	5	83,3				
	Merkezi								
Sınıfta yardımcı durumu	Var	0	0,0	2	33,3				
	Yok	5	100,0	4	66,7				
Okulda çocuklar sınıf dışında bir günde geçirdiği zaman	15-30 dakika	1	20,0	0	0,0				
	30 dakika	1	20,0	3	50,0				
	30-40 dakika	1	20,0	2	33,3				
	50 dakika	1	20,0	1	16,67				
	1,5 saat	1	20,0	0	0,0				
Öğretmenlerin sınıf dışı eğitim atölyesine katılmayı isteme durumu	Evet	5	100,0	6	100,0				
		Ort.	Ss.	Min.	Maks.	Ort.	Ss.	Min.	Maks.
Yaş		27,00	,71	26,00	28,00	27,83	2,32	26,00	32,00
Mesleki kıdem		2,80	,84	2,00	4,00	5,50	2,59	2,00	10,00
Sürekli gelen çocuk mevcudu		7,40	4,51	4,00	15,00	12,17	3,71	7,00	18,00

Katılımcılardan elde edilen kişisel bilgi formuna yönelik verilerin frekans analizleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Tabloya göre köyde görev yapan öğretmenlerin tamamı (n=5) anasınıfında görev yaparken, merkezde görev yapan öğretmenlerin %50'si (n=3) anasınıfında

%50'si (n=3) anaokulunda görev yapmaktadır. Merkezde görev yapan öğretmenlerin %88,3'ü (n=4) lisans mezunu, %16,7'si (n=1) yüksek lisans mezunudur. Köyde görev yapan öğretmenlerin hepsi (n=5) lisans mezunudur. Şuanda çalışılan yaş grubuna göre köyde görev yapan öğretmenlerin %20'si (n=1) 4-6 yaş grubu ile, %20'si (n=1) 5 yaş grubu ile, %20'si (n=1) 5-6 yaş grubu ile, %20'si (n=1) 5-7 yaş grubu ile ve %20'si (n=1) 6 yaş grubu ile çalışırken; merkezde görev yapan öğretmenlerin %16,7'si (n=1) 3-7 yaş grubu ile, %33,3'ü (n=2) 5 yaş grubu ile, %33,3'ü (n=2) 5-6 yaş grubu ile ve %16,7'si (n=1) 54+ ay yaş grubu ile çalışmaktadır. Öğretmenlerin çocukken yaşadıkları yerlere ilişkin dağılım incelendiğinde, köyde görev yapan öğretmenlerin %20'si (n=1) ilçede, %40'ı (n=2) köyde ve %40'ı ise (n=2) şehir merkezinde yaşarken; merkezde görev yapan öğretmenlerin %16,7'si (n=1) ilçede ve %83,3'ü (n=5) şehir merkezinde yaşamaktadır.

Köyde görev yapan öğretmenlerin tümünün sınıfta yardımcısı bulunmazken (n=5, %100); merkezde görev yapan öğretmenlerin %33,3'ünün (n=2) sınıfta yardımcısı bulunmakta, %66,7'sinin (n=4) ise bulunmamaktadır. Çocukların okulda sınıf dışında bir günde geçirdikleri zamanlar incelendiğinde, köyde görev yapan öğretmenlerin %25'i (n=1) 15-30 dakika, %25'i (n=1) 30 dakika, %25'i (n=1) 50 dakika ve %25'i (n=1) 1,5 saat olarak bildirirken; merkezde görev yapan öğretmenlerin ise %50'si (n=3) 30 dakika, %33,3'ü (n=2) 30-40 dakika ve %16,67'si ise (n=1) 50 dakika olarak belirtmiştir. Köydeki ve merkezdeki tüm öğretmenlerin sınıf dışı eğitim atölyesine katılmak istediklerini belirtmişlerdir (%100). Köydeki öğretmenlerin yaş ortalamaları 28 (ss=,71), minimum yaşları 26 ve maksimum yaşları 28 iken; merkezdeki öğretmenlerin yaş ortalamaları 27,83 (ss=2,32), minimum yaşları 26 ve maksimum yaşları 32'dir. Köydeki öğretmenler öğretmenlik süreleri ortalama 2,80 (ss=,84) yıl, minimum 2 ve maksimum 4 yıldır. Merkezdeki öğretmenlerin ise ortalama 5,50 yıl (ss=2,59), minimum 2 yıl ve maksimum 10 yıldır. Sınıfa sürekli gelen çocuk mevcutları incelendiğinde, köydeki öğretmenler ortalama 7,40 (ss=4,51), minimum 4 ve maksimum 15 çocuk mevcudu bildirirken; merkezdeki öğretmenler ise ortalama 12,17 (ss=3,71), minimum 7 ve maksimum 18 çocuk mevcudu bildirmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırma genellikle “neden” ve “nasıl” ı anlamaya odaklanır. Genel olarak, nitel araştırma katılımcı odaklıdır Duruma ilişkin derinlemesine bir anlayış sunma iyi bir nitel durum çalışmasının ayırıcı bir özelliğidir. Bunu gerçekleştirmek için, araştırmacı görüşmelerden gözlemlere, dokümanlardan, görsel işitsel materyallere kadar birçok veri çeşidi toplar. Tek bir veri kaynağına dayanma, bu derinlemesine anlayışın geliştirilmesi için genellikle yeterli olmamaktadır (Creswell, 2019). Duruma ilişkin daha ayrıntılı veri

toplayabilmek için, veri toplama tekniği olarak yarı yapılandırılmış gözlem, yarı yapılandırılmış bireysel görüşme, odak grup görüşmesi, açık alan günlüğü kullanılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerliliği ve güvenilirliği ölçmenin pek çok yolu vardır bunlardan birisi de veri üçgenlemesidir. Veri üçgenlemesi yolu ile araştırmada büyük resim görülmeye çalışılır (Creswell, 2019). Bundan dolayı bu araştırmada gözlem, bireysel görüşme ve odak grup görüşmesi, açık alan günlüğü bir arada kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış gözlemler öğretmenlerin açık alandaki etkinliği sırasında araştırmacı tarafından yapılmıştır.

3.3.1. Açık Alan Eğitimi Görüşme Formu: Açık Alan Eğitimi Görüşme Formu, ilgili literatürün incelenmesi ile iki araştırmacı tarafından tasarlanmıştır. Sonrasında alan uzmanı iki araştırmacıya görüşme formu gönderilmiş. Alan uzmanı araştırmacılardan gelen dönütlerle birlikte açık alan eğitimi görüşme formunda soruların açık uçlu olmasına dikkat edilmiş formun ikiye ayrılması uygun görülmüştür. İlk kısımda öğretmene ilişkin kapalı uçlu sorular varken ikinci bölümde açık uçlu soruların olması kararlaştırılmıştır. Form okul öncesi eğitimde uzman iki akademisyenin görüşleri ile düzeltilmiştir. Form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğretmenlere görev yaptıkları okulun kurum türü, yaşları, kaç yıllık öğretmen oldukları, görev yapılan okulun konumu, eğitim düzeyleri, sınıf mevcudu, çalışılan sınıfın yaş grubu, çocukken yaşadıkları yer gibi demografik sorular sorulması planlanmıştır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin açık alanla ilgili görüş ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla okul öncesi dönem çocukları için açık hava ortamlarında öğrenme etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda herhangi bir eğitim alıp almama durumu, okul öncesi eğitim verilen kurumda açık havada eğitim verebilecekleri bir ortamın olup olmama durumu ile ilgili kapalı uçlu ve 11 açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme formu araştırmacı ve danışman tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Her öğretmenle yapılan bireysel görüşme, öğretmenin sunduğu bilgi miktarına bağlı olarak 45 ila 60 dakika sürmüştür (EK-1).

3.3.2. Okul Öncesi Öğretmenleri Açık Alan Gözlem Formu: Gözlem Formu açık alan eğitimine yönelik ilgili literatürün incelenmesi ile iki araştırmacı tarafından tasarlanmıştır. Nitel araştırma alanında uzman üç araştırmacıya düzeltme yapılması için açık alan eğitimi gözlem formundaki kriterler gönderilmiş ve uzman görüşü alınmıştır. Okul öncesi eğitimde uzman iki akademisyenin görüşleri ile açık alan gözlem formu düzeltilmiştir. Gözlem formunda gözlemcinin rolüne de uyması amacı ile araştırmacının gözlem notları olarak alt kısma bir bölüm eklenmiş ve aynı zamanda kullanılan açık alanın toplam m2 olarak eklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Araştırmacı, öğretmenlerin çocukları ile uyguladıkları açık alan etkinliklerine ilişkin yarı yapılandırılmış gözlemler gerçekleştirmiştir. Açık alan için

yeterli bir dış mekânın olup olmama durumu, açık alan etkinliğinin yapıldığı alanın fiziksel şartları, açık alanın yapıldığı alandaki hava durumu, açık alanda gerçekleştirilen etkinlik türü, kullanılan materyaller, açık alanda plan kullanma durumu, açık alan etkinliğine ayrılan süre gibi detaylara yer verilmiştir. Araştırmacı Açık Alan Gözlem Formunu hazırlarken uzman görüşü almıştır (EK-2).

3.3.3. Odak Grup Görüşmesi Formu: Odak grup görüşmeleri belirlenen konu hakkında araştırmacının katılımcılarla daha derinlemesine çalışma yapabilmesi fırsatını sağlar. Aynı zamanda katılımcılardan grup dinamiğinin etkisini kullanarak konu hakkında deneyimleri çeşitli boyutları ile ortaya çıkarmayı amaçlar (Saban ve Ersoy, 2019). Araştırmacı odak grup görüşmeleriyle bireysel görüşmelerden farklı olarak sosyal etkileşimleri de görmektedir. Genellikle sekiz ya da on kişinin katılımı ve moderatörün yürütmesi ile devam eden görüşmelerde katılımcılar konuşmaları için cesaretlendirilir (Bogdan ve Biklen, 1998). Odak grup görüşmesi ile ilgili görüşme soruları hazırlanırken alan uzmanı olan iki araştırmacıdan uzman görüşü alınmıştır. Odak grup görüşmesinde her oturumda yer alan soruların birbirini içermemesi açısından kontrol edilmiş ve birbiri ile ilişkili sorular formdan çıkarılmıştır. Odak grup görüşmelerinde açık alan eğitiminin tanımlanması, açık alanların nasıl olması gerektiği ile ilgili, açık alanlardaki uygulamaları destekleyen ve engelleyen durumları, açık alanların faydasına yönelik belirlenecek soruların yapısı ve katılımcı sayısı ile ilişkili olarak verim alınabilmesi adına yaklaşık bir buçuk iki saat sürmüştür. Oturum süresince oturum başkanı ve oturumun teknik olarak sürmesinde yardımcı olarak bir okul öncesi öğretmenin katılımı ile gerçekleşmiştir.

Odak grup görüşmelerinde Edmunds'a göre (2000) grubun fazla olması grubun dinamiğini düşürebilmekte, katılımcılar arasındaki etkileşim etkisini yitirebilmekte ve grubun kontrolü daha da zorlaşabilmektedir bu nedenle bu çalışmada 11 katılımcı bulunmaktadır. Araştırmacı odak grup görüşmelerini katılımcıların gönüllü katılımı ile haftada bir gün 5 hafta olmak üzere katılımın sağlanabilmesi açısından belirlenen ortak bir saat diliminde online platformda Zoom üzerinden sürdürmüştür. Odak grup görüşmesinin pilot uygulaması ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen 11 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir (EK-3).

3.3.4. Açık Alan Günlüğü: Öğretmenlerin odak grup görüşmeleri devam ederken yaklaşık dört haftada açık alanda neler yaptıklarını uygulamalarını tespit etmek amacı ile Google formlar üzerinden açık alan günlüğü oluşturulmuştur. Araştırma sürecinde iki araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Aynı zamanda alan uzmanı araştırmacılardan uzman görüşü alınmıştır. Öğretmenlerin açık alan günlüğü kullanılmasının amacı; gözlemlerdeki sonuçlara göre öğretmenlerin hazır planlarının olmayışından dolayı öğretmenlerin açık alanda

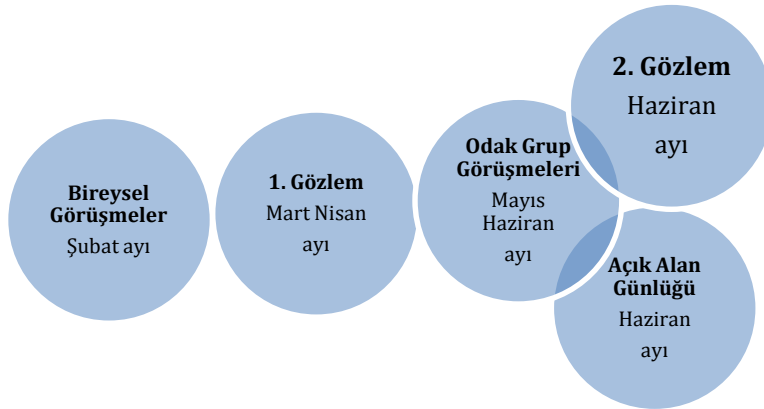
yaptıkları etkinlikleri ve uygulamalarını gözlemleme açısından yeterli veriye ulaşabilmek aynı zamanda öğretmenlerin kendilerini değerlendirebilmeleri için öz değerlendirme yapmasını sağlamaktır. Öğretmenler açık alan günlüğünde açık alana çıktıkları zaman aralığını, hava durumunu, kaç derece olduğunu, açık alanda ne yaptıklarını, öğretmenin kendi hislerinin ve çocukların hislerinin neler olduğunu, öğretmenin karşılaştığı risklerin neler olduğu, alanda ya da etkinlikte değiştirmek istediği durumlar, öğretmenin açık alanı kullanırken öğrendiği şeylerin olup olmama durumuna yer verilmiştir. Araştırmacı gözlemlerini yaparken öğretmenlerin gözlem sonrası konuşmalarında etkinlikte ve ortamda değiştirmek istediği şeylerin olduğunu ve planlarının olmadığını görmüştür. Bu nedenle açık alan günlüğü süreç içerisinde geliştirilmiş. Öğretmenlerin planlamalarında açık alanda ne yaptıklarına, ortamda ve etkinlikte değiştirmek istediği durumlara ulaşmak istenmiştir (EK-4).

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Verilerin toplanması süreci Etik Kurul kararı (Ek- 5) ile birlikte gerekli MEB izinleri (Ek-6) alındıktan sonra öncelikle araştırmacı 14 öğretmenden alınan katılım onam formlarını incelemiştir. Öğretmenlerin verdikleri bilgiler neticesinde açık alanı kullanan 11 öğretmen araştırmaya dâhil edilmiştir. Katılımcı bilgi formu Google form üzerinden doldurulmuştur. Araştırmanın verilerinin toplandığı ilk aşamada; bireysel görüşmeler yapılmıştır. Bireysel görüşmeler Zoom üzerinden görüntülü bir şekilde yapılırken özeti kolaylaştırmak amacıyla görüşme boyunca kapsamlı notlar alınmıştır. Tüm görüşmeler transkripsiyonu kolaylaştırmak amacıyla dijital olarak kaydedilmiştir. Bir sonraki adımda öğretmenlerin okullarına yarı yapılandırılmış gözlem formu kullanılarak birinci gözleme gidilmiş ve alanda gözlem notları fotoğraflar ve ses kayıtları ile kayıt altına alınmıştır. Gözlemler sonrasında aynı grupla odak grup görüşmeleri haftada bir gün olmak üzere 5 hafta olacak şekilde planlanmış ve katılımın sağlanabilmesi açısından belirlenen ortak bir saat diliminde online platformda Zoom üzerinden sürdürülmüştür. Öğretmenlere her hafta oturumdan sonra değerlendirme formu gönderilmiştir. Oturumlar devam ederken öğretmenlerden randevu alınarak okullarında açık alan etkinliklerini uygulamalarına ilişkin 2. gözlemlerine devam edilmiştir. Araştırmacı, süreci yürütürken ikinci gözlemde köydeki birkaç öğretmene ulaşım sağlayamadığı için gözleme devam edemediğinden dolayı köydeki öğretmenlerden yeterli bir gözlem sonucu olmamıştır. Ancak süreç devam ederken öğretmenlerden Açık Alan Günlüğü tutmalarını ve açık alana çıktıklarında Google form üzerinden bu günlüğü doldurmaları istenmiştir. Öğretmenlere araştırmacı tarafından, açık alana çıktıklarında açık alan günlüğünün doldurulması ile ilgili hatırlatmalar yapılmıştır.

Şekil 2

Verilerin Toplanma Süreci

3.5. Araştırma Etiği ve Güvenilirlik

Çalışmanın Etik Kurul kararı (Ek- 5) ile birlikte gerekli MEB izinleri (Ek-6) alınmıştır. Nitel araştırmalarda inandırıcılığı sağlamak için veri çeşitlemesi, betimleme, uzman görüşlerinin alınması gibi yollarla sağlanabileceği ileri sürülmektedir (Creswell, 2019). Bu araştırmada hazırlanan tüm veri toplama araçlarında uzmanlardan görüş alınmış ve buna yönelik düzeltmeler yapılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerliliği ve güvenilirliği ölçmenin pek çok yolu vardır bunlardan birisi de veri üçgenlemesidir. Veri üçgenlemesi yolu ile araştırmada büyük resim görülmeye çalışılır (Creswell, 2019). Bu araştırmada da gözlem, bireysel görüşme ve odak grup görüşmesi, açık alan günlüğü bir arada kullanılmıştır.

Tutarlılık (dependability) ve inandırıcılık (credibility) ve arasında yakın ilişki olduğu ve veri toplama sürecinde tutarlılığın odak grup görüşmesi ve bireysel görüşme tekniğinin bir arada kullanılması ile sağlanacağını ileri sürmektedirler. Ancak odak grup çalışmalarında odak gruba katılanların sayısı kadar, odak grubun tekrarlanma sayısı da önemli olarak görülmektedir (Guba ve Lincoln, 1982, aktaran Tutar, 2022). Bu araştırmada odak grup görüşmeleri haftada 1 kez olmak üzere toplam 5 hafta 5 oturum sürmüştür. Araştırmaya ne kadar çok zaman ayrılıyor ise o ölçüde fazla veri toplanacağı beklenir. Görüşmenin uzun süre sürmesi bir güven ortamının oluşmasına katkı sağlayacaktır. Görüşülen kişi süre uzadıkça verdiği yanıtlarda daha içten davranması beklenir (Tutar, 2022). Bireysel görüşmeler yaklaşık olarak 40 dk ve üzerinde sürmekteyken odak grup görüşmelerinde yaklaşık bir buçuk, iki saati bulan görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerle yapılan bireysel ve odak grup görüşmelerinde, tüm araştırmanın katılımcıları çalışmanın amacı hakkında bilgilendirilmiştir. Bireysel görüşmelerin ve odak grup görüşmelerinin kayıt altına alındığı bilgisi verilmiş aynı zamanda araştırmacı tarafından yazıya geçirilmiştir. Bireysel ve odak grup görüşmelerine

katılım isteğe bağlı olduğu ve katılımcılara görüşmelerin herhangi bir aşamasında çekilme olasılığı hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcılar kodlanırken ilk adlarını içermeyen anahtar ifadeler kullanılmıştır. Çalışmada verilerin kodlanması evresinde görüşme verileri birkaç kez iki araştırmacı tarafından okunmuş aynı zamanda araştırmacının amacına yönelik kodlamalar yapılmıştır. Kodlayıcı güvenilirliğinin olması için verilerin ikinci bir kodlayıcı tarafından kodlanması sağlanmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirliği hesaplamak için Miles ve Huberman'ın (1994) formülü $Güvenirlik = (Görüş\ birliği) / (Görüş\ birliği) + (Görüş\ ayrılığı)$ kullanılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik 0.93 hesaplanmıştır. Açık alan gözlemleri yapılırken katılımcılardan fotoğraf, ses kaydı alınması için izin alınmıştır. Açık alan günlüğünün doldurulması aşamasında katılımcılar zorlanmamış, öğretmenlerin yalnızca açık alana çıktıkları gün formu doldurulmasının önemli olduğu ifade edilmiştir.

3.6. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, katılımcılardan bireysel görüşme, odak grup görüşmeleri, gözlemler ve dökümanlar aracılığıyla veri toplamıştır. Bu aşamada, araştırmacının empati yeteneği ve etkili iletişim becerileri devreye girmiştir. Araştırmacı, araştırmacı günlüğü tutmuş, toplanan verileri sistematik bir şekilde analiz etmiş ve temalar, desenler ve önemli noktalar belirlemiştir. Bu aşamada, araştırmacının analitik düşünme yeteneği ve nitel veri analizi tekniklerine olan hâkimiyeti ön plana çıkmıştır. Araştırmacı yüksek lisans derslerinden biri olan nitel araştırmalar dersini ve aynı zamanda nitel veri analizi dersleri almıştır. Elde edilen bulguların anlamlandırılmasında araştırmacının yorumlama yeteneği önem kazanmıştır. Araştırmacı, bulguları yazılı raporlar veya sunumlar aracılığıyla etkili bir şekilde iletmek için çaba sarf etmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak, bulguları paydaşlara anlaşılır ve etkili bir şekilde iletmeye çalışmıştır.

3.7. Verilerin Analizi

Çalışma doğası itibari ile nitel bir çalışma olduğundan yarı yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşmesi ve gözlem sonrasında elde edilen verilerin analiz aşamasında tematik analizi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Okul öncesi öğretmenlerinin açık alan eğitimindeki uygulamalarına yönelik görüşlerini desteklemek ve görüşlerinin uygulamaya dönük tutarlılığını belirlemek amacıyla "Açık Alan Gözlem Formu" kullanılmıştır. Gözlem formundan elde edilen verilerin analizi formda yer alan maddelerin frekans ve yüzdesel dağılımları için SPSS Statistics 23 kullanılarak hesaplamalar yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ve odak grup görüşmelerinden elde edilen verilerin analizi içinse tematik analizden yararlanılmıştır.

Araştırmada, Kiger ve Varpio (2020) tarafından savunulduğu üzere, nitel veri analizi yaklaşımı olarak tematik analiz kullanılmıştır. Bu yaklaşımda veri setinin deneyim düşünce ve davranışları detaylandırılması amaçlanır. Bu nedenle bu çalışmada bu metodolojik yaklaşım, seçilmiş veri setinde fark edilir örüntüler ayırt edilmiş incelenmiş ve sunuma hazırlanmıştır.

Braun ve Clarke (2006, s.87) tarafından tematik analiz sıralı altı aşamalı çerçeveye uygun olarak tasarlanmıştır. İlk aşamada görüşmelerin transkripsiyonu ve ön içgörüler oluşturulmuştur. İkinci aşama, veri setine yönelik ilk kodlama kategorilerin oluşturulması aşamasıdır. Bu süreç tamamlandıktan sonra diğer aşamalar için ön hazırlık oluşmuş olmuştur. Üçüncü aşama ön kodların kategori edilmesi ile beraber temaların ortaya çıkmasında kolaylaştırıcı olur. Dördüncü aşamada ise ortaya çıkan temaları verilerden direkt alıntılarıyla birlikte derinlemesine incelendikten sonra temalar ve görüşmeler arasında tematik haritalar oluşturulur. Bu tematik haritalar araştırma kapsamında tablolar şeklinde verilmiştir. Temaların tanımlanması her bir temayı oluşturan ayırt edici yanlarının tanımlanması ile son bulmuştur. Son aşama rapor hazırlığıdır bu aşamada göze çarpan ifadeler ayıklanır kodlar arası ilişkiler ortaya konur, analiz sonuçlarının kapsayıcı bir şekilde araştırma problemiyle uyumlu olmasını kapsar.

Benzer bir ifade ile Creswell (2018), tematik analiz sürecini anlatırken aşamaların veri organizasyonu, ön kod oluşturma, kodlar ve temalar dâhilinde bağlamsal veri tanımlama, tematik yapıları oluştururken veri sınıflandırma, verilerin doğrudan yorumlama ve bulguların sonucunu kapsamaktadır. Araştırmanın analizindeki süreç, Braun ve Clarke (2006) ile Creswell (2018) tarafından ifade edilen tematik analiz yöntemi ile yapılandırılmış ve analitik çözümlemesi yapılmıştır.

Bu çalışmanın analiz süreci için MaxQDA Pro Analytics 2022 programı kullanılmıştır. Çalışma kapsamındaki katılımcıların görüşmeleri deşifre edilmiş ve MaxQDA programı içerisinde veri tabanına aktarılmıştır. Veri tabanında her katılımcıya ait kodlar ve alt kodlar çıkarılmış ve tematik kategorize edilmesi sağlanmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde; öğretmen görüşleri bireysel ve odak grup görüşmeleri neticesinde (sınıf dışı eğitim alma durumları, açık alanda eğitim verdikleri ortamı tanımlamaları, nasıl bir ortam ve materyalin olması gerektiği, açık alandaki eğitimi nasıl planladıkları ve uyguladıkları, hangi etkinliklere yer verdikleri, açık alana çıkma sıklıkları, ne kadar süre çıkıldığı, açık alanda çocuklara ve kendilerine yönelik gözlemleri, açık alanda yaşanan zorluklar buna yönelik mücadele yöntemleri, kendi çocukluk deneyimleri, açık alandaki duygu durumları, açık alandaki yeterlilik durumlarına, öz değerlendirmelerine yönelik) görüşleri alınmıştır.

Uygulamaları hakkında açık alan günlüğü ve gözlemlerler neticesinde (plan kullanma durumu, planlarında hangi etkinliklere yer verdikleri, açık alana çıkılan hava durumu ve ne kadar süre açık alanda kaldıkları, açık alanda hangi duyguları hissettikleri, neler öğrendikleri, ortamda ya da etkinlikte düzenleme yapma isteği hakkında) bilgiler edinilmiştir.

4.1 Bireysel Görüşmelere Ait Bulgular

Bu bölümde köyde ve kentte görev yapan öğretmenler ile gerçekleştirilen bireysel görüşmelerin bulgularına yer verilmiştir.

4.1.1. Açık Alana İlişkin Eğitim Alma Durumu/ Köy-Kent: Katılımcılar, açık alan eğitimine ilişkin herhangi bir eğitim alıp almadıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 2’ de köyde görev yapan öğretmenlerin bu duruma ilişkin verileri gösterilmiştir. Tablo 3’de kentte görev yapan öğretmenlerin bu duruma ilişkin verileri gösterilmiştir.

Tablo 2

Açık Alanlara İlişkin Eğitim Alma Durumu- Köy

Hayır (4)	Lisans eğitiminde drama dersi	3
	Lisans eğitiminde fen eğitimi dersi	2
	Lisans eğitiminde müzik dersi	1
	Lisans eğitiminde müze eğitimi dersi	1
Evet (1)	Tübitak projesi: Fen-doğayı etkinliklere dâhil etmek	1
	Waldorf yaklaşımı, Reggio Emilia yaklaşımı	1

Tablo 2’ye göre, dört katılımcı (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4) eğitim almadığını ve bir katılımcı (Ö5) eğitim aldığını ifade etmiştir. Eğitim almadığını söyleyen öğretmenler, lisans eğitimlerindeki drama, fen ve müzik dersleri ile açık alan eğitimini ilişkilendirmişlerdir. Ö3 lisans eğitiminde seçmeli müze eğitimi dersi, Ö1 ve Ö3 fen dersi, Ö1, Ö3, Ö4 ise drama dersi aldığını belirtmiştir. Eğitim aldığını söyleyen bir öğretmen ise Ö5, fen ve doğa etkinliklerine

ilişkin katıldığı bir Tübitak projesinden ve Waldorf Yaklaşımına yönelik bir eğitimden söz etmiştir.

“Yani farklı bir eğitim ekstrasından almadım ama lisans eğitimi alırken hocalarımız fen eğitimi olsun müzik eğitimi drama eğitimi derslerimiz yani her birinde biz bu kavramı dışarıda verecek olursak nasıl veririz nelere dikkat etmeliyiz öncesinde sonrasında etkinlik aşamasında neler yapmalıyız şeklinde aldık...” Ö3

“Açık alan yani daha çok mesela biz drama etkinliklerini dışarıda yapmaya çalışıyorduk. Ama dışarıdaki bir malzeme kullanarak değil de daha önceden planlanan programlanan bir etkinliği dışarıda yapmaya çalışıyorduk. Bir de özellikle bu eskiden annelerimizin babalarımızın oynadıkları oyunlar oluyordu ya. Onları dışarıda yapmaya çalışıyorduk. Çünkü sınıfımız bunun için yeterli değildi. Bir de kalabalık bir sınıf 55 60 kişilik bir sınıf sonuçta. O yüzden bu oyunları dışarıda oynuyorduk. Daha iyi verimli bir katılım olsun diye.” Ö4

“TÜBİTAK projesi vardı. Başka bir eğitim almadım. Kitaplarla takviye yaptım diyebilirim... Aslında isimden hareketle ben dışarıyı nasıl düzenleriz? olarak katılmışım bu projeye ama biraz daha farklıydı. Okul öncesinde fen ve doğayı planlarla nasıl iç içe koyabiliriz? şeklinde bir projeydi.” Ö5

Tablo 3

Açık Alanlara İlişkin Eğitim Alma Durumu- Merkez

Hayır (5)	Lisans eğitiminde drama dersi	1
Evet (1)	Waldorf yaklaşımı	1
	Orman anaokulu yaklaşımı	1
	Lisans eğitimindeki fen eğitimi dersi	1

Tablo 3’e göre, beş katılımcı eğitim almadığını ifade etmiş (Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ve biri de (Ö6) lisans eğitiminde aldığı drama dersinin açık alan eğitimi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı ise eğitim aldığını ve bunların; Waldorf Yaklaşımı, Orman anaokulu yaklaşımı ve lisans eğitimindeki fen dersi olduğunu ifade etmiştir (Ö7).

“Hayır eğitim almadım. Sadece kendi çabamla videolar izledim. İşte youtubedaki kayıtlı videolara baktım. Hani neler yapılmış diye. Bir de bu aralar biraz açık

alan demeyelim de hani doğa eğitimi falan onlara biraz bakıyorum. Hani ne yapılabilir diye. Hani çok güzel videolar var youtube da aramayı bilene. Onun dışında formal hani düzgün bir eğitim almadım.” Ö11

“Yani lisans döneminde böyle bir eğitim aldığımı hatırlamıyorum. Daha çok kendim mesleğe başladığımda sınıfta durmaktan çocuklarla birlikte kapalı bir alanda durmaktan sıkılarak daha çok dışarıya yeltenmişim. O yüzden böyle bir eğitim almadım.” Ö8

“Lisans eğitiminde böyle bir eğitim aldım, fen eğitimi adı altında. Gülden hocadan detaylı açık alan çalışması aldım. Yüksek lisans eğitiminde eğitimde farklı yaklaşımlar bağlamında farklı yaklaşım olan orman anaokulları Waldorf yaklaşımı gibi yaklaşımlar üzerine bir eğitim aldım. Yüksek lisanstan sonra da gittiğim staj uygulamasında açık alanda staj uygulaması yaptım. Ve bu alanda eğitim aldım.” Ö7

4.1.2. Açık Alanda Eğitim Verilen Ortam/ Köy-Kent: Köyde görev yapan öğretmenler okullarındaki açık alanın ortamını anlatmışlardır. Bu duruma ilişkin veriler Tablo 4’de açıklanmıştır. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlere ilişkin bulgular Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 4

Açık Alanda Eğitim Verdiği Ortam- Köy

Tema	Kod	f
	Evet	5
Açık Alanda Eğitim Verilen Ortam	Yeterli bitki-ağaç yok	5
	Bahçe var	4
	Yapılandırılmış alan yok	3
	Yapılandırılmış-yapılandırılmamış alanlar var	1
	Bahçede düzenleme yapma planı var	1
	Öğretmenin ortam oluşturmaya çalışması	1
	Ortaokul/ilkokul ile kullanılan ortak olan	1
	Ortamın belirli bir bölümü kullanılabilir	1
	Yetersiz zemin	1

Tablo 4’e göre katılımcıların tamamı, açık alan eğitimi verecekleri bir ortamın olduğunu söylemiştir. Katılımcılar bu alanda yeterli bitki ya da ağacın olmadığını ifade etmiştir ve dört katılımcı bir bahçe olduğunu ancak yapılandırılmış bir alanın olmadığını belirtmiştir (Ö1, Ö2, Ö4). Bir katılımcı ise hem yapılandırılmış hem de yapılandırılmamış

alanların olduğunu söylemiştir (Ö3). (Ö4) ise zeminin yetersiz olduğunu, ortaokul/ilkokul ile ortak alanın kullanıldığını ve ortamı düzenlemeye çalıştığını belirtmiştir. Bir öğretmen ise, açık alanda düzenleme yapma planının varlığını ve neler yapacağını anlatmıştır.

“Açık alanda hani bize bahçe imkanı sağlanıyor. Evet ama şey bahçede biz düzenlemeler yapmayı planlıyoruz. Yani şu an yapılandırılmış bir ortamımız yok. Bize doğanın imkanlarını sağlayabiliyor gözlem yaparken vesaire. Hani bitkileri hayvanları gözlemleyebileceğimiz işte toprağı taşı gözlemleyebileceğimiz böyle bir imkan sağlıyor ama yapılandırılmış olarak bir alanımız yok. Biz şöyle Kaymakam bey ile veya muhtarla konuştuğumuzda okula kum havuzu vesaire gibi bir alan yapmayı planlıyoruz. Onun dışında eğer onu yapmayı başarabilirsek bazı şey planlarım var. Hani sınıftaki oyuncaklar veya materyallerden bazılarını bahçede kullanabileceğiniz bahçede sabit zarar görmeyecek bir alan oluşturup hani çocukları daha aktif kullanabilecekleri bir alan sunmak istiyorum. Böyle bir planım var. Bunu söyleyebilirim.” Ö2

“Yani çok verimli bir arazisi yok köyün. O yüzden okulun çevresine daha önce konuştuğuma göre biraz böyle ağaç dikimi bitki dikimi falan yapmaya çalışmışlar. Ama olmamış bakımı sağlanamamış bir şekilde işte özellikle suların gittiği zamanlarda bakımı sağlanamamış.” Ö4

“Bir tek okulumuzun bir bahçesi var, ne bileyim bir oyun parkı olsa hani çocukların daha aktif kullanabileceği veya başka şeyler olabilir. Bir kum havuzudur. Çünkü taş olduğu için çok fazla şey olmuyor. Kum çıkarmaya çalışsak da çıkmıyor. Bir toprak araştırmasına girdiğimizde zorla kazıp kaldırabiliyoruz. Zorla yapılan şeyler oluyor. Dediğim gibi farklı etkinlikler için farklı alanları oluşturulabilse daha iyi olur bizim için.” Ö1

Tablo 5*Açık Alanda Eğitim Verdiği Ortam- Merkez*

Tema	Kod	f
	Evet	6
Açık Alanda Eğitim Verilen Ortam	Bahçe var	5
	Park alanı var	4
	Ekim-dikim alanı var	3
	Yeterli bitki-ağaç yok	1
	Yapılandırılmış alan yok	1
	Zengin bitki varlığı	1
	Ortaokul/ilkokul ile kullanılan ortak olan	1
	Yetersiz zemin	1

Tablo 5'e göre, altı katılımcı açık alan eğitimi vermek için alanlarının olduğunu (Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ve beşi (Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11) bunun bir bahçe olduğunu ifade etmiştir. Dört katılımcı park olduğunu (Ö6, Ö7, Ö8, Ö11), ikisi ekim-dikim alanı olduğunu (Ö7, Ö11), ikisi yeterli bitki-ağaç olmadığını (Ö8, Ö10), ikisi yapılandırılmış alanın olmadığını (Ö9, Ö10), biri ortaokul/ilkokul ile ortak alanın kullanıldığını (Ö10), biri yetersiz zeminin olduğunu (Ö9) ve biri ise zengin bitki varlığının olduğunu ifade etmiştir (Ö6).

“Okulumuzun arka bahçesi var. Ön bahçesinde de var. Çocuk parkı var ön bahçesinde. Arka bahçesi de kapalı bir kapısı var. Toprak alan var hani orada çıkıp eğitim verebiliyoruz. Masa koyabileceğimiz bir alan da var. Hani bazen masaları atabiliyoruz. İşte havalarda ısındığı zaman özellikle geçen yıl Temmuz'a kadar açıktı okullar baya bi hep kapıdaydık. Haziran ayı boyunca hep dışardaydık.” Ö11

“Maalesef bizim çevremizde hiç biri yok. Yani sadece çimenler var dikenler var çocuklar zaten onları çok yakından gözlemliyorlar. Dikkatlerini çekiyor inceliyorlar. Onun dışında maalesef ağacımız yok. Yani Okulumuzun bahçesinde birkaç tane ağacımız var onlarda maalesef ki yaprak döktüğü gerekçeyle dalları kesilerek aslında ortadan kaldırılıyor gibi oluyor. Yani çok fazla bu anlamda bir imkan sağlanmıyor. Tabi biz gene de etrafta birkaç tane de olsa ağaçları işte mevsim geçişlerinde gözlemleyerek çocukların bir farkındalık oluşturmalarını en azından sağlamaya çalışıyoruz.” Ö10

“Bitki varlığı olarak ya zaten bu yöre biliyorsunuz hocam bitki çeşitliliği açısından zengin bir hani coğrafya hani bahar geldi mi hakkaten envai çeşit çiçek oluyor. Ya

maalesef çocuklar böyle bir iki hafta geçtikten sonra sürekli oyun oynadıkça üzülüyor ama benim çocuklar en ufak bir şeyi bile inceledikleri için taşı toprağı böyle bitkilere de ulaşıyorlar. Yani değişik bitki türlerine de işte değişik değişik böcek türlerine de. Hani bahar geldiğinde böyle baya bir ot böcek bir şey oluyor bahçemizde.” Ö6

4.1.3. Açık Alanın Kullanımı/ Köy- Kent: Köyde görev yapan öğretmenler Tablo 6’de var olan açık alanlarını nasıl kullandıklarını anlatmışlardır. Kent merkezinde görev yapan öğretmenler Tablo 7’de var olan açık alanlarını nasıl kullandıklarını anlatmışlardır.

Tablo 6

Açık Alanın Kullanımı-Köy

Kategori	Kod	f
Rutin (4)	Serbest zaman	3
	Kahvaltı	1
Oyun Etkinliği (4)	Fiziksel oyunlar	2
	Kurallı oyunlar	2
Fen Etkinliği (2)	Gözlem	2
Türkçe Etkinliği(1)	Resimli çocuk kitabı okumak	1
Bütünleştirme (1)	Etkinliklerin bir parçası olarak kullanma	1

Tablo 6’ya göre köyde görev yapan katılımcı öğretmenler, açık alanı serbest zaman etkinlikleri (Ö3, Ö4, Ö5), kurallı oyunlar (Ö2, Ö5), gözlem yapmak (Ö2, Ö3), fiziksel oyunlar oynamak (Ö4, Ö2), etkinliklerin bir parçası olarak (Ö1), resimli çocuk kitabı okumak (Ö4) ve kahvaltı yapmak (Ö4) için kullanmaktadırlar.

“Geçen sene pandemi döneminde hava almak amaçlı ve çocukların serbest etkinlik yapabilecekleri şekilde kullanmıştım.” Ö5

“İklim geçişlerinde özellikle hani fark edebilmeleri için gözlem, bahçede vakit geçirmeler, vs. bu şekilde gözlem çalışmaları yaptık. Normal zamanlarda da hani sosyal oyunlar olsun yapılandırılmış oyunlar vesaire oyunlar oynuyoruz.” Ö2

“Dediğim gibi kahvaltı zamanında kullanıyoruz. Bazen serbest zamanda oyun oynama bazen kendilerini bırakıyorum çocukların böyle enerjilerini atmak için bazen koşmak

istiyorlar birbirlerini kovalamak istiyorlar. Onlara müsaade ediyorum benim gözetimim altında çoğunlukla resim etkinliği yapıyoruz. Mesela gölge etkinlikleri yapabiliyoruz. Güneş sabah saatlerinde benim tarafından vurduğu için o gölge etkinliklerini yapabiliyoruz. Oyuncakların gölgeleri kendi gölgeleri gölge kovalamaca bunları yapabiliyoruz. Resim etkinliği ha birkaç kere hikaye okuduğumu hatırlıyorum.” Ö4

Tablo 7

Açık Alanın Kullanımı-Merkez

Kategori	Kod	f
Rutin (6)	Kahvaltı	1
	Serbest zaman	3
	Sabah sporu	2
Fen Etkinliği (6)	Gözlem	6
Oyun Etkinliği (3)	Geleneksel-bahçe oyunları	2
	Kurallı oyunlar	1
Türkçe (2)	Resimli çocuk kitabı okumak	2
Drama etkinliği (1)	Drama	1
Bütünleştirme (1)	Etkinliklerin bir parçası olarak kullanma	1

Tablo 7’ye göre, merkezdeki öğretmenlerin tamamı gözlem için bu alanı kullandıklarını, üçü serbest zaman (Ö7, Ö8, Ö9), ikisi geleneksel-bahçe oyunları (Ö8, Ö9), ikisi sabah sporu (Ö7, Ö8), biri etkinliklerin bir parçası olarak (Ö8), biri kurallı oyunlar (Ö6), biri Türkçe dil etkinlikleri (Ö6), biri drama (Ö6), biri resimli çocuk kitabı okumak (Ö11) ve biri de kahvaltı yapmak için kullandığını anlatmıştır (Ö9).

“Çocuklarla bahçe oyunları oynuyoruz hocam yani genelde o şekilde kullanıyoruz ya da serbest bıraktığımız zamanlarda tabi okulun maddi olanaklarını kullanmaya çalışıyoruz ama her çocuğun bireysel büyüteçleri yok mesela bunu daha henüz temin edemedik. Eksiklerimizden biri de bu aslında. Çocuklar kendilerini bizim oyuncaklarımız var legolar onlardan kendilerine büyüteç yapıyorlar. Sonra dışarı çıkıyoruz ağaçların diplerindeki böcekleri inceliyorlar daha sürekli yeni bir böcek bulunca hemen birbirlerini çağırıyorlar. Ya da yağmur yağmışsa ve küçük toprak

zemin çamur olmuşsa o çamurdan bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. İşte böyle tencere ya da yemek yapmaya çalışıyorlar. Evcilik oyuncaklarımızı da çıkarıyoruz dışarıya tabak bardak çatal vs. onlarla birlikte bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Böyle bir duvarımız var çocukların boylarına uygun o duvarın üzerine onları sıralıyoruz orayı mutfak olarak kullanıyorlar vs.. Bazen hava güzelse biz beslenme saatimizi dışarda masaları çıkartıp piknik yapar gibi dışarıda yapmaya çalışıyoruz bazen sadece örtü seriyoruz örtünün üzerinde yapmaya çalışıyoruz. Elimizden geldiğince verimli bir şekilde değerlendirmeye çalışıyoruz bize ait olan kısımları.” Ö9

“Yani genelde şöyle kullanıyoruz. Küçükken oynadığımız oyunları oynuyoruz dışarıda. Hani geleneksel oyunları yaşatmak için o amaçla kullanabiliyoruz. Bahar geldiği zaman çocukların eline kaşıkları verip toprağı eşelemelerini söylüyoruz. Hani toprakla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Ama bir ekim dikim olmuyor. İşte yaprak böcek inceleme bu tarz etkinlikler yapıyoruz. Şimdi okulumuzun imkânları şöyle bahçemiz kısıtlı ama materyal olarak velilere aldırabiliyorum. Mesela böcek gözlem kutularımız var. Hani bir şeyler alıp içine atıyoruz çocuklar onu inceliyor. Sadece böcek olmasa bile her şeyi atıyorlar içine bakıyorlar. Hani tek tek bunu yaptırıyorum. Onun dışında kar yağdığı zaman çıkıyoruz. Karları düzlüyoruz ayaklarımızla önce sulu boyalarımızla karlara resim yapıyoruz. Hani bu tarz etkinlikler yapıyoruz. Onun dışında aklıma gelen hikaye okuma yapıyoruz. Hani bazen planlanmış olmasa bile mesela çocukların sınıfta canı sıkılıyor. Hadi bahçede kitap okuyalım diyebiliyorum. Hani çıkarıyorum orada okuyoruz içeri giriyoruz tekrar.” Ö11

4.1.4. Açık Alanın Kullanılma Zamanı/ Köy-Kent: Köyde görev yapan öğretmenler açık alanlarını mevsimlere göre hangi sıklıkta kullandıklarını ifade etmişlerdir. Tablo 8’de açıklanmıştır. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin açık alanlarını mevsimlere göre kullanma sıklığı ise Tablo 9’da açıklanmıştır.

Tablo 8

Mevsimlere Göre Açık Alanın Kullanılma Sıklığı- Köy

Kategori	Kod	f
Kış	Hiç	2
	Haftada iki-üç gün	2
	Her gün	1

Sonbahar	Haftada iki-üç gün	3
	Her gün	2
İlkbahar	Haftada iki-üç gün	2
	Her gün	3

Tablo 8'e göre, kış ayında açık alanı hiç kullanmayan (Ö1)(Ö4), her gün kullanan (Ö2) ve haftada iki-üç gün (Ö5) ve havanın sıcaklık durumuna göre sıklığın değişkenlik gösterdiğini ifade eden(Ö3); ilkbaharda her gün (Ö1, Ö2, Ö4) ve haftada iki-üç gün (Ö3, Ö5); sonbaharda ise haftada iki-üç gün (Ö1, Ö3, Ö5) ve her gün (Ö2)(Ö4) kullandığını söyleyen öğretmenler bulunmaktadır. Öğretmenler, bu kullanımın sıklıklarının hava koşullarına göre değişiklik gösterdiğini ifade etmişlerdir.

“Haftada iki gün ya da haftada 3 günü diyebilirim. Yani ne kadar çok soğuk olsa da aslında günlük olarak dışarı iyi kullanmaya çalışıyoruz. Bazen plan dahilinde, bazen plansız olarak.” Ö5

“Rüzgar çok fazla, kar yağınca da tipi olma ihtimali de yüksek oluyor. Bunun dışında da soğuk zaten el yıkamaya falan gittiği için çocuklarda çok gönüllü olmuyor. Dışarı çıkmaya soğuğu biliyorlar kıyafetler dediğim gibi çocuklara çok uygun değil.” Ö1

‘Haftada 3 kez hatta bazen özellikle yağmurun çiselediği zamanlar çıkarıyorum onunla ilgili çalışma hazırlayıp. Veya sadece gözlemleri yağmurun altında ıslanmaları için o da çünkü farklı şeyler öğrenmelerini sağlıyor. Onlara bıraktığımda da aslında kendileri yeni bir şeyler öğreniyorlar o süreçte. İlkbahar ve sonbaharda haftada 2-3 kez mutlaka çıkarmaya çalışıyorum. Bunun için özel olarak hazırlıyorum etkinlik o günleri ayarlayıp. Kışın etkinliklerim kenarda hep hazır işte bulduğum ilk sıcak havada tamam bunu hazırlayıp uygulamalıyım şeklinde hemen çıkarıyorum. (gülümsüyor)’ Ö3

“Yani olabildiğince her gün çıkıyoruz. Yani kısa bir süre de olsa bunu rutin haline getirmeye çalışıyorum. Dışarıda bir oyununuzu oynayıp içeriye geri dönelim şeklinde kış aylarında Ocak ayını saymazsak genelde yine her gün kısa da olsa süremiz çıktık. Mesela maksimum yarım saattir kış döneminde dedim ama bu havanın yumuşak olduğunda. Belki 15 dakika vs. Dışarıya genelde her gün çıkmaya çalışıyoruz. Mevsim bazında düşünecek olursak.” Ö2

Tablo 9*Mevsimlere Göre Açık Alanın Kullanılma Sıklığı-Merkez*

Kategori	Kod	f
Kış	Hiç	1
	Haftada iki-üç gün	3
	Her gün	2
Sonbahar	Haftada iki-üç gün	3
	Her gün	3
İlkbahar	Haftada iki-üç gün	3
	Her gün	3

Tablo 9’a göre, kış mevsiminde üç öğretmen haftada bir (Ö7, Ö10, Ö11), ikisi ayda bir-iki (Ö6, Ö9), biri ise hiç kullanmamakta (Ö8); ilkbaharda üçü her gün (Ö7, Ö9, Ö10) ve üçü haftada iki-üç gün kullanmakta (Ö6, Ö8, Ö11); sonbaharda ise üçü haftada iki-üç gün (Ö6, Ö9, Ö10) ve biri her gün açık alanı kullandığını (Ö7) ifade etmiştir.

“Yani şöyle diyebilirim ilkbahar döneminde neredeyse her gün sonbahar döneminde 2 kez 3 kez kışın bu en az 1 oluyor diyebilirim bazen daha fazla da çıktığımız olur ama genele vurduğumuzda kış için en az 1 diyebiliriz.” Ö10

“Özellikle ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde her gün ya da iki günde bir çıkarmaya çalışıyorum ama kış mevsiminde bu haftada bir iki haftada bir. Çünkü dezavantajlı bir bölgede olduğumuz için çocukların kıyafet durumları çok fazla müsait olmuyor. Bu durumlardan dolayı iki haftada bir hani belki bir haftada bir vesaire kış şartlarında değişiyor.” Ö7

“Şöyle yazın haftanın dört gününe kadar çıkıyor hatta 5 gün bile olabiliyor çünkü neredeyse yarım saat her gün yarım saatten de fazla olabilir 40-45 dk ya yakın her gün çıkarıyorum çocukları. İşte sonbaharda haftanın iki ya da üç günü olabilir hocam iki üç günü çıkarabiliyorum. Kışın da maalesef bu iki haftada bire ya da haftada bazen haftada 2 yapıyoruz bazen haftada bir yapabiliyoruz çünkü çocuklar çok hareket edince terliyorlar. Terledikten sonra da o işte dengeyi kuramayınca da hasta olduktan sonra birbirlerine bulaştırma riskleri de çok fazla çünkü sınıf sonuçta çok küçük. Hepsi hasta oluyor. O yüzden kışın biraz maalesef daha az kullanıyoruz.” Ö9

4.1.1.5. Açık Alanda Uygulanan Etkinliklerin Planlanması/ Köy-Kent: Köyde görev yapan öğretmenler, açık alanda uyguladıkları etkinlikleri nasıl planladıklarını anlatmışlardır. Tablo 10’da gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin açık alanda uyguladıkları etkinlikleri nasıl planladıkları ise Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 10

Açık Alan Etkinliklerinin Planlanması- Köy

Kod	f
Hazır planda uyarlamalar yapmak	3
Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik	2
Etkinlik havuzundaki etkinlikleri çeşitlendirmek	1
Etkinlikleri açık alana taşımak	1
Sosyal medyadan takip edilen sayfalardan ilham alarak	1
Kazanım-göstergeler temelinde yazmak	1

Tablo 10’a göre, üç katılımcı (Ö2, Ö4, Ö5) hazır plan kullanmakta ve bu planları uyarlayarak açık alanda kullanmaktadır, iki öğretmen çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre etkinlik planladığını (Ö4, Ö1), bir öğretmen etkinlik havuzu oluşturup buradan etkinlik seçtiğini ve sosyal medyadan takip ettiği yabancı kaynaklardan etkinlikleri uyarladığını sınıftaki etkinlikleri açık alana taşıdığını (Ö3) ve son olarak bir öğretmen kazanım-göstergeleri temel olarak etkinlik planladığını söylemiştir (Ö1).

“Belirli gün ve haftaları kaçırmamak adına hazır plan kullanıyorum. Eğer o günkü etkinlik benim çocuklarımla ilgili ihtiyacına uygunsa onu kullanıyorum ya da kullanmadıysam onu çıkarıyorum onun yerine kendim bulduğum ürettiğim bir şey varsa onu ekliyorum ya da varsa onu kullanıyorum. Ekstradan o günlük mesela iki etkinliğimiz çok kısa sürmüştür daha vaktiniz sardık 3. 4. etkinliği ben kendim ekliyorum.” Ö4

“Ya önce bir amaç ve kazanımlar oluyor zaten. Hani çocukların isteklerine, ilgilerine de bağlı bunlar göz ardı edilemeyecek şeyler. Onların ihtiyaçlarına göre veya konuma bakıyorum. Hani hangilerini alabilirim? Çocukların ilgisini hangisi çekebilir? Onlara göre bir etkinlik planlıyorum. Bu dediğim gibi açık hava etkinliğiyle başlayıp ne bileyim bir fen doğayla başlayıp daha sonra sanata dönüşebiliyor ya da bir Türkçe dil etkinliğine dönüşebiliyor. Etkinlikleri genellikle bütünleştirilmiş olarak kullanıyorum. Tek bir etkinliğe bağlı kalmıyor. Gün içerisine yayıyorum, aldığım konuyu.” Ö1

“Sadece kendim olsam bir yerde tükenirim sanırım ya da kısır döngüye girerim. Elimde üniversiteden kalma işte arkadaşlarımızla ödev zamanında yazdığımız çalışmalar var. Oyun etkinlikleri oyun dersinde oyun etkinlikleri yazıp bunları kitaplaştırmıştık o var veya ben farklı destek kaynaklar aldım sosyal medyadan takip ettiğim çalışmalarda hem Türk hem İtalyan İspanya Almanya buradan takip ettiğim sayfalar var. Onlardan gördüklerimi uyarlamaya çalışıyorum. Ya da işte sosyal medyadan yine aldığım şeyler oluyor kaynaklar oluyor. Onları kullanıyorum bu şekilde harmanlayarak biraz kendimden biraz onlardan yani sadece kendimden olsa üretirim üretirim ama bir yere kadar bir yerden sonra dönmeye başlar artık diye düşünüyorum ” Ö3

Tablo 11

Açık Alan Etkinliklerinin Planlanması-Merkez

Kod	f
Etkinlikleri açık alana taşımak	3
Hazır planda uyarlamalar yapmak	3
Kazanım-göstergeler temelinde	1

Tablo 11’e göre, üç katılımcı etkinlikleri açık alana taşıdığını (Ö8, Ö10, Ö11), üçü hazır plan üzerinde uyarlamalar yaparak kullandığını (Ö6, Ö9, Ö11)ve biri kazanım-göstergeleri temel alarak etkinlikler planladığını (Ö7) ifade etmiştir.

“Yani etkinliğe uygun olacak şekilde planlıyorum hani hangi etkinliği planlıyorsam onunla ilişkide bir şekilde bugün bahçeye çıkacağız deyip devamında etkinliği devam ettiriyorum ama o noktayı çok nasıl ifade edeceğimi anlamadım. Bir örnek üzerinden gitmek gerekiyor belki.” Ö8

“Şöyle ben hazır plan alıyorum ama özellikle aylık planlarını kullanıyorum. Hani çünkü çok düzenlenmiş güzel planlar oluyor. Ama günlük etkinlikler çocukları çoğu zaman da uygun olmayabiliyor. Hani orada yazan şeyler benim çocuklarıma hafif gelebiliyor. Kendim düzenliyorum günlük akışları. Yani her zaman şeye bakmıyorum. Meb in kitabı var hani o etkinlikleri çok beğeniyorum. Genelde onları kullanıyorum. Kendi yaptığım etkinlikler oluyor...” Ö11

“Günlük planımız var ya bizim günlük planımızda yer vererek buna yer veriyorum. Mesela kazanım göstergelerde ne var diyelim ki işte bir kazanımımız var kitap

okuyacağım onun çerçevesinde onu nasıl yazıyorsak etkinlikte günlük planımıza aynı şekilde o planla bütünleştirdiğim ve yapılandırdığım kazanıma ulaşması gereken süreci de o planın içerisinde yer veriliyor gibi düşünün.” Ö7

4.1.6. Açık Alanda Gerçekleştirdiği Etkinlikler/ Köy-Kent: Köyde görev yapan katılımcı öğretmenlerin, açık alanda gerçekleştirdikleri etkinlikleri Tablo 12’de gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin açık alanda gerçekleştirdikleri etkinlikleri Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 12

Açık Alanda Uygulanan Etkinlikler-Köy

Kategori	Kod	f
Etkinikler (15)	Oyun	4
	Fen-doğa	4
	Türkçe	3
	Matematik	2
	Alan gezisi	1
	Sanat	1
Rutin (2)	Kahvaltı	1
	Serbest Zaman	1

Tablo 12’ye göre, dört katılımcı açık alanda oyun oynadıklarını (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5), dördü fen-doğa etkinlikleri (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5), üçü Türkçe dil etkinlikleri (Ö2, Ö4, Ö5), ikisi matematik etkinlikleri (Ö3, Ö5), biri alan gezisi (Ö2), biri sanat (Ö4), biri kahvaltı (Ö4) ve biri de serbest zaman (Ö4) yaptıklarını söylemiştir.

“Fen etkinlikleri için kullanıyorum oyun hareket etkinlikleri için kullanıyorum. (Hımm dedi düşündü.) Sanırım bu yıl Türkçe etkinliği için hiç kullanmadım bak şu an fark ettim. (Gülüyor) Bu yıl bunlar için kullandığım başka ne için yaptık (düşünüyor). Matematik etkinliği için yaptık, gruplama sıralama örüntü çalışmaları yaptık. (üşünüyor) Bu şekilde bu yıl sanırım bunlarla ilgili çalışmalar yaptım.” Ö3

“Matematik etkinliği okuma yazma etkinliği dediğin gibi oyun etkinliğinde kullanıyorum. Şu an aklıma gelen planlar, yaptıklarımız da bunlar var.” Ö5

“Dere boyuna sonbahar yapraklarını gözlemlemek için gezi düzenledik. İklim geçişlerinde özellikle hani fark edebilmeleri için gözlem, bahçede vakit geçirmeler, vs.

bu şekilde gözlem çalışmaları yaptık. Normal zamanlarda da hani sosyal oyunlar olsun yapılandırılmış oyunlar vesaire oyunlar oynuyoruz.” Ö2

Tablo 13

Açık Alanda Uygulanan Etkinlikler- Merkez

Kategori	Kod	f
Etkinikler (15)	Oyun	3
	Fen-doğa	2
	Türkçe	3
	Sanat	3
	Drama	1
	Tüm etkinlikler	3
Rutin (3)	Kahvaltı	1
	Serbest Zaman	2

Tablo 13’e göre, katılımcılardan tüm etkinlikleri, oyun (Ö8, Ö9, Ö11), Türkçe (Ö8, Ö9, Ö11), sanat (Ö6, Ö9, Ö11), fen-doğa (Ö8, Ö11), serbest zaman (Ö8, Ö11) ve drama etkinlikleri (Ö11) ile kahvaltıyı açık alanda uyguladıklarını (Ö11) söyleyen öğretmenler bulunmaktadır.

‘Doğanın kendisi sanat hocam, Çocuklar taşla toprakla. Materyal dolu yani doğada. Benim sınıfımda dolu zaten hocam sınıfıma gelseniz. Kazkanadından tüyden, düğmeden taştan topraktan her şey var yani sınıfımızda. Yani doğayı da sınıfa taşımaya çalışıyorum aynı zamanda. Atıyorum çocuk bütün tabak çanak her şeyi bahçeye döküyoruz. Çocuklar kirletiyor o tabaklar çamur oluyor. Sonra onları bahçemizde çeşmemiz var çocuklar mesela orada yıkıyorlar. Kendilerine yıkıyorum. Bulaşıkları falan. Çok güzel oluyor ya. Sanat etkinliklerinden bahsetmedim ama onda da kullanıyoruz.’ Ö6

‘Sınıflar arası turnuvalar da yapıyoruz. Onun dışında drama etkinlikleri de yapıyoruz. Yani hemen hemen her şeyi yapabiliyoruz. Yani kesin olarak şunu yapıyoruz diyemem ama çok çok ağırlık olarak mevsim etkinlikleri diyebilirim. Fen ve Doğa.’ Ö11

‘Sanat etkinliklerinde de kullanıyorum yani mesela masaları çıkartıyoruz sanat etkinliğimizi dışarda yapıyoruz. Dediğim gibi beslenme saatinde de kullanabiliyorum. Mesela geçen sene zaten pandemiden dolayı çok da sınıfta kalmak istemedik açıkçası

çocuklarla açık alana çıkmak istedik. Kitap okuma saatimizi de orada yaptık. Bazen havanın güzel olmasına göre kitap çalışmalarımız oluyor kaynak kitap çalışmalarımız onları da yapabiliyoruz bahçede. Bunlar hepsini hemen hemen yaptık diyebilirim yani sadece fen için ya da sadece oyun saati için çıkarmıyorum. Bütün konularda kullanmaya çalışıyoruz bahçeyi.’ Ö9

4.1.7. Öğretmenlerinin Açık Alanda En İyi Uyguladığı Etkinlik/ Köy-Kent:

Köyde görev yapan öğretmenler açık alanda en iyi uyguladıkları düşündükleri etkinlikleri anlatmışlardır. Tablo 14’de gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin açık alanda en iyi uyguladıklarını düşündükleri etkinlikler ise Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 14

En İyi Uygulanan Etkinlik-Köy

Kod	f
Çocukların yönlendirmesi ile devam eden etkinlikler	2
Geleneksel oyunlar	1
Duyu organları (Gözlem)	1
Doğadaki renkler (Nesne avı)	1
Gölge etkinliği (Bütünleştirilmiş Etkinlik)	1

Tablo 14’e göre, iki katılımcı açık alanda en iyi uyguladığı etkinliği, çocukların yönlendirmesi ile devam eden etkinlikler olduğunu belirtmiştir (Ö2, Ö4). Biri geleneksel oyunları (Ö5), biri duyu organları (Ö3), biri doğadaki renkler (Ö1) ve biri ise gölge isimli etkinliği (Ö4) en iyi uyguladığını söyleyerek etkinliği anlatmışlardır.

“Sohbet esnasında çocuklarında o an gün içinde bir şeyden ilgisini çekip etkinliğe dönüştürdüğümüz de oldu. İkisi de diyebilirim. Yani evet planlı yaptığımızda hadi işte bu konuyla ilgili gözlem yapalım şeklinde olduğunda da çocuklarda böyle ilgilerini çekip yapalım dediğimizde de gözlem.” Ö2

“Çocuklarının çok mutlu olduğundan yola çıkarak kültürel oyunlar artık saklambaçtır kovalamacadır yerden yüksektir daha çok onları oynamayı seviyorlar dışarıda. O yüzden onları diyebilirim.” Ö5

“Gölge etkinliği ilk başta güneşi tanıyoruz, güneşten yola çıkarak dümdüz duruyoruz, arkamıza güneşi veriyoruz diyelim ya da yan duruyoruz bir bakın diyorum sizin yanınızda biri var. Kim o kim olabilir? Öncelikle onların bunu bilip bilmediğini

anlamaya çalışıyorum daha sonra hadi diyorum bizim gölgemiz var biz artık kovalıyor. Biz onu kovalıyoruz o bizi kovalıyor önce böyle başlıyor daha sonra diyorum ki benim gölgeme bakın bakalım ya da gölgelerimiz uzun mu kısa mı hangimizin gölgesi daha uzun birbirimizin ölçümlerini falan yapıyoruz. O açıdan iyi oluyor bir kavram daha vermiş oluyorum. Daha sonra nesnelere gelince diyelim ki bir hayvan nesne seçti onun gölgesinde ne tarafa doğru koyarsak uzun oluyor ne tarafa koyarsak kısa oluyor o şekilde onun gölgesinden dolayı kalemle böyle çiziyoruz. Bu neyin gölgesi olabilir. Bir çocuk diyelim bir atın gölgesini çizdi diğer çocuk onun atı at gölgesi olduğunu çizdiğini görmedi. Bunu ben fark ettim diyorum ki işte Ayşe Sence bu neyin gölgesi olabilir bu şekilde etkinlik aslında kendi kendini götürüyor o anda o çocuk onu devam ettirmek istiyor. Etkinlikten etkinlik türüyor bu böyle 10 dakikalık 15 dakikalık planladığım etkinlik yarım saate kadar gidiyor yeri geliyor sonra tekrar oynamak istiyorlar. Böyle böyle günü aslında kendileri planlıyorlar.” Ö4

‘Beş duyu organımızla ilgili bir etkinlik yapmıştık. O gün havada rüzgarlıydı dışarı çıktık. Ben bazı farklı tatlarda yiyeceklerde getirmiştim. Onlar da hani tat duyusu ile ilgili daha da güçlü şey yapsınlar daha uzun süre konuşalım daha güçlü hissetsinler diye önce Sadece etrafi izledik gözlerimizi kapatıp dinledik sonra gözlerimizi kapatıp etrafa dokunmaya çalıştık. Tabi o sırada çömeldiler tin tin tin tin. (gülüyor). Etrafi incelemeye çalıştılar. Düşmemek için işte hem gözleri kapalı hem etrafi dinliyorlar. Birbirlerine çarpmamak düşmemek için farklı yollar bulmaya çalıştılar’ Ö3

Tablo 15

En İyi Uygulanan Etkinlik- Merkez

Kod	f
Kar boyama (Sanat Etkinliği)	1
Serbest zaman (Oyun)	1
Kazı etkinliği (Oryantring)	1
Doğadaki renkler (Renk avı)	1
Salyangoz etkinliği(Gözlem)	1
Ayak izi etkinliği (Gözlem)	1

Tablo 15’e göre, öğretmenlerin açık alanda en iyi uyguladıkları etkinlikler kar boyama (Ö11), serbest zaman (Ö9), kazı etkinliği, doğadaki renkler (Ö8), salyangoz (Ö7) ve ayak izi etkinlikleridir (Ö6).

“Evet müzeler haftasıydı galiba. Böyle Arkeoloji müzesi hakkında konuşmuştuk. Tabi gezmeye imkanımız yoktu hani bir müzeye gidelim gezelim böyle bir imkanımız yoktu çocuklarla. Ben de böyle kazıma çalışmaların yapıldığını falan anlattıktan sonra o gün çocuklardan habersiz bir şekilde şey yapmışım. İşte kullanmadığım bir yüzüğü toprağa gömmüştüm. Ondan sonra birkaç böyle kazıma nasıl diyim başka aletlerde koydum ama şuanda çok hatırlayamıyorum. Hani ondan sonra bir haritasını çizmişim çocuklara. Bunu bulun işte şu ağaç var yanında gibi böyle hani..” Ö8

“Mesela benim çok hoşuma giden şu olmuştu salyangoz ile ilgili çalışma yapmıştık salyangozla ilgili böyle küçük kartlar hazırladık hepimiz birlikte. Ve bulacağız diye bahçeye çıktık. Herkes böyle deli gibi salyangoz arıyor. Yağmur yağmış yağmurdan sonra neredeler diye bakıyoruz ama hiçbirimiz salyangoz bulamadık. Malum Kars şartlarından dolayı. Sonra oturduk bahçede işte neden salyangoz bulamadık işte bizim neden salyangozumuz yok hani ellerimizde kağıt vardı hani böyle oluyordu o zaman her şartlarda salyangoz göremeyeceğimiz hakkında konuştuk. Hani böyle bir problem durumundan ortaya çıkarak yapmış olduğumuz bir çalışma. Bu beni çok eğlendirmişti onlar da çok eğlenmişti.” Ö7

‘Çocuklar tabi ki serbest zaman da daha çok keyif alıyorlar hocam açıkcası. (gülüyor) Daha doğrusu özellikle o çamurdan bir şeyler yaptıkları zaman çok keyif alıyorlar ya da dediğim gibi kendilerine büyüteç yapıp dökülen yaprakları incelemede ya da dediğim gibi herhangi bir böceğin peşine düşmede bunlardan çok zevk alıyorlar. Kışın kartopu oynamaktan yani dediğim gibi genelde çocuklar serbest zamanda çok keyif alıyorlar.’ Ö9

4.1.8 Açık Alanda Etkinlik Uygulanırken Yaşanılan Zorluklar/ Köy-Kent: Köyde görev yapan katılımcı öğretmenler, açık alanda etkinlik uygularken yaşadıkları sorunlardan söz etmişlerdir. Tablo 16’da gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin açık alan etkinlik uygularken yaşadığı zorluklar Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 16*Açık Alanda Etkinlik Uygularken Yaşanan Zorluklar-Köy*

Kategori	Kod	f
Çevre (9)	Hava koşulları	4
	Güvenlik	3
	Uygun olmayan zemin	2
Materyal Eksikliği(4)	Çocukların uygun giysileri olmaması	1
	Doğal materyallerin yetersizliği	3
Ebeveyn (2)	Ebeveynlerin olumsuz tutumları	1
	Çocukların hastalanma riski	1
Yardımcı Personel (1)	Yardımcı personelin olmaması	1

Tablo 16'ya göre, dört katılımcı açık alanda etkinlik uygularken hava koşulları (Ö1, Ö4, Ö5), üçü doğal materyal yetersizliği (Ö1, Ö2, Ö5), üçü güvenlik (Ö3, Ö4, Ö5), ikisi uygun olmayan zemin (Ö1, Ö4), biri yardımcı personelin olmaması (Ö5), biri ebeveynlerin olumsuz tutumları (Ö3), biri çocukların hastalanma riski (Ö4) ve biri çocukların uygun giysilerinin olmaması nedeni ile zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Ö4).

“Hava şartı birinci problem, ikinci problem (düşünme hareketi) yardımcı elemanın olmaması dediğin gibi çünkü dışarda bütün çocukları gözlemleyebilmek biraz zor olabiliyor. O yüzden. Ya her yer kendi içinde özeldir ama dediğim gibi şeyin olması bitki örtüsünün çok seyrek olması gözlemleme açısından ihtiyaç oluyor eksiklik sayabilirim onu.” Ö5

“Mesela ilk aklıma gelen şu bazen çocuklar terlikle geliyor okuyla bazen de böyle altı kayan ayakkabılarla gelebiliyorlar rahat böyle konforlu bir ayakkabı olmuyor çoğunlukla ayaklarında. Özellikle de bu kovalamaca oyunlarında ya da koşmalı oynadığımız yapılandırılmış yapılandırılmamış fark etmez düşmelerinden inanılmaz korkuyorum. Bazen çok hızlı konuşabiliyorlar bazen yanlışlıkla birbirine çarpıyor çarpıyorlar. Düşmelerinden çok tedirgin oluyorum bir de işte üstlerini çok kontrol etme gereği duyuyorum. Terleyip terlemediklerini sürekli kontrol ediyorum. Hava o gün çok güzel diyelim 5 dakika sonra bir rüzgar çıkıyor o terli halleriyle o rüzgarı almaları beni tedirgin ediyor. Aynı şekilde ben rahatsızlanabilirim onlar rahatsızlanabilir.” Ö4

“Güvenlik nedeniyle zaten bahçe etkinliklerindeki en büyük endişem güvenlik oluyor. Yaralanmalar çünkü ciddi boyutta olabilir kırıklar veya delik kesikler yarıklar. Mesela işte okulumuzun yan bahçesindeki bir yeşillik alan ortasında büyük bir beton var ve yıpranmış ve artık değiştirilmesi gerekiyor. Ama işte Milli Eğitim'e bir mali külfet veya uzun bir çalışma o yüzden bir de o bölgenin bahçe duvarının olmayışından dolayı da işte çocuklar etkinliğe dalıp düşebilir bahçeden dışarıya doğru biraz yüksek çünkü yerden. Ama duvarla desteklenmemiş bahçe duvarı ile desteklenmemiş zemine kıyaslayınca biz yüksekte kalıyoruz. O yüzden o bölgeyi hiç kullanamıyorum kullanmayı çok istiyorum ama. Okulun ön bahçesinde de zeminin aslında parke taşı olması bazen endişe verici oluyor. Çünkü yere yuvarlanmak oturmak veya koşmak bazen şey yapabiliyor endişe verici olabiliyor.” Ö3

Tablo 17

Açık Alanda Etkinlik Uygularken Yaşanan Zorluklar-Merkez

Kategori	Kod	f
Çevre (8)	Hava koşulları	1
	Güvenlik	2
	Uygun olmayan zemin	1
	Ortaokul/ilkokul ile ortak alanı kullanmak	3
	Hayvanların bahçeye girmesi	1
Ebeveyn (4)	Ebeveynlerin olumsuz tutumları	4
Materyal Eksikliği(2)	Çocukların uygun giysileri olmaması	2

Tablo 17'ye göre, öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar, ebeveynlerin olumsuz tutumları (Ö6, Ö7, Ö8, Ö11), ortaokul/ilkokul ile ortak alanı kullanmak (Ö6, Ö9, Ö10), güvenlik (Ö6, Ö8), çocukların açık alana uygun giysilerinin olmaması (Ö7, Ö10), hayvanların bahçeye girmesi (Ö11), hava koşulları (Ö6) ve uygun olmayan zemindir (Ö9).

“ O parkın işte biraz güvenliksiz olması ister istemez oraya gitmek istiyorlar park çok güvenli değil. Bir tane de kuyumuz var bahçede korkuyorum ben mesela oraya gitcekler diye. Her seferinde uyarıyorum ama çocuklar böyle enerjik ruhlu oldukları için bir anlık bir şey. Bir de oraya koşmak istiyorlar bir de okulun hem yanında hocam. O kuyu bize biraz engel bu şekilde sıralayabilirim.” Ö6

“Kış mevsimlerinde aileler hocam dışarı çıkmasam mı çocuklar hava soğuk gibi şeyler alıyorlar. Hatta bazı anneler şey yapıyorlar. Çocuklar hani atkılarını eldivenlerini annelerine bırakıyorlar Ben de diyorum ki işte bugün dışarı çıkma ihtimalimiz var o yüzden onları bize verin diyorum böyle bir hani anneler bile temkinli davranıyor. O ben de kalsın da dışarıya çıkamasın çocuk diye. Başka bir şeyle karşılaşmadım.” Ö8

“Yani en büyük sorunumuz çocukların üşümesi oluyor. Aynı şekilde benim de tabi ki. Maalesef az öncede bahsettiğim gibi kıyafetlerimiz çok da uygun olmuyor. Velilerden bu noktada işte mesela en basitinden eldivenlerini getirmelerini istediğimizde bile bazen maalesef önemsemeyen velilerimiz oluyor. Onun dışında beni zorlayan pek de bir şey olmuyor.” Ö10

“Nasıl tepkiler işte hava eksi birken çocuklar neden dışarda gibi. Bu tür sorunlar olabiliyor. Veliden kaynaklı sorunlar nedeniyle aslında çıkaramıyoruz. Hani ne kadar anlatsak da veli bunu anlamıyor. Hani montunu giydiriyorsun hani şapkasını beresini her şeyini takıyorsun çıkarıyorsun. Sonuç olarak çocuğun bir temiz hava alması hani o mevsimi yaşaması gerekiyor. Bir fanusun içerisinde büyütemiyoruz çocukları ama o veli bunu kabul etmiyor.” Ö11

4.1.9. Öğretmenlerinin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri/ Köy-Kent:

Köyde görev yapan öğretmenler kendi çocukluklarında açık alanda geçirdikleri zamandan ve bu zamanda neler yaptıklarından söz etmişlerdir. Tablo 18’de gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenler kendi çocukluklarından açık alanda geçirdikleri zamandan ve neler yaptıklarından söz etmişlerdir. Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 18

Öğretmenlerin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri -Köy

Kategori	Kod	f
Doğal materyalle oyun (6)	Toprakla oynamak	3
	Kumlarla oynamak	2
	Piknik yapmak	1
İşbirlikli sosyal oyun (7)	Parkta oynamak	2
	Geleneksel-sokak oyunları oynamak	5

Tablo 18’e göre, beş katılımcının tamamı tüm zamanlarını açık alanda geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Beş katılımcı geleneksel sokak oyunları oynamak (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5), 3

katılımcı toprakla oynamak (Ö1, Ö2, Ö5), 2 katılımcı parkta oynamak (Ö1, Ö4), 2 katılımcı kumlarla oynamak (Ö1, Ö4) ve 1 katılımcı ise piknik yapmak (Ö1) olarak ifade etmiştir.

“Yani biz hep dışardaydık. Zaten o zamanlar da öyle çok fazla etrafınızda binada yoktu. Bir de site sayılabilecek bir alanda oturuyorduk. Gözetim altında da oluyorduk aynı zamanda ama hep arkadaşlarımızla hep aynı yaş aralığında olduğumuz için çok fazla dışarıda vakit geçiriyorduk. Saatlerce okuldan sonra hafta sonları okulda zaten söylemiyorum bile. Tenefüs saatlerinin uzun olmasını falan istiyordum. Onu hatırlıyorum ama çok fazla vakit geçiriyorduk. Hem benim kız kardeşim var abim var onlarla da çok fazla vakit geçiriyorduk. Ya bir de üstüne arkadaşlar eklenince daha da artıyordu bu süre.” Ö4

“Ya işte onlara dair şu an ne desem ya normal kurallı oyunları falan saklambaçtı ebelemecedir hani körebe biraz oynardık ama zor oynardık. Bahçe arka bahçemiz çok güzeldi bizim taşlık bir alandı ufak tefek otlarımız da vardı ama orada ne bileyim arkadaşlarla piknik yapma, kör ebe oynama, saklambaç oynama hani bunlar sadece bahçe içinde yaptığımız, onun dışında tabii ki bahçe dışına çıktığımızda da, bir parka gittiğimizde farklı farklı materyaller bulup onları birleştirebiliyorduk ya da parktaki oyuncaklarla oynayabiliyorduk salıncaktır kaydıraktır.” Ö1

“Mahalledeki çocuklarla oynuyorduk, topraktan yemekler yapıyorduk, kuru otlardan baharatlar, daha çok oyun oynuyorduk.” Ö5

Tablo 19

Öğretmenlerin Çocukluğundaki Açık Alan Deneyimleri-Merkez

Kategori	Kod	f
Doğal materyalle oyun (7)	Toprakla oynamak	2
	Kumlarla oynamak	1
	Piknik yapmak	1
	Su ile oynamak	2
	Odun ile tahtalarla oynamak	1
İşbirlikli sosyal oyun (4)	Geleneksel-sokak oyunları oynamak	4

Katılımcılar kendi çocukluklarında açık alanda geçirdikleri zamandan ve bu zamanda neler yaptıklarından söz etmişlerdir. 4 öğretmen geleneksel-sokak oyunları oynamak (Ö7,

Ö9, Ö10, Ö11), 2 öğretmen su ile oynamak (Ö7, Ö10), 2 öğretmen toprakla oynamak (Ö6, Ö11), 1 öğretmen piknik yapmak (Ö10), 1 öğretmen odun-tahtalarla oynamak (Ö6) ve 1 öğretmen kumlarla oynamak (Ö10) etkinliklerinden bahsetmişlerdir. Altı öğretmenin tamamı, çocukluklarında zamanlarının tamamını açık alanda geçirdiklerini ifade etmişlerdir.

“Biz çocukluğumuzda açık alanı her boyutuyla kullanıyorduk. (gülüyor) Yani sabahtan gece yarısına kadar sokakta kalıyorduk. Oynamadığım oyun yapmadığım etkinlik kalmamıştır diyebilirim. Yani her türlü serserilik vardı. (gülüyor)” Ö11

“Ben hani derler ya sabah çıkıyorduk akşam geliyorduk. Annem balkondan beni çağırana kadar bizim bina çok kalabalıktı ve yaklaşık hani ondan fazla çocuk bulabiliriz binada bina genelinde. O yüzden sabah çok erken saatlerde kahvaltıdan sonra çıkardık yemeğe dahi öğlen yemeğine dahi yukarı çıkmaz bu ekmek arası anne sepetten salar ya da hemen yukarıdan çıkıp alırsın hani onlarla geçirir akşam annemiz ne zaman çağırırsa. Hatta gecelere kadar kaldığımızı hatırlıyorum.” Ö7

Tablo 19’a göre, bu zaman diliminde geleneksel-sokak oyunları oynadıklarını, su, toprak, odun-tahta ve kum ile oyunlar oynadıklarını ve piknik yaptıklarını ifade etmişlerdir.

“Çok hatırlamıyorum ama duyduğum kadarıyla annem mesela sürekli işte kumda, kumla oynadığımı söyler. Sokağın ortasında halı serip evcilik oynarmışız mesela. Ya da hatıramda böyle tam silinmeyen bir şey var. Tam yaş grubumu da hatırlamıyorum ama o zamanlar tabii İstanbul’da doğup büyüdüm bu arada. Oranın galiba her şeyi daha temizdi yağmur yağdığında çıkıp ıslanmaya bayılırdım. Sokağımızın böyle belli bir kısmında gölet gibi bir su oluşurdu. Bir arkadaşımın her yağmur yağdığında ayakkabılarımızı çıkarıp o su içinde koştuğumuzu hatırlıyorum. (gülüyor)” Ö10

“6 yaşına kadar köyde yaşadım, köyde büyüdüm. (Anlatırken gözlerinin içi gülüyordu) Çocukluğum çok güzeldi çünkü hep bacada oynadığımı hatırlıyorum. Topraktan bir bacamız vardı. Çamurdan pasta yaptığımı hatırlıyorum. Odunlarda tahta oyunlardan bebek yaptığımı hatırlıyorum. Hakikaten yaratıcı bir çocuktum. Aslında imkan olarak çok kısıtlıydı ama şimdi baktığım zaman çok hani böyle doğayla iç içe yaratıcılığımızı geliştirdiğimiz farkında olmadığımız bir çocukluk. Ve çok güvenli bir çocukluk hep sokaktaydık hep dışardaydık.” Ö6

4.1.10. Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik/ Köy-Kent:

Köyde görev yapan öğretmenler sınıflarında açık alanda gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin yeterliliklerini ifade etmişlerdir. Tablo 20’de gösterilmiştir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenler sınıflarında açık alanda gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin yeterliliklerini ifade etmişlerdir. Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik-Köy

Kod	f
Kendini geliştirmeyi istemek	3
Çabalamak	2
Yeterli değil	2
Engelleri aşmaya çalışmak	1

Tablo 20’ye göre, üç katılımcı kendi geliştirmek istediğini (Ö1, Ö2, Ö3), iki katılımcı açık alanda etkinlik gerçekleştirmek için çabaladığını (Ö3, Ö4), ikisi yeterli olmadığını (Ö3)(Ö5) ve biri engelleri aşmaya çalıştığını (Ö4) ifade etmiştir.

“Bu alanda geliştirmeyi isterim. Çünkü bu sürekli ilerleyen bir döngü bu. Hani üstüne sürekli ekleyerek giden bir döngü. Aynı döngünün etrafında kalmaktansa, geliştirerek farklı döngülere çıkmayı yeğlerim.” Ö1

“Bilgi birikimim çok az meslekte tecrübem çok az. Sanırım köy okulu olmanın avantajlarından bir tanesi çok dışarıda vakit geçirmeyi alışkın çocuklar olduğu için o konuda çok zorlanmıyorum ama. Bilgi birikimi ve tecrübemin eksikliğimden biraz zorlanabilirim. Zorlanıyorum.” Ö5

‘Yeterli olduğumu söyleyemem. Öğrenmem gereken çok şey var bence en büyük problemimin de güvenlik endişem. Bilmiyorum bazen acaba çocukları kısıtlıyor muyum diye de endişe ediyorum çünkü. Bu şekilde öğrenmem gereken henüz çok şey var bence.’ Ö3

Tablo 21*Açık Alanda Gerçekleştirilen Etkinliklere İlişkin Yeterlilik-Merkez*

Kod	f
Yeterli değil	2
Yeterli hissetmek	2
Şartları düzeltmek için çalışmak	1
Kendini geliştirmeyi istemek	1
Bilinçli uygulamalar yapmak	1
Çabalamak	1

Tablo 21'e göre, iki katılımcı kendini yetersiz (Ö10, Ö11) ve bir katılımcı yeterli görmektedir (Ö7, Ö8). Ayrıca kendini geliştirmek istediğini (Ö11), şartları düzeltmeye çalıştığını (Ö9), bilinçli uygulamalar yaptığını (Ö6) ve çabaladığını söyleyen (Ö8) öğretmenler de bulunmaktadır.

“Evet kendi çocukluğumdan geleneksel oyunları falan oynatabiliyorum çocukları a bir yere kadar güzel gidiyor ama. Hani bir yerden sonra bu Stem etkinlikleri yapılıyor bahçede mesela işte doğal materyallerle ritim tutma etkinliklere geçirebiliyor. Hani onunla ilgili de bir eğitim almak istiyorum aslında. Öğrenecek çok şeyim varmış gibi geliyor. Hani tamamen yeterli görmüyorum asla. Zaten konu eğitim olunca hani kesinlikle sınırlandıramayız bunu. Her zaman öğrenmemiz gereken şeyler oluyor. Çünkü sürekli yeni bir akım sürekli yeni şeyler çıkıyor. Sürekli yeni öğrenme yaklaşımları her şey yenilendiği için asla yeterli seviyede görmüyorum kendimi.” Ö11

“Biz üç zümreyiz kendimi zümrelerime göre kıyaslarsam güzel kullandığımı düşünüyorum onlara göre. E böyle tamamen serbest bırakmıyorum hocam hani bunu yapanlarda var. ya tamamen bırakıyor ne yaparsa yapsın diyor ben bunu yapmıyorum gene planlı olsun istiyorum çünkü bazen küçük bir müdahale çocukların dikkatinin daha çabuk toparlanmasını sağlıyor. E (düşünüyör) yani on üzerinden derecelendirmek istesem gene de çok abartmıyım. Sekiz veririm (gülüyor). Çünkü hocam gerçekten zaten fazlası ile televizyon tablet işte evde oyuncakları. Elbette oyuncak da olacak ama dışarıya hasretler aslında güvenlik yok eskisi kadar bizim kadar şanslı değiller o yüzden ben de istiyorum ki bari okuldayken çocukları açık alana çıkarayım doğayla toprakla içi içe olsunlar. Bunu bilincinde ve bununla büyümüş bir öğretmen olduğum için o yüzden bu puanı verdim kendime. Ne kadar

uygulayabiliyorum (başını yana eğerek konuştu) orası tartışılır ama bu konuda bilinçli olduğumu biliyorum.” Ö6

4.2 Öğretmen Gözlem Formuna İlişkin Bulgular

Öğretmenin alan notlarına bakıldığında; merkezdeki anaokulları ve anasınıflarında, kırsaldaki anasınıflarına nazaran keşif ve riskli oyunlara davet eden ve bütünsel gelişimi destekleyen özellikle çocukların açık havada keşfedici oyunlarını destekleyici alanlarının kısıtlı olduğu görülmüştür. Açık alanın yani bahçe alanlarının merkezdeki okullarda genellikle zeminin parke taşlarla döşeli olduğu, kısa duvarlarla çevrili olduğu, kırık bir park alanının olduğu, yetersiz bitki ve ağaç çeşitliliğinin olduğu, donanım anlamında yeterli imkana sahip olmadığı görülmüştür. Köydeki açık alanın ise zeminin büyük kısmının toprak ve çim alanlarla çevrili olduğu, kısa duvarlarla çevrilmiş olduğu yapılandırılmamış alanların daha çok olduğu görülmüştür.

Açık alanlarının bahçe toplam alanına bakıldığında merkezdeki okulların ortalama X:1779,6 m2 köydeki okulların ise ortalama X:2875,75 m2 ye sahip olduğu görülmüştür. Köydeki öğretmenlerin okullarının bahçe alanları şu şekilde Ö1: 2729 m2 bahçe alanı; Ö2: 3000 m2 bahçe alanı; Ö3:3300 m2 bahçe alanı; Ö5: 2474 m2 ve merkezdeki öğretmenlerin okullarının bahçe alanları şu şekilde Ö6:3000 bahçe alanı Ö7: 1200 m2 bahçe alanı; Ö8: 1200 m2 bahçe alanı; Ö9: 1450 m2 bahçe alanı; Ö10: 3570 m2 bahçe alanı; Ö11: 258 m2 bahçe alanı olduğu görülmüştür.

4.2.1 Birinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular:

Öğretmenlerin okullarına bireysel görüşme sonrası randevu alınarak birinci gözlemler gerçekleştirilmiştir. Tablo 22’de birinci gözlem formuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 22

Birinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular

Değişken	Kategori	N	%
Bölge	Köy	4	40,0
	Merkez	6	60,0
Okul Türü	Anasınıfı	7	70,0
	Anaokulu	3	30,0

Yaş Grubu	4-7 yaş	2	20,0
	5 yaş	2	20,0
	5-6 yaş	3	30,0
	6 yaş	2	20,0
	65 ay+	1	10,0
Hava Durumu	Bulutlu	1	10,0
	Güneşli	4	40,0
	Parçalı Bulutlu	2	20,0
	Rüzgârlı	2	20,0
	Rüzgârlı/Parçalı bulutlu	1	10,0
Açık alan etkinliği için yeterli alan olma durumu	Evet	9	90,0
	Kısmen	1	10,0
Açık alan etkinliğinin yapıldığı alan	Bahçe	9	90,0
	Diğer	1	10,0
Açık alan etkinliği için öğretmenin hazırlığı	Planı var	3	30,0
	Planı yok	7	70,0
Açık alanda uygulanan etkinlik	Alan gezileri	2	18,2
	Fen etkinliği	3	27,3
	Hareket etkinliği	5	45,5
	Okuma yazmaya hazırlık	1	9,1
	Oyun etkinliği	6	54,5
	Türkçe etkinliği	1	9,1
Açık alan etkinliklerinde	Ara-bul kağıdı	1	9,1

öğretmenin kullandığı materyaller	Bitki gözlem kitapçığı	1	9,1
	Boyama kağıdı	1	9,1
	Çöp poşeti	1	9,1
	Gözlem formu	1	9,1
	Hazine avı kağıdı	1	9,1
	Hulahop	2	18,2
	Kalemlik	1	9,1
	Kitap	1	9,1
	Lateks eldiven	1	9,1%
	Masa	1	9,1
	Mustafa Kemal Atatürk ve Spor (Kitap)	1	9,1
	Oyuncak	1	9,1
	Parmak boya	1	9,1
	Sabun	1	9,1
	Sandalye	1	9,1
	Taş	2	18,2
	Taş kitabı	1	9,1
	Top	3	27,3

Değişken	Ort.	Ss.	Min.	Maks.
Hava Sıcaklığı	17,40	4,25	9,00	23,00
Toplam Çocuk	9,20	4,54	3,00	18,00

Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre (dk)	52,56	27,64	25,00	90,00
--	-------	-------	-------	-------

Birinci gözlem formları verileri genel olarak 2022 yılı Bahar dönemi arasında elde edilmiştir. Birinci gözlem formlarından elde edilen verilere göre bölge dağılımı köylerde %40 (n=4), merkezlerde ise %60'dır (n=6). Okul türüne göre anasınıfı %70 (n=7), anaokulu %30'dur (n=3). Yaş grubuna göre dağılım ise 4-7 yaş için %20 (n=2), 5 yaş için %20 (n=2), 5-6 yaş için %30 (n=3), 6 yaş için %20 (n=2) ve 65+ay için %10'dur (n=1). Açık alan gözlem formunda yer alan hava durumu bulgularına göre dağılım Bulutlu hava durumu %10 (n=1), güneşli hava durumu %40 (n=4), parçalı bulutlu hava durumu %20 (n=2), rüzgarlı hava durumu %20 (n=2) ve rüzgarlı/parçalı bulutlu hava durumu %10 (n=1) şeklindedir. Açık alan etkinliği için yeterli alanın var olduğu oransal dağılım %90, kısmen yeterli alanın bulunduğu oransal dağılım %10'dur (n=1). Açık alan etkinliklerinin uygulandığı alanlar bahçelerde %90 (n=9), diğer alanlarda %10 (n=1) şeklindedir.

Öğretmenlerin %30'unun (n=3) açık alan etkinliği için hazırlığı bulunurken, %70'inin (n=7) açık alan etkinliği için hazırlığı bulunmamaktadır. Açık alanda uygulanan etkinliklere göre dağılım incelendiğinde, Alan gezileri %18,2 (n=2), Fen etkinliği %27,3 (n=3), Hareket etkinliği %45,5 (n=5), Okuma yazmaya hazırlık %9,1 (n=1), Oyun etkinliği %54,5 (n=6) ve Türkçe etkinliği ise %9,1 (n=1) şeklindedir. Açık alan etkinliklerinde öğretmenin kullandığı materyaller ise Ara-bul kağıdı (%9,1, n=1), Bitki gözlem kitapçığı (%9,1, n=1), Boyama kağıdı (%9,1, n=1), çöp poşeti (%9,1, n=1), gözlem formu (%9,1, n=1), hazine avı kağıdı (%9,1, n=1), Hulahop (%18,2, n=2), kalemlik (%9,1, n=1), kitap (%9,1, n=1), lateks eldiven (%9,1, n=1), masa (%9,1, n=1), Mustafa Kemal Atatürk ve Spor kitabı (%9,1, n=1), oyuncak (%9,1, n=1), parmak boyası (%9,1, n=1), sabun (%9,1, n=1), sandalye (%9,1, n=1), taş (%18,2, n=2), taş kitabı (%9,1, n=1) ve top (%27,3, n=3) materyalleridir.

Birinci gözlem formlarında yer alan verilere göre hava sıcaklığı minimum 9, maksimum 23 derecedir. Hava sıcaklığı ortalaması ise 17,40 (ss=4,25) olarak bulunmuştur. Toplam çocuk sayısı minimum 3, maksimum 18'dir. Toplam çocuk sayısı ortalaması 9,20'dir (ss= 4,54). Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre minimum 25, maksimum 90 dk.'dır. Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre ortalaması 52,56 dk.'dır (ss=27,64).

4.2.2 İkinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular:

Öğretmenlerin okullarına odak grup görüşmesi sonrası randevu alınarak ikinci gözlemler yapılmıştır. Tablo 23'te ikinci gözlem formuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 23*İkinci Gözlem Formuna İlişkin Verilerden Elde Edilen Bulgular*

Değişken	Kategori	N	%
Bölge	Köy	1	20,0
	Merkez	4	80,0
Okul Türü	Anasınıfı	2	40,0
	Anaokulu	3	60,0
Yaş Grubu	4-7 yaş	1	20,0
	5 yaş	1	20,0
	5-6 yaş	1	20,0
	6 yaş	2	40,0
Hava Durumu	Güneşli	5	100,0
Açık alan etkinliği için yeterli alan olma durumu	Evet	5	100,0
Açık alan etkinliğinin yapıldığı alan	Bahçe	5	100,0
Açık alan etkinliği için öğretmenin hazırlığı	Planı var	1	20,0
	Planı yok	4	80,0
Açık alanda uygulanan etkinlik	Alan gezileri	1	9,1
	Drama etkinliği	1	9,1
	Matematik etkinliği	1	9,1
	Sanat etkinliği	3	27,3

Açık alan etkinliklerinde öğretmenin kullandığı materyaller	Çamur	1	9,1
	Çöp poşeti	1	9,1
	Doğadan bulduğum renkler adlı kağıt	1	9,1
	Fırça	3	27,3
	Kitaplardan resimler	1	9,1
	Kutu	1	9,1
	Minder	1	9,1
	Parmak boya	2	18,2
	Pastel boya	1	9,1
	Peçete	1	9,1
	Rakamların üstünden geçtikleri bir kağıt	1	9,1
	Sulu boya	2	18,2
	Yumurta kolileri	1	9,1

Değişken	Ort.	Ss.	Min.	Maks.
Hava Sıcaklığı	18,80	2,59	16,00	22,00
Toplam Çocuk	11,40	4,16	7,00	18,00
Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre (dk)	44,00	20,74	20,00	70,00

İkinci gözlem formları 2022 yılı Mayıs-Haziran ayları arasında yapılandırılmıştır. Bölgelere göre dağılım köy için %20 (n=1), merkez için %80 (n=4) şeklindedir. Okul türüne göre anasınıfı %40 (n=2), anaokulu %60'dır (n=3). Yaş grupları ise 4-7 yaş grubu %20 (n=1), 5 yaş %20 (n=1), 5-6 yaş %20 (n=1) ve 6 yaş %40 (n=2) olarak dağılım göstermektedir. Hava durumu tüm gözlem formlarında güneşli (n=5, %100) olarak rapor edilmiştir. Açık alan etkinliği tüm formlarda bahçedir (n=5, %100). Öğretmenlerin %20'sinin (n=1) açık alan

etkinliği için hazırlığı bulunurken, %80'inin (n=4) açık alan etkinliği için hazırlığı bulunmamaktadır. Açık alanda uygulanan etkinlik dağılımı, alan gezileri için %9,1 (n=1), drama etkinliği için %9,1 (n=1), matematik etkinliği için %9,1 (n=1) ve sanat etkinliği için %27,3'tür (n=3). Açık alan etkinliklerinde öğretmenin kullandığı materyaller çamur (n=1, %9,1), çöp poşeti (n=1, %9,1), doğadan bulduğum renkler adlı kağıt (n=1, %9,1), fırça (n=3, %27,3), kitaplardan resimler (n=1, %9,1), kutu (n=1, %9,1), minder (n=1, %9,1), parmak boyası (n=2, %18,2), pastel boya (n=1, %9,1), peçete (n=1, %9,1), rakamların üstünden geçtikleri bir kağıt (n=1, %9,1), sulu boya (n=2, %18,2) ve yumurta kolileri (n=1, %9,1) şeklinde dağılım göstermektedir.

İkinci gözlem formlarında rapor edilen hava sıcaklığı minimum 16, maksimum 22 derecedir. Hava sıcaklığı ortalaması 18,80 (ss=2,59) olarak bulunmuştur. Toplam çocuk sayısı minimum 7, maksimum 18'dir. Toplam çocuk sayısı ortalaması 11,40 (ss=4,16) olarak bulunmuştur. Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre minimum 20, maksimum 70 dk. 'dır. Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre ortalaması 44 dk (ss=20,74) olarak bulunmuştur.

4.2.3 Köy ve Merkezde Görev Yapan Öğretmenlere Göre Elde Edilen Bulgular:

Birinci gözlemler sonucu gözlem formu incelenmiştir. Okulun bulunduğu konum (Köy-Kent merkezi) dikkate alınarak çapraz tablo oluşturulmuştur. Buna göre Tablo 24'de gözlem formundan elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Tablo 24

Köy ve Merkezde Görev Yapan Öğretmenlere Göre Birinci Gözlem Formundan Elde Edilen Bulgular

		Görev Yapılan Okulun Konumu			
		Köy		Merkez	
Değişken	Kategori	N	%	N	%
Okul Türü	Anasınıfı	4	100,0	3	50,0
	Anaokulu	0	0,0%	3	50,0
Yaş Grubu	4-7 yaş	1	25,0	1	16,7
	5 yaş	1	25,0	1	16,7

	5-6 yaş	2	50,0	1	16,7
	6 yaş	0	0,0	2	33,3
	65 ay+	0	0,0	1	16,7
Hava Durumu	Bulutlu	1	25,0	0	0,0
	Güneşli	2	50,0	2	33,3
	Parçalı Bulutlu	1	25,0	1	16,7
	Rüzgârlı	0	0,0	2	33,3
	Rüzgârlı/Parçalı bulutlu	0	0,0	1	16,7
Açık alan etkinliği için yeterli alan olma durumu	Evet	4	100,0	5	83,3
	Kısmen	0	0,0	1	16,7
	Hayır	0	0,0	0	0,0
Açık alan etkinliğinin yapıldığı alan	Bahçe	3	75,0	6	100,0
	Diğer	1	25,0	0	0,0
Açık alan etkinliği için öğretmenin hazırlığı	Planı var	2	50,0	1	16,7
	Planı yok	2	50,0	5	83,3
Açık alanda uygulanan etkinlik	Alan gezileri	2	40,0	0	0,0
	Fen etkinliği	2	40,0	1	16,7
	Hareket etkinliği	1	20,0	4	66,7
	Okuma yazmaya hazırlık	0	0,0	1	16,7

	Oyun etkinliği	1	20,0	5	83,3
	Türkçe etkinliği	0	0,0	1	16,7
Açık alan etkinliklerinde öğretmenin kullandığı materyaller	Ara-bul kağıdı	1	20,0	0	0,0
	Bitki gözlem kitapçığı	1	20,0	0	0,0
	Boyama kağıdı	1	20,0	0	0,0
	Çöp poşeti	0	0,0	1	16,7
	Gözlem formu	1	20,0	0	0,0
	Hazine avı kağıdı	1	20,0	0	0,0
	Hulahop	1	20,0	1	16,7
	Kalemlik	0	0,0	1	16,7
	Kitap	0	0,0	1	16,7
	Lateks eldiven	0	0,0	1	16,7
	Masa	0	0,0	1	16,7
	Mustafa Kemal Atatürk ve Spor (Kitap)	0	0,0	1	16,7
	Oyuncak	0	0,0	1	16,7
	Parmak boya	1	20,0	0	0,0

	Sabun	1	20,0	0	0,0			
	Sandalye	0	0,0	1	16,7			
	Taş	0	0,0	2	33,3			
	Taş kitabı	0	0,0	1	16,7			
	Top	1	20,0	2	33,3			
Köy					Merkez			
Değişken	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	Ort.	Ss.	Min.	Maks.
Hava Sıcaklığı	19,25	2,36	16,00	21,00	16,17	4,96	9,00	23,00
Toplam Çocuk	6,25	4,03	3,00	12,00	11,17	3,97	6,00	18,00
Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre (dk)	59,50	29,91	30,00	90,00	47,00	27,75	25,00	90,00

Birinci gözlem formundan elde edilen bulguların köy ve merkezde görev yapan öğretmenlere göre dağılımları incelendiğinde, köyde görev yapan öğretmenlerden elde edilen birincil gözlem formları 2022 yılının Mayıs-Haziran ayları arasında ve 2023 yılının Mayıs ayında elde edilirken, merkezde görev yapan öğretmenlerde elde edilen birincil gözlem formları 2022 yılının Nisan-Haziran ayları arasında elde edilmiştir. Okul türüne göre dağılım incelendiğinde köyde görev yapan öğretmenlerin %100'ü (N=4) anasınıfında, merkezde görev yapan öğretmenlerin ise %50'si (n=3) anasınıfında, %50'si ise (n=3) anaokulunda görev yapmaktadır.

Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde, köyde görev yapan öğretmenlerin %25'i (n=1) 4-7 yaş, %25'i (n=1) 5 yaş ve %50'si (n=2) 5-6 yaş grubu ile eğitim verirken, merkezde görev yapan öğretmenlerin dağılımı ise daha heterojen bir şekilde 4-7 yaş ile 6 yaş ve üzeri gruplar ile gerçekleşmektedir. Gözlem yapılırken rapor edilen hava durumları genel olarak köyde görev yapan öğretmenlerde güneşli (%50, n=2), merkezde görev yapan öğretmenlerde ise güneşli (%33,3 n=2) ve rüzgarlıdır (%33,3, n=2). Açık alan etkinliği için köyde görev yapan öğretmenlerin tümü (%100, n=4) yeterli alanın mevcut olduğunu bildirirken, merkezde

görev yapan öğretmenlerin %83'ü (n=5) yeterli alan olduğunu belirtmiştir. Köyde görev yapan öğretmenlerin %75'i (n=3) açık alan etkinliğinin bahçede yapıldığını belirtirken, merkezde görev yapan öğretmenlerin tümü (%100) bahçede yapıldığını belirtmiştir.

Açık alanda uygulanan etkinlikler incelendiğinde; köyde görev yapan öğretmenlerin en fazla uyguladığı açık alan etkinlikleri alan gezileri (%40, n=2) ve fen etkinliği (%40, n=2) olarak görülürken, merkezde görev yapan öğretmenlerin en sık uyguladığı etkinlikler ise oyun etkinliği (%83,3 n=5) ve hareket etkinliği (%66,7, n=4) olarak belirtilmiştir. Okuma yazmaya hazırlık ve Türkçe etkinliği köyde görev yapan öğretmenler tarafından uygulanmazken, alan gezileri etkinliği merkezde görev yapan öğretmenler tarafından uygulanmamıştır. Açık alan etkinliklerinde köyde görev yapan öğretmenlerin kullandığı materyaller Ara-bul kağıdı (%20, n=1), bitki gözlem kitapçığı (%20, n=1), boyama kağıdı (%20, n=1), gözlem formu (%20, n=1), hazine avı kağıdı (%20, n=1), hulahop (%20, n=1), parmak boya (%20, n=1), sabun (%20, n=1) ve top (%20, n=1); merkezde görev yapan öğretmenlerin en sık kullandığı materyaller ise taş (%33,3 n=2) ve top (%33,3, n=2) olarak görülmektedir. Köyde görev yapan öğretmenlerin açık alan etkinlikleri sürecindeki hava sıcaklığı ortalamaları 19,25 (ss=2,36) iken, merkezde görev yapan öğretmenlerin sürecindeki ortalamaları ise 16,17 (ss=4,96) derecedir. Köyde görev yapan öğretmenlerin toplam çocuk sayısı ortalamaları 6,25 (ss=4,03), merkezde görev yapan öğretmenlerin toplam çocuk sayısı ortalamaları ise 11,17 (ss=3,97) olarak raporlanmıştır. Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre (dk) ise köyde 59,59 dk (ss=29,91), merkezde ise 47 dk (ss=27,75) olarak belirtilmiştir.

Çalışma takvimi dışına çıkılacağından açık alan günlüğü süreç içerisinde gelişmiş ve öğretmenlerin açık alanda yaptıkları çalışmaları odak grup görüşmeleri devam ederken kendilerinin Google formlar üzerinden doldurmaları istenmiştir.

4.3 Odak Grup Görüşmelerinden ve Değerlendirmelerden Elde Edilen Bulgular

Odak grup görüşmeleri beş hafta boyunca süren beş oturum şeklinde devam etmiştir. Her oturumda açık alan eğitimi detaylandırılmıştır. Birinci oturumda açık alan eğitimi eğitim ortamı ve materyallerini tanımlamaya ilişkin görüşmeler yapılmıştır. İkinci oturumda açık alan eğitimindeki kolaylaştırıcılar ile ilgili görüşler alınmış, üçüncü oturumda açık alan eğitiminin önündeki engeller ve çözüm yolları konuşulmuş, dördüncü oturumda açık alanın çocuklara ve öğretmenlere etkisi beşinci oturumda uygulama- planlamanın nasıl yapıldığına ilişkin görüşmeler yapılmıştır.

4.3.1 Açık Alan Eğitimi Tanımlamaya İlişkin Bulgular: Odak grup görüşmelerinin birinci oturumunda açık alan denilince akla gelenler, ideal bir açık alanın

fiziki özellikleri, ideal bir açık alanda bulunması gereken materyaller ve açık alanın düzenlenmesi üzerinde konuşulmuştur.

Şekil 3

Açık Alan Eğitimi Denildiğinde Aklınıza Gelenler

Katılımcılar açık alan eğitimi denildiğinde aklına doğa ile bütünleşilebilecek ortamlar (Ö1, Ö8), çevre eğitimi (Ö4, Ö5), hareketlilik, oyun, gökyüzü, yeşil, öğrenim alanı, enerji (Ö3), temiz hava (Ö3), farklı uyarılar (Ö3), özgür alan (Ö6), yaratıcılık (Ö6), sürdürülebilirlik (Ö5), doğa eğitimi (Ö5), çocuk-öğretmen ilişkisine dayanan yaklaşım (Ö7), etkinliklerin dışarıda uygulanması (Ö4), deneyim ve aktif olma gelmektedir (Ö4).

“Ben okul dışındaki her yerin açık alan eğitimine katılabileceğini düşünüyorum. Ne bileyim bir okul bahçesidir müze alanıdır park alanıdır. Hani doğa ile bütünleşebileceğimiz okul dışındaki yerler olabileceğini düşünüyorum.” Ö1

“Ben çevre yazdım aktif olma ve deneyim yazdım. Sınıf içerisinde uyguladığımız etkinlikleri yani dışarıya bahçeye uyarlama olarak düşündüm. Orada daha çok hem çevrenin etkisiyle bir sürü yani dikkat edebileceğimiz çok şey olduğu için çevrede çocuklar da mutlu oluyorlar. O yüzden etkinliklerinizi ben dışarıda uygulayabileceğimiz bir bahçe içerisinde uygulamak olarak söyleyebiliriz.” Ö4

“Hocam benim aklıma açık alan deyince direkt yaratıcılık geliyor ve daha özgür bir alan. Yani çocukların bir çiçekten atıyorum ya da topraktan çok farklı şeyler yaratabildiği çok esnek yani her yere gidebilir atıyorum biraz kar birikintisi olur mesela çocuklar onunla kayak yapıyorlar mesela. Ya da dağa tırmanış yapıyoruz

diyorlar benim gözümde direkt bir yaratıcılık özgürlük ve esneklik canlanıyor. Bunu yapabildikleri ve yaşayabildikleri bir ortam açıkçası.” (Ö6)

“Ben de doğayı düşünerek açık.(tıkanı, gülümsedi.) Doğa olarak şey yaptım tasvir ettim. Doğada gerçekleştirdiğimiz çevre bilincini de içeri alabileceğimiz sürdürülebilirliği de kapsayan bir eğitim olarak düşündüm.” (Ö5)

Tablo 25

İdeal bir açık alanın fiziki özellikleri

Kategori	Kod	f
Fiziki Çevre (15)	Güvenlik	6
	Farklı zeminlerin olması	2
	Açık alana sınıftan bağlantılı geçiş	1
	Yapılandırılmamış alan	2
	Bahçede kapalı küçük bir alan	1
	Anasınıfları için okul bahçesinde ayrı bir alan	1
	Materyaller için depolama alanı	1
	Yapılandırılmış alan	1
Materyal Zenginliği (5)	Biyoçeşitliliğin olması	1
	Çeşitli uyaranların varlığı	1
	Çeşitli ve yeterli materyal	1
	Loose parts materyaller	2

Tablo 25’e göre, katılımcılar ideal bir açık alanın fiziksel özelliklerini güvenlik (Ö3, Ö4, Ö6, Ö5, Ö11), farklı zeminlerin olması (Ö3, Ö9), yapılandırılmamış alan (Ö5), bahçede kapalı küçük bir alan (Ö11), anasınıfları için okul bahçesinde ayrı bir alan (Ö3), materyaller için depolama alanı (Ö3), çeşitli ve yeterli materyal (Ö10), biyoçeşitliliğin olması (Ö5), çeşitli uyaranların varlığı yapılandırılmış alan (Ö5), doğal materyaller Loose parts materyaller (Ö6) ve açık alana sınıftan bağlantılı geçiş (Ö7) ile açıklamışlardır.

“Benim için ideal açık alan yapılandırabileceğim bir alan olması. Burada çeşitli uyarıcıların da bulunmasını sağlamak amaçlarından bir tanesi. Bu aralar çevre düzenlemesini yapmaya çalışıyorum okulda. Bir de yapılandırılmamış alanın olmasına dikkat etmeye çalışıyorum. Orada biyoçeşitliliğin fazla nasıl arttırabilirim biyoçeşitliliği konusuna düşünüyorum biraz. Diğer arkadaşlarıma katılıyorum güvenlik önemli burada da işte risklerin değerlendirilmesi gerekiyor galiba birazcık. Bir de kazanımlarımı vermeye uygun mu şeklinde açık alanı ideal olup olmadığına karar

veriyorum. Ekleyeceğim başka he oyun alanları yani bu çocukların oynadığı kurallı oyunlara da uygun olması gerekiyor yapılandırıdığım alanın. Diyelim ki basketbol bu kurallı oyunlardan seçeceğimiz. Tabanın ona uygun olması gerekiyor.” Ö5

“Hocam ben de genel olarak arkadaşların her dediğine katılıyorum. Benim okulumdaki tek sıkıntım daha önce sizinle de konuşmuştuk. Zeminimizde sıkıntı var . Zeminimiz kaldırım taşlarıyla döşenmiş olduğu için o da zamanla deforme olduğu için ve çukurlara sebebiyet verdiği için çocuklarım da çok fazla yaralanmalar yaşıyorum maalesef bu konuda. Çünkü çocuklar tabiki açık alan çıktıklarında dilediği gibi hareket etmek istiyorlar. Böyle olunca da yaralanmalar yaşıyoruz maalesef ama açık alanda böyle kum alanımızın hem zeminimizin yumuşak bir zemin olmasının gerektiğini düşünüyorum.” Ö9

“Bunun dışında kesinlikle açık alana sınıf içerisinden bağlantılı geçişi kolay bir şekilde çevrenin düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Ya da yapının okulun müze vs. her yer açık alanda yapacağımız tüm şeyler kapalı alanlara geçişte kolay olabileceğini sıklıkla kullanılabilecek mekânlar olması gerektiğini düşünüyorum. Ek olarak da bu bahçe materyallerinde esnek parçaların loose parts materyallerin mutlaka bulunması gerektiğini düşünüyorum.” Ö7

Tablo 26

İdeal bir açık alanda bulunması gereken materyaller

Kategori	Kod	f
Etkinlikler için (14)	Gözlem defterleri	1
	Isı dengeleyen kıyafetler	1
	Not tutmak için sekreterlikler	1
	Bahçecilik malzemeleri	3
	Loose parts materyaller	2
	Resimli çocuk kitapları	1
	Boya	1
	Tebeşir	1
	Büyüteç	1
	Çift taraflı bantlar	1
	Hayvanlar için materyaller	1

Çevreyi düzenlemek için (9)	Çeşme	2
	Kompost alanı	1
	Tente	2
	Oturmak için bir alan	2
	Materyal depolama alanı	2
Diğer (3)	Sınıftaki tüm materyaller bahçede de kullanılabilir	3

Tablo 26'ya göre katılımcı öğretmenler açık alanda bulunması gereken materyalleri sıralamışlardır. Bunlardan bazıları, hayvanlar için materyaller (Ö5, Ö6, Ö8), çeşme (Ö5, Ö6), bahçecilik materyalleri (Ö5, Ö11), tente (Ö6, Ö7), oturmak için bir alan (Ö6, Ö7) ve materyal depolama alanıdır (Ö6, Ö11). Ayrıca üç öğretmen sınıftaki tüm materyallerin açık alanda da kullanılabileceğini ifade etmiştir (Ö3, Ö6, Ö9).

“Doğal materyaller diyeceğim çünkü bazı kurumlarda yaprakları toplandığını görüyorum çok üzülüyorum. O yüzden doğal materyallerin olduğu yerde kalması gerektiğine inanıyorum birazcık. Oyun materyallerini arkadaşlarım saydı zaten bahçecilik kültürünü geliştirebilir miyiz Kars da bilmiyorum. Ama bahçecilik materyalleri olabilir ekim dikim için. Hayvanları ağırlayabileceğimiz materyaller olabilir onları beslemek için yuva sağlayabilmek için materyaller bulundurabiliriz. Not alırken çocukların kullanabileceği sekreterlikler olabilir çünkü dışarda not almak biraz problem oluyor. Bir de ısıyı dengeleyen kıyafetler olması gerekiyor sanırım yazın ona göre kışın ona göre.” Ö5

“Açıkkası bana sıra gelene kadar hocalarım pek çok şey söylediler. Ve hepsine katılıyorum gerçekten. Hocam Ö9 hocamdı galiba bahçeyi sınıftan farklı görmüyorum dedi. Çok katılıyorum ona. Sınıfımızda olan her materyal aslında bahçede de olmalı. Mesela katlanabilir masa ve sandalyeler olsa hiç fena olmaz. Taşımak ve taşıtmak gerçekten çok zor oluyor. Toplar ipler vs. olması gerektiğini düşünüyorum açıkkası. Çünkü onlarla çok farklı oyunlar ve etkinlikler kurabiliyoruz ucu açık malzemeler bence. Arkadaşlarımın dediği bütün materyallere de katılıyorum olması gerekiyor bahçede bence.” Ö3

“Hakikaten hocam arkadaşlar her şeyi söyledi. Ama şu fikir çok hoşuma gitti yani. Belki de ilk kez böyle kafamda bir ışık yandı hakikaten bahçede bir dolap olsa çok güzel olur. Çünkü artık benle yanımızdaki abla taşımaktan artık bir de aklıma

sonradan geliyor. Ha şunu alacaktım diyorum mesela bahçeye tekrardan. Ya abla gidiyor ya ben. Ee çocukları bırakamıyoruz malum orada bir dolap olsa hakikaten çok güzel olur... Keşke bir çeşme olsa hocam mesela su bazen sınıfta yapıyorum ama hem veliler rahatsız oluyor hem abla rahatsız oluyor. Ya sınıf batıyor böyle ve ben mesela çamurla oynamayı çok severim. Çünkü ben bu şekilde büyüdüm. Yani çamurla büyüdük. Bizim materyalimiz çamurdu. Yani bol bol toprak su. Bir de şey benim gözlem kitaplarım var hocam. Bahçeye çıktığında çocukların doldurduğu. Mesela o gün ayak izi görüyorlarsa orada ayak izleri var mesela onu işaretliyorlar. Bugün ne gördün, böyle bir dosyaları olursa harika olur. Bahçede kullanabileceğimiz buna katılıyorum kesinlikle. Ö8 öğretmenimin dediği gibi kulübe ya da ne bileyim kuşları besleyebileceğimiz böyle küçük ne oluyor onları kuş evi mi oluyor o tarz bir şey mi, hep gözlem yapsak. Çocuklar orada sorumluluk alsalar harika olur.” Ö6

Tablo 27

Açık alanın düzenlenmesi

Tema	Kod	f
Açık Alandaki Düzenlemeler	Farklı zeminler	7
	Ağaçlandırma	6
	Park	5
	Güvenlik	4
	Çeşme	3
	Tente/kamelya	3
	Açık alana kolay erişim	2
	Kompost alanı	2
	Mutfak alanı	2
	Sera	1
	Yardımcı personel	1
	Hayvanlar için bir alan	1
	Plastik park olmamalı	1

Tablo 27’ye göre, katılımcılar açık alanların düzenlenmesinde farklı zeminlerin varlığına (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8), ağaçlandırmaya (Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10), parka (Ö1, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10), güvenliğe (Ö8, Ö1, Ö3, Ö6), çeşmeye (Ö5, Ö7, Ö9), tente/kamelyaya (Ö8, Ö1, Ö5), açık alana kolay erişmeye (Ö7, Ö11), kompost alanına (Ö7, Ö5), mutfak alanına (Ö7, Ö9), seraya (Ö5), yardımcı personele (Ö5) ve hayvanlar için bir alana (Ö9) dikkat çekmişlerdir. Ayrıca bir öğretmen açık alanda plastik park olmaması gerektiğini ifade etmiştir.

“Ben bir kere bahçenin ağaçlandırılmış olmasını çok isterdim her seferinde baktığım zaman çok az ağaç var çevremizde bahçemizde diyorum ki daha böyle donanımlı olsa ağaçlar olsa daha görsel olarak daha güzel olur diye düşünüyorum. Aynı zamanda bahar geldiğinde bir bitki ekmeğe çalışıyoruz ve bu bitkiyi genellikle büyümüyor orada. O yüzden daha böyle verimli bir topraklardan donanmış olmasını çok isterdim.” Ö8

“Diğerleri ile beraber aslında materyallerden ideal alandan bahsederken girmiş olabilirim. Belki ondan olabilir. Diğer arkadaşlarıma suya erişim konusunda kompost alanı konusunda katılıyorum. Park konusunda da Ö7 hocama katılıyorum plastik pek uygun kaçmıyor ahşap olabilir diye düşünüyorum . Ama normal parklardan ziyade survivor tarzı parkurlarından içine alabileceği parklardan hayalim. Sonrasında kamelyaya katılıyorum zemine katılıyorum yapılandırılmış ve yapılandırılmamış zeminlere. Benim en büyük problemlerinden bir tanesi oluşan çöpü ne yapacağım konusunda. Yakarak hallediyorum ama geri dönüşüm sistemi ya da köylere araçların gelmesi uygun olabilir sanırım geri dönüştürülemeyenler için bunlardan bahsettim sanırım bahçenin içine yardımcı personel girer mi bilmiyorum ama yardımcı personel de olabilir.” Ö5

“Ben direkt park istemiyorum yani kaydırağı o görüntüyü plastik kaydırak işte özellikle bahçemizde olmasını çok istemiyorum. Ama dediği gibi hani Ö1 öğretmenimin çocukların erişimi kısıtlı olduğu için Ö1 öğretmenim de onun öyle bir ihtiyacı var. Biz de hani zaten işte ileriki süreçlerde parklar var okulun bahçesinde çok olmasını gerçekten istemiyorum.” Ö7

4.3.1.1 Açık Alan Eğitimi Tanımlamaya İlişkin Birinci Oturum Sonrası

Değerlendirme: Katılımcılar, birinci oturum sonrasında düşüncelerini, hislerini ve akıllarında kalanları ifade etmişlerdir.

Tablo 28*Birinci oturum sonrası öğretmen değerlendirmeleri*

Kategori	Kod	f
Düşünceler	Eğitim uygulamalarına olumlu katkı vermesi	2
	Açık alana ilişkin bilgi sahibi olmak	2
	Açık alanı düzenlemeye ilişkin düşünmek	1
	Verimli	1
	Yeni pencereler açılması	1
	Her öğretmenin düşüncesine yer verilmesinin keyfi	1
	Farklı okulların durumunu dinlemek	1
	Diğer öğretmenlerle benzer fikirlere sahip olmak	1
	Öğrenilmesi gereken çok şey olduğunu fark etmek	1
	Farklı okullardan öğretmenlerle bilgi alışverişi yapmak	1
	Okulların ortak sorunlarının olması	1
Hissedilenler	Mutlu	4
	Keyifli	2
	İyi	2
	Zevkli	1
	Heyecanlı	1
	Faydalı	1
	Yetersiz	1
	Bilgilenmiş	1
	Farklı fikirlerin neden aklına gelmemiş olması	1
Akılda Kalanlar	Açık alanın çok boyutlu olması	3
	Açık alanları etkili kullanmak için düzenlemeler yapmak	2
	Güvenlik	1
	Açık alanın önemi	1
	Bahçede gerçekleştirilecek yeni fikirler	1
	Açık alanlarda yapılandırılmış ve yapılandırılmamış alanlar	1
	Uygun materyaller için destek almak	1
	Anasınıflarının dezavantajları	1
	Kapalı alandaki etkinliklerin açık alanda da mümkün olduğu	1
	Öğretmenlerin açık alan konusunda desteğe ihtiyacı olduğu	1
	Ortak sorunların varlığı	1
	Loose parts materyalleri	1
	İdeal açık alan tasarımı	1

Birinci oturum sonrasında katılımcıların düşünceleri; eğitim uygulamalarına olumlu katkı vereceği (Ö8, Ö9), açık alana ilişkin bilgi sahibi olduklarını (Ö3, Ö10), okullarının açık alanı düzenlemeye ilişkin düşündüklerini (Ö3), verimli olduğunu (Ö6), oturumun yeni pencereler açtığını (Ö9), her öğretmenin düşüncesine yer verilmesinin keyifli olduğu (Ö9), öğrenilmesi gereken çok şey olduğunu fark ettikleri gibidir (Ö5) (Tablo 26).

“Paylaştığımız her yeni fikrin kendimde farklı bir pencere açtığını düşünüyorum. Açık alanda kullanacağım yeni yöntemler yeni etkinlikler için bana olumlu katkılar sağladı. Oturumda herkesin düşüncelerine yer verilmesi ve oturumun başarılı bir şekilde yönetilmesinde süreci daha keyifli hale getirdi.” Ö9

“Açık alanlara farklı açılardan bakma fırsatım oldu. Açık alanın düzenlenmesi, materyaller, güvenlik ve daha pek çok konuda bilgi sahibi oldum. Ben açık alanı nasıl daha etkin düzenleyebilirim diye düşündüm.” Ö3

“Okulların farklı olmasına rağmen(anasınıfı-anaokulu, köy okulu, merkez okul) ortak sıkıntıların olduğunu” Ö1

Katılımcıların birinci oturumdan sonra hissettikleri ise şunlardır; mutlu (Ö3, Ö7, Ö9, Ö11), keyifli (Ö4, Ö6), iyi (Ö5, Ö8), zevkli (Ö8), heyecanlı (Ö3), faydalı (Ö6), yetersiz (Ö10), bilgilendirilmiş (Ö4) ve farklı fikirlerin neden aklına gelmemiş (Ö1) olmasıdır.

“Yeni insanlarla tanışmak, yeni bilgiler edinmek mutlu hissettirdi. Böyle bir çalışmanın parçası olmakta beni heyecanlandırdı.” Ö3

“Zevkli bir eğitimdi. Zümrelerimin düşüncelerini duymak iyi hissettirdi.” Ö8

Katılımcıların birinci oturum sonrasında akıllarında kalanlar ise, açık alanın çok boyutlu olması (Ö1, Ö3, Ö7), açık alanları etkili kullanmak için düzenlemeler yapmanın gerekli olması (Ö8, Ö9), güvenlik (Ö6), açık alanın önemi (Ö6), açık alanlarda yapılandırılmış ve yapılandırılmamış alanların olmasının gerekliliği (Ö3), uygun materyaller için destek almak (Ö8), anasınıflarının dezavantajları (Ö11), kapalı alandaki etkinliklerin açık alanda da mümkün olduğu (Ö10), öğretmenlerin açık alan konusunda desteğe ihtiyacı olduğu (Ö7), ortak sorunların varlığı (Ö4), Loose parts materyalleri ve ideal açık alan tasarımıdır (Ö5).

“Tüm öğretmenlerin değiştirmek istediği şeyler olduğu kaldı. Hepimiz açık alan konusunda bir şeyler yapmam istiyoruz ve bu konuda daha çok desteğe ihtiyacımız var.” (Ö7)

“Açık alanın nasıl olması gerektiği, güvenlik konusu, açık alanın önemi.” Ö6

“İlkokul ortaokul bünyesine bağlı anasınıflarının dezavantajlı yönleri, bahçede yapılacaklar hakkında yeni fikirler” Ö11

“Açık alan materyalleri, ideal açık alan nasıl olması gerektiği, bahçe alan tasarımı diğer öğretmenlerimin nasıl yapmak istediği ve loose parts şeklinde özetleyebilirim.” Ö5

4.3.2. Açık Alan Eğitiminin Kolaylaştırıcı Desteklerine İlişkin Bulgular: İkinci oturumda kolaylaştırıcı desteklerden, yardımcı kaynaklardan ve açık alana ilişkin eğitimler üzerinde görüşmeler yapılmıştır.

Tablo 29

Kolaylaştırıcı destekler

Kategori	Kod	f
Ebeveynler (7)	Kazalar/yaralanmalarda daha anlayışlı olmaları	1
	Açık alana çıkmalarını onaylamaları	2
Okul Personelleri (7)	Farklı branşlardan öğretmenlerle işbirliği	4
	Yardımcı personel	3
Yöneticiler(6)	Açık alandaki etkinliklere katılmaları	1
	Açık alanı düzenlemeleri	1
	Materyal sağlaması	2
Toplum (4)	Çevredeki insanların olumlu iletişimi	2
	Bakanlığın desteği	1
	Belediyenin çevre düzenlemesi/temizliği	1

Tablo 29’da katılımcılar kolaylaştırıcı destek olarak ebeveynleri (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10), yöneticileri (Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10), farklı branşlardan öğretmenlerle işbirliğini (Ö1, Ö3, Ö5, Ö7), yardımcı personeli (Ö3, Ö5, Ö4), yakın çevredeki insanlarla olumlu iletişimi (Ö5, Ö10), bakanlık desteğini (Ö5) ve belediyenin çevre düzenlemesini ya da temizliğini açıklamışlardır (Ö7).

“Ben de arkadaşlar gibi veli desteğinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Velinin özellikle yaralanmalar konusundaki desteği bence önemli. Yani çünkü çok basit bir şey bile olduğunda veli büyüttüğünde zaten çocuk da büyütüyor ve sonraki süreçlerde de ufacak bir şeyde hemen tepkileri daha büyük oluyor, yani düştüklerinde bile. O anlamda velilerin daha sakin ve anlayışlı olması çocuklar üzerinde de olumlu bir etki bırakıyor diye düşünüyorum” Ö10

“Diğer arkadaşlarıma veliler konusunda idare konusunda yardımcı personel konusunda disiplinler arası yaklaşımı kullanmak açısından diğer branş öğretmenlerinin desteği konusunda, çevredeki insanların desteği konusunda katılıyorum. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın da desteği olsa işimi kolaylaştırabilir diye düşünüyorum. Açık alan tasarımı düzenlerken maddi destek gerekecek aynı zamanda açık alan eğitimini desteklemesi manevi olarak da diğer branş öğretmenlerim ve velilerime açıklama yaparken Milli Eğitim'de bunu destekliyor diyebilmem açısından manevi destek anlamında da yardımcı olabilirdi.” Ö5

“Ben öğretmen arkadaşlarla diğer branşta öğretmen arkadaşlarına sık sık etkinlikler yapıyorum mesela ortaokulumuz var ortaokulun beden eğitimi öğretmeni geçen hafta bizim neydi bahçede onunla çok güzel etkinlikler yaptık. O mesela kendi malzemelerini bana verebileceğini söyledi bahçede çünkü parkur hazırlarken özellikle böyle engelli parkurlarda oynamayı çok seviyor benim öğrencilerim. Muhtemelen diğer çocuklar da seviyordur. Beden eğitimi öğretmeniyle konuştum mesela o bana kendi malzemelerini elinden geldiğince vermeye çalışıyor. O yönden beni destekliyor veya diğer branştaki öğretmenlere de etkinlik için davet ediyorum sınıfıma öğretmenim diyorum sınıfta mı yapalım bahçede mi yapalım? Hangisinde istersen ona göre etkinlik planlayabiliriz diyorlar. O öğretmen arkadaşlarım da desteği açıkçası işimi oldukça kolaylaştırıyor, bana çok faydası oluyor.” Ö3

Tablo 30

Yardımcı kaynaklar

Tema	Kod	f
Yardımcı Kaynaklar	Sosyal medya	5
	Doğa	2
	Meslektaşlarla yapılan sohbetler	2
	Sivil toplumun yaptığı çalışmalar	2
	Akademik yayınlar	2
	Çocuklar	2
	Bakanlığın yayınladığı kitapçık	1
	Üniversite öğrencileri	1
	TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi	1

Tablo 30'da öğretmenlerin yardımcı kaynak olarak kullandıkları kaynaklar yer almaktadır. Bunlar; sosyal medya (Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7), doğanın kendisi (Ö5, Ö9), meslektaşlarla yapılan sohbetler (Ö3, Ö6), sivil toplumun yaptığı çalışmalar (Ö5, Ö7),

akademik yayınlar (Ö6, Ö7), çocukların kendisi (Ö4, Ö7), bakanlığın yayınladığı kitapçık (Ö9), staj için gelen üniversite öğrencileri (Ö9) ve Meraklı Minik Dergisidir (Ö3).

“Direkt sorduğunda aklıma şu geldi. Çocukların kendisi aslında bir kaynak bence bizim için. Özellikle bahçeye çıktığımızda bir bunu bireysel görüşmemizde de konuşmuştuk . Bahçeye çıktığımızda bir etkinlikle başladıysak çocukların ilgisine göre o etkinlik bir şekilde ilerliyor üstüne kata kata ilerliyor. Yada dikkatlerinin artık dağıldığı oynamak istemediği zaman da bitebiliyor. Başka bir de sosyal medya üzerinden de etkinlik takip edebiliyoruz. Onlar da bana çok yardımcı oluyor. Aslında kendi öğrencilerinin yapabileceği düzeye çevirebiliyorum gördüğüm etkinlikleri. O şekilde bu kaynakları kullanabiliyor kullanabiliriz.” Ö4

“Ben biraz hem faydalandıklarım hem de faydalanabileceklerimi düşünerek konuşacağım henüz faydalanmadıklarım da var çünkü içinde. Açev'in ve farklı kuruluşların yayınları var. Bu hem Ö9 öğretmenim dediği gibi örnek etkinlikler açısından yararlanıyorum hem de yaklaşımı anlamlandırmak açısından içselleştirmek açısından araştırmalar çalışmalar kitaplardan yararlanıyoruz. Başka meslektaşlarım. Ben okulda tek okul öncesi olduğum için toplamda iki öğretmen olduğumuz için sosyal medya anlamında yararlanabiliyorum. Yani yakından soru cevap şeklinde anı anlatmak şeklinde değil de meslektaşlarımın paylaşımları şeklinde yararlanabiliyorum. Doğanın kendisinden yararlanıyoruz, en büyük kaynak. Bir de düzenlenen eğitimler aracılığıyla kaynak edinebiliyoruz diye düşünüyorum. Tübitak'ın eğitimleri var, Meb'in eğitimleri var, farklı kuruluşların eğitimleri var. Diğer arkadaşlarıma diğer konularda da katılıyorum. Ekleyebileceğim farklı bir şey yok başka.” Ö5

“Öğretmen arkadaşlarım, çocuklardan ve sosyal medya dışında meslektaşlarından çok şey öğreniyorum. Bir de TÜBİTAK Meraklı Minik dergisinden daha çok besleniyorum özellikle mevsim geçişlerinde çok güzel bahçe etkinlikleri planlıyorlar. Bunlar için gözlem formları küçük defterler hazırlıyorlar çocuklar için. Bunları da bahçede sık sık kullanıyorum. Bazı oyunlarını da laminasyondan geçirip sınıfımda da kullanıyorum veya bahçede aynı şekilde mevsimler veya doğa gözlemi için. Veya bahçeye uygun olabilecek yer materyallerini de laminasyondan geçirip daha sağlam bir yapıya getirip bahçede de kullanabiliyorum açıkçası.” Ö3

Tablo 31*Açık Alana İlişkin Eğitimler*

Tema	Kod	f
Açık Alana İlişkin Eğitimler	Çevreye ilişkin eğitimler	4
	Drama eğitimi	3
	Açık alanla etkinliklerin bütünleştirilmesi	3
	İlkyardım eğitimi	3
	Açık alanın düzenlenmesi	2
	Geleneksel oyunların eğitimi	2
	Çocuklarla doğada gözlem yapmak	1
	Oryantring eğitimi	1
	Değerlendirme	1
	Sürdürülebilirlik	1
	Sorgulama temelli eğitim	1
	Güncel yaklaşımlar	1
	Okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına ilişkin eğitimler	1
	Orman okulu eğitimi	1
	Müze eğitimi	1
	İzcilik kamp eğitimi	1
	Eğitimlerin ulaşılabilir ve ekonomik olması	1

Katılımcılar, açık alana yönelik öğretmenlerin alması gereken eğitimlerden söz etmişlerdir (Tablo 31). Bunlardan bazıları; çevreye ilişkin eğitimler (Ö1, Ö5, Ö7, Ö10), drama (Ö3, Ö7, Ö9), açık alanla etkinliklerin bütünleştirilmesi (Ö5, Ö6, Ö7), ilkyardım (Ö4, Ö5, Ö7), açık alanın düzenlenmesi (Ö1, Ö5), geleneksel oyunlar (Ö4, Ö5), çocuklarla doğada gözlem yapmak (Ö6), oryantiring (Ö9), sürdürülebilirlik (Ö5), sorgulama temelli eğitim (Ö7), okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına ilişkin eğitimlerdir (Ö3). Ayrıca bir öğretmen eğitimlerin ulaşılabilir ve ekonomik olması gerektiğini ifade etmiştir (Ö10).

“Benim aklıma direkt bitkiler ve çevre ile ilgili bir bilgilendirme eğitimi verilebilir diye geldi, çünkü mesela benim kendi adıma bu konuda çok bir bilgim yok. Yani çocuklarda ya gerçi etrafımızda çok fazla bu anlamda bir çeşitlilik de yok ama sorduklarında cevap verme alanım sınırlı. Tabii farklı uygulamalar var senin de kullandığını biliyorum öğretmenim ama yine de hani böyle daha detaylı bir şekilde biliyor olmak güzel olurdu. Daha net açıklamalar yapabilmek açısından. Bir de ben bu eğitimlerin daha ulaşılabilir olmasını ve ücretlerini de bu kadar fazla olmamasını isterdim. Bahsetmiştim bir arkadaşım mesela orman okul eğitimi aldı yaptığı uygulamalarda çok güzel, aldığı eğitimin içeriği de çok güzel. Ama maliyet anlamında

veya işte bazen zaman uyumu anlamında bile sıkıntı yaşıyoruz, o anlamda daha ulaşılabilir bir şekilde milli eğitim tarafından bize de sunulmasını isterdim.” Ö10

“Öğretmenim ben sona kaldığım için bütün arkadaşlara katılacağım. Çünkü doğayı kullanıyoruz ama doğayı kullandığımızda hani ne şekilde yönlendirebiliriz ya da ne şekilde etkinlikleri düzenleyebiliriz bunlarla ilgili eğitimler verilebilir. Bir de özellikle söylemek istediğim şey doğa ve çevreyi nasıl düzenleyebilirim. Hani çocukların ilgisini çekecek şekilde zaten doğa başlı başına dedikleri gibi büyük bir materyal. Ama bunu nasıl kullanabilirim etkinliğimde veya çocukları daha farklı bir alana nasıl yönlendiririm çevre düzenleme ile ilgili de bir eğitim verilmeli diye düşünüyorum.” Ö1

4.3.2.1 Açık Alan Eğitiminin Kolaylaştırıcı Desteklerine İlişkin İkinci Oturum

Sonrası Değerlendirme: Katılımcılar, ikinci oturum sonrasında düşüncelerini, hislerini ve akıllarından kalanları ifade etmişlerdir.

Tablo 32

İkinci Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri

Kategori	Kod	f
Düşünceler	Yeni bilgiler edinmek	3
	Konuya ilişkin eğitim alması gerektiği	2
	Diğer öğretmenlerin bakış açısını geliştirmesi	2
	Oturumda öğrendiği kaynakları araştırmak	1
	Diğer öğretmenlerle benzer fikirlere sahip olmak	1
	Derin düşünmediği konular üzerine düşünme fırsatı	1
	Paylaşımlar ile içeriklerin zenginleşmesi	1
Hissedilenler	İyi	2
	Mutlu	2
	Faydalı	1
	Keyifli	1
	Heyecanlı	1
	Birbirlerine bir şeyler katabileceğini hissetmek	1
	Bilgilenmiş	1
Akılda	Konuya ilişkin eğitimlerin önemi	5
Kalanlar	Doğa etkinliklerinde kimlerden nasıl faydalanacağı	4
	Açık alanları kullanmak için kaynakları öğrenmek	2
	Çocukların kaynak olması	2
	Ebeveyn desteğinin önemi	1
	Açık alanlara olan ilgisinin artması	1
	Doğanın kaynak olması	1
	Çevredeki insanlarla işbirliği yapmak	1

Katılımcıların ikinci oturuma ilişkin düşünceleri, yeni bilgiler edinmek (Ö3, Ö4, Ö6), konuya ilişkin eğitim alması gerektiği (Ö1, Ö3), diğer öğretmenlerin bakış açısını geliştirmesi (Ö7, Ö9), oturumdaki kaynakları araştıracağı (Ö3), diğer öğretmenlerle benzer fikirlere sahip olmak (Ö7), derin düşünmediği konular üzerine düşünme fırsatı (Ö5) ve tüm paylaşımlar ile oturum içeriklerin zenginleştiğini ifade etmişlerdir (Ö10).

“Pek çok yeni bilgiler öğrendim. Meslektaşlarımdan öğrendiğim bu bilgileri kullanmalıyım diye düşündüm. Oturum sırasında öğrendiğim kaynaklara en kısa zamanda ulaşım yararlanmam gerektiğini düşünüyorum.. Acaba ben hangi eğitimleri almalıyım? Kendimi hangi alanlarda geliştirmeliyim? gibi pek çok soru sordum kendime.” Ö3

“Doğa ile ilgili etkinlikleri daha iyi yapabilmek için eğitimler almam gerektiğini.” (Ö1)

“Her oturumdan farklı çıkarımlar elde ediyoruz. Fikir paylaşımının yapacağımız etkinliklerde çok etkili olduğunu ve içeriklerimizi zenginleştirdiğini/ zenginleştireceğini düşünüyorum.” Ö10

Katılımcılar ikinci oturumdan sonra iyi (Ö5, Ö6), mutlu (Ö3, Ö9), faydalı (Ö6), keyifli (Ö4), heyecanlı (Ö3), birbirlerine bir şeyler katabileceklerini (Ö10) ve bilgilenmiş hissettiklerini (Ö7) ifade etmişlerdir.

“Daha verimli bir oturum olduğunu için iyi hissettim.” Ö5

“Heyecanlardım ve mutlu oldum.” Ö3

“Kendi alanımda böyle bir araştırmaya katıldığım için mutluyum.” Ö9

Katılımcıların ikinci oturumdan sonra akıllarında kalanlar ise şunlardır; konuya ilişkin eğitimlerin önemi (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6), doğa etkinliklerinde kimlerden nasıl faydalanacağı (Ö1, Ö3, Ö4, Ö6), açık alanları kullanmak için kaynakları öğrenmek (Ö5, Ö9), çocukların kaynak olması (Ö7, Ö10), ebeveyn desteğinin önemi (Ö9), açık alanlara olan ilgisinin artması (Ö6), doğanın kaynak olması (Ö7) ve çevredeki insanlarla işbirliği yapmaktır (Ö10).

“Doğa etkinliklerinde beni kimlerin destekleyebileceğini, bu etkinlikleri düzenlerken kitap, dergi, çocukların ilgileri, sosyal medya, meslektaşım vb. yardım alabileceğimi,

son olarak da doğa ile ilgili eğitimlerin olması halinde daha iyi şekilde bu etkinlikleri hazırlayıp ve uygulayabileceğimi öğrendim.” Ö1

“Doğanın kaynak olması aklımda kaldı. Bir de çocukların kaynak olması. Bunlar çok güzel fikirlerdi.” Ö7

“Çocuk ve doğanın elimizdeki en değerli malzeme olduğu fikri kaldı, çok değerliydi bence. Etrafımızdaki herkesle iş birliği yapmamızın, her şeyi işimizi kolaylaştırabilecek malzemeler olarak görmemizin işe yarayacağı kaldı.” Ö10

4.3.3 Açık Alan Eğitiminin Engelleyicilere İlişkin Bulgular: Üçüncü oturumda açık alanlar kullanılırken karşılaşılan engellerden ve bu engelleri çözüm yollarında söz edilmiştir.

Tablo 33

Karşılaşılan Engeller

Kategori	Kod	f
Çevre(9)	Ortaokul/ilkokul ile ortak alanı kullanmak	2
	Güvenlik	2
	Hava durumu	3
	Açık alana yakın lavabo olmaması	1
	Açık alana gelen hayvanlar	1
Materyal Eksikliği (6)	Açık alana uygun giysi yetersizliği	2
	Materyal eksikliği	4
Yardımcı Personel (4)	Yardımcı personel yetersizliği	4
Ebeveyn (2)	Ebeveyn tutumları	2

Tablo 33’e göre katılımcıların en sık karşılaştığı engeller, yardımcı personel yetersizliği (Ö3, Ö6, Ö8, Ö10), materyale eksikliği (Ö3, Ö6, Ö9, Ö10), hava durumudur (Ö1, Ö6, Ö8). Ayrıca ebeveyn tutumları (Ö3, Ö6), ortaokul/ilkokul ile ortak alanın kullanılması (Ö3, Ö6), güvenlik (Ö7, Ö8), açık alana uygun giysi yetersizliği (Ö7, Ö8), açık alana yakın lavabo olmaması (Ö3) ve açık alana gelen hayvanlardır (Ö1).

“Benim de şöyle hocam, hani dışarı çıkmak deyince aklıma ilk önce Ö1 hocam söyledi galiba iklim şartları geliyor. Mesela Mayıs ayındayız ama o kadar az çıkabildik ki dışarı ki halbuki ben hakikaten açık alanı kullanmayı seven biriyim. Ama hani iklim şartlarından dolayı hiç çıkamadık hep hava soğuktu bu engel. Ortaokulla birleşik olmamız bizim için engel hocam ya onları teneffüs saatine denk geliyoruz ya öğle arasına denk geliyoruz. Onlar zaten kalabalık e alan sınırlı öyle olunca da çok fazla verimli kullanamıyoruz açık alanı. Bir hocam gene şey dedi hani materyal bizim de hakikaten eksik. Açık alanda kullanabileceğim materyalin benim de çok sınırlı. Sınıftakileri taşımak istesem de yardımcı elemanımız bir tane. O da 3 sınıfız 3 sınıfa yetmiyor. İşte hani yardımcı eleman eksikliği var materyal eksikliği var. Dediğim gibi ortaokul öğrencileriyle birleşik olmamız. Bir de iklim şartları.” Ö6

“Benim de ilk söylediğimde aklıma şey geldi yardımcı personel geldi. Şu anki sınıfım birazcık daha az. Hani 12 kişi ama İstanbul gibi bir yerde bahçeye çıkarsam daha zorlanacağımı düşünüyorum. Ki daha önce yaptığım deneyimlerde de hatırladığım kadarıyla hani çok çocuk demek çok fazla daha gözetim demek oluyor bizim için o yüzden yardımcı bir personel yanımızda olursa daha kontrollü oluruz. Yani en azından tuvalet ihtiyacı gibi zamanlarda özellikle. Aynı zamanda hava şartları. Burada da en çok karşılaştığımız problemlerden bir tanesi o. Hani neredeyse Mart'ta bile kar yağdığı için biz uzun bir süre bahçeye çıkamadık, bahçeye çıkamadık. Bunun bir nedeni de tabi Ö7'in de dediği gibi aynı okulda olduğumuz için çevre aynı genelde. Çocukların kış şartlarına uygun kıyafetlerde problem yaşamamız bize etkiliyor birazcık da. Kimisi eldiven getirmiyor kimisi şapka getirmiyor kimisi ayakkabısı sağlam olmuyor gibi. Bu gibi nedenlerle karşılaşıyoruz. Bir de bahçenin donanımsız olması. Aynı zamanda biz anaokuluyuz ama bahçe duvarı bahçe kapısı gibi kapılarımız herkese açık bir güvenliğimiz yok o yüzden ortaokuldaki öğrenciler her an bizim okula girebiliyorlar biz onlara hani göndermek zorunda kalıyoruz. Bu yüzden de öğle arasını tercih etmiyoruz. 12'den önce çıkmaya çalışıyoruz dışarıya. Onun gibi etkenler de bizi de etkiliyor.” Ö8

Tablo 34*Engelleri Çözüm Yolları*

Kategori	Kod	f
Öğretmen (13)	Materyalleri çocuklarla birlikte taşımak	2
	Açık alana çıkma saatini düzenlemek	4
	Kuralları hatırlatmak-düzenlemek	4
	Önce kendi sınıfımızdan başlamak	1
	Materyal depolama alanı oluşturmak	1
	Engelleri engel olarak görmemek	1
Ebeveyn (10)	Ebeveynlerden destek almak-işbirliği yapmak	7
	Ebeveyn tutumlarını değiştirmek için çalışmalar	3
Kurum (9)	Daha yapısal-köklü değişimlerin bakanlık aracılığı ile yapılması	4
	Okul öncesi eğitimin önemi tüm topluma anlatmak	2
	Kurum-kuruluşlarla işbirliği yapmak	3
Yönetim (3)	Okul yöneticilerinin farkındalığının artırılması	1
	Yönetim ile işbirliği yapmak	2
Yardımcı personel (2)	Yardımcı personelden destek almak	2

Katılımcılar, engellerini nasıl çözdüklerinden söz etmişlerdir (Tablo 34). En sık çözümler, ebeveynlerden destek almak-işbirliği yapmak (Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9), daha yapısal-köklü değişimlerin bakanlık aracılığı ile yapılması (Ö3, Ö6, Ö7, Ö10), açık alana çıkma saatini düzenlemek (Ö3, Ö5, Ö6, Ö9), kuralları hatırlatmak-düzenlemek (Ö3, Ö7, Ö8), ebeveyn tutumlarını değiştirmek için çalışmalar (Ö3, Ö6, Ö7) ve kurum-kuruluşlarla işbirliği yapmaktır (Ö1, Ö7, Ö9).

“Hava olayları ve okulun çevresinde yer alan hayvanlar. Bu hayvanlar eğer çıkarabileceğimiz hayvanlarsa çocuklarla birlikte çıkarıyoruz tabiki. Çocuklarda köy okulu olduğu için zaten deneyimliler bu konuda. Veya dediğim gibi yılan faktörü var bu yılan faktöründe de biz dışarıda olduğumuz sürede personelimiz okulun etrafında

geziyor herhangi bir zarar görmeyelim diye. Hava olayları da Ö7 öğretmenimin söylediklerine katılıyorum. Eğer çocukların imkanı varsa kendileri veliler tarafından giydirip gönderiliyor. Ama bittir ya da mont atkı bere gibi yardımlar bizde okul olarak bulmaya çalışıyoruz.” Ö1

“Bu soruyu duyunca aklıma hani bizden yana değil de sanki böyle bakanlığın bu konudaki yani köklü değişimleri veya bu açık hava eğitiminin de daha fazla benimsenmesi benimsem benimsemesiyle diyemedim sanki daha güzel olabileceğini düşünüyorum her şeyin. Ya zaten bu yaşadığımız sorunların çözebilecek kurum bakanlık aslında baktığımızda materyal eksiği olsun işte personel eksikliği olsun yani en azından büyük bir kısmını çözebilirler ama. İşte bu noktada da biraz daha bu yaklaşımın benimsenmesi gerekiyor hem diğer okuldaki öğretmen ve idare veya veliler tarafından da. Yani genel olarak bu konuda hani bir şekilde kendi başımıza çözssek de baştan geldiğinde çok daha güzel olabileceğini düşünüyorum bir şeylerin.” Ö10

“Ben de genel olarak bir iki şeyi aynı şekilde düşünüyorum onları ekleyeyim. Hava şartları için velilerden destek alıyorum yine bende öncesinde velilere haber veriyorum onlar da ona göre giydirip getiriyorlar. Bazen bir velim çocuğunun eşyalarını geri götürüyor diyorum ki geri götürmeyin. Bugün dışarı çıkacağız diyorum o şekilde onu telafi etmeye çalışıyorum. Sonrasında bahçeye çıktığımızdaki engellerde işte kalabalıktır ortaokulun gelmesidir gibi durumlarda da çocuklarla işbirliği yapmaya çalışıyorum. Çocukları işte belli bir alan içerisinde oynayalım uzaklaşmayalım işte sıra olalım gibi yönergeler veriyorum. Birlikte kurallara uyarak o şekilde değerlendiriyoruz dışarıya çıktığımız vakti. Donanım içinde bahçedekiler bahçedeki donanım içinde müdür Bey'den bazı taleplerimiz olabiliyor ama her zaman bunlar karşılamıyor tabii ki. Bununla ilgili belki daha maddiyatı uygun olan bir okul olsaydı daha çok şey yapılabilirdi diye düşünüyorum.” Ö8

4.3.3.1 Açık Alan Eğitiminin Engelleyicilere İlişkin Üçüncü Oturum Sonrası

Değerlendirme: Katılımcılar, üçüncü oturum sonrasında düşüncelerini, hislerini ve akıllarından kalanları ifade etmişlerdir.

Tablo 35*Üçüncü Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri*

Kategori	Kod	f
Düşünceler	Her engelin bir çözümü olduğunu fark etmek	4
	Açık alanlarla ilgili yapılabilecek pek çok şey olduğu	1
	Bazı engellerin kolaylık sağlaması	1
	Öz değerlendirme fırsatı	1
	Hiçbir şeyi engel olarak görmemek	1
	Öğretmenler her şeyi yapabilir	1
	Materyal eksikliğinin bir engel olmadığını düşünmek	1
Hissedilenler	Çaba içindeki öğretmenlerle bir arada olmak motive etti	2
	Tüm engelleri aşabilecek güçte hissetmek	1
	Diğer öğretmenlerin fikirlerinin ufuk açıcı olması	1
	İyi	1
	Faydalı	1
	Engelleri aşmanın mutluluk vermesi	1
	Engelleri aşarken yorulduğunu fark etmek	1
	Yalnız olmamak rahatlatıcı	1
	Diğer öğretmenlerden bilgi edinmesinin mutluluğu	1
	Bazı sorunların çözümünü bulmak rahatlatıcı	1
Akılda Kalanlar	Destek ve işbirliği ile engelleri aşmanın önemi	3
	Sorunların ortak olması	2
	Konunun tüm paydaşlar tarafından yeterince anlaşılmaması	1
	Açık alanlardaki yapısal ve maddi engeller	1
	Bazı engellerin bazıları için kolaylık olması	1
	Hiçbir şeyi engel olarak görmemek	1
	Sorunları çözmek için neler yapabilecekleri	1

Katılımcılar üçüncü oturum sonrası düşüncelerini şu şekilde açıklamışlardır, bunlar; her engelin bir çözümü olduğunu fark etmek (Ö1, Ö3, Ö8, Ö9), açık alanlarla ilgili yapılabilecek pek çok şey olduğu (Ö6), bazı engellerin kolaylık sağlaması (Ö8), öz değerlendirme fırsatı edindiklerini (Ö3), hiçbir şeyi engel olarak görmemek gerektiğini (Ö10), öğretmenlerin her şeyi yapabileceğini (Ö5) ve materyalin bir engel olmadığını düşünmektedirler (Ö7).

“Engellerin de çözüm yollarının olduğunu fark ettim. Özellikle bakanlıktan her okula standart bir alan yapılması, korunaklı olması gibi konularda alınacak desteğin herkesin işini daha çok kolaylaştıracağını düşündüm. Bazı engeller kimine göre engel kimine göre kolaylık sağlıyor buna şaşırdım.” Ö8

“Açık alanı kullarırken karşılaştığım engelleri daha iyi fark ettim. Bu engellerle nasıl başa çıktığımı anlatırken kendimi değerlendirme fırsatını buldum. Karşılaştığım engellerle başka nasıl başa çıkabilirim meslektaşlarımı dinlerken öğrendim.” (Ö3)

“İstedığımızda aşamayacağımız engel yok. Hava durumunun bir engel olduğunu düşündüm ama onun bile bir şekilde çözümü var.” (Ö10)

Katılımcıların üçüncü oturum sonrası hissettiklerinden bazıları ise, çaba içindeki öğretmenler bir arada olmak motive etmesi (Ö7, Ö10), tüm engelleri aşabilecek güçte hissetmeleri (Ö9), iyi (Ö6), faydalı (Ö6), engelleri aşmanın mutluluk vermesi (Ö3), yalnız olmamak rahatlatıcı olmasıdır (Ö5).

“Oturumda da bölümümüzün bilincinde olmayan öğretmenlerimiz olduğu söylene de bir şeyleri çözüme kavuşturmak için çabalayan bir grup da olduğunu, bu grubun içinde olduğumu hissettim ve bu beni motive etti diyebilirim.” Ö10

“Karşılaştığımız engellerle başa çıkmaya çalışırken ne kadar yorulduğumuzu fark ettim. Bu beni çok üzdü. Ancak yorulsak bile bir şekilde engelleri aşmaya çalışmamızdan dolayı mutlu oldum.” Ö3

“Bazı çözümleri bulmanın rahatlatıcı etkisini ve yalnız olmadığının mutluluğunu hissettim.” Ö5

Katılımcıların üçüncü oturum sonunda akıllarında kalanlar ise; destek ve işbirliği ile engelleri aşmanın önemi (Ö1, Ö8, Ö10), sorunların ortak olması (Ö3, Ö6), konunun tüm paydaşlar tarafından yeterince anlaşılmaması (Ö9), açık alanlardaki yapısal ve maddi engeller (Ö3), bazı engellerin bazıları için kolaylık olması (Ö1), hiçbir şeyi engel olarak görmemek (Ö7) ve sorunları çözmek için neler yapabileceklerini fark ettiklerini ifade etmişlerdir (Ö5).

“Bakanlık desteği, bulunduğumuz ortamı güzelleştirme ve işbirliği hepimizin sorunlarına yardımcı olacak gibi” Ö8

“Bugünkü oturumda açık havada yapılan etkinliklerde yaşanan olumsuz durumlardan bahsettik. Bazı arkadaşlarımız için olumsuz durum teşkil eden durumlar bazı arkadaşlarımız için kolaylık olduğunu gördük. Öğretmen arkadaşlarımla birlikte bu engelleri ortadan kaldırmak için çabaladığımızı fakat bazı durumlarda yetersiz

kaldığımızı, bu durumlarında çözümlenmesi için öncelikle milli eğitim müdürlükleri aracılığıyla milli eğitim bakanlığına iletilmelidir.” Ö1

“Açık alanlarda genellikle yapısal ve maddi nedenlerden dolayı malzeme eksikliği engelleriyle karşılaştığımızı fark ettim. Personel eksikliği ve güvenlik sorunları çoğu meslektaşımın ortak sorunlarımızmış.” Ö3

4.3.4. Açık Alanın Çocuk ve Öğretmene Etkisine İlişkin Bulgular: Dördüncü oturumda açık alanın sınıfın bir parçası olma durumu, açık alanın çocuklara etkisi, öğretmenlerin çocuk gözlemleri ve açık alanın öğretmenlere katkısı üzerinde görüşme gerçekleştirilmiştir.

Tablo 36

Açık Alanın Sınıfın Bir Parçası Olma Durumu

Kod	f
Çocuklara deneyim ile öğrenme fırsatı sunuyor	4
Çocukların enerjisini-merakını artırması	4
Çocuğun gelişimi için önemli	4
Fırsat eğitimi sağlıyor	2
Çocuğu doğa ile buluşturmanın önemi	2
Doğa için önemli	1

Sekiz katılımcı (Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11) açık alanın sınıfın bir parçası olduğunu ifade ederek açık alanın çocuklara deneyim ile öğrenme fırsatı sunduğunu (Ö2, Ö5, Ö9, Ö11), çocukların enerjisini ve merakını artırdığını (Ö2, Ö4, Ö5 Ö6), çocuk gelişimi için önemli olduğunu (Ö2, Ö5, Ö7, Ö9), fırsat eğitimi sağladığını (Ö2, Ö4), çocukları doğa ile buluşturmanın önemli olduğunu (Ö6, Ö9) ve bunun doğa için önemli olduğunu ifade etmişlerdir (Ö7).

“Yaparak yaşamak öğrenme diyoruz ama sınıfta mesela bir doğa ile ilgili en az en basitinden bir mevsim etkinliği anlattığımızda çocuğun bunu yaşamasını engellemiş oluyoruz. Eğer açık alanı kullanmazsak çocuk dışarı çıkıp yağmura dokunmazsa kara dokunmazsa hani bu doğa etkinliklerini ne kadar anlayabilir .Hani en basitinden bir değerler eğitimi çalışmasında bile mesela paylaşmaktan aynı ortamı kullanmaktan

bahsediyoruz. Mesela bir hikaye okuyoruz çocuklara ama bunu sınıfta yapıyoruz ama halbuki doğada yapsak biraz bahçede yapsak karıncaların aynı karıncalarla sincapların aynı toprağı paylaştığını görürler .İşte kuşlarla kelebeğin aynı havayı soluduğunu görürler. Hani bu paylaşmayı da hani doğaya direk entegre edebiliyoruz. Hani o nedenle ben kullanılmasından yanayım .Kullanılmamalı mı kullanılmamalı mı diye hani bir seçeneği hiç düşünmedim bile. Tabii ki kullanılmalı yani.” Ö11

“Ben de aynı şekilde kullanılmalı diye düşünüyorum yani en kötü mesela bugün çıktığımızda Kartalları gördük işte 3 tane Kartal gördük mesela en kötü orada öğrendiğimiz 3 sayısını pekiştiriyoruz .Daha sonra oradan Kartal'dan bir muhabbet açılıyor muhabbet süre böyle gide gide başka yerlere geliyor mesela .Çocukların ilgili alanlarını da öğrenmiş oluyoruz hem enerjilerin atmaları açısından da çok güzel oluyor. Sınıfta da bir süre sonra hem böyle havanın çocukların işte temiz hava alması için de iyi oluyor. O yüzden ben de kullanılmalı diye düşünüyorum.” Ö4

Tablo 37

Açık Alanın Çocuklara Etkisi

Kod	f
Tüm gelişim alanlarına katkısı bulunuyor	3
Sosyalleşme	3
Doğa ile bağ kurma fırsatı	2
Yaratıcılıkları gelişiyor	2
Enerjilerini atıyorlar	2
Dijital bağımlılığı önleyebilir	1
Fiziksel aktivite içeren oyunlar deneyimleniyor	1
Öğrenmeleri pekişiyor	1
Problem çözme becerileri gelişiyor	1
Sabırlı olmayı öğreniyorlar	1
Özgür olmalarını sağlıyor	1
Enerjilerini topluyorlar	1
Sorgulama becerileri gelişiyor	1
Öz düzenleme becerileri gelişiyor	1
Merak duygularını besliyor	1
Çocukların algısı daha çok oluyor	1
Gözlem yetenekleri gelişiyor	1
Sıkılmıyorlar	1

Katılımcı öğretmenler, açık alanın çocuklara pek çok etkisinden söz etmişlerdir (Tablo 34). En sık söylenen etkiler; tüm gelişim alanlarına katkısı olduğu (Ö5, Ö7, Ö9),

sosyalleştikleri (Ö2, Ö4, Ö6), doğa ile bağ kurdukları (Ö2, Ö8), yaratıcılıklarının geliştiği (Ö5, Ö6) ve enerjilerinin artmasıdır (Ö6, Ö8). Diğer katkılar Tablo 37’de verilmiştir.

“Ben de özellikle tabiki öz bakım becerileri ve tüm gelişim alanlarına çocuklara olumlu etkisi olduğuna inanıyorum. Bunların yanında ben beceri odaklı ilerlemek istiyorum. Özellikle öz düzenleme becerileri, düşünme becerileri, öz düzenleme becerilerinin içerisinde çaba gerektiren kontrol yürütücü işlevler dahil, düşünme becerileri, eleştirel düşünme yaratıcı düşünme gibi düşünme becerileri .Ayrıca akran ilişkileri konusunda akran ilişkilerine yönelik beceriler , sosyal beceriler üzerine ve bağımsız yaşam becerileri gibi becerileri de çok gözlemlerim buna odaklı. Ağırlıklı olarak katkı sağladığını düşünüyorum. Bunun yanında sorgulamaya yönelik becerilere de katkı sağladığını düşünüyorum.” Ö7

“Ben de çocuklarda öncelikle şunu seviyorum. Bahçeye dışarı çıktığımızda, bahçeye çıkacağımızı haber verdiğim zaman sınıfta bir gürültü oluyor. Oley diye mutlu oluyorlar öncelikte. Buda beni mutlu ediyor açıkcası. Hani onlara sevdikleri bir şey yaptırmak.. Sonrasında dışarıya çıktığımızda bir problem yaşandığında birbirleriyle hemen bir iletişim halinde oluyorlar ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum. Bugün bir tane düşen çocuğumu bir tanesinin kolundan tutup destek olduğunu gördüm mesela. İşte oturalım mı yardım edeyim mi gibi faydaları da oluyor. Bir de ben enerjilerini attıklarını düşünüyorum aslında. Ondan sonra sakın bir etkinliğe geçmek onları böyle bir daha bir durultuyor diye düşünüyorum. Aynı zamanda da keşif yapıyorlar dışarıya çıktıklarında. Böylece doğayı daha yakından görmüş tanımış oluyorlar.” Ö8

Tablo 38

Açık Alanda Öğretmenlerin Çocuk Gözlemleri

Kod	f
Doğaya karşı duyarlı	2
Heyecanlı	2
Merak	2
Mutlu	2
İşbirliği yapma	1
Sınıftaki rutinleri açık alanda da devam ettirme	1
Özgür	1
Yaratıcı	1
Birbirlerini gözlemleyip-koruyorlar	1
Şaşırmak	1

Kalıcı öğrenmeler	1
Pozitif	1

Katılımcı öğretmenlerin açık alanda çocuk gözlemlerine ilişkin düşünceleri şu şekildedir; çocuklar açık alanda doğaya karşı daha duyarlı (Ö2, Ö6), heyecanlı (Ö2, Ö4), meraklı (Ö5, Ö6), mutlu (Ö9, Ö10), işbirlikçi (Ö2), özgür (Ö6), yaratıcı (Ö6), şaşkın (Ö5), pozitif olduklarını (Ö9) ifade etmişlerdir. Ayrıca çocukların sınıftaki rutinleri açık alanda da devam ettirdiklerini (Ö7), birbirlerini gözlemleyip-koruduklarını (Ö4) ve kalıcı öğrenmeler sağladıklarını (Ö9) ifade etmişlerdir.

“O kadar mutlu oluyorlar ki onlar böyle seviniyor ya bahçeye çıktığımız zaman. Biz mezuniyet çalışmamız var o yüzden bu aralar pek çıkamıyoruz. Yani ne zaman çıkacağız diye böyle darlıyorlar beni. Bahçeye çıktığımızda da acayip bir inceleme olayı var çocuklarda. Hakikaten bazen o kadar yaratıcı şeyler çıkıyor ki ben inanamıyorum yani. Sınıfta bu kadar yaratıcı değiller hakikaten. Yani çocuklar doğaya çıkınca artık materyalden mi ne çok yaratıcı oluyor benim çocuklarım. Bu kirlenme olayına daha şey bakıyorlar böyle daha rahatlar. Sınıfta mesela kırıntı dökülüyor üstüne Öğretmenim üstüm kirlendi falan. Ama bahçede bakıyorum yuvarlanan üstü kirlenen umurlarında değil gerçekten. Özgür oluyorlar bahçede. Bir de hayvanlara daha duyarlı oluyorlar. İşte öğretmenim işte şurada kuşlara şunu mu bıraksak ya da işte bak karıncalara dikkat edelim basmayalım falan. O duyarlılıkları hayvanlara karşı bahçede daha fazla ortaya çıkıyor” Ö6

“Öncelikle çok heyecanlı oluyorlar. Bir de ben bana teklif ettiklerinde özellikle çok mutlu oluyorum. Bir de hemen böyle diğer öğrencileri çok iyi gözlemlediklerini görüyorum. Hani biz onları gözlemliyoruz ama aynı zamanda onlar da bizi gözlemliyorlar. Eğer ortaokul öğrencileri de o an oradaysa onları da gözlemleyip onların yaptıklarını bize anlatıyorlar...” Ö4

‘Doğada en çok Aa sesini duyuyoruz şaşırma anlamındaki çok güzel değil mi çok kullanıyoruz nasıl sorusunu çok kullanıyoruz. Neden böyle neden şöyle? Neden neden konusunu çok soruyorlar. Bu ne öğretmenim dışarı çıkacağız mı öğretmenim ’’ Ö5

Tablo 39*Açık Alanın Öğretmenlere Katkısı*

Kod	f
Çocuklarla birlikte öğrenmek	3
Daha enerji dolu olmak	3
Zamanla beceri geliştirmesi	3
Daha verimli olmak	2
Daha mutlu olmak	1
Daha sabırlı olmak	1
Daha araştırmacı-meraklı olmak	1
Plansız olmanın özgürlüğü	1
Yeni etkinlikler bulma ve devam ettirme fırsatı	1
Çocukları gözlemleme fırsatı	1
Daha yaratıcı olmak	1
Engelleri çözdükçe gelişmesi	1

Katılımcı öğretmenlere göre, açık alanın öğretmenlere katkısı ise; çocuklarla birlikte öğrenme fırsatı sunması (Ö2, Ö8, Ö9), daha enerjik olmaları (Ö5, Ö6, Ö8), zamanla becerilerini geliştirmeleri (Ö2, Ö4, Ö7), daha verimli (Ö2, Ö6), mutlu (Ö2), sabırlı (Ö5), araştırmacı-meraklı (Ö5), yaratıcı olmalarıdır (Ö6). Ayrıca plansız olmanın öğretmene özgürlük sağladığı (Ö5), çocukları gözlemleme fırsatı sunduğu (Ö6), engelleri çözdükçe geliştiklerini fark ettiklerini (Ö4) ifade etmişlerdir.

“Ben genel olarak ben doğayı sevdiğim için bahçeye çıkınca ben de daha mutlu oluyorum. Hani kapalı alanda sıkılıyorum ben sıkılırsam çocuklar da sıkılıyor. Ve deneyimim artıkça ben daha verimli olabiliyorum bahçede. Deneyim olmadığında işte acaba kontrol edebilir miyim acaba görmediğim bir tarafa gittiklerinde tehlikelerden hani kendilerini koruyabilir mi endişeleri olup kontrolcü davrandığım oluyor başlarda mesela. Daha sonra mesela Eee onların tehlikelerin farkına vardığını ve kurallarımızı da benimsediklerini gördükten sonra ben de daha rahatlıyorum” (Ö2)

“Ben ne düşünüyorum hocam. Yani benim de böyle çok enerjik dolduğum enerjimi boşalttığım bir yer oluyor açık alan. Ve enerjim kesinlikle çocuklara geçiyor. Hocam ben iyi hissedince onlar da iyi hissediyorlar. Ya açık alanda mutlu ve neşeli olduğum için onlar da böyle pozitif oluyor çünkü gözümün içine bakıyorlar yani. Ve verimimin de kesinlikle açık alanda daha fazla olduğunu düşünüyorum kendimin. Ya bahçede ben de çok yaratıcıyım yani çocuklar gibi.” (Ö6)

‘Öğretmenliğin ilk yıllarında 25 kişi öğrencim olduğunda açık alan etkinliklerinin beni çok fazla zorlayacağını düşünüyordum. Ve bundan çok fazla kaçırıyordum açıkçası açık olan etkinliklerinden. Hem bir ilkokula bağlı olduğum için bir sürü bahanem vardı sıraladığım. Daha sonra açık alan etkinlikleri ile ilgili ufak bir deneyimim oldu. Özellikle o deneyiminden sonra ondan sonraki süreçte bu etkinliklere daha fazla yer verdiğimde şunu gördüm aslında benim için çocuklar için zor değil yani sürecin engellerinin zor olmadığını benim için biraz plansız olduğunda ya da nasıl yapacağımı bilmediğimde beni zorlandırıldığını gördüm.’ (Ö7)

4.3.4.1 Açık Alanın Çocuk Ve Öğretmene Etkisine İlişkin Dördüncü Oturum

Sonrası Değerlendirme: Katılımcılar, dördüncü oturum sonrasında düşüncelerini, hislerini ve akıllarından kalanları ifade etmişlerdir.

Tablo 40

Dördüncü Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri

Kategori	Kod	f
Düşünceler	Diğer öğretmenlerle benzer deneyimlere sahip olmak	2
	Açık alanın tüm paydaşlar için ne kadar değerli olduğu	1
	Açık alanın faydalarının çok olması	1
	Öğretmenlerin de açık havaya ihtiyacı olması ve eğlenmeleri	1
	Çocuklar için açık alanın heyecan ve merak verici olması	1
	Diğer öğretmenlerle benzer fikirlere sahip olmak	1
	Eksikleri tamamlamaya destek olan bir oturum	1
	Geçmiş olayların faydasını fark etmek	1
	Diğer öğretmenlerin paylaşımları ile gelişmek	1
Hissedilenler	Mutlu	4
	Diğer öğretmenlerin fikirlerinin ufuk açıcı olması-şanslı	2
	Rahatlamış	1
	Diğer öğretmenlerle aynı olayları yaşamamanın eğlendirmesi	1
	Enerjik	1
	Konuya ilgili ve umutlu hissetmek	1
Akılda	Açık alanların öğretmene ve çocuklara faydaları	4
Kalanlar	Açık alan herkesin iyi hissettiği bir alan	1
	Açık alanın yaratıcılığı etkilemesi	1
	İçteki engeli aşarak tüm sorunların çözülebileceği	1
	Çocukların verdiği tepkilerin benzer olması	1

Katılımcıların dördüncü oturuma ilişkin düşünceleri şunlardır; diğer öğretmenlerle benzer deneyimlere sahip olmak (Ö7, Ö11), açık alanın tüm paydaşlar için ne kadar değerli olduğu (Ö9), açık alanın faydalarının çok olması (Ö6), öğretmenlerin de açık havaya ihtiyacı olması ve eğlenmeleri (Ö8), çocuklar için açık alanın heyecan ve merak verici olması (Ö8),

diğer öğretmenlerle benzer fikirlere sahip olmak (Ö7), eksikleri tamamlamaya destek olan bir oturum (Ö10), geçmiş olayların faydasını fark etmek (Ö4), diğer öğretmenlerin paylaşımları ile gelişmektir (Ö5).

“Öğretmenlerimizle birlikte aynı süreçlerden geçtiğimi düşündüm. Açık alana ait görüşlerimizin benzer olduğunu düşündüm.” Ö7

“Öğretmenlerin de açık havaya ihtiyacı olduğunu, onlar için de bu sürecin eğlenceli geçtiğini fark ettim. Çocuklar için ise bu süreç bizim sınıfımızda olduğu gibi tüm çocuklarda heyecan ve merak uyandırıyor.” Ö8

“Açık alanın öğretmen psikolojisi üzerinde aslında ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Açık alanın faydalarının düşündüğümde çok daha fazla olduğunu gördüm.” (Ö6)

Dördüncü oturuma ilişkin katılımcıların hisleri ise mutlu (Ö2, Ö6, Ö7, Ö10), diğer öğretmenlerin fikirlerinin ufuk açıcı olduğu için şanslı (Ö8, Ö9), rahatlamış (Ö11), diğer öğretmenlerle aynı olayları yaşamanın eğlendirmesi (Ö4), enerjik (Ö6) ve konuya ilgili ve umutlu hissetmektir (Ö5).

“Farklı ortamlarda çalışan kişilerin deneyimlerini düşüncelerini dinlemek paylaşmak mutlu hissettirdi.” Ö2

“Arkadaşlarımda bende yeni pencereler açtığı için kendimi şanslı hissediyorum.” Ö9

“Faydalı, mutlu ve enerjik ” Ö6

Katılımcıların aklında kalanlar ise açık alanların öğretmene ve çocuklara faydaları (Ö2, Ö4, Ö5), açık alanın herkesin iyi hissettiği bir alan olması (Ö8), açık alanın yaratıcılığı etkilemesi (Ö11), içteki engeli aşarak tüm sorunların çözülebileceği (Ö10) ve açık alanda çocukların verdiği tepkilerin benzer olmasıdır (Ö7).

“Açık alan etkinliklerinin çocuk üzerinde ne gibi etkileri var hangi becerilerini geliştiriyor aynı zamanda bizim üzerimizde nasıl etkileri var, açık alana ait düşüncelerimiz ve bize kattıkları hakkında konuştuk.” Ö4

“Açık alanın yaratıcılık üzerinde ciddi etkileri olduğunu.” Ö11

“Öğretmenlerimizin uygulamalarından anılar kaldı. Çocukların verdiği tepkilerin benzer olması dikkatimi çekti.” Ö7

4.3.5. Açık Alan Eğitiminin Planlama ve Uygulanmasına İlişkin Bulgular:

Beşinci oturumda açık alanda etkinlikler planlanırken dikkat edilenler ve etkinlikler uygulanırken dikkat edilen konulara ilişkin bir odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 41

Açık Alanda Etkinlikler Planlanırken Dikkat Edilenler

Kod	f
Çocukların ilgileri-istekleri	6
Kazanım-göstergeler	5
Hava koşulları	4
Daha hareketli-sulu etkinlikler	2
Materyaller	2
İlkokul/ortaokul öğrencilerinin teneffüsüne dikkat etme	2
Açık alandaki mekâna karar verme	2
Çocuklardan beklentilerine karar verme	1
Güvenlik	1
Etkinliğin uygulanabilirliği	1

Katılımcılar, açık alandaki etkinlikleri planlarken çocukların ilgileri-isteklerine (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11), kazanım-göstergelere (Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8), hava koşullarına (Ö1, Ö6, Ö7, Ö8), daha hareketli-sulu etkinliklere (Ö6, Ö11), materyallere (Ö3, Ö4), ilkokul/ortaokul öğrencilerinin teneffüsüne (Ö3, Ö6), açık alandaki mekâna (Ö3, Ö7), çocuklardan beklentilerine (Ö5), güvenliğe (Ö6) ve etkinliğin uygulanabilirliğine dikkat ettiklerini söylemişlerdir (Ö4).

“Benim için öncelikle hani çocukların ilgi ve istekleri önemli daha sonrasında planda yer alan veya etkinlik kazanımlar diyeyim. Hem çocukların ilgi ve istekleri daha sonra da amaç ve kazanımlara göre planlıyorum. Tabi buna hava şartları da etki ediyor ona göre gün içerisinde almadığın zaman da o oluyor aldığın zaman da oluyor veya bir anda dışarıya uyarlayıp dışarıya da çıkabiliyoruz Ama öncelikle dediğim gibi

çocukların ilgi ve istekleri; ne konuda daha iyi öğrenirler veya neler hoşlarına gider bu şekilde.” Ö1

“Ben de genellikle hava durumuna dikkat etmeye çalışıyorum çünkü hava durumuna dikkat etmediğim durumlarda başıma genellikle bir şey geliyor. Geçen tam çıkacakken böyle hep birlikte heveslendik dışarıda oynayacağız dedik, sıraya girdik bir baktım çatıdan yağmur sesleri geliyor, içeriye girmek zorunda kaldık. Esneklik de bazen işe yaramayabiliyor. Buna dikkat etmeye çalışıyorum çoğu zaman. Kazanım ve göstergelerden de en çok benim için açık alan etkinlikleri ve hareket etkinlikleri ile geçiyor. O yüzden motor gelişimlerini destekleyecek şekildeki etkinliklere yer vermeye çalışıyorum açık alanda planlarken. Onun haricinde çocukların istekleri de tabii ki benim için önemli. Onlar eğlensinler, farklı olsun sınıfta sıkılmasınlar diye ben de onları alıp dışarıya çıkmayı seviyorum.” Ö8

“Hocam ben de açık alan etkinliklerini planlarken kesinlikle önce hava durumuna dikkat ediyorum, ona göre planlıyorum. Zamanı ayarlıyorum, ortaokula birleştiğimiz demiştik ya hocam onların teneffüs saatlerine, öğle arasına denk getirmemeye çalışıyorum. Daha hareketli oyunlar seçiyorum ben de. Sınıfta oynayamadığım -alan dar olduğu için- hareketli oyunları dışarıda oynamaya çalışıyorum. Örneğin suyla oynayacağımız oyunlar ya da çamur varsa sınıfı kirletmemek için dışarıda bu oyunları daha fazla seçiyorum. Başka bir de güvenliğe dikkat ediyorum. Okulun alanı büyük olduğu için alanı da ayarlamam lazım. Nerede oynayacağız, ne yapacağız, arka tarafa gitmesinler gibi.” Ö6

Tablo 42

Açık Alanda Etkinlik Uygulanırken Dikkat Edilenler

Kod	f
Güvenlik	9
Çocuklara göre süreci yönlendirmek	6
Hava koşullarına göre değişiklik yapmak	4
Esnek olmak	3
Gölge alanları kullanmak	2

Kuralları hatırlatmak	1
Çocukların dikkatlerini çekmeye-toplamaya çalışmak	1
Uyarlamalar yapmak	1
Hijyen	1

Katılımcılar açık alanda etkinlikleri uygularken güvenliğe (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8), çocukların süreçteki durumuna (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8), hava koşullarına (Ö2, Ö3, Ö4, Ö8), esnek olmaya (Ö4, Ö5, Ö7), gölge alanları kullanmaya (Ö2, Ö6), çocuklara kuralları hatırlatmaya (Ö11), çocukların dikkatini toplamaya (Ö3), uyarlamalar yapmaya (Ö7) ve hijyene dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir (Ö6).

“Öncelikle ben güvenlik için hocalarıma katılıyorum bu planlama aşamasında da uygulamalı aşamasında da çok dikkat edilmesi gereken bir şey olduğunu düşünüyorum ve ben de buna çok dikkat ediyorum. Özellikle kültürel yapıdan dolayı dikkat etme durumu olabilir bu bizim için çok önemli oluyor. Bunun dışında çocukların dikkatini çekmeye ve onların dikkatini çektiği şeye yönelmeye dikkat ediyorum. Etkinlik sürecinde birlikte etkileşimli ilerliyorsak benim başlattığım bir çalışma yapıyorsak çocukların bana dikkat etmeleri için dikkat çekici çalışmalar yapmaya ya da belki hareketler sesler yapmaya dikkat ediyorum. Eğer onların içlerinden bir tane çocuğumun bile dikkatini yoğunlaştırdığı başka bir şey varsa ‘benim etkinliğimin planladığım neresiyle bütünleştirilebilir? Belki farklı tamamen başka bir çalışma çıkabilir’ ona dikkat ediyorum. Bu süreçteki doğal süreçleri takip ediyorum açıkçası. Bunlar benim için çok önemli, bu yüzden planın esnek olmasına da dikkat ediyorum.”

Ö7

“Ö1 hocamın da dediği gibi güvenlik benim de dikkat ettiğim bi husus. Bahçede ağızlarına bir şey alıp denemek istiyorlar, otlardan denemek istiyorlar ya da küçük taşlar olabiliyor. Küçük çocuklar en nihayetinde ona çok dikkat etmeye çalışıyorum. Çamurla da oynuyoruz ama hocam hijyenleri çok önemli. Tamam, kirlenmek güzel ancak bazen ağızlarına giriyor ciddi anlamda, ona dikkat etmeye çalışıyorum. Rahat olmaları da çocukların çok önemli. Yardımcı abla yanımızda oluyor genelde ya da peçete alıyorum yanıma, suluklarımızı götürüyoruz. Çünkü orada terliyorlar su içmek istiyorlar, koşuyorlar vesaire. Ne kadar rahat olursak o kadar rahat etkinlik

yapabiliyorlar dışarıda. Ek olarak çok güneşte kalmamalarına kafalarına güneş geçmemesine dikkat ediyorum, gölge alanları tercih ediyorum genelde.” Ö6

4.3.5.1. Açık Alan Eğitiminin Planlama ve Uygulanmasına İlişkin Beşinci Oturum

Sonrası Değerlendirme: Katılımcılar, beşinci oturum sonrasında düşüncelerini, hislerini ve akıllarından kalanları ifade etmişlerdir

Tablo 43

Beşinci Oturum Sonrası Öğretmen Değerlendirmeleri

Kategori	Kod	f
Düşünceler	Faydalı olması	2
	Öz değerlendirme yapmak fırsatına sahip olmak	2
	Verimli	1
	Farkındalığının artması	1
	Diğer öğretmenlerden farklı bakış açısı edinmek	1
	Tüm çocuklar için plan yapma konusunun önemi	1
	Yalnız olmadığını hissetmek	1
	Hava şartlarına ilişkin önlemler	1
Hissedilenler	Son oturum olduğu için üzgün hissetmek	5
	Mutlu	3
	Güzel bir vedalaşma	1
	Farkındalık kazanma	1
	Verimli	1
	Duygularını ifade etmenin iyi hissettirmesi	1
Akılda	Açık alan etkinliklerinde nelere dikkat edildiği	5
Kalanlar	Uygulamada esnek olmak	2
	Hava koşullarının planları etkilemesi	1
	Diğer öğretmenlerle benzer noktalara dikkat etmek	2

Katılımcıların beşinci oturuma ilişkin paylaştıkları düşünceleri; faydalı (Ö6, Ö8), öz değerlendirme yapmak fırsatı vermesi (Ö3, Ö4), verimli (Ö11), farkındalığı artırması (Ö5), diğer öğretmenlerden farklı bakış açısını öğrenme (Ö1), tüm çocuklar için plan yapma konusu (Ö7), yalnız olmadıklarını hissetme (Ö5) ve hava şartlarına ilişkin alınacak önlemlerden söz etmişlerdir (Ö2).

“Çok faydalı ve birçok yeni bilgi öğrendiğim bir toplantı oldu.” Ö6

“Verimli geçtiğini düşünüyorum, kendimin ne durumda olduğunu, açık alanı ne kadar kullanıyorum, az kullansam da verimli kullanıyor muyum, bunların cevabını aldığım bir oturumdu.” Ö4

“Öğretmenlerle planlama süreçlerimizin benzer olduğunu düşündüm. Ancak tüm çocuklar için planlama konusunda vurgu yapılmaması dikkatimi çekti.” Ö7

Katılımcıların beşinci oturuma ilişkin hissettikleri son oturum olduğu için üzgün ve hüzünlü (Ö1, Ö2, Ö5), mutlu (Ö5, Ö7, Ö11), güzel bir vedalaşma (Ö8), farkındalık kazanma (Ö3), verimli (Ö7) ve duygularını ifade ettikleri için iyi hissetmeleridir (Ö4).

“Son oturumun olmasının üzünlüğünü ve yeni bilgi ve görüşleri heybeme almanın mutluluğunu hissettim.” Ö5

“Güzel bir vedalaşma oldu. Herkes memnun bir şekilde ayrıldı.” Ö8

“Özellikle son kısımda değerlendirme yapmak güzeldi hoşuma gitti, duygularımı ifade etmek de kendimi iyi hissettirdi.” Ö4

Katılımcıların beşinci oturumda akıllarında kalanlar ise; açık alan etkinliklerine nelere dikkat edildiği (Ö6, Ö8), uygulamada esnek olunması (Ö3, Ö7), açık alanda önceliğin neler olduğu (Ö4, Ö5), hava koşullarının planları etkilemesi (Ö2) diğer öğretmenlerle benzer noktalara dikkat edilmesi (Ö3) ve benzer uygulamalar yapılmasıdır (Ö11).

“Açık alan etkinliklerinde nelere dikkat ettiğimizi konuştuk, birçok arkadaşım ile aynı fikirde olduğumu gördüm, dikkat edeceğim baska konuları öğrenmiş oldum.” Ö6

“Açık alan eğitimi planlarken neleri kullanıyoruz önceliğimiz neler bunlar hakkında konuştuk. Genel olarak çocukların ilgisini ve kazanım ve göstergeleri, hava durumunu baz alarak planda değişiklikler yapıldı hakkında fikir alışverişi yaptık.” Ö1

4.4 Açık Alan Günlüğü İle İlgili Bulgular

4.4.1 Köyde Görev Yapan Öğretmenlerin Açık Alan Günlüğü: Bu kısımda Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 öğretmenlerin açık alanda doldurdıkları açık alan günlüklerine yer verilmiştir.

Ö1 öğretmen, açık alanda geçirdiği altı güne yönelik açık alan günlüğü yazmıştır. Bu günlerde açık alanda geçirilen süreler; 15, 30, 60, 105, 20 ve 20 dakikadır (ortalama=41,6 dakikadır). Ö1 öğretmenin açık alanda geçirdiği beş gün güneşli ve bir gün yağmur sonrasıdır. Hava derecesi 10, 16, 17 ve 23’tür. Açık alanda yapılanlar bitkileri incelemek, oyun oynamak, spor yapmak, salyangoz bulmak ve gökyüzünü incelemektir.

“Çocuklarla birlikte önce gökyüzünü inceledik. Bulutların renkleri hakkında sohbet ettik. Yağmur sonrası olduğu için belki salyangoz görebiliriz diye otların arası vs incelemeye başladık. Hazal isimli öğrencim daha önce görmediğimiz bir çiçek gösterdi. Bunun ne olduğunu kimse bilmiyordu sınıfa girince araştırma yaptık bu komuyla ilgili.”

Açık alanda kendisinin keyif alan/eğlenen, huzurlu ve mutlu/iyi hissettiğini; çocukların ise mutlu, heyecanlı, keyif alan/eğlenen ve üzgün hissettiklerini belirtmiştir.

“Yağmur sonrası toprak kokusunun verdiği huzur.”

“Okul dışına çıktıkları için heyecanlandıklarını ve mutlu olduklarını söylediler.”

Açık alanda yeni bitkiler öğrendiğini ve zeminin yumuşak materyalden olmasını istediğini ifade etmiştir.

“Karahindiba çiçeğinin yaşam döngüsünü öğrendik. Nerelerde kullanıldığı hakkında fikir edindik.”

“Zemin yumuşak malzemeden olmasını isterdim.”

Ö2 öğretmen, açık alanda geçirdiği üç güne ilişkin açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde öğretmenin açık alanda geçirdiği süreler; 75, 70 ve 25 dakikadır (ortalama=56,6 dakika). Ö2 öğretmenin açık alanda geçirdiği iki gün güneşli ve bir gün bulutludur. Hava derecesi ise, 15, 21, ve 22’dir. Açık alanda spor yapılmış, oyun oynanmış ve şekillere ilişkin bir etkinlik yapmışlardır.

“Toplama işlemi ile ilgili çalışmalar, yağ satarım bal satarım oyunu, saklambaç”

Açık alanda karşılaştıkları riskler ise, çocukların otların tadına bakmak istemesi, harabe bir binanın duvarları ile çocukların ağaçlara tırmanmak istemesidir.

“Çocuklar bazı otların tadına bakmaya çalıştılar. Görür görmez bu otların zararlı olduğunu ve yenmemesi gerektiğini söyledim. Çocuklar sanırım ailelerinin mevsime göre topladıkları bazı otlarla karıştırdılar.”

Öğretmen açık alanda endişeli, özgür/rahat ve mutlu/iyi hissettiğini söylerken; çocukların meraklı, yorgun, mutlu ve heyecanlı olduklarını belirtmiştir.

“İşimin kolaylaştıran materyaller ulaşabilmek rahat hissettirdi.”

“Meraklı, yorulmuş ve muthuydular.”

Ö2 öğretmen, açık alanda verimli zaman geçirmeyi ve çocuklar cesaretlendirmeyi ve rehber olmayı öğrendiğini ifade etmiştir. Son olarak amaca uygun bir etkinlik gerçekleştirmek istediğini söylemiştir.

“Gitmediğimiz bir alana öğrencimin önerisi ile gittik ve döndükten sonra buraya gitmek daha önce neden aklıma gelmedi diye düşündüm, gidildiği takdirde verimli zaman geçirilecek bir yer olduğunu öğrendim.”

“Spor etkinliği daha farklı yapılabilirdi. Etkinlik amacına hizmet etmedi.”

Ö3 öğretmen, açık alanda geçirdiği dokuz güne yönelik açık alan günlüğü yazmıştır. Bu günlerde açık alanda geçirdikleri süreler; 40, 30, 95, 55, 48, 86, 115, 40 ve 15 dakikadır (ortalama=58,2). Ö3 öğretmenin açık alanda geçirdiği sekiz gün güneşli ve bir gün rüzgarlıdır. Havanın derecesi ise 11 ile 23 aralığında değişiklik göstermektedir. Açık alanda yaptıkları etkinlikler ise serbest zaman, oyun oynamak, hayvanları incelemek, hareket etkinliği, gözlem yapmak, boyama yapmak, şarkı söylemek, resimli çocuk kitabı okumak, spor yapmak, kahvaltı yapmak ve gözlem yapmaktır.

“Bugün çocuklarla istedikleri oyuncakları alıp bahçeye çıktık. Aldıkları oyuncaklarla oynadılar. sonra hep birlikte bir oyun kurup bahçede koştular. Lego, traktör, arabalar, mutfak eşyaları, seksek ve bowling oyuncaklarıyla oynadılar. Bugün ilk kez teneffüsü bekleyip ilkokul öğrencileriyle oynamak istediler. Teneffüste oyuncaklarını diğer çocuklarla paylaştılar. İlkokul öğrencileri de toplarını benim öğrencilerimle paylaştılar. Hep birlikte oyuncaklarla oynadılar. İlkokul öğrencileri ortada sıçan oyununu birkaç öğrencime öğrettiler ve birlikte oynadılar. Teneffüs zili çalmadan önce hep berber oyuncakları topladılar ve sınıfa götürdüler.”

Ö3 öğretmenin açık alanda karşılaştığı riskler ise yere düşen çocuk, iki çocuğun çarpışması ve çocukların otların tadına bakmak istemeleridir.

“Çocuklar bazı otların tanına bakmaya çalıştılar. Görür görmez bu otların zararlı olduğunu ve yenmemesi gerektiğini söyledim. Çocuklar sanırım ailelerinin mevsime göre topladıkları bazı otlarla karıştırdılar.”

“İki çocuk bir ara bahçe duvarına tırmanmışlar. Onları görür görmez yanlarında gittim. Duvardan inmelerine yardım ettim ve risklerle ilgili konuştuk. Bir öğrencim bahçede koşarken düştü. Neyse ki yaralanmadı.”

Açık alanda Ö3 öğretmen mutlu/iyi, keyif alan/eğleneni enerji dolu, yorucu ve endişeli hissettiğini ifade etmiştir. Çocukların ise mutlu, heyecanlı, meraklı, sinirli, keyif alan/eğlenen ve yorgun hissettiklerini söylemiştir.

“Kitap okurken sesimi daha yüksek tonda kullanmaya çalıştım. Çünkü bahçenin yanından zaman zaman araçlar geçiyordu. Araç geçerken beklemek ya da sesimi yükseltmek benim için yorucuydu. Bunun dışında açık alandaki etkinlikleri yaparken keyif aldım.”

“Rüzgardan dolayı hasta olmalarından endişe ettim. İlk defa ilkokul öğrencileriyle birlikte bu kadar güzel oynadılar. Onlar adına mutlu oldum.”

“Mutlu oldular. Bazen topu paylasamadıklarında sinirlendiler.”

Açık alanda öğrendiklerini ise materyaller için bahçede bir alan oluşturmak, çocukları cesaretlendirmek, sabırla açık alanda devam etmek, rutinleri düzenlemek, çocukların sosyal gelişimini olumlu görmek, etkinlik alanını değiştirmek ve çocukların olumlu şekilde oynadıklarını görmektir.

“Eşyaları ve sulukları yerden yüksek bir taş veya duvarın üzerine koymak daha güvenli diye düşündüm. Bahçemizde köpekler var. Bu eşyalara hem köpekler dokunmamış olur hem de karınca, böcek gibi küçük canlılar üstlerine çıkmaz.”

“Çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu yöne devam ettiğini gördüm.”

Ortamda ve materyalde değiştirmek istedikleri ise, materyaller için uygun bir alan, gölge alan, masa ve sandalye, açık alana yakın lavabo, zeminin yumuşak materyalden olması, değerlendirmeyi açık alanda yapmak, zemini çizebilecek bir materyalin olması, oyun alanı ve okulun yanından daha az araç geçmesidir.

“Bulunduğumuz alanda bize gölge edebilecek uygun bir yer yoktu. Bu bölgede de hava akışı sağlayan sadece üstü kapalı bir gölgelik olsun isterdim.”

“Bahçe için masalarımızın olması iyi olurdu sınıftan bahçeye malzeme taşımak masa olsun boya olsun sandalye olsun hem zaman gerektiriyor hem de yardımcı personelin desteğini gerektiriyor. Bahçede de yine rahatlıkla ellerini yıkabilecekler bir lavabo olması iyi olurdu. Parkımızın da kaydırak dışında farklı oyun alanların olması daha eğlenceli ve eğitici olabilirdi.”

Ö4 öğretmen açık alanda geçirdikleri iki güne yönelik açık alan günlüğü tutmuştur. Açık alanda geçirdikleri süreler; 150 ve 25 dakikadır (ortalama=87,5 dakika). Ö4 öğretmenin açık alanda geçirdiği bir günü güneşli ve bir günü rüzgârlıdır. Havanın derecesi 10 ve 12’dir. Açık alanda ise, gökyüzünü incelediklerini, doğa günlüğü doldurdıklarını, doğadaki renkleri keşfettiklerini, gözlem yaptıklarını, kahvaltı yaptıklarını, kekik topladıklarını, kuşları incelediklerini oyun oynadıklarını ve uçurtma uçurdıklarını ifade etmiştir.

“Doğada gördüğümüz şeylerin renklerini konuştuk, sulu boya ile kağıtlara doldurduk, bahçeyi ve okulun arkasını dolaştık, nesneleri inceledik, renklerini bulduk. Merdivene çıkıp okulun etrafına uzaklara ve gökyüzüne baktık. Doğa günlüğüm etkinliği adı altında kağıtlara gördüklerimizi çizip kitapçık oluşturduk. Sınıfta hazırladığımız kağıttan uçakları uçurup daha önce hazırladığımız uçurtmayı uçurduk.”

“Kahvaltı, voleybol topuyla vuruşlar, gölge kovalamaca, saklambaç, gökyüzü gözlemi, kuşları sayma ve isimlerini söyleme.”

Açık alanda kendisinin enerji dolu ve endişeli; çocukların ise mutlu, yorgun ve heyecanlı hissettiklerini belirtmiştir.

“Uzun zamandır güzel havanın tadını çıkartıp güneşlendim çocuklarla sınıfta oynarken alan kısıtlamasından dolayı oynayamadığımız oyunları oynadığımız için enerjik hissettim.”

“Mutlu oldular ayrıca kendileri çıkmak istediler biraz yoruldular arada bir dinlenmek istediler.”

Ö5 öğretmen, açık alanda geçirdiği altı güne yönelik açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde geçirilen süre; 90, 105, 100, 120, 120 ve 79 dakikadır (ortalama=102,3 dakika) Ö5 öğretmenin açık alanda geçirdiği beş gün güneşli ve bir gün parçalı bulutludur. Havanın derecesi ise dokuz ile 27 arasında değişiklik göstermektedir. Açık alanda yapılanlar, bitki ekmek, gözlem yapmak, boyama yapmak, doğa yürüyüşü ve kekik toplamaktır.

“Bitki ekimi yaptık. Nane, fıstık, mısır...”

“Kekik toplama”

Açık alanda Ö5 öğretmen, zeminin ıslak olması, dereden geçme riski ve uçurum ile çocukların taşlı yolda düşme riski olduğunu ifade etmiştir.

“Zeminde ıslak olmasından dolayı kayma.”

“Dik yamaç bir alan ve taşlı olmasından kaynaklı kayma riski vardı.”

Öğretmen açık alanda mutlu/iyi, yorucu, keyif alan/eğlenen, heyecanlı, endişeli gibi duygular ve çocukların; mutlu, heyecanlı, yorgun, keyif alan/eğlenen, özgür hissettiklerini ifade etmişlerdir.

“Enerjik ve mutlu hissettim.”

“İyi, güzel, uğraştırıcı, yorucu bir gün olduğunu ifade ettiler.”

Açık alan kullanılırken öğrenilenler ise yeni bitkiler ve toprağa ilişkin bilgilerdir.

“Yemlik otu ve tadını, bazı farklı bitkileri, dere kenarındaki biyoçeşitliliği.”

“Toprak çeşitleri, farklı toprak renkleri, tohumlar, tırmık işlemleri.”

Ö5 öğretmen, çocukların daha uygun giyinmesini ve toprağın traktör ile tırmıklanmasının olmasını istediğini ifade etmiştir.

“Toprağı tırmık yardımı ile uygun hale getirdim. Çok zorlayıcıydı. Daha kolay traktör tırmığı olsaydı dedim.”

“Toprağı tırmık ile düzlerken daha kolay bir yolu olmalı diye düşündüm. Çocukların toprakla uğraşırken ayakkabı ve giyim anlamında malzemeleri olsa daha aktif olabilirlerdi.”

4.4.2 Merkezde Görev Yapan Öğretmenlerin Açık Alan Günlüğü: Bu kısımda Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11 öğretmenlerin açık alanda doldurdıkları açık alan günlüklerine yer verilmiştir.

Ö6 öğretmen, açık alanda geçirdiği üç güne ilişkin açık alan günlüğü yazmıştır. Bu günlerde geçen süre; 60, 120 ve 120 dakikadır (ortalama=100 dakika) Ö6 öğretmenin açık

alandaki geçirdikleri iki gün güneşli ve bir gün parçalı bulutludur. Havanın derecesi ise 15, 18 ve 20'dir. Ö6 öğretmen çocukları ile açık alanda oyun oynadıklarını, uçurtma uçurdıklarını, okuma yazmaya hazırlık etkinliği yaptıklarını, serbest zaman yaptıklarını ve gözlem yaptıklarını ifade etmiştir.

“7 taş oyunu oynadık, baharı gözlemledik, çimen kokusunu hissettik”

“Bahçeye masa atıp dergi çalışması yaptık, çalışmamız bittikten sonra 7 taş oyunu için taş toplayıp 7 taş oynadık. Herkes bir kere ebe olduktan sonra serbest oyun oynandı.”

Açık alanda karşılaştıkları riskler ise parktaki materyallerin kırık olması ve okulun bahçesinden çıkmaya çalışan çocuklardır.

“Uçurtmaları uçururken bazı çocuklar okulun arka bahçesine geçmeye çalıştı.”

Ö6 öğretmen, açık alanda kendini özgür/rahat ve keyif alan/eğlenen hissettiğini; çocukların ise keyif alan/eğlenen ve mutlu hissettiklerini ifade etmiştir.

“Sınıf ortamına göre daha özgür hissettim.”

“Eğlendiler ve mutlu oldular.”

Ö6 öğretmen açık alanda yeni bitkiler-tomurcuklar öğrendiklerini ve açık alanda değiştirmek istediği ise daha güvenli bir ortam, gölge alan ve materyaller için uygun bir alandır.

“Çam ağacının taze olanında küçük tomurcuklar olduğunu keşfettik.”

“Dergi çalışması yaparken güneş bir süre sonra rahatsız etti. Gölge bir yer aradık, bahçede gölge bir yer olabiliyordu.”

Ö7 öğretmen açık alanda geçirdiği dokuz güne ilişkin açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde geçirilen süreler; 45, 60,50, 45, 120, 50, 30, 80 ve 65 dakikadır (ortalama=60,5). Ö7 öğretmenin açık alanda geçirdiği beş gün rüzgarlı ve dört gün güneşlidir. Hava derecesi ise beş ile 18 aralığında değişiklik göstermektedir. Açık alanda yapılan bazı çalışmalar ise spor yapmak, gözlem yapmak, boyama, doğal materyallerle sanat etkinliği gibidir.

“Çocuklarla birlikte önceki gün yaptığımız çamurdan eserlerimizi boyadık. Bu süreçte hangi boyaların eserlerini boyadığı hakkında gözlem yaptılar. Daha sonra donuk imge şeklinde drama çalışması yaptık. Rahatlama çalışması ile bitirdik.”

“Lego projesinin 6 tuğla oyunlarını oynadık bu oyunlarla bütünleştirilmiş oryantring çalışması yaptık.”

Açık alanda karşılaşılan riskler, yolda bir hayvan olması ve şenlik kalabalığında çocukların kaybolma riskidir.

“Hemen yakınımızda bir at vardı. Bağı çocukların geçtiği yerlere uzanıyordu.”

“Şenliğin oldukça kalabalık olması nedeniyle çocukların gözünün önünde olması gerekliydi. Kaybolma risklerine karşı isim ve numaraların yazılı olduğu yakalıkları vardı.”

Açık alanda öğretmen mutlu/iyi, heyecanlı, endişeli, huzurlu, dinç ve hüzünlü hissettiğini söylerken; çocukların heyecanlı, mutlu, meraklı ve şaşkın olduklarını dile getirmiştir.

“Huzurlu hissettim. Çocuklarla açık alanın keyfini çıkarmak mutlu hissettirdi.”

“Meraklı ve mutlu hissetmiş görünüyorlardı.”

Açık alanda Ö7 öğretmenin öğrendikleri, toprağa ilişkin bilgiler, uçurtmanın uçuşması, yeni oyun, kuş türü ve çocukların gözlem becerilerinin geliştiğini fark etmektir.

“Turuncu gagalı bir kuş gördüm. Bizim bölgeye geldiğini öğrendim. Kuşun ismini araştıracağım.”

“Çocukların çevrelerine çok dikkatli baktıklarını gözlemledim. Aynı zamanda bazı çocuklar renkleri isimlendirmekte sorun yaşasa da eşleştirme konusunda oldukça başarılı oldular.”

Ö7 öğretmenin değiştirmek istedikleri çevrede çöplerinin olmaması ve çocukların daha uygun giyinmesidir.

“Rüzgârlık montlarımızın olmasını isterdim. Tüm hırkalar yerine o montları giyebilmek isterdim.”

Ö8 öğretmen, açık alanda geçirdiği altı güne ilişkin açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde açık alanda geçirilen süreler; 45, 45, 60, 30, 60 ve 120 dakikadır (ortalama=60 dakika). Ö8 öğretmen dışarıda geçirdiği tüm günler güneşlidir ve hava derecesi 12 ile 23 aralığında değişiklik göstermektedir. Açık alanda ise oyun oynadıklarını, çocuk şenliğine katıldıklarını, spor yaptıklarını, doğadaki renkleri keşfettiklerini, gözlem yaptıklarını ve resimli çocuk kitabı okuduklarını ifade etmiştir.

“Bütünleştirilmiş etkinliğin devamını bahçede doğayı gözlemleyerek geçirdik. Doğadaki renkleri bulduk. Doğadaki sesleri dinledik.”

“Çocuklardan biri top getirmişti. Bahçede önce spor yaptık daha sonra çocuklara topla ne oynamak istersiniz diye sordum. Yakan top oynamak istediler. Birlikte yakan top oynadık ve çok eğlendik. Ardından tek kale maç yaptık. Kızlar bir süre sonra bıraktı ama erkekler oynamaya devam etti.”

Ö8 öğretmen açık alanda şu risklerle karşılaştığını yazmıştır; şenlik kalabalığında çocukların kaybolma riski, çocukların taşlı yolda düşme riski, yere düşen çocuğun olması, böceklerden korkan çocuklar ve açık alandaki yerdeki cam parçalarıdır.

“Kalabalık bir ortam olmasından dolayı aileler de yanımızda olmasına rağmen bir öğrencim ailesiyle yanımızdan ayrılmış fark etmeden, onu ararken biraz zorlandım ve panik oldum.”

“Çocuklardan bazıları böceklerden korktu.”

Ö8 öğretmen, hem kendini hem de çocukları açık alanda kendini mutlu/iyi ve keyif alan/eğlenen olarak hissettiğini ifade etmiştir.

“Hava çok güzeldi. Topla oynamak bizi çok eğlendirdi. Çocukların oyunlarına dahil olunca mutlu oluyorum bu da onlardan bir tanesiydi.”

“Çocuklar çok mutlu oldular. Grupça oyunlar oynamak onları eğlendirdi. Maç yaparken kızlar erken bıraktılar. Erkekler devam ettiler.”

Ö8 öğretmen, açık alanda ebeveynleri bilgilendirmenin önemini öğrendiğini ve ortamda ve materyalde ise, açık alana uygun bir ses sistemi olmasını, daha fazla gözlem

yapmak istediğini, çevrede çöplerin olmamasını ve daha ağaçlık bir alanın olmasını istediğini söylemiştir.

“Velim çocuğunu habersizce atölyelere götürdüğü için velilerin de çocuklar kadar uyarılması gerektiğini öğrendim.”

“Daha fazla ağaç çeşidi ve ağaç olmasını dilerdim.”

Ö9 öğretmen, açık alanda geçirdiği 10 güne ilişkin açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde dışarıda geçirdikleri süre; 165, 90, 160, 95, 145, 120, 135, 30, 125 ve 145 dakikadır (ortalama 121 dakika). Ö9 öğretmenin dışarıda geçirdiği sekiz gün güneşli, bir gün parçalı bulutlu ve bir günde rüzgârlıdır. Havanın derecesi ise 9 ile 27 arasında değişiklik göstermektedir. Açık alanda yaptıkları ise, oyun oynamak, kahvaltı yapmak, resimli çocuk kitabı okumak, doğa yürüyüşü yapmak ve serbest zaman gibidir.

“Parmak oyunları ile başladığımız güne hikaye saatlerimiz ve açık alan geleneksel oyunlarımız (yakartop ve 9 taş) ile devam ettik.”

“Bir velimizin bahçesinde piknik yaptık. Voleybol ve futbol oyunları oynayıp suyla birbirimizi ıslattık. Etrafımızda ki atıkları toplamaya başladık ve kısa bir doğa yürüyüşünden sonra okulumuza geri döndük.”

Açık alanda karşılaştığı riskler ise iki çocuğun çarpışması, zeminin ıslak olması ve yere düşen çocuktur.

“Zeminin kötü olmasından kaynaklı bir öğrencim düştü.”

Ö9 öğretmen açık alanda mutlu/iyi, keyif alan/eğlenen, enerji dolu, üzgün ve endişeli hissettiğini; çocukların ise keyif alan/eğlenen, mutlu, heyecanlı ve enerji dolu olduklarını ifade etmiştir.

“Okul dışında mahallemizde böyle güvenli bir şekilde dolaşabilmemiz doğa ile yeşille hayvanlarla iç içe olmamız mahallemizde daha sık dolaşmak istememi sağladı. Ve daha önce deneyimlemediğim için üzuldüm.”

“Okul dışında olmaları inanılmaz mutlu hissettirdi diye düşünüyorum. Etrafta koşup her yeni gördükleri şeyleri birbirlerine heyecanla anlattılar. Açık alan etkinliğimiz günü onlar için keyifli hale getirdi. Gün boyunca mutlu ve enerjikteler.”

Ö9 öğretmen, açık alanda okul deposunu düzenlemesi gerektiği ve bir ihtiyaç çantası hazırlamasının önemini fark ettiğini ifade etmiştir. Değiştirmek istediği şey ise, zeminin yumuşak materyalden olmasıdır.

“Nereye gidersek gidelim acil ihtiyaçlarımız için yanımızda yara bandı, ıslak mendil, peçete gibi malzemelerin bulunduğu bir çanta hazırlamalıyım.”

“Her zaman değiştirmek istediğim gibi zeminin değişmesi dilerdim.”

Ö10 öğretmen, açık alanda geçirdiği dört güne ilişkin açık alan günlüğü yazmıştır. Bu günlerde açık alanda geçirilen süreler; 150, 130, 50 ve 155 dakikadır (ortalama=121,2). Açık alanda Ö10 öğretmenin geçirdiği üç gün güneşli ve bir gün parçalı bulutludur. Havanın derecesi ise 10, 15, 16 ve 17’dir. Açık alanda yapılanları Ö10 öğretmen kahvaltı yapmak, oyun oynamak, matematik etkinliği yapmak, resimli çocuk kitabı okumak, taş boyamak, gözlem yapmak ve bitkileri incelemektir.

“Kahvaltımızı yaptık. Ardından çocuklar bir süre saklambaç oynadı. Arka bahçemizde dolaştık, değişik çiçekleri topladık isimlerini tahmin etmeye çalıştık. Okulun etrafındaki evlerden birinin bahçesindeki köpek ve eşiği inceledik. Kitaplarımızı ve kalemliklerimizi aldık ve okuma yazma çalışmalarımızı yaptık. Çimlerde uzanarak dinlendik ve sınıfımıza döndük.”

Açık alanda Ö10 öğretmen özgür/rahat, enerji dolu, huzurlu, mutlu/iyi ve zorluk hissettiğini; çocukların ise mutlu ve heyecanlı hissettiklerini ifade etmiştir.

“Açık alanda olduğum için huzur hissettim diyebilirim.”

“Mutlu ve heyecanlıydılar.”

Açık alan kullanırken öğrendikleri ise açık alanda kavram öğretiminin çok kolay olduğu ve çocukların dikkatini toplamasının gerekliliğidir.

“Sayılar gibi kavramların açık alanda yapılacak etkinliklerde daha eğlenceli şekilde verilmesi işimi kolaylaştırabilir.”

“Dışarıdayken çocukların dikkatini çeken çok fazla uyaran oluyor. Bu uyaranları yok etmek mümkün olmadığı için yaptığımız etkinlik sırasında karşılaştığımızda bile toparlayabilmeyi iyi bilmemiz gerekiyor.”

Ö11 öğretmen açık alanda geçirdikleri sekiz güne ilişkin açık alan günlüğü tutmuştur. Bu günlerde açık alanda geçirilen süreler; 45, 35, 10, 150, 70, 20, 50 ve 80 dakikadır (ortalama=57,5). Ö11 öğretmenin açık alanda geçirdiği günlerin altısı güneşli, biri rüzgarlı ve biri yağmurludur. Hava derecesi ise 6 ile 22 aralığında değişiklik göstermektedir. Açık alanda yapılan etkinlikleri Ö11 öğretmen, doğal materyaller sanat çalışması yapmak, çevre temizliği yapmak, oyun oynamak, hayallerindeki çevre ile gerçek çevreyi karşılaştırmak, matematik etkinliği yapmak, çocuk şenliğine katılmak, okuma yazmaya hazırlık çalışması ve doğa yürüyüşü yapmak olarak belirtmiştir.

“Sınıfta yaptığımız çevre resimlerini bahçeye attık. Hayalimizdeki çevreyle gerçek çevreyi inceledik. Etraftaki çöpleri topladık. Doğal materyallerle figürler yaptık. Patlamış Mısır yedik.”

“Üniversitenin bahar şenlikleri kapsamında hazırladığı okul öncesi çocuk şenliğine katıldık.”

Açık alandaki riskler ise yere düşen çocuk, soğuk hava, çocukların ıslanması ve kazılı çukurlar olarak açıklamıştır.

“Ön çıkışa çocukların koşması, oyunda çocukların takılıp düşmesi, havanın soğuk olması.”

“Kazılmış çukurlar”

Ö11 öğretmen açık alanda endişeli, enerji dolu, verimli, özgür/rahat, keyif alan/eğlenen, mutlu/iyi, endişeli ve hissinin olmaması olarak açıklamıştır. Çocukların ilişkin hisleri ise mutlu, üşümüş, heyecanlı ve hayal kırıklığıdır.

“Enerjik hissettim”

“Oyunları çok sevdiler ama üşüdüklerini söylediler”

Açık alanda öğrendiklerini Ö11 öğretmen, çocukların hayallerine uygun bir çevre, çocukların oyun kurmasının önemi ve çocukların gözlem becerinin geliştiğini fark etmek olarak açıklamıştır. Ortamda değiştirmek istedikleri ise bahçe kapısını düzenlemek ve daha güvenli bir ortamdır.

“Çocukların hayal ettiği çevre çok daha yeşil bir çevre”

“Öğrencilerimin gözlem becerilerinin geliştiği”

“Arka bahçenin kapısını kaldırmak isterdim. Ön bahçeye geçişi de iptal etmek isterdim”

4.4.3 Açık Alan Günlüğünün Genel Değerlendirilmesi: Öğretmenlerin açık alan günlükleri incelenmiş ve öğretmenlerin doldurdıkları formda açık alanda hangi etkinliklere yer verdikleri, açık alana çıktıkları hava durumu, açık alanda ne kadar vakit geçirdikleri, açık alanda karşılaştığı riskler, açık alanda çocukların ve kendilerinin nasıl hissettikleri, açık alanda öğrenilenlere yer verilmiştir.

Tablo 44

Öğretmenlerin Açık Alanda Geçirdikleri Zaman

Kod	Hava Durumu					
	Güneşli	Rüzgarlı	Yağmurlu	Parçalı Bulutlu	Bulutlu	Yağmur sonrası
f	50	9	1	4	1	1

Açık alan günlüğünde öğretmenlerin toplam (n=66) etkinliği incelendiğinde açık alana çıktıkları hava durumlarına bakıldığında öğretmenlerin güneşli(n=50) havaları daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Rüzgarlı(n=9) ve parçalı bulutlu(n=4) zamanlarda da çıktıkları görülmektedir. Açık alana çıkılan hava durumuna bakıldığında öğretmenlerin 5Gla 27 C arasındaki hava durumlarında açık alana çıktıkları görülmüştür.

Tablo 45

Öğretmenlerin Açık Alanda Geçirdikleri Zamanların Ortalaması

	Köyde Görev Yapan Öğretmenler					Merkezde Görev Yapan Öğretmenler					
	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10	Ö11
X	41,6	56,6	58,2	87,5	102,3	100	60,5	60	121	121,2	57,5
	69,24					86,7					

Okulöncesi öğretmenlerinin doldurdıkları açık alan günlüğündeki etkinlikleri incelendiğinde köyde görev yapan öğretmenlerin ortalama (X: 69,24) dakika vakit geçirdikleri

görülürken merkezde görev yapan öğretmenlerin ortalama (X:86,7) dakika vakit geçirdikleri görülmüştür.

Tablo 46

Öğretmenlerin Açık Alanda Yaptığı Etkinlikler

Tema	Kod	f
Fen Etkinliği(34)	Gözlem Yapmak	8
	Doğa yürüyüşü	5
	Bitkileri incelemek	5
	Doğadaki renkleri keşfetmek	3
	Çevre temizliği yapmak	3
	Gökyüzünü incelemek	3
	Hayvanları incelemek	2
	Kekik toplamak	1
	Hayallerdeki çevre ile gerçek çevreyi karşılaştırmak	1
	Doğa günlüğü doldurmak	1
	Bitki ekmek (nane, mısır)	1
	Taş toplamak	1
Oyun(29)	Oyun oynamak (saklambaç, voleybol, 7 taş, mōlkky vb.)	26
	Uçurtma uçurmak	3
Rutinler (21)	Serbest Zaman	10
	Kahvaltı yapmak	10
	Sohbet etmek	1
Hareket (8)	Spor yapmak	6
	Hareket etkinliği	1
	Oryantring	1
Sanat Etkinliği(8)	Doğal materyallerle sanat çalışması yapmak	4
	Bahçede boyama yapmak	3
	Taş boyamak	1
Türkçe Dil Etkinlikleri(7)	Resimli çocuk kitabı okumak	7
Müzik(3)	Şarkı söylemek-ritim çalışması yapmak	3
Matematik(3)	Matematik etkinliği yapmak	2
	Şekillere ilişkin bir etkinlik yapmak	1
Alan Gezisi(4)	Çocuk şenliğine katılmak	4

Okuma Yazmaya Hazırlık (3)	Okuma yazmaya hazırlık çalışması yapmak	3
----------------------------	---	---

Tablo 43'e göre öğretmenlerin doldurdıkları açık alan günlüğü incelendiğinde günlük planlarındaki rutinlere dâhil ettiklerini (n= 21)görülmektedir. Türkçe dil etkinlikleri (n=7), müzik etkinlikleri (n=3), hareket oyun etkinlikleri (n=37), fen etkinlikleri (n=34),matematik (n=3), alan gezisi (n=4) , okuma yazmaya hazırlık (n=3), sanat etkinliği (n=8) açık alanda gerçekleştirdikleri etkinlik çeşitleridir. Buradan görülmektedir ki öğretmenler açık alandaki etkinliklerinde hareket ve oyun etkinliklerini (n=37) ve fen etkinliklerini (n=34) daha çok kullanmaktadır.

Tablo 47

Açık Alanda Karşılaşılan Riskler

	Kod	f
Evet (24)	Yere düşen çocuk	5
	İki çocuğun çarpışması sonucu yaralanma	3
	Şenlik kalabalığında çocukların kaybolma riski	2
	Çocukların taşlı yolda düşme riski	2
	Zeminin ıslak olması nedeni ile kaymalar	2
	Yolda bir hayvan olması	1
	Okulun bahçesinden çıkmaya çalışan çocuklar	1
	Harabe binanın duvarı	1
	Kazılı çukurlar	1
	Dereden geçme riski ve uçurum	1
	Yerdeki cam parçaları	1
	Parktaki materyallerin kırık olması	1
	Çocukların ıslanması	1
	Böceklerden korkan çocuklar	1
	Çocukların ağaca tırmanmak istemesi	1
	Çocukların otların tadına bakmak istemesi	1
	Çocukların üşmesi	1
Hayır (42)	Açık alanı kullanırken herhangi bir riskle karşılaşmadım.	42

Tablo 47'ye göre öğretmenlerin açık alanı kullanırken etkinliklerinde (n=42) sinde risk olmadığını (n=24) ünde ise riskle karşılaştıklarını söylemişlerdir. Bu karşılaştığı riskler olarak güvenlik açısından problem yaratan durumların fazla olduğu görülmektedir. Yere düşen çocuk (n=5), iki çocuğun çarpışması sonucu yaralanma (n=3), şenlik kalabalığında çocukların kaybolma riski (n=2) olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin açık alanda çocukların güvenliği ile ilgili risklerle karşılaştıklarını görülmektedir.

Tablo 48*Öğretmenlerin Kendilerinin ve Çocukların Hislerine İlişkin Düşünceleri*

Öğretmenlerin Hisleri				Çocukların Hisleri			
Kod	f	Kod	f	Kod	f	Kod	f
Mutlu iyi	27	Huzurlu	3	Mutlu	46	Korkmuş	1
Keyif Alan/Eğlenen	17	Verimli	2	Heyecanlı	21	Hayal kırıklığı	1
Endişeli	9	Dinlenmiş	1	Keyif Alan/Eğlenen	14	Özgür	1
Enerji Dolu	8	Zorluk	1	Meraklı	8	Üzgün	1
Özgür Rahat	7	Hüzünlü	1	Yorgun	4	Üşümüş	1
Heyecanlı	3	Üzgün	1	Sinirli	2	Şaşkın	1
Yorucu	3	Dinç	1	Enerji dolu	2		

Tablo 48'e göre öğretmenlerin açık alan günlüğünde etkinlik süresince kendilerini ve çocuklarını gözlemleri sonucu; öğretmenlerin hislerinin yoğunlukla mutlu- iyi (n=27), keyif alan- eğlenen (n=17), endişeli (n=9), enerji dolu (n=8), oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin çocukların hislerine yönelik yaptıkları gözlemlerinde çocukların yoğunlukla mutlu (n=46), heyecanlı(n=21), keyif alan/eğlenen (n=14), meraklı (n=8) oldukları ifade edilmiştir.

Tablo 49*Açık Alan Kullanılırken Öğrenilenler*

	Tema	Kod	f
Evet (32)	Strateji	Çocukları cesaretlendirmek ve rehber olmak	2
	Geliştirme(19)	Çocukların gözlem becerilerinin gelişimi	2
		Açık alanda verimli zaman geçirmek	1
		Açık alanda kavram öğretiminin kolaylığı	1
		Çocukların oyun kurmasının önemi	1
		Ebeveynleri bilgilendirmek	1
		Rutinleri düzenlemek	1
		Çocukların hayallerine uygun bir çevre	1
		Materyaller için bahçede bir alan oluşturmak	1
		Bir ihtiyaç çantası hazırlamak	1
		Çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu olması	1
		Çocukların daha olumlu şekilde oynamaları	1

	Okul deposunu düzenleme	1
	Çocukların dikkatini toplamak	1
	Etkinlik alanını değiştirmek	1
	Sabırla devam etmek	1
Süreç Yoluyla	Yeni bitkiler	6
Keşif (13)	Toprağa ilişkin bilgiler	4
	Uçurtmanın uçması	1
	Yeni çocuk şarkıları öğrenmek	1
	Yeni oyun öğrenmek	1
Hayır (34)	Açık alanı kullanırken herhangi farklı bir şey öğrenmedim.	

Tablo 49'a göre açık alan günlüğünde öğretmenlerin açık alan planlarında o gün öğrendikleri herhangi bir şey oldu mu sorusuna Hayır (n=34) ve Evet (n=32) olarak cevaplamışlardır. Açık alanda öğrendiklerini strateji geliştirme (n=19) ve süreç yoluyla keşif (n=13) olarak ifade etmişlerdir. Süreçten öğrendiklerini yeni bitkiler toprağa ilişkin bilgiler, uçurtmanın uçması, yeni çocuk şarkıları öğrenmek, yeni oyun öğrenmek olarak ifade etmişlerdir. Açık alan faaliyetleri sırasında aynı zamanda strateji geliştirdikleri de görülmüştür. Bunlar; çocukları cesaretlendirmek ve rehber olmak, çocukların gözlem becerilerinin gelişimini, açık alanda verimli zaman geçirmek, açık alanda kavram öğretiminin kolaylığı, çocukların oyun kurmasının önemi, ebeveynleri bilgilendirmek, rutinleri düzenlemek, çocukların hayallerine uygun bir çevre, materyaller için bahçede bir alan oluşturmak, bir ihtiyaç çantası hazırlamak, çocukların sosyal gelişimlerinin olumlu olması, çocukların daha olumlu şekilde oynamaları, okul deposunu düzenleme, çocukların dikkatini toplamak, etkinlik alanını değiştirmek ve sabırla devam etmek olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 50*Açık Alanda Değiştirilmek İstenenler*

	Kategori	Kod	f
Evet (25)	Çevre(21)	Materyaller için uygun bir alan	4
		Gölge alan	3
		Zeminin yumuşak materyalden olması	3
		Daha güvenli bir ortam	2
		Açık alana yakın lavabo	2
		Oyun alanı	1
		Toprağın traktör ile tırmıklanması	1
		Çevrede çöplerin olması	2
		Daha ağaçlık bir alan	1
		Bahçe kapılarını düzenlemek	1
		Okulun yanından daha az araç geçmesi	1
	Materyal Eksikliği (6)	Açık alana uygun ses sistemi	1
		Zemini çizebilecek materyal	1
		Masa ve sandalye	2
		Çocukların daha uygun giyinmesi	2
	Strateji geliştirme (3)	Daha fazla gözlem yapmak	1
		Amaca uygun etkinlik gerçekleştirmek	1
		Değerlendirmeyi açık alanda yapmak	1
Hayır (41)		Açık alanda herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duymadım	41

Tablo 50'ye göre açık alan günlüğünde öğretmenlerin açık alan planlarında o gün herhangi bir değişikliğe ihtiyaç oldu mu sorusuna Hayır (n=41) ve Evet (n=25) olarak işaretlemişlerdir. Açık alanda değiştirmek istenilen durumları çevre şartları (n=1), strateji geliştirme (n=3) ve materyal eksikliği (n=4) olarak ifade etmişlerdir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma araştırmacının öğretmenlerle yaptığı bireysel görüşme, açık alandaki faaliyetlerini gözlemlediği gözlemler, odak grup görüşmeleri ve açık alan günlüğü referans alınarak yapılmıştır.

5.1. Açık Alanı Tanımlamaya Yönelik

Araştırmanın bağlamında öğretmenlere odak grup görüşmesinin ilk oturumunda ‘Açık alan eğitimi deyince aklınıza ne geliyor?’ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin soruya ilişkin yanıtları incelendiğinde açık alan eğitimi denildiğinde akıllarına doğa ile bütünleşilebilecek ortamlar, çevre eğitimi, hareketlilik, oyun, gökyüzü, yeşil, öğrenim alanı, enerji, temiz hava, farklı uyaranlar, özgür alan, yaratıcılık, sürdürülebilirlik, doğa eğitimi, çocuk-öğretmen ilişkisine dayanan yaklaşım, etkinliklerin dışarıda uygulanması, deneyim ve aktif olma gelmektedir.

Oyun alanı, okul bahçesi, doğa, kültür ve toplum en az sınıflar kadar önemli bir öğrenme ortamı haline gelmelidir (Szcepanski, 2001). Okul öncesi öğretmenleri açık alanlarını tanımlarken okul bahçesini tanımlamışlardır. Merkezdeki öğretmenler park alanlarının olduğunu, ekim-dikim alanı olduğunu ancak yetersiz bitki-ağaç ve zemin, yapılandırılmış alanın olmadığını ve ortaokul/ilkokul ile ortak alanın kullanıldığını ifade ederken köydeki öğretmenlerin açık alan eğitimi verecekleri ortamda bitki ve ağaçların yetersiz ve kimisinin yapılandırılmış bir alanı yok kimisi de hem yapılandırılmış hem de yapılandırılmamış alanların olduğunu, zeminin yetersiz olduğunu, ortaokul/ilkokul ile ortak alanın kullanıldığını ve ortamı düzenlemeye çalıştığını belirtmiştir. Bu durum açık alan ortamının yetersizliği ile ilgili diğer yapılan çalışmalarda da ortak problem olarak görülmüştür (Acar, 2014;Atabey vd., 2009;Başar, 2000;Çelik, 2012;Özdemir ve Yılmaz, 2009;Kaçan vd., 2017;Kalburan, 2014;Kelkit ve Özel, 2003;Talay vd., 2010;Taştepe vd., 2016;Yılmaz, 2016).

Genel olarak okulların açık alan eğitim ortamları incelendiğinde günümüz çağdaş eğitim yaklaşımına yönelik ortamlardan daha çok yapı itibari ile geleneksel eğitime yaklaştığını görmekteyiz. Bu yaklaşıma göreyse sınıf dışı öğrenme ortamlarını ihmal ettiğimiz görülmektedir. Yıldırım ve Özyılmaz Akamca (2017) de çalışmasında bu şekilde ifade etmiştir. Açık alan eğitim ortamlarına gereken önemi vermemiz ve okul bahçelerinin buna yönelik tasarlanması ayrıca okulun finansal kaynaklarının geliştirilmesinde toplumla işbirliği yapılmasının ekipman yetersizliği ile ilgili problemlerin çözümünde etkili olacağı düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenleri ile ideal açık alan ortamının nasıl olması gerektiği ile ilgili yapılan odak grup görüşmelerinde ideal bir açık alanın fiziksel özelliklerini güvenlik açısından uygun, farklı zeminlerin olması, yapılandırılmamış alan, bahçede kapalı küçük bir gölgelik alan, anasınıfları için okul bahçesinde ilkokuldan ayrı bir alan, materyaller için depolama alanı, çeşitli ve yeterli materyal, biyoçeşitliliğin olması, çeşitli uyaranların olduğu yapılandırılmış alan, doğal materyaller Loose parts (serbest parça) materyaller ve açık alana sınıftan bağlantılı geçiş olabileceğini söylemişlerdir. Sampson(2019) Fin okullarında genellikle oyun materyallerinin loose parts adı verilen serbest/ gevşek parçalardan oluştuğunu söylemiştir. Yalçın ve Erden Tantekin (2021) de açık alanda bulunması istenen gevşek/ serbest parçalarda çeşitlilik ve miktarın önemli olması olarak ifade etmişlerdir. Materyaldeki çeşitlilik ve miktarın artması ile yaratıcılığın da artacağı vurgulanmıştır. Alat vd.(2012), de ideal açık alan ortamı ile ilgili okul bahçelerinin doğadan esinlenerek betondan uzak yapılandırarak düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Öğretmenler ideal açık alan ortamının çeşitli uyaranlarla zenginleştirilmiş alanlar olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu durum yapılan diğer çalışmalarla da desteklenmiştir (Acar, 2014; Çetin, 2022).Kandemir (2020) çalışmasında ideal bir dış mekân ortamında bulunması gereken unsurları en çok geniş alan, çimen yüzey, çeşitli doğal materyaller ve hayvanlar olarak ifade edilmiştir. Yalçın ve Erden Tantekin (2021) yaptığı araştırmada ideal dış mekânın kullanımındaki önemli ilkelerin açık, erişilebilir, iyi düzenlenmiş bir alan ve depolama alanına sahip, serbest parçalarda çeşitliliği, kültüre ve cinsiyete uygunluk, mevsimsel koşullara uygunluk, konuma, zemine ve bütünleştirmeye uygunluğu, ailenin olumlu tutumu ve yaklaşımı ve etkili öğretmen rollerinin benimsenmesi ile olabileceği söylenmiştir.

Okulöncesi öğretmenleri ideal bir açık alanda olabilecek materyallerden bahsederken aslında sınıfta kullanılabilen tüm materyallerin açık alanda da kullanabileceğini söylemişlerdir. Benzer bir şekilde, Bilton (2010) açık alanın tıpkı sınıf ortamları gibi oyun ve öğrenme merkezleri şeklinde tasarlanması gerektiğini ileri sürmüştür. Etkinlikler için kullanabileceği materyallerin; hayvanlar için materyaller, açık uçlu malzemeler, bahçecilik materyalleri aynı zamanda çevreyi düzenlemede kullanılan materyallerin; çeşme, tente, oturmak için bir alan ve materyal depolama alanı olması gerektiğini belirtmiştir. Özgüner ve Şahin (2009) çalışması da bize gösteriyor ki çocukların dikkatini çeken şeyler genelde çevrelerinde bulunan doğal materyaller olmaktadır. Bunlar taş, toprak, kum, yaprak, su, ağaç vb. Açık alanlar tasarlanırken doğal ortamların olması doğal materyaller içermesi çocukların ilgi, ihtiyaç, yaratıcılıklarını geliştirme ve öğrenmeleri üzerinde önemlidir. Bu noktada

planlanırken göz önünde bulundurulması gereken kriterler ihmal edilmektedir (Başbay ve Yazıcı, 2016; Çelik, 2012; Kalburan, 2014; Taştepe, Yılmaz ve Bulut, 2002).

Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan odak grup görüşmelerinde kendi okul bahçelerinde ne gibi düzenlemeler yapmak istedikleri ile ilgili konuşulduğunda farklı zeminlerin oluşturulmasına, ağaçlandırmaya, güvenliğe, çeşmeye, tente/kamelyaya, açık alana kolay erişmeye, kompost alanına, mutfak alanına, seraya, yardımcı personele ve hayvanlar için bir alana dikkat çekmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin beşi parkın olması gerektiğine inanırken, bir öğretmen açık alanda park olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Loebach (2004)'in araştırmasında en çekici ve belki de en gelişimsel olarak teşvik edici ortamların “loose parts” ve doğa tarafından yapılandırılmamış ortamlar olduğu ifade edilmiştir. Acar (2014) yapay materyallerin doğal materyallere nazaran daha sınırlayıcı olacağı için ve Yılmaz ve Bulut (2003) çocukların doğaya karşı duyarlılığı az olacağından daha az kullanılması gerektiği ifade edilmiştir. Sebba (1991) çalışmasında çocukların süprizlerle dolu doğal alanları tercih ettikleri görülmüştür. Okullarımızda çocukların gelişim alanlarını destekleyen doğal ortamların oluşturulması önemlidir.

Öztürk (2009) ve Yıldırım (2017) yaptıkları çalışmada devlet anaokulları ile anasınıflarının açık alanları karşılaştırılmış, anaokullarının anasınıflarına göre daha iyi imkânları olduğu ama öğretmenler bahçeyi sadece bir çocuk parkı ve oyun alanı işlevinden başka işlevinde kullanmadığını söylenmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik bölgelere hitap eden anaokullarının bahçelerinin iyi konumda olduğunu diğerlerinin ise oyun alanı ve park şeklinde işlevinin olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada da özellikle devlet köy anasınıfı ve merkez anasınıfı anaokullarının birbirinden çok farkının olmadığı okulların özellikle köydeki okulların yakın çevresindeki en büyük avantajının yapılandırılmamış alanlarının olduğu, devlet okullarının ise şehirleşmenin bir etkisi olarak gittikçe betonlaşan açık alanlarının olduğu görülmüştür. Akdoğan (1972) araştırmasında okulların tasarımında yalnız açık alan ayırmanın problemi çözmeyeceği açık alanın niteliğinin, şeklinin, bulunduğu çevreye rekreasyonunun dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Kaçan vd. (2017) çalışmalarında okul öncesi eğitim bahçesini tasarlarken çocukların yaş gruplarına, öğretmen veli görüşleri dikkate alınmalı. MEB tarafından desteklenmeli, uzmanlarca bir okul bahçesi mimarisi oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Kalburan (2014) ve Özkubat (2013) da okul öncesi eğitim kurumlarına fiziksel özellikleri, tasarım, bakım ve geliştirme süreçlerine ilişkin standartların getirilmesinin, okul bahçesinde karşılaşılan problemlerin önlenmesinde ve sürdürülebilir okul bahçeleri tasarlanmasında gerekli olduğunu ifade etmiştir.

5.2. Açık Alanda Öğrenme Faaliyetleri

Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme ortamı olarak açık alanı kullanma durumlarına bakıldığında; Alat vd.(2012) okul öncesi sınıflarında özellikle kendilerine ait bir bahçelerinin olmamasından dolayı ve ilkokullarda ortak alanı kullandıklarından dolayı açık hava etkinliklerini düzenlerken ve uygularken sınırladığını söyleyen öğretmenlerin bundan dolayı çocukları çıkaramadığını ifade etmiştir. Bu çalışmada ise merkez ve köydeki okulöncesi öğretmenlerinin açık alan eğitim ortamlarına bakıldığında merkez ve köydeki anasınıflarında olan öğretmenlerin açık alan eğitimi vermek için alanlarının olduğu ancak bu alanın ortaokul- ilkokula devam eden çocuklarla ortak kullanıldığında durumun problem yarattığını ve alanı kullanırken kendilerini sınırladığını ifade etmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenlerinin açık alanı kullanma durumları incelendiğinde; Alat vd., (2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin açık hava etkinliklerini dışarıda serbest oyun şeklinde görme eğilimi olduğu ortaya konmuştur. Yapılan diğer çalışmalarda serbest oyunun öğretmenler tarafından daha çok tercih edildiği görülmüştür (Aktaş-Arnas, 2017; Cevher-Kalburan ve Yurt, 2011; Çetken ve Sevimli-Çelik, 2018; Kandemir, 2020; Tepebağ ve Yalçın, 2015). Burçak (2018) yaptığı çalışmada ise öğretmenlerin açık alanı genellikle serbest oyunda kullandıkları ve diğer matematik, müzik ve drama gibi etkinlikleri daha az kullandıkları görülmüştür. Kandemir (2020) yaptığı çalışmada da öğretmenler açık havayı özellikle çocukların keşfetme, serbest oyun ve enerji atımı için kullanılmıştır. Ay (2018) yaptığı araştırmada öğretmenlerin açık alanı kullandıkları etkinliklere bakıldığında oyun ve hareket etkinliklerinin çok kullandığı ve buna ek olarak Kaçan vd. (2017) çalışmada öğretmenlerin oyun ve hareket etkinlikleri başta olmak üzere fen etkinlikleri ve alan gezilerine açık alanı kullanırken yer verdikleri görülmüştür. Bu çalışmada merkezde ve köyde görev yapan öğretmenlerin bireysel görüşmelerde uyguladıkları etkinlikler incelendiğinde köyde görev yapan öğretmenlerin açık alanda oyun ve fen etkinliklerine; merkezde görev yapan öğretmenlerin ise tüm etkinliklerde özellikle oyun, türkçe, sanat etkinliklerine yer verdiği görülmektedir. Araştırmacının açık alandaki gözlem sonuçlarına göre merkezdeki öğretmenlerin oyun, hareket etkinliklerine köydeki öğretmenler ise alan gezisi ve fen etkinliğine planlarında yer vermişlerdir. Öğretmenlerin kendi doldurdukları açık alan günlüklerinde ise açık alanda; oyun- hareket, fen etkinliği ve rutinler (kahvaltı- serbest zaman- sohbet) daha çok yer verdikleri tespit edilmiştir.

Alan yazında özellikle açık alanın bir öğrenme ortamı olarak tüm etkinlikleri ve dersleri kapsayıcı bir şekilde tasarlanması gerektiği görülmektedir. Açık alan sadece hareket, oyun ve feni temel alan etkinlikleri değil tüm okul öncesi eğitim programındaki etkinlik

çeşitlerinin ve rutinlerin gerçekleşebileceği bir mekân olarak görülmelidir. Sampson (2019) öğretmenlerin tüm yılın müfredatını okul bahçesinde yapabileceğini söylemiştir. Eaton (1998)' a göre de açık hava eğitimi, müfredatın sanat, dil sanatları beden eğitimi, matematik, sosyal bilgiler, müzik ve bilim gibi alanları içeren çeşitli alanlarını içerir. Her biri çocukların kavram gelişimi için dışarıda doğrudan deneyim ana bileşenini kullanır. Bu araştırmalara bakıldığında sınıf dışı öğrenmeler ile tüm alanlarda planlamalar yapılabilir. Sınıf dışarıya taşınabilir ve bu şekilde öğrenmeler için doğrudan deneyim sağlanır.

Aşkar (2021) çalışmasında 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'na yönelik hazırlanan ve 2013 yılında uygulama için paylaşılan Etkinlik Kitabını incelemiş ve açık alan etkinliklerine %12.5 oranında yer verildiği, 2018 yılında uygulamaya sunulan Öğretmenlere Etkinlik Kitabı'nda ise %7.9 oranında açık alan etkinliklerine yer verildiği ortaya çıkmıştır. Ancak açık hava etkinliğinin her gün mutlaka yapılması gerektiğine dair MEB(2013) herhangi bir açıklamaya yer vermemiştir. Yıldırım ve Özyılmaz Akamca (2017) programda açık alan etkinliklerine daha çok yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Kandemir (2020) yaptığı çalışmada öğretmenlerin aylık planlarında açık hava etkinliklerine iç mekân etkinliklerine göre daha az yer verdiği görülmüştür. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin planlamalarına yönelik bireysel görüşmelerde hem merkez hem de köyde çalışan öğretmenlerin planlarında kazanım göstergelere yer verildiği, kimi zaman etkinliklerini açık alana taşıdıkları ve kimisinin hazır plan kullandığı ifade edilmiştir. Yapılan gözlemlerde de öğretmenlerin çoğunun plansız olarak açık alana çıktıkları görülmüştür. Kandemir (2020) araştırmasındaki gözlemlerinde öğretmenlerin genel olarak aylık planlardaki açık hava etkinliklerini takip ederek açık alanda oyun zamanında uygulama yerine açık havaya çıktıkları zaman o an çocukların ve ortamın durumuna göre daha önceden planlamadıkları etkinlikleri uyguladıkları belirtilmiştir. Öğretmenlerin belirli bir planının olması eğitim öğretim sürecinde karşılaşılabilecek riskleri önceden görmesini ya da gerçekleştirilecek etkinliklerin amaca uygun olup olmamasını tespit edebilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışmada öğretmenlerin en iyi uyguladıkları etkinliklerin çocukların yönlendirmesi ile devam eden etkinlikler, geleneksel oyunlar, gözlem etkinlikleri olduğu görülmüştür. Özellikle öğretmenlerin en iyi uyguladıkları etkinliği tanımlarken kendilerinin ve çocukların mutluluğundan bahsettiği görülmüştür. Aslında doğanın duygularımızı besleyerek harekete geçirme gibi bir potansiyeli de var (Sampson, 2019). Bu çalışmada açık alanda olmanın hem yetişkinlerin hem de çocukların duygularına hitap ettiğini görmekteyiz. Açık alanlar çocuklara iç mekânlardan daha fazla duyuusal deneyim sağlar. Açık alan sağladığı

çeşitlilik sayesinde programda yer alan ya da almayan tüm öğrenme alanlarına hitap eder (Davies, 1996).

Okul öncesi öğretmenleri açık alandaki etkinliklerini planlarken çocukların ilgileri-isteklerine, kazanım-göstergelere, hava koşullarına, daha hareketli-sulu etkinliklere, materyallere, ilkokul/ortaokul öğrencilerinin teneffüs vaktine, açık alandaki mekâna, çocuklardan beklentilerine, güvenliğe ve etkinliğin uygulanabilirliğine dikkat ettiklerini söylemişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri açık alanda etkinlikleri uygularken güvenliğe, çocukların süreçteki durumuna, hava koşullarına, esnek olmaya, gölge alanları kullanmaya, çocuklara kuralları hatırlatmaya, çocukların dikkatini toplamaya, uyarlamalar yapmaya ve hijyene dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir. Karaca (2020) zamanının çoğunu yetişkin denetiminde geçiren çocukların risk faktörünün az olduğu sınıf içi etkinliklere yönlendirildiğini ifade etmiştir. Wilson (2008) öğretmenlerin açık alanlarda çocuklarla etkileşiminin fazla olacağını ve bu ortamlarda öğretmenlerin çocukların deneyimlerine yönelik daha destekleyici ve kolaylaştırıcı bir tutumla yaklaştığını belirtmiştir. Løndal ve Greve (2015, s. 469) gözetimin ister güvenlikle ilgili ister kurallarla ilgili yargılara dayalı olsun, çocukların oyununu engellediğini belirtmiştir. Çocuklar, öğretmenlerin kendi oyunlarına katılımcı etkileşimli ilham verici bir yaklaşımla geldiğinde genellikle bu oyunlar çocukların yönettiği oyunlara dönüşür. Bu nedenle öğretmenler etkinliklerini planlarken kuralları hatırlatmak, çocukların dikkatini toplamaya değil de çocukların deneyimlerine önem vermelidir.

Okul öncesi öğretmenlerinin açık alan günlükleri incelendiğinde karşılaşılan riskler olarak güvenlik açısından problem yaratan durumların fazla olduğu görülmüştür. Öğretmenler ile ilgili yapılan alan gözlemlerinde tuttuğu alan notları incelendiğinde de öğretmenlerin güvenlik endişelerinden dolayı müdahale edici yaklaştıkları görülmüştür. Goodling (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin güvenlik nedeniyle çocukların etkinliklerine müdahale ettikleri görülmüştür. Kenny ve Rogers (2015) destekleyici öğretmen modelini şöyle açıklıyor; çocukların yanı başında dururken dahi kendi fikirlerini dayatmaz, çocukların oyunlarına müdahale etmez. Öğretmenler çocukları iyice gözlemler ve yeni bir etkinliğe geçişinde ihtiyaç duyulursa çocuklara rehberlik eder. Bizim güvenlik endişelerinden dolayı müdahale ettiğimiz noktalarda ise Kenny ve Rogers (2015) destekleyici öğretmen ormanda karşılaşılabilecek herhangi bir ağaç devrilmesi doğal oluşumlar gibi ortamları ve ani karşılaşılan böcek yılan gibi karşılaşmaları çocukların öğrenmeleri için fırsata çevirerek kullandığını ifade etmiştir. Bizler eğitim yaklaşımımızda özellikle kendi rolümüzü müdahale

edici öğretmen yaklaşımından ziyade rehber/destekleyici öğretmen rolünden yana kullanmalıyız.

5.3. Açık Alanın Katkılarına Yönelik

Sebba (1991) yetişkinlere çocukluk dönemine dair en anlamlı çevre sorulduğunda yetişkinlerin yüzde 96.5'inin açık alandaki oyunlarından bahsettiği görülmüştür. Bu çalışmada da okulöncesi öğretmenlerinin açık alanı kendi çocukluklarında kullanmaları incelendiğinde doğal materyallerle oyunlarının fazla olduğu, geleneksel sokak oyunlarını fazlaca oynadıkları ve piknik yaptıkları görülmüştür. Öğretmenlerin tümü çocukluklarında açık alanı sıklıkla kullandıklarını hatta içeri dahi girmediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çocukluklarındaki açık alan deneyimlerinin aslında kendi açık alan eğitimlerine de ışık tutacağı düşüncesi ile araştırmada öğretmenlerin kendi çocukluk deneyimleri sorulmuştur. Öğretmenler açık alandaki deneyimlerinden bahsederken özellikle kendilerinin çok daha iyi bir çocukluk yaşadıklarını söylemişlerdir.

Aynal Öztürk (2010) öğretmenin çocuklara kazandırmak istediği amaca yönelik seçeceği mekân, hava şartları, kendi deneyimi ve yeterliliği, kendisine olan güveni açık alan eğitiminde açık alanın kullanımında en önemli unsurlar olarak ifade etmiştir. Bu çalışmada öğretmenlere yeterlilik düzeyleri sorulduğunda öğretmenlerin gelişime açık ve çabaladığını, yeterli hissetmeyen öğretmenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Öğretmen yeterliliği ile ilgili çalışmalarda öğretmenlere özellikle açık hava etkinliklerini planlama, uygulama konusunda yeterli olabilmeleri açısından hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Alat vd., 2012; Ay, 2018; Civelek ve Özyılmaz Akamca, 2018; Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017).

Öğretmenin okul öncesi ve ilkökul ortaokuldaki yeterliliğine ilişkin; Szcpaniski (2001) öğretmen dış mekânın kapsamını bir öğrenme ortamı olarak görmeli, tematik ve disiplinler arası çalışmalı, açık hava sınıfını iç mekânın tamamlayıcısı olarak görmeli, probleme dayalı olarak ekipler halinde çalışabilmeli, açık havayı bir kitap olarak görmeli olarak ifade etmiştir. Öğretmenlerin odak grup görüşmeleri sonundaki değerlendirmeleri incelendiğinde öğretmenlerin birbirinden faydalandığı, bir arada konu üzerinde konuşmanın ve işbirliğinin onlara farklı ufuklar açtığı görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerine açık alanın sınıfın bir parçası olarak görüp görmeme durumu ile ilgili fikirleri sorulduğunda öğretmenlerin açık alanın çocuklara deneyim ile öğrenme fırsatı sunduğunu, çocukların enerjisini ve merakını artırdığını, çocuk gelişimi için önemli olduğunu, fırsat eğitimi sağladığını, çocukları doğa ile buluşturmanın önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Açık alan etkinlikleri çocukların hayal gücüne ve yaratıcılıklarını

ortaya çıkarmalarına yönelik çeşitli öğrenme ortamları sunmaktadır. Bu ortamlarda edinilen kazanımlar sınıf içinde yaşanacak öğrenme yolculuğundan daha fazlasıdır.

King's Collage London (2011) doğal ortamda öğrenme faaliyetlerinin çocuğun ve aynı zamanda öğretmenin öğrenmedeki stresli havayı yok edici bir etkisi olduğu görülmektedir. Öğretmenler ve çocuklar üzerinde sakinleştirici fizyolojik etkileri olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise okulöncesi öğretmenlerin açık alanın çocuklara etkisine yönelik görüşleri; tüm gelişim alanlarına katkısı olduğu, çocukların sosyalleştikleri, doğa ile bağ kurdukları, yaratıcılıklarının geliştiği, problem çözme becerilerinin geliştiği, enerjilerini boşalttığı, dijital bağımlılığı azalttığı gibi etkilerinden bahsetmişlerdir.

Szczepanski vd. (2006) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin açık hava eğitiminin çocuğun gelişimine yönelik etkisi ile ilgili cevaplarına bakıldığında bilişsel gelişime %92.2'si ve sosyal ve duygusal öğrenmelerine öğretmenlerin %95'i katkısı olduğunu söylemişlerdir. Civelek, Özyılmaz Akamca (2018) açık alan eğitiminin çocukların bilimsel süreç becerilerine bir etkisinin olup olmadığı deneysel bir çalışma ile incelenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlarda ise açık alan eğitimi programına katılan çocukların gözlem yapma, sınıflama ve ölçme becerisini geliştirdiği görülmüştür.

Odak grup görüşmelerinde okulöncesi öğretmenlerin açık alanda çocuk gözlemlerine ilişkin düşünceleri şu şekildedir; çocuklar açık alanda doğaya karşı daha duyarlı, heyecanlı, meraklı, mutlu, işbirlikçi, özgür, yaratıcı, şaşkın, pozitif olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çocukların sınıftaki rutinleri açık alanda da devam ettirdiklerini, birbirlerini gözlemleyip-koruduklarını ve kalıcı öğrenmeler sağladıklarını gözlemlemişlerdir. Öğretmenlerin açık alan günlüğünde etkinlik süresince kendilerine ve çocuklarına göre gözlemleri sonucu öğretmenlerin hislerinin yoğunlukla mutlu iyi, keyif alan eğlenen, endişeli ve enerji dolu oldukları görülürken, çocukların hislerine yönelik yaptıkları gözlemlerinde yoğunlukla mutlu, heyecanlı, keyif alan/eğlenen, meraklı oldukları görülmüştür. Yıldırım'ın (2017) yaptığı çalışmada çocukların dışarı çıkacaklarını öğrendikleri anda bile inanılmaz mutlu oldukları görülmüştür. Bu araştırmada da araştırmacının gözlem notlarına bakıldığında çocuklar bahçeye çıkılacağını duyduğu anda bile sabırsızlanmış ve çok mutlu olmuşlardır. Başar (2000) okul bahçesinin çocukların sadece belirli saatler dışarı çıktığı bir yer olduğunda cezaevinden farkının kalmayacağını söylemiştir. Okul öncesinde de ilkokullarda açık alanda geçirilen zaman sadece bir teneffüs saatinden ya da bir etkinlikten fazlası olmalıdır. Çocukların ilgi, merakını, heyecanını destekleyecek ortamlar ne zaman ne olacağını bilemediği ve sürprizlerle dolu alanlardır ve okul bahçeleri bu anlamda çocuklar için her ne kadar bazı çevresel eksiklikler görülse de her zaman etkileyici olacaktır.

Szczepanski vd. (2006) çalışmasında öğretmenlerin çoğu açık hava eğitiminin kendi kişisel gelişimlerini desteklediğini açık hava eğitiminin sınıf iklimini de iyileştireceğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da okul öncesi öğretmenleri açık alanın çocuklarla birlikte öğrenme fırsatı sunduğunu, daha enerjik olduklarını, zamanla becerilerini geliştirdiklerini, daha verimli, mutlu, sabırlı, araştırmacı-meraklı, yaratıcı olmalarına destek olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca plansız olmanın öğretmene özgürlük sağladığını, çocukları gözlemleme fırsatı sunduğunu, engelleri çözdükçe geliştiklerini fark ettiklerini ifade etmişlerdir.

5.4 Açık Alanın Engelleyicilerine Yönelik

Öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar ile ilgili bireysel görüşmelerde ve odak grup görüşmelerinde köydeki öğretmenlerden ve merkezdeki öğretmenlerden benzer cevaplar alınmıştır. Bunlar; fiziki çevre şartlarının yetersizliği, yardımcı personel eksikliği, ebeveyn tutumları, materyal eksikliği, güvenlik, ortaokul-ilkokul öğrencilerinin ortak alan kullanımı gibi unsurlar öne çıkmıştır. Kaçan vd. (2017) çalışmasında okulların nitelikli bahçe alanlarının olmasındaki engellerin bütçe ve alan yetersizliği ile ilgili olduğu ifade edilmiştir. Alat vd.(2012) yaptığı çalışmada öğretmenlerin özellikle okulların fiziksel şartlarındaki yetersizlik, okul bahçelerinde güvenlik eksikliği, sınıflarındaki mevcudun fazla olması, Yıldırım (2017) çocukların hastalanacağı düşüncesi ve velilerden gelen olumsuz tepkilerden dolayı, personel eksikliği uygulamalarında açık hava etkinliklerine yeterli düzeyde yer vermedikleri görülmüştür. Bu durum diğer çalışmalarda da (Cevher-Kalburan, 2014b; Yalçın, 2015) ortak problem olarak görülmüştür.

Vujicic vd. (2021), çalışmasında modern eğitim yaklaşımlarına bağlı olan öğretmenlerin açık alanda kendi kararlarını alabildiği görülmüyorken geleneksel yaklaşıma bağlı kalan öğretmenlerin dış faktörlerin (ebeveynlerin, meslektaşların ve diğerlerinin tutumları) etkisine daha fazla maruz kaldığı görülmüştür. Bu çalışmadaki öğretmenlerin de dış faktörlere bağlı kaldığı görülmüştür. Öğretmenlerin çoğu karşılaşılan zorlukları tanımlarken özellikle çevresel etmenlerden bahsetmişlerdir. Dillon vd. (2018) öğretmenlerin çocukların sağlığı ve güvenlikle ilgili korku ve endişeleri, öğretmenlerin açık havada öğretim yapma konusundaki güven eksikliği, okul müfredatının gerekliliği, zaman kaynak ve desteklerin eksikliği önemli engeller olarak ifade edilmiştir.

Kimi öğretmenler çocuklarla sınıf dışında geçirdikleri zamanı kaygılanarak geçirirler. Bu kaygının nedeni kaza ve yaralanmalar olabilmektedir (Bilton, 2010). Bu çalışmada da özellikle açık alan günlüğünde öğretmenlerin açık alanda karşılaştıkları riskler incelendiğinde güvenlik açısından problem yaratan durumların (n=22) fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Güvenlik durumlarının da genellikle çocukların başına gelebilecek kaza ve yaralanmalara yönelik kaygıları olabilmektedir.

Bu çalışmada da okulöncesi öğretmenleri açık alan eğitiminde karşılaşılan engelleri nasıl çözebilecekleri ile ilgili ebeveynlerden, öğretmenlerin kendi stratejilerinden, diğer öğrencilerden, yardımcı personelden, bakanlık ve diğer kurum kuruluşlardan ve okul yönetiminden yardım alabileceklerini ifade etmişlerdir. Özellikle öğretmenlerin kendi stratejileri ve ebeveynlerle işbirliği yapma engelleri çözebilmede diğer çözüm önerilerine nazaran daha çok tercih edilmiştir. Öğretmenlerin karşılaştığı engellerle ilgili çözüm yollarına bakıldığında; Yalçın ve Erden Tantekin (2021) yaptığı araştırmada dış mekânın kullanımı ile ilgili ebeveynlerle işbirliği yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Alat vd. (2012) okul öncesi eğitimi kurumları yönetmeliğinde belirtilen oyun alanı ile bahçenin amacına uygun olarak düzenlenmesine ilişkin maddenin uygulamada eksik kaldığı ifade edilmiştir. Bu konuda bakanlığın bünyesinde bir araştırma komisyonu kurulup okul bahçelerinin tasarımına yönelik protokoller imzalanabileceğini ifade etmiştir. Aynal Öztürk (2010) okul öncesi dönemde önemli bir deneyim ve bilgi ortamı olan bahçe ve diğer dış mekânları okul yöneticilerinden öğretmenlere kadar tüm okul unsurlarının okul bahçesinin tasarımı konusunda gereken önemi vermeleri konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aynı şekilde yapılan araştırmada da daha yapısal-köklü değişimlerin bakanlık aracılığı ile yapılması, okul öncesi eğitimin tüm topluma tanıtılması, kurum-kuruluşlarla işbirliği yapılması önerilmektedir.

5.5 Açık Alana Kolaylaştırıcı Desteklere Yönelik

Bir öğrenme bağlamı olarak açık hava sınıfı, araştırma fonları, öğretmen eğitimi ve devlet hibeleri konusunda daha fazla dikkat çekmelidir. Bu, bilgi ve iletişim teknolojisi ile açık hava eğitiminin anlamlı öğrenmede birleşebileceği, yarının öğrenimi için mekândan bağımsız okullar oluşturmak için gereklidir (Szcepanski, 2001). Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan odak grup görüşmelerinde öğretmenler; açık alan eğitime yönelik kolaylaştırıcı destek olarak ebeveynleri, yöneticileri, farklı branşlardan öğretmenlerle işbirliğini, yardımcı personeli, yakın çevredeki insanlarla olumlu iletişimi, bakanlık desteğini ve belediyenin çevre düzenlemesine desteği olarak belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan odak grup görüşmelerinde öğretmenlerin yardımcı kaynak olarak kullandıkları kaynaklar yer almaktadır. Bunlar; sosyal medya, meslektaşlarla yapılan sohbetler, sivil toplumun yaptığı çalışmalar, akademik yayınlar, bakanlığın yayınladığı kitapçık, staj için gelen üniversite öğrencileri ve Meraklı Minik Dergisi olarak ifade edilmiştir. Öğretmenler çocuğun ve doğanın da önemli bir kaynak olduğunu ifade

etmişlerdir. Sampson (2019) doğada geçirilen zaman insan sağlığı özellikle çocuklar için çok büyük bir öneme sahip olmakla birlikte mühim bir kaynak olduğunu ifade eder.

Szczepanski vd. (2006) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin bir sınıf dışı eğitime katılmayı isteme durumları hakkında olumlu tutumlar gösterdiği ve daha fazla bilgi ve eğitim fırsatlarına olan talebinin olduğu görülmüştür. Bu çalışmada da okulöncesi öğretmenlerinin bir sınıf dışı eğitime katılmayı isteme durumu sorulduğunda öğretmenlerin tamamı bu gibi eğitimlere katılmayı istenmiştir. Katılmak istedikleri eğitimlerin geleneksel oyunlar açık alanda etkinlik planlama-uygulama, çevre eğitimi, drama eğitimi, ilkyardım eğitimi, oryantring, sürdürülebilirlik, müze eğitimi, orman okulu eğitimi, izcilik/kamp eğitimi, yaratıcı liderlik eğitimi, doğada gözlem, sorgulama temelli eğitim, okul dışı öğrenme alanlarının kullanımı ile ilgili eğitim ve doğal materyallerin sınıfta kullanımına yönelik eğitimler olabileceğini belirtmişlerdir. Kaçan vd. (2017) çalışmasında öğretmenlerin katılmak istedikleri eğitimlerin bahçe temelli eğitim, dış mekân sınıf yönetimi, bahçede dil ve matematik eğitimi, beslenme eğitiminde bahçe, bahçede bilim ve İngilizce eğitimi olarak ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerin kendilerini geliştirmek istedikleri ve açık alanda gerçekleşen öğrenme faaliyetlerine yönelik olumlu tutumlar sergiledikleri görülmektedir.

Açık alan eğitimi alma durumlarına yönelik okulöncesi öğretmenlerinin üniversitedeki aldıkları eğitimlerin lisans eğitiminde drama eğitimi, müzik eğitimi, matematik eğitimi ve fen eğitimi gibi dersleri ortamın dış mekân olarak kullanılmasından dolayı açık alan eğitimi ile bağdaştırmışlardır. Burada öğretmenlerin görüşlerinde açık alan eğitiminin diğer derslerle de ilişkili olduğunu görebilmekteyiz. Aynı zamanda tüm etkinliklerin ve rutinlerin açık alanda gerçekleşebileceği söylenebilir. Reggio Emilia, Waldorf ve Orman okulu yaklaşımları alternatif eğitimler kapsamında incelendiğinde öğretmenlerin aldığı eğitimler açık alan eğitiminin temelindeki felsefeyi kullanırlar. Aynı zamanda kimi öğretmenler de aldıkları Waldorf Yaklaşımı, Reggio Emilia, Orman okulu gibi eğitimleri açık alan eğitiminin içinde görmüşlerdir. Loebach (2004) Montessori, Reggio Emilia ve Steiner okulları gibi bu “alternatif” felsefelerin birçoğu öğrenme ortamı olarak açık alanı kullandığını ifade etmiştir.

5.6. Açık Alanın Kullanım Durumuna Yönelik

Okul öncesi öğretmenlerin açık alanı kullanma sıklığına bakıldığında hem merkezde hem de köydeki öğretmenlerin havanın sıcaklık durumuna göre kış, ilkbahar ve sonbahar döneminde bu sıklığın da değişkenlik gösterdiğini ifade etmiştir. Önemli engellerden birisi hava şartlarının çetin olması, çocukların hastalanma olasılığı, çocukların kıyafetlerinin uygun olmayışı olarak ifade edilmiştir. Huz ve Cevher-Kalburan (2017) çalışmada öğretmenlerin

açık alan uygulamalarında velilerin endişelerinin dış mekân kullanımını engellediği görülmüştür. Sanılanın aksine çocuklar dışarıdakine oranla sınıfta daha fazla bakteri ve virüsle baş başadırlar (Bilton, 2010). Alat ve diğerleri (2012) çalışmada öğretmenler tarafından açık hava etkinlikleri bahar aylarında bahçeye çıkarılma nedeni olarak görülmektedir. Kandemir (2020) yaptığı araştırmada açık hava zamanının yapısı ile ilgili sıklığın sürekliliğin çocukların gelişim düzeylerine, hava koşulu ve velilerin kaygılarına göre değiştiği saptanmıştır. Yine diğer çalışmalarda da öğretmenlerin soğuk hava şartlarını gerekçe göstererek kış mevsiminde dış mekân kullanımına daha az yer verdikleri ve bu alanları genellikle ilkbahar ve yaz dönemlerinde kullandıkları görülmektedir. Bunun ise bazı kaygılardan (veli endişesi, hastalanma, materyal eksikliği) kaynaklandığı görülmüştür (Alat vd., 2012; Vujicic vd., 2021; Yalçın, 2015; Yıldırım, 2017). Açık alan öğrenme ortamlarının her mevsim aktif olarak kullanıldığı orman okulu yaklaşımında özellikle uygun kıyafet ve ekipmanla çocukların yıl boyunca dışarıda kalması sağlanabileceği bilinmektedir (Erşan ve Erşan, 2022). Massachusetts Department of Early Education and Care (2011) çalışmasında aşırı sıcak ve soğuktan elbette korunmak gerektiğini ancak çocuklar için uygun kıyafet ve uygun ekipman sağlandıktan sonra açık alan etkinlikleri eğitim sürecine dahil edilebileceğini ifade etmiştir. Çocukların özellikle kış aylarında da sınıf dışını aktif olarak kullanmasını istiyorsak bu anlamda tedbirler alınmalı. Özellikle açık alanda eğitimin faydalarına yönelik ebeveynlere eğitim çalışmaları, çocuklara açık alana her mevsim rahatlıkla çıkabilecekleri donanımlı kıyafetlerin temini gibi öneriler verilebilir.

Öztürk (2009) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sadece sıcak zamanlarda çocukları açık havaya çıkardığı belirtilmiştir. Alat ve diğerleri (2012) yaptığı çalışmada da bahar aylarında öğretmenler daha istekliken diğer güneşli olmayan yağmurlu karlı havalarda açık alan etkinliklerini tercih etmedikleri görülmüştür. Gözlem notları incelendiğinde öğretmenlerin genellikle güneşli havalarda açık alan etkinliklerini yaptığı görülmüştür. Öğretmenlerin açık alan günlüklerindeki (n=66) etkinliği incelendiğinde açık alana çıktıkları hava durumlarına bakıldığında öğretmenlerin güneşli (n=50) havaları daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Bu araştırmanın bulguları yapılan diğer araştırmalarla örtüşmektedir. Öğretmenler hava durumunun güneşli olduğu zamanlar ve bahar aylarında daha çok açık alana çıkmaktadırlar. Gözlemler bahar aylarını kapsadığı için diğer mevsimlerde de yapılacak gözlemlerle bu konuda öğretmenler hakkında daha çok bilgi edinilebilir.

Oyun çocuğun en doğal öğrenme tekniği olduğu için öğretmenlerin çocuklara zaman sınırlandırması yapmaması gerekmektedir (Crook ve Farmer, 2002). Güler ve Demir (2016) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin günlük akışta açık alan eğitimine kısıtlı

zaman ayırdıklarını ifade etmiştir. Yapılan çalışmada çocuklara en az bir saatin oyuna ve materyale uyum sağlaması açısından verilmesi gerektiği tespit edilmiştir (Talay vd., 2010; Çelik, 2012). Bu araştırmada da öğretmenlerin doldurdıkları açık alan günlüğündeki etkinlikleri incelendiğinde köyde görev yapan öğretmenlerin ortalama X: 69,24 dakika vakit geçirdikleri görülürken merkezde görev yapan öğretmenlerin ortalama X:86,7 dakika vakit geçirdikleri görülmüştür. Araştırmacının öğretmenlerin alandaki gözlemlerinde açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre (dk) köyde görev yapan öğretmenlerin ortalama X: 59,59 iken merkezde görev yapan öğretmenlerin ortalama X:47 dakika vakit geçirdikleri görülmüştür. Bu da aslında araştırmaya katılan öğretmenlerin Mayıs- Haziran aylarında bir saate yakın ortalama dışarı çıktıklarını kanıtlar niteliktedir. Köyde ve merkezde çalışan öğretmenlerin ilkbahar ve yaz aylarında açık alanda geçirdikleri zaman ortalaması birbirine yakındır.

5.7 Öneriler

Bu bölümde araştırmanın bulgularına dayalı öneriler yer almaktadır. Araştırmadaki asıl amaç açık alan eğitime yönelik öğretmenlerin görüş ve uygulamalarını incelemektir. Çalışmanın eğitim politikalarında ve eğitim uygulamalarında açık alan eğitime daha fazla önem verilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin, ebeveynlerin, kurumların, dış mekân ortamının, çevre beklentilerinin, kültürel değerlerin, açık alanda çocukların gelişimi açısından hem fırsat yaratmada etkili olduğu motive ettiği hem de imkanları engelleme potansiyeli olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle çevre bir bütün olarak incelendiğinde öğretmenlerin açık alan eğitimi uygulamasının ve planlamasının tüm yapılarıyla çevresel katmanı etkileyeceği ve şekillendireceği düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda okul öncesine yönelik öğretmen yetiştiren kurumlara, eğitimcilere, eğitim politikacılarına, öğretmenlere, araştırmacılara aşağıdaki öneriler verilebilir.

Öğretmen Yetiştiren Kurumlara Öneriler:

- 1) Öğretmenlerin açık alan eğitimi konusunda hizmet içi, hizmet öncesi eğitimler alarak daha donanımlı hale getirilmesi önerilmektedir.
- 2) Açık alan eğitimi üzerine üniversitelerde okul öncesi öğretmenleri için seçmeli dersler ve yüksek lisans programlarının açılması önerilmektedir.
- 3) Açık alan eğitimi üzerine üniversitelerde paneller, atölyeler düzenlenebilir ve öğretmen adayları ebeveyn ve öğretmenler için planlanabilir.

Öğretmenlere Öneriler:

- 1) Öğretmenler açık alan eğitimleri adına yapılacak tüm ulusal ve uluslararası yayınları aynı zamanda eğitimleri takip edebilir.
- 2) Öğretmenler tarafından farklı ülkelerden uygulama örnekleri göstererek soğuk iklim şartlarının açık alan eğitimine engel olamayacağına yönelik velileri teşvik edilebilir.
- 3) Öğretmenler açık alan eğitiminde değerlendirmeye önem vermeli, öğretmenlerin çocukları sistematik olarak gözlemlemesi önerilmektedir. Açık alan günlüğünün her gün tutulması öğretmene çocuklar hakkında bilgi verecektir.

Araştırmacılara Öneriler

- 1) Bu kapsamda yapılacak bir sonraki çalışmada açık alan eğitime yönelik ebeveyn, çocuk, öğretmen ve yönetici görüşleri bir arada alınabilir.
- 2) Araştırma orta ve düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin oluşturduğu bir çevrede yer alan anaokulu- anasınıflarında yürütülmüştür. Yapılacak olan araştırmaların farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip çevrelerde uygulanması ve bağımsız değişkenin etkilerinin sınanması önerilmektedir.
- 3) Öğretmenlerin yeterliliği ile ilgili nicel bir çalışma yapılabilir. Açık alan öğretmen yeterliliğini ölçen bir ölçek geliştirilebilir.

Eğitim Politikacılarına ve MEB'e Öneriler:

- 1) Öğretmenler odak grup görüşmelerinin öğretici olduğundan bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin fikir alış verişi yaparak öğrenecekleri bir öğretmenler odası uygulaması tasarlanabilir. Öğretmenlerin fikirlerini özgürce paylaşabilecekleri platformlar oluşturulabilir.
- 2) İlkokul/ortaokula bağlı anasınıflarının bahçe koşulları ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Okul fiziki şartlarının iyileştirilmesi yönünde bakanlık bünyesinde peyzaj mimarlarından destek alınabilir.
- 3) Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki şartlarına yönelik belirli kriterlerin doğal alanların özellikle (sınıflardan dış mekâna açılan kapı, malzemelerini koyabilecekleri depo alanı, anasınıflarına ait ayrı bir bahçe alanı, tuvalete erişim, güvenlik) planlaması önerilebilir.
- 4) Öğretmenin dış mekânda güvenlik anlamındaki kaygılarını azaltmak amacıyla okul öncesi sınıflarında yardımcı personel temin edilebilir.
- 5) Çocukların açık alanda daha çok vakit geçirmeleri adına donanımlı kıyafetlerin temini için çalışmalar yapılabilir. Sivil toplum kuruluşları ve bakanlık desteği ile okullarda kıyafet anlamında destekleyici protokoller düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Aasen, W., Grindheim, L. T., & Waters, J. (2009). The outdoor environment as a site for children's participation, meaning-making and democratic learning: examples from norwegian kindergartens. *Education*, 3–13, 37(1), 5–13. <https://doi.org/10.1080/03004270802291749>
- Acar, H. (2009). *Doğal peyzaj elemanlarının oyun olanaklarının değerlendirilmesi* [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/veritabanındanalınmıştır>. (Tez No: 233682)
- Acar, H. (2014). Learning Environments For Children İn Outdoor Spaces. *Procedia – Social And Behavioral Sciences*, 141, 846–853. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.05.147>
- Aktan-Acar, E. (Ed.) (2020). Erken çocukluk eğitimi mozaïği: Büyük düşünceler/fikirler, modeller ve yaklaşımlar (3. baskı). Nobel Yayınevi.
- Alat, Z., Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen görüş ve uygulamaları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, Ss. 47-62. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.18.39790-471118>
- Aşkar, N. (2021). Açık havada eğitim: okul öncesi eğitim programı materyalleri bağlamında bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 132-153. DOI:10.33308/26674874.2021351236
- Atabey, D., Yurt. Ö. ve Ömeroğlu, E. (2009). Okul öncesi eğitim kurumları açık hava oyun alanlarının incelenmesi, *Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi*, 651-653, Edirne.
- Avcı, G. ve Gümüş N., (2019). Sınıf dışı eğitim etkinliklerine yönelik öğrenci görüşleri, *Turkish Studies Educational Sciences*, 14 (3), 351-377. DOI: [10.29228/TurkishStudies.22855](https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.22855)
- Ay, M. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin açık alan fen ve matematik etkinliklerine yönelik görüş ve uygulamalarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aynal Öztürk, Ş. (2009). Okulda Eğitimle Bütünleştirilmiş Mekân Dışı Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı 181, 131-145. <https://doi.org/10.14686/buefad.990199>
- Aynal Öztürk, Ş. (2013). Haydi Çocuklar Doğaya Ve Bahçelere Açılıyor: Mekân Dışı Eğitim İsveç'ten Örnekler. *The Journal of Academic Social Science Studies*. Sayı:6, s.371-384. DOI : 10.9761/JASSS_492

- Ayvacı, H.Ş. (2010). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Bilimsel Süreç Becerilerini Kullanma Yeterliliklerini Geliştirmeye Yönelik Bir Çalışma. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(2):1-24. DOI: 10.17522/NEFEFMED.20086
- Balcı, A. (2005). Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü. Ankara: Tek Ağaç.
- Bartosh, O. (2013). *Environmental Education: Improving Student Achievement*. [Thesis for the Master of Environmental Studies Degree], The Evergreen State College.
- Bartunek, D., Brügge B., Fenoughty, S., Fowler,D., Hensler, M., Higgins, P., Laschinki, H., Löhrmann, I., Neißl, M., Neuman, J., Nicol, R., Seyfried, C., Szczepanski, A. (2006). Outdoor Education, Authentic Learning in the Context of Landscapes, 2, An Internatioanl Collaboration Project supported by the European Union, Comenius Action 2.1, European Service Training Course Book, Scotland.
- Başar, M. A.(2000). İlköğretim okullarının işgören ve fiziki olanakları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8,1-7. <https://doi.org/10.17051/io.2015.40410>
- Bilton, H. (2010). Outdoor Learning İn The Early Years: Management And İnnovation (3. Baskı). Ny: Routledge.
- Borge, I.H., R. Nordhagen,& K.K. Lie. (2003). Children in the environment: forest day-care centers – modern day care with historical antecedents. *History Of The Family*. 8: 605–18. <https://doi.org/10.1016/j.hisfam.2003.04.001>
- Borsos,E., Boriç, E., Patocskai ,M. (2018). Be in: Teach outdoors!, *Croatian Journal of Education* Vol.20; No.3/2018, 843-866. DOI:10.15516/cje.v20i3.2978
- Braun, V.,& Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research İn Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bruce, T. (Ed.) (2012). Early Childhood Practice: Froebel Today. Sage Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9781446251287>.
- Burçak, F., (2018). *Determination of pre-school's outdoor environment quality with teacher's perceptions and use of outdoors in pre-schools* [Unpublished master thesis]. Hacettepe University, Ankara.
- Büyükoztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Carson, R. (1998). The sense of wonder. New York: Harper & Row.
- Casey, T., & Robertson, J. (2017). Loose part play: A toolkit. *Inspiring Scotland*. <https://www.inspiringscotland.org.uk/wp-content/uploads/2017/03/LooseParts-Play-web.pdf>

- Cevher-Kalburan, N. (2014b). Young children's opportunities and parent's opinions regarding outdoor play. *Journal of Studies on Social Policy*, 32, 113–135. <http://dx.doi.org/10.21560/spcd.21616>
- Cevher-Kalburan, N., & Yurt, Ö. (2011). "School playgrounds as learning environments: Early childhood teachers' beliefs and practices". *Paper presented at the 7th International Conference on Education, INEAG, Samos-Greece.*
- Chawla L, Keena K, Pevec I, & Stanley E. (2014) 'Green schoolyards as havens from stress and resources for resilience in childhood and adolescence.' *Health And Place*. 28:1-13. Doi: 10.1016/J.Healthplace.2014.03.001.
- Civelek, P. ve Özyılmaz Akamca, G. (2018). Açık alan etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (6) , 2011-2019. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2297>
- Creswell, J. W. (2018). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma Ve Araştırma Deseni. (M. Bütün Ve S. B. Demir, Çev. Edt.). Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J.W. (2019). *Nitel Araştırmacılar İçin 30 Temel Beceri*, (Çeviren Hasan Özcan). Anı Yayıncılık.
- Crook, S. & Farmer, B. (2002). Just imagine! creative play experiences for children under six (2nd Ed.). Victoria: Tertiary
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43 (1), S. 79-88. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunizfd/issue/3016/41874>
- Çetken, H. Ş. ve Sevimli-Çelik, S. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekan oyunlarına karşı bakış açılarının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(2), 318-341. <http://dx.doi.org/10.30831/akukeg.379662>.
- Çıkma, M. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumları açık alan düzenlemelerinin incelenmesi (Zonguldak ili örneği)* [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alinmistir. (Tez No: 571312)
- Davies, M. M. (1996). Outdoors: An Important Context For Young Children's Development. *Early Child Development & Care*, 115, 37-49. <https://doi.org/10.1080/0300443961150104>
- Eaton, D. (1998). *Cognitive and affective learning in outdoor education* [Unpublished doctoral thesis]. University of Toronto, Canada.

- Erşan, Ş. ve Erşan M. N. (2022). Alternatif bir eğitim modeli olarak orman okulları, (Edt. Karabatak, S.) EĞİTİM & BİLİM 2022-II, Efe Akademi Yayınları. ISBN: 978-625-8324-74-7
- Evans, R.T. & Kılınç, E. (2013). History of placed-based education in the social studies field. *Journal Of Social Sciences*, 6 (14), 263-28.
- Fidan, Ö. (2021). *Okul öncesi eğitimde açık havada öğrenme deneyimlerine yönelik bir eylem araştırması: “Bahçe Çocuk’ta öğreniyorum”*, [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi] [https://tez.yok.gov.tr/veritabanından alınmıştır](https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır). (Tez No: 669173)
- Fjortoft, I. (2001). Çocuklar için bir oyun alanı olarak doğal çevre: Okul öncesi çocuklarında açık hava oyun etkinliklerinin etkisi. *Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 29(2):111–117. doi: 10.1023/A:1012576913074
- Fjortoft, I. (2004). “Landscape as playscape: the effects of natural environments on children’s play and motor development”, *Children, Youth And Environments*, S.14 (2), Ss.21-44.
- Forest School Foundation. (2020). A Brief History of Forest Schools Around The World. Erişim adresi: <https://www.growingwildforestschool.org/post/the-brief-historyheritage-of-forest-schools-around-the-world> , 10 Mayıs 2022 Tarihinde Erişim Sağlandı.
- Gönen, M., ve Saranlı, G. (2014). Okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi: Başkent Ankara örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 409-419.
- Grahn, P., Martensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P., & Ekman, A. (1997). Ute pa dagis. alnarp, Sweden: Movium.
- Grindheim, L.T. (2021). Exploring the Taken-for-Granted Advantage of Outdoor Play in Norwegian Early Childhood Education. In: Grindheim, L.T., Sørensen, H.V., Rekers, A. (Eds), Outdoor Learning And Play. *International Perspectives On Early Childhood Education And Development*, Vol 34. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-72595-2_12.
- Güler, B. İ. ve Demir, E. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Oyunlara Yönelik Görüş ve Algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Özel Eğitim Dergisi*. (2). 97-118. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.246484>
- Güler, I. (2009). Ekoloji temelli bir çevre eğitiminin öğretmenlerinin çevre eğitimine karşı görüşlerine etkileri. *Eğitim ve Bilim*. (34), Sayı 151.
- Hammerman, D.R. & Hammerman, W.M. (1973). Teaching in the outdoors. Minnesota: Burgess Publishing Company. Higgins,

- Hastürk, G. (2019). Çevre Eğitimi Ed. (Hastürk, G.) 'Öğretim Programlarında Çevre Eğitimi', Anı Yayıncılık, Ankara. ISBN: 9786051702841
- Henniger, M. L. (1993). Enriching the outdoor play experience. *Childhood Education*, 70(2), 87-91. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00094056.1993>. 10 Mayıs 2022 Tarihinde Erişim Sağlandı.
- Higgins, P. (2002). Outdoor Education in Scotland, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning* 2 (2), s. 149 – 168. DOI: 10.1080/14729670285200261
- Higgins, P. (2002). Outdoor education in Scotland, *Journal Of Adventure Education And Outdoor Learning*, 2(2), 149-168, Doi: 10.1080/14729670285200261.
- Huz, Ç., ve Cevher-Kalburan, N. (2017). Eko-Okul olan ve olmayan anaokullarının bahçe özellikleri ile öğretmenlerin bahçe özellikleri ve kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(4), 1600–1620. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.342979> ISBN-0-947613-48-X DOI: <https://doi.org/10.18296/set.0870>
- Jidovtseff, B., Kohnen, C., Belboom, C., Dispa, C., & Vidal, A. (2021). Outdoor education Practices in Belgian preschools and relationships with both environmental and personal factors. *Journal Of Physical Education And Sport, Suppl. Supplement Issue 1*, 21, 530-536. Doi: <https://doi.org/10.7752/jpes.2021.s1058>.
- Johnson, J. E., Christie, J. F., & Wardle, F. (2005). Play, development and early education. *Pearson*
- Kalburan, N. (2014a). Denizli ilinde bulunan resmi ve özel anaokulu bahçelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 99-113.
- Kanat, T. (2020). *Orman okulu uygulamalarının okul öncesi dönem çocukları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır. (Tez No: 616799)
- Kandemir, M. (2020). *Erken çocukluk eğitiminde açık hava zamanı uygulamaları: öğretmen ve veli görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır. (Tez No: 644832)
- Karaca, N. H. (2020). "Erken Çocukluk Döneminde Riskli Oyuna Yönelik Tutumlar İçin Ölçek (SATRPEC) - Veli Formu" geliştirme süreci. *Uluslararası Çağdaş Eğitim Araştırmaları Dergisi*.
- Karadoğan, (2016). Eğitimde Sınıf-Okul Dışı Öğrenme Uygulamaları Ve Yaşanan Sorunlar, Türkiye’de Eğitim Sorunlarına Yönelik Akademik Değerlendirmeler-I, (Edt: Recep Aksu) Maya Akademi Yayıncılık. 47-84.

- Kelkit, A. ve Özel, E. (2003). "A Research On The Determination Of Physical Planning Of School Gardens İn Canakkale City", *Journal Of Applied Sciences*, 3(4), 240-246.
- Kenny, K. & Rogers, R. (2015). Cedarsong nature school teaching and program manual. Vashon, WA: Cedarsong Nature School.
- Keşaplı Can, Ö. (2015). *Using bird education to promote biology teacher's use of place-based education* [Unpublished master's thesis]. Bilkent University.
- Kiewra, C., & Veselack, E. (2016). Playing with nature: Supporting preschoolers' creativity in natural outdoor classrooms. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 4(1), 70-95. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1120194.pdf>
- Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: amee guide no. 131. *Medical Teacher*, 42(8), 846-854.
- King's Collage London. (2011). Understanding the diverse benefits of learning in natural environments. <https://publications.naturalengland.org.uk/publication/4524600415223808>, 10 Mayıs 2022 Tarihinde Erişim Sağlandı.
- Korkmaz, H.İ. (2017). *Doğal açık alanlarda uygulanan sorgulama temelli etkinliklerin çocukların geometrik ve uzamsal düşünme becerilerine etkisi*, [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. [https://tez.yok.gov.tr/veritabanından alınmıştır](https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır). (Tez No: 484097)
- Little, H. & Wyver, S. (2008). Outdoor play: does avoiding the risks reduce the benefits? *Australian Journal Of Early Childhood*, 33(2), 33-40.
- Loebach, J. (2004). *Designing learning environments for children: an affordance-based approach to providing developmentally appropriate settings* [Unpublished master dissertation]. Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia.
- Løndal, K., & Greve, A. (2015). Didactic approaches to child-managed play: analyses of teach[er]'s interaction styles in kindergartens and after-school programmes in Norway. *International Journal Of Early Childhood*, 47, 461–479.
- Louv, R. (2019), *Doğadaki Son Çocuk*, Çeviri: Ceyhan Temürcü, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, 7. Basım, S. 447.
- Massachusetts Department of Early Education and Care, (2011). Protecting children from extreme weather. http://www.eec.state.ma.us/docs1/forms_techasst/technical_assistance/extreme_weather.pdf adresinden 10 Mayıs 2022 Tarihinde Erişim Sağlandı.
- Maxey, I. (1999). "Playgrounds: from oppressive spaces to sustainable places?", *Built Environment*, 25 (1), Ss.18-24.

- Maynard, T. & Waters, J. (2007). Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? early years: *An International Journal Of Research And Development*, 27(3), 255-265.
- McConaghy, R. (2008). Designing natural play spaces: Principles. In S. Elliot (Ed) (p.16-25). The outdoor playspace naturally for children birth to five years. New South Wales: Pademelon.
- McMillen, J. D. (2017). *Assessing perceptions of outdoor teaching in preschool* [Doctoral dissertation, North Carolina State University].
- MEB, (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: MEB Basımevi.
- MEB,(2018).Güçlü yarınlar için 2023 eğitim vizyonu.https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf
- MEB. (1993). 14. Milli Eğitim Şurası. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Moore, Robin & Wong, Herb (1997). Natural learning: creating environments for rediscovering nature's way of teaching, *Mig Communications*, Berkley.
- Moralı, D.İ. (2019). *Anaokullarında sunulan riskli oyun fırsatlarının fiziksel özellikler ve yetişkin yaklaşımları bağlamında incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. [https://tez.yok.gov.tr/veritabanından alınmıştır](https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır). (Tez No: 566656)
- Nepras, K. ve Sikulova, R. (2021). Where and where does outdoor teaching go history, present and trends in outdoor teaching in the context of educational theories, *Pedagogická Orientace*, 31(2), 158-177. <https://doi.org/10.5817/Pedor2021-2-158>.
- Nur, İ. (2019). Açık hava oyun/öğrenme alanlarının tasarımı ve düzenlenmesi. Y. Aktaş Arnas (Ed.). Çocuk merkezli öğrenme ortamları: okul öncesi çocuklar için bir okul tasarla içinde (93-140). Ankara: Pegem Akademi.
- Oktay, A. (2004). Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Okur-Berberoğlu ve Uygun, (2013). Sınıf Dışı Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye'deki Gelişiminin İncelenmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, No 2.
- Olgun, Z. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan oyuncakların ve oyun alanlarının ergonomik açıdan incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi] [https://tez.yok.gov.tr/veritabanından alınmıştır](https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır). (Tez No: 419436)
- Özdemir, A. ve Yılmaz, O. (2009). İlköğretim okulları bahçelerinin çocuk gelişimi ve sağlıklı yaşam üzerine etkilerinin incelenmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, (181), 121-130.
- Özgüner, H. ve Şahin, C. (2009). Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1,129-143.

- Özkubat, S. (2013). Okul öncesi kurumlarında eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 58-66.
- Öztürk A, Ş. (2013). Haydi çocuklar doğaya ve bahçelere açılıyor: mekândışı eğitim İsveç'ten örnekler, *The Journal of Academic Social Science*, 6(1), 371-384.
- Öztürk, A. Ş. (2009). Okulda eğitimle bütünleştirilmiş mekan dışı eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, (181), 131-145.
- Öztürk, Ş. (2006). "Avusturalya New South Wales erken çocukluk eğitimi programı: bir Reggio Emilia örnekleme", *O.M.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21,30-38.
- Payne, M.R. (1985). Using the outdoors to teach science: a resource guide for elementary and middle school teachers. *Eric Digest*, (1-54). ERIC Numarası: ED264059
- Place-Based Education Evaluation Collaborative (2010). Benefits of place-based education: a report from the place-based education evaluation collaborative (Second Edition). https://cwilding.weebly.com/uploads/9/8/3/5/98355514/benefits_of_pbe-peec_2008_web.pdf , 10 Mayıs 2022 Tarihinde Erişim Sağlandı.
- Priest, S. (1986). Redefining outdoor education: a matter of many relationships. *Journal Of Environmental Education*, 17(3), (13-15). DOI: [10.1080/00958964.1986.9941413](https://doi.org/10.1080/00958964.1986.9941413)
- Reid, I. ve Sadı, I. (1997). "Jordanian and British primary schoolchildren's attitudes towards the environment", *Educational Studies*, S.23 (3), ss.473-480. <https://doi.org/10.1080/0305569970230311>
- Rivkin, M. (1990). The great outdoors: restoring children's rights to play outside. *National Association For The Education Of Young Children*, Washington, Dc. ERIC Numarası: ED388414
- Rickinson, M., Dillon, J., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D. & Benefield, P. (2004). A review of research on outdoor learning. London: Field study council. <https://www.field-studies-council.org/>. 10 Mart 2023 Tarihinde erişim sağlandı.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2019). Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri, Anı Yayıncılık.
- Sampson, D.S.(2019). Doğa Dostu Çocuk Nasıl Yetiştirilir? Çev: Duygu Argın, Alfa Yayıncılık, ISBN: 978 605 171 917 7, 1. Baskı.
- Sebba, R.(1991). 'The landscapes of childhood: the reflections of childhood's environment in adult memories and in childrens attitudes.' *Environment And Behavior*. 23(4). 395-422 <https://doi.org/10.1177/0013916591234001>
- Sobel, D. (2016). Nature preschools and forest kindergartens: The handbook for outdoor learning. St Paul: Redleaf Press.

- Soderstrom M., Boldemann C., Sahlin U., Martensson F., Raustorp A., Blennow M. (2013). "The quality of the outdoor environment influences children's health—a cross-sectional study of preschools." *Acta Paediatrica*. 102 (1): 83–91. DOI: 10.1111/apa.12047
- Sørensen, H.V. (2021). Children's Play and Social Relations in Nature and Kindergarten Playgrounds: Examples from Norway. In: Grindheim, L.T., Sørensen, H.V., Rekers, A. (eds) Outdoor Learning and Play. International Perspectives on Early Childhood Education and Development, vol 34. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-72595-2_5
- Szczepanski A, Malmer K, Nelson N, Dahlgren Lo. (2006). Outdoor education-authentic learning in the context of landscape literary education and sensory experience. In The Third International Outdoor Education Research Conference—Widening Horizons: Diversity In Theoretical And Critical Views Of Outdoor Education Conference. June. ISBN 91-631-2904-3
- Szczepanski, A. (2001). What Is Outdoor Education? - The Didactic Implications Of Learning On The Context Of Landscape, Forth European Congress For Outdoor Adventure Education And Experiential Learning, 17-24.
- Talay, İ., Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekân tasarım yaklaşımları bir proje önerisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 317-322.
- Tantekin, Y. ve E. (2021). Erken çocukluk eğitimi kurumlarının dış mekanları üzerine bir derleme: tasarım ve değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 55(1), 263-312. DOI: 10.30964/auebfd.748799
- Taştepe, T., Başbay, A. M., ve Yazıcı, Z. (2016). Kent Merkezlerindeki ekolojik çocuk oyun alanlarının mekânsal açıdan incelenmesi: Ankara-Antalya örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13(2). 85-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jotaf/issue/19063/201650>
- Tatar, N. ve Bağrıyanık, K.E. (2012). Fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4), (883-896).
- Taylor, Af & Kuo, Fe (2008). Sağlıklı çocuk gelişimi için doğa ile temas mı? kanıt durumu. C'de Spencer & M. Blades (Ed.), Çocuklar ve Çevreleri, (S. 124-140) Cambridge University Press, New York.
- Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış Çocuk Hakları: Ankara Çocuk Oyun Alanları. *Milli Eğitim Dergisi*, (151).

- Tepebağ, D. ve Aktaş-Arnas, Y. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin okul bahçesini eğitsel amaçlı kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi* 2(2), 50-67. <http://ijeces.hku.edu.tr/en/pub/issue/31378/337735>
- Titman, Wendy (1994). Special places, special people: The hidden curriculum of school grounds. *World Wide Fund For Nature/ Learning Through Landscapes*, UK.
- Tovey, H. (2007). Playing outdoors: Spaces and places, risk and challenge. Maidenhead: Open University Press. ISBN:9780335216413.
- Ulset, V., Vitaro, F., Brendgen, M., Bakkhus, M., & Borge, A. I. H. (2017). Time spent outdoors during preschool: links with children's cognitive and behavioral development. *Journal Of Environmental Psychology*, 52, 69–80. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2017.05.007>
- Volkan Aksu, Ö. ve Demirel, Ö. (2011). Trabzon kenti ilköğretim okul bahçelerinde tasarım ve alan kullanımları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 12(1), (40-46). DOI: 10.18182/tjf.89484
- Vujicic, L. Camber Tambolas A. & Zlatar, S. (2021). Preschool Teachers 'Attitudes Towards The Use Of Outdoor Space As Learning Place, 15th International Technology, Education and Development Conference, Digital Library. Doi:[10.21125/inted.2021.1903](https://doi.org/10.21125/inted.2021.1903)
- Vygotsky, L. S. (2010). A questão do meio na pedologia (The problem of the environment) (M. P. Vinha, Trans.). *Psicologia Usp*, 21(4). <https://doi.org/10.1590/S0103-65642010000400003>
- Wellhausen, K., & Kieff, J. (2001). A constructivist approach to block play in early childhood. Albany, NY: Delmar.
- Wilson, R. (2008). Nature and young children: encouraging creative play and learning in natural environments. New York: Routledge.
- Yalçın, F. (2015). *A cross cultural study on outdoor play: parent and teacher perspectives*. (Yüksek Lisans tezi, ODTÜ). https://tez.yok.gov.tr/veritabanından_alınmıştır. (Tez No: 399980)
- Yalçın, F. ve Sevimli-Çelik, S. (2020). Doğa temelli müfredat modelleri. erken çocukluk döneminde çevre eğitimi içinde. (Ed. Refika Olgan). 76-115.
- Yalçın, F. ve Erden Tantekin, F. (2021). Erken Çocukluk Eğitimi Kurumlarının Dış Mekanları Üzerine Bir Derleme: Tasarım ve Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, (55) 1, 263-312. <https://doi.org/10.30964/auebfd.748799>

- Yıldırım, A. ve H. Şimşek (2010). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, G. ve Özyılmaz Akamca, G. (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children, *South African Journal Of Education*, 37 (2).
- Yıldırım, M. (2017). *Bağımsız anaokulu öğretmenlerinin dış mekân oyun alanlarına ve uygulamalarına ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi] <https://tez.yok.gov.tr/veritabanından alınmıştır>. (Tez No: 463467)
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z. (2003). “Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanlarının yeri ve önemi: Erzurum örneği”, *Milli Eğitim Dergisi*, 158.
- Yılmaz, S., ve Bulut, Z. (2002). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri. *Journal of the Faculty of Agriculture*, 33(3), 345-351.
- Zask, A., Van Beurden, E., Barnett, L., Brooks, L. O. & Dietrich, U.C. (2001). “Active school playground – myth or reality? results of the “move it groove it” project”, *Preventive Medicine*, 33, 402-408.

EKLER

Ek-1 Açık Alan Eğitimi Görüşme Formu

Sayın Katılımcı,

Bu görüşme Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda yapılmakta olan 'Okul Öncesi Öğretmenlerinin Açık Alan Eğitimine Yönelik Görüş Ve Uygulamaları: Köy Ve Kent Değerlendirmesi' konulu yüksek lisans tezinin uygulama kısmı ile ilgilidir. Aşağıda yer alan sorular, sizin bir açık alan öğrenim merkezini nasıl tanımladığınız, buna yönelik ihtiyaçlarınız, engelleriniz, avantaj ve sınırlamalarınızın neler olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Yapılan araştırma tamamıyla akademik nitelikli olup elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır.

Araştırmaya katılımınız gönüllülük esasına dayalı olup yapacağınız değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Görüşme 45 ila 60 dakika arası sürecektir.

Yasemin KILIÇ
BUÜ Yüksek Lisans Öğrencisi
Okul Öncesi Öğretmeni

I. BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

Görüşme Tarihi ve Saati: .../...../ :

1-Görev Yaptığı Kurum Türü : () Anaokulu () Anasınıfı

2-Yaşınız:

3-Cinsiyet: Erkek () Kadın ()

4- Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz? :.....

5-Görev Yaptığınız Okulun Konumu: () Merkez () Köy

6-Eğitim Düzeyiniz: () Ön Lisans Mezunu () Lisans Mezunu () Yüksek Lisans Mezunu () Doktora Mezunu () Diğer

7-Sınıfınızın mevcudu:

8- Şu anda çalıştığınız yaş grubu:.....

9- Çocukken yaşadığınız yer: Köy () Şehir Merkezi()

10- Sınıfta yardımcı durumu : Evet () Hayır ()

11-Okul öncesi dönem çocukları için açık alanlarda öğrenme etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı? Evet() Hayır()

12-Okul öncesi eğitim verdiğiniz kurumda açık alanda eğitim verebileceğiniz bir ortamınız var mı? Evet() Hayır ()

13- Açık alanı eğitim öğretim zamanında kullanıyor musunuz? Evet () Hayır ()

14- Okulda çocuklar sınıf dışında bir günde ne kadar zaman geçiriyor? dakika

15- Açık alanda uyguladığınız etkinlikler için etkinlik planlarınızı kendiniz mi hazırlıyorsunuz? Evet () Hayır ()

16- Bir sınıf dışı eğitim atölyesine katılmak ister misiniz? Evet () Hayır ()

II. BÖLÜM

Açıklamalar: Aşağıda sınıflarınızla uyguladığınız açık alan etkinlikleri ile ilgili çeşitli sorular bulunmaktadır. Her bir soruyu kendi uygulamalarınız doğrultusunda cevaplamamız araştırmanın güvenilir sonuçlar vermesini sağlayacaktır. Cevaplarınızda samimi olmanız ve hiçbir soruyu boş bırakmamanız çalışmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi açısından son derece önemlidir.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

1. Yukarıdaki (11.soru) cevabınız evet ise okul öncesi dönem çocukları için açık alanlarda öğrenme etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda aldığınız eğitimden kısaca bahseder misiniz?

.....

2. Çalıştığınız kurumda eğitim verdiğiniz açık alanı tanımlar mısınız?

.....

3. Yukarıdaki (13. soru) cevabınız evet ise; eğitim öğretim zamanında açık alanı nasıl kullanıyorsunuz?

.....

4. Yılın hangi dönemlerinde açık alanı kullanırsınız nedenleri ile açıklar mısınız?

.....

.....

- a. Açık havaya ne kadar sıklıkla çıkıyorsunuz?

	Kış	İlkbahar	Sonbahar
Hiç			
Dönemde 1-2 kez			
Ayda 1-2 kez			
Haftada bir gün			
Haftada iki gün			
Haftada üç gün			

Haftada dört gün			
Her gün			

b. Tablo ile ilgili eklemek istediğiniz bir şey var mı?

.....

5. Açık alanda uyguladığınız etkinlikler için etkinlik planlarınızı nasıl hazırlıyorsunuz?

.....

.....

6. Genellikle açık alanı hangi etkinlikler için kullanırsınız? Açıklayınız

.....

7. Açık alandaki uyguladığınız etkinlikleri düşündüğünüzde en iyi uyguladığınız etkinliğinizi anlatır mısınız?

.....

.....

8. Açık alanda etkinliklerinizi sürdürürken ne gibi zorluklar yaşıyorsunuz?

.....

.....

9. Siz çocukluğunuzda açık alanda ne kadar zaman geçirirdiniz?

.....

.....

10. Okul öncesi döneminizde açık alanda neler yapardınız?

.....

.....

11. Açık alanda yaptığınız etkinliklerle ilgili yeterliliğinizi nasıl değerlendirirsiniz?

.....

.....

Ek-2 Okul Öncesi Öğretmenleri Açık Alan Gözlem Formu

Gözlem Yapılan Tarih:

Köy () Merkez ()

Okul Türü: Anasınıfı () Anaokulu ()

Yaş Grubu:

Hava Durumu:

Kaç derece ()

Çocuk Sayısı:

Kız ()

Erkek ()

1- Açık alan etkinliği için yeterli alan var mı? Evet () Kısmen () Hayır ()

2- Açık alan etkinliğinin yapıldığı alan: Bahçe () Diğer ()

.....

.....

3- Açık alanda uygulanan etkinlik:

Türkçe Etkinliği ()

Sanat Etkinliği ()

Drama Etkinliği ()

Müzik Etkinliği ()

Hareket Etkinliği ()

Oyun Etkinliği ()

Fen Etkinliği ()

Matematik Etkinliği ()

Okuma Yazmaya Hazırlık ()

Alan Gezileri ()

4- Açık alan etkinliği için o gün ayrılan süre:

6- Açık alan etkinliklerinde öğretmenin kullandığı materyaller:

.....

.....

7- Açık alan etkinliği için öğretmenin hazırlığı: () Planı var () Planı yok

8. Araştırmacının ek notları:

.....

.....

Ek-3 Odak Grup Görüşmesi Formu

Merhaba. Benim adım Yasemin KILIÇ ve Bursa Uludağ Üniversitesi'nde yüksek lisans tez çalışmamı yapmaktayım. Tez konum olan Kars'taki okul öncesi öğretmenlerinin açık alan ile ilgili uygulamaları ve görüşlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma yapmaktayım. Bu nedenle sizin, bu görüşmedeki düşüncelerinizi içtenlikle paylaşmanız oldukça önemli ve yol gösterici olacaktır.

Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacak olup, bu bilgiler benim ve danışmanım haricinde kimseyle paylaşılmayacaktır. Görüşmelerimizde doğru yanlış cevap ayrımı olmayıp hiç kimse belirttiği duygu ve düşünceden dolayı yargılanmayacaktır. Aksine bu durum üzerinde durularak çözüme yönelik doğru bilgilere ulaşılabilecektir. Bundandır ki konuya ilişkin duygu ve düşüncelerinizi tüm içtenliğinizle özgür bir biçimde belirteceğinizi umuyor bu konuda sizlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir fikir yahut sormak istediğiniz bir soru var mı?

Görüşmemizin yaklaşık bir buçuk saat süreceğini tahmin ediyorum. İzninizle sorulara başlamak istiyorum. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için sizlere şimdiden teşekkür ederim.

Doç. Dr. Elvan Şahin ZETEROĞLU

Danışman

Yasemin KILIÇ

BUÜ Yüksek Lisans Öğrencisi

Oturum I

1. Açık alan eğitimi nedir?
2. Size göre ideal bir açık alan fiziki açıdan nasıl olmalıdır?
3. Size göre ideal bir açık alanda hangi materyaller olmalıdır?
4. Okulunuzun açık alan ortamını nasıl düzenlemek istersiniz?

Oturum II.

1. Okulunuzda açık alanı kullanırken kimlerin sizi desteklemesi işinizi kolaylaştırır?

2. Okulunuzda açık alanı kullanırken size yardımcı olabilecek kaynaklar nelerdir?
3. Okulunuzda açık alanı kullanmanızda size yardımcı olabileceğini düşündüğünüz eğitimler nelerdir?

Oturum III:

1. Açık alanı kullanmaya çalışırken hangi engeller ile karşılaşıyorsunuz?
2. Bu engellerle nasıl mücadele ediyorsunuz?

Oturum IV.

1. Açık alan eğitiminin sınıfın bir parçası olarak kullanılıp kullanılmaması ile ilgili düşüncelerinizi nedenleri ile açıklayabilir misiniz?
2. Etkinliklerin açık alanda yapılmasının çocuğa nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Açık alandaki uygulamalarınızda çocuklara dair gözlemleriniz nelerdir?
4. Etkinliklerin açık alanda yapılmasını öğretmen açısından değerlendirir misiniz?

Oturum V:

1. Etkinliklerinizi açık alanda planlarken nelere dikkat ediyorsunuz?
2. Etkinliklerinizi açık alanda uygularken nelere dikkat ediyorsunuz?

Ek-4 Açık Alan Günlüğü

Sevgili Öğretmenim;

Açık alana çıkarken bir gözlemci öğretmen olarak kendi günlüğünü bizimle paylaşacağın için çok heyecanlıyız. Hem çocukları hem de kendini gözlemleyeceğin bir günlük olması dileğiyle.

Sevgiyle kalın.

Bugünün Tarihi

...../...../.....

Adım Soyadım:

Açık alana Gidiş Saati:

Açık Alandan Dönüş Saati:

Hava Durumu Nasıldı?

- ☐ Yağmurlu
- ☐ Güneşli
- ☐ Parçalı Bulutlu
- ☐ Rüzgarlı
- ☐ Diğer.....

Kaç Derece :

- Bugün açık alanda neler yaptık?

.....

- Bugün açık alanda herhangi bir riskle karşılaştım mı?

- ☐ Hayır
- ☐ Evet ise karşılaştığım riskler nelerdi?

.....

- Bugün açık alanı kullanırken ben neler hissettim?

.....

- Bugün açık alanı kullanırken çocuklar neler hissetti?

-
- Bugün açık alanı kullanırken öğrendiğim şeyler oldu mu?

- Hayır
- Evet ise öğrendiğim şeyler nelerdi?

-
- Açık alanda uyguladığım etkinlik ya da ortamda değiştirmek istediğim herhangi bir şey oldu mu?

- Hayır
- Evet ise ortamda ya da etkinlikte değiştirmek istediğim şeyler nelerdi?

-
- Açık alandan fotoğraflarınızı bizimle paylaşmak ister misiniz?

Ek-5 Etik Kurul Kararı

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU
TOPLANTISI**

FR 3.8.2_01

ENSTİTÜ YÖNETİM KURULU TOPLANTISI ARA KARARI

OTURUM TARİHİ
08.02.2022

OTURUM SAYISI
2022/06

KARAR NO: 04/c

Temel Eğitim Anabilim Dalı Başkanlığının 08.02.2022 tarih ve 5045 sayılı 802082016 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Yasemin KILIÇ'ın tez konusu önerisi formu konulu yazısı ve ekleri görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda; Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Doç. Elvan ŞAHİN ZETEROĞLU'nun danışmanlığını yürüttüğü 802082016 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Yasemin KILIÇ'ın "Kars'ta Açık Alan Eğitimi: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüş ve Uygulamaları" isimli tez konusu önerisinin BUÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin 28/1 maddesi uyarınca uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Ek-6 MEB İzni

T.C.
KARS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-91782061-605.01-46022790
Konu : Yasemin KILIÇ'ın Araştırma İzni

18/03/2022

VALİLİK MAKAMINA
KARS

Bursa Uludağ Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Yasemin KILIÇ'ın "Kars'ta Açık Alan Eğitimi: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüş ve Uygulamaları" konulu yüksek lisans tez çalışmasını İlimiz Merkez ve İlçelerdeki Anaokulu ve İlkokullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerine uygulanması ile ilgili Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 14/03/2022 tarih ve 50433 sayılı yazılarında belirtilmektedir.

Tez çalışmasında kullanılacak gözlem ve görüşme forumları Müdürlüğümüzce oluşturulan komisyon tarafından Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün "Araştırma, Uygulama İzinleri" konulu 2020/2 nolu Genelgeleri gereğince incelenmiş olup, çalışmanın 2021-2022 eğitim öğretim yılında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun ile yürürlükte olan tüm yasal düzenlemeler gözönünde bulundurularak, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, gönüllülük esas olmak koşuluyla İlimiz Merkez ve İlçelerdeki Anaokulu ve İlkokullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerine Covid-19 tedbirleri kapsamında uygulanması tez çalışmasını yapan tarafından tezin bitiminde sonuç raporunu CD ortamında Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine teslim edilmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Aydın ACAY
İl Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
Tahir YILMAZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Cumhuriyet Mahallesi Hükümet Konağı 36100 / KARS

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (474) 212 82 26
E-Posta : strategigelistirme36@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@ha01.kep.tr

Bilgi için: Dilek ARAS Strateji İşçi
Uzman : İşçi
İnternet Adresi : www.meb.gov.tr Faks: 4742128229

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr/adresinden> 741c-c492-38eb-bca5-2219 kodu ile teyit edilebilir.

	ÖZ GEÇMİŞ		
Adı-Soyadı	Yasemin KILIÇ		
Yabancı Dil	İngilizce		
Öğrenim Gördüğü Kurumlar			
Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Okul Öncesi Öğretmenliği	Uludağ Üniversitesi	2013-2017
Lisans	Çocuk Gelişimi	İstanbul Üniversitesi	2018-2022
Çalıştığı Kurumlar	Başlama- Ayrılma	Çalışılan Kurumun Adı	
MEB-Bursa	2017-2018	Belediye 100. Yıl Anaokulu	
MEB-Kars	2018-2023	Duraklı Şehit Ergün Ünlü İlkokulu	
MEB-Bursa	2023-	Şehit Jandarma Er Selahattin Çırak Anaokulu	
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar	-		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	-		
Yayınlar:	-		
Diğer:	Çağdaş Drama Derneği-Yaratıcı Drama Eğitmenliği 2020 Bursa Uludağ Üniversitesi-Doğa ve Orman Pedagojisi Eğitimi 2023		
		Tarih İmza Adı Soyadı	